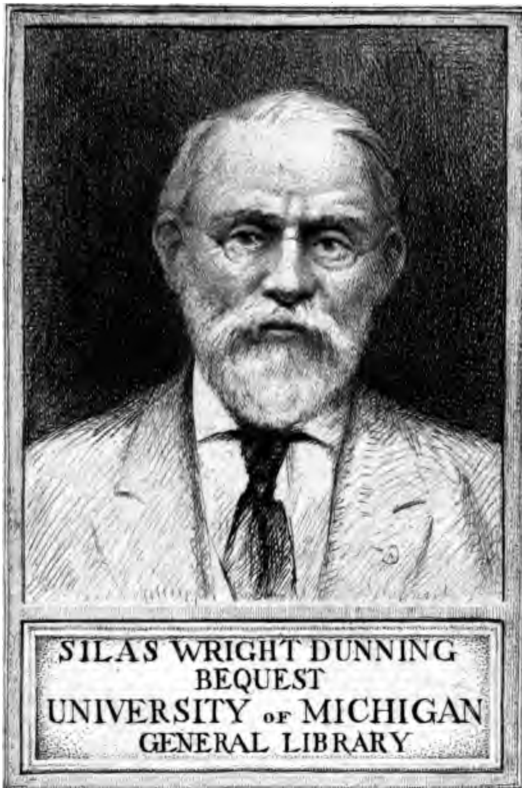
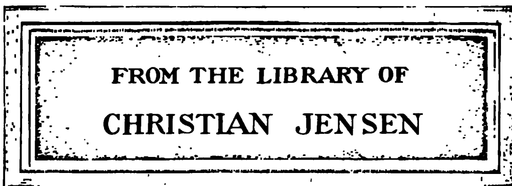

HELGE HOSTRUP

JENS CHRISTIAN HOSTRUP

HANS LIV OG GERNING

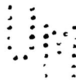
GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK FORLAG - KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXVI

JENS CHRISTIAN HOSTRUP

HELGE HOSTRUP

JENS CHRISTIAN HOSTRUP

HANS LIV OG GERNING

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK FORLAG - KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXVI

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

ning
P
18-39
F83

PEDER HOSTRUP

1818, den 20de Maii om Middagen Klokken 1, fødte min Hustrue en Søn, som den paafølgende 17de Julii i Trinitatis Kirke for Frue Menighed, blev døbt Jens Christian.

Peder Hostrup.

Saaledes meddeles C. Hostrups Fødsel imellem en Række Familieoptegnelser i det Exemplar af Christian den Tredies Bibel, som hans Fader Peder Hostrup havde arvet efter sin Moder.

Familien Hostrup stammede fra Jylland. Peder Hostrups Fader, der hed Jens Christian Hostrup, havde tjent som Skriverkarl, Ridefoged og Fuldmægtig før han i 1777 kom ind til København og der ægtede Mette Marie Hald. Hun var Datter af en velstaaende københavnsk Borger, Brændevinsbrænder Niels Jensen Hald. Svigersønnen, der var 43 Aar, da Brylluppet stod — Bruden var 27 — arvede nu Brænderiet. 1780 fødtes deres eneste Barn, Peder Hostrup.

Navnene Peder og Jens Christian har skiftet i Slægten. Mette Maries Mand stammede fra Vendsyssel, hvor hans Fader, Peder Hostrup, havde været Degn i mange Aar. Han havde boet først i Horsens Øst for Nørre Sundby og siden i Øster Brønderslev. Ved Midten af Aarhundredet var han Degn i denne By. Han var gift med Karen Jensdatter, og de havde 9 Børn. To af Døtrene blev gifte med Præster, og en Søn blev Stiftsprovst i Ribe. Han nævnes imidlertid blot ved sit Fornavn Peder Worm, formodentlig har han bortkastet det mere plebejiske Hostrupnavn.

Degnens Fader var Podemester og har omkring Aar 1700 forædlet Frugttræer paa Herregaardene. Han er den første Hostrup, der vides noget om, og var altsaa Digterens Tipoldefader.

DOR

Peder Hostrup gik Kontorvejen. Han tjente sig op paa Justerkammeret, til han tilsidst blev Justermester.

Han var en tavs Mand. Men hans Stilfærdighed betød ikke, at han var tung eller trist af Sind. Han var et fornøjet Menneske, der gik og glædede sig over Smaating, et Stemningsmenneske, der havde megen stille Fornøjelse af, hvad han iagttog omkring sig. Han kunde sidde og se sig glad paa Solskinnet i Vindueskarmen.

Han var kun lidet meddelsom overfor sine Børn. Og dog kom de i nogen Forbindelse med, hvad han levede i. Hvert Aar den anden April gik han en lang Tur med dem. Saa førte han dem fra Teglgaardsstræde — eller hvor de boede — helt ud til Holmens Kirkegaard. Her standsede han ved Mindesmærket over de faldne fra Slaget paa Rheden.

I Reglen sagde han ikke noget, han stod bare stille og saa paa det. Men hvert Aar den anden April skulde de ud og hilse paa Krigergraven igen.

Han havde en meget levende Natursans. Han flyttede nødig altfor dybt ind i Byen. Kunde man bo i Nærheden af Voldens grønne Træer, var det halvvejs, som man boede paa Landet.

Lige udenfor Volden laa flade Marker. Og fra Vestervold havde man den herligste Udsigt over Kalvebodstrand, der laa og lyste i Solen. Lidt til Siden løftede Frederiksberg Slot sig midt imellem den store Slotshave og Søndermarken. Her var det, at den folkekære Frederik den Sjette laa paa Landet om Sommeren. Og der krummede Søerne sig mellem grønne Marker med de venlige Kærlighedsstier. Længst tilbage var Bellehøj.

Og her var hyggeligt som i en Have.Der var Kirsebærgangen under den høje Voldskrænt. Her myldrede Violer frem ved Foraarstid. De kunde nok kalde civile Lyster frem hos Voldens Militære. Og det hed sig, at der til den militære Uddannelse, som den meddeltes i Lærebogen, hørte følgende Spørgsmaal: „Hvad maa Soldaten ikke?“ Og Svaret skulde da lyde: „Han maa ikke plukke Violer paa Volden.“

Voldgraven laa med sit dovne Vand, kantet af skyggefulde Træer. Her sad en Sommersøndag Lystfiskere i Masse. Men det paastodes rigtignok, at de aldrig fan-

gede noget. Spørgsmaalet om der var Fisk i Stadsgraven blev behandlet med megen Alvor i et Par af Byens Aviser. Der var et Blad, der paastod, at der aldeles ingen Fisk var *). Men ganske uanfægtet deraf sad alligevel hver Søndag om Sommeren Lystfiskerne langs Stadsgravens Bredder og kiggede langeligt efter den lille rødmalede Prop.

Til den smukke Kirsebærgang havde Peder Hostrup skaffet Adgang for sin Familie. Her kunde Børnene tumle sig frit. Man havde Byen i Ryggen og den levende Natur foran sig. Denne Overgang mellem Land og By blev Familiens Hjemegn **).

Ogsaa i anden Henseende prægede Peder Hostrup Hjemmet. Han var meget musikalsk, og med sin Violin spillede han Klubvisebogens Melodier ind i Ørene paa Børnene, og ind i Hjerterne, saa det blev en syngende Børneflok. Han havde selv meget let ved at tilegne sig en ny Melodi; ofte var det nok, om han havde hørt den en enkelt Gang.

Han havde været i Teateret ved en af de første Opførelser af Elverhøj. Og nu kom han hjem ganske opfyldt af den iørefaldende Musik. Han fik straks Violinen frem. Og i den sildige Aftentime sad han og fandt dem frem, den ene efter den anden af de Melodier, han kun havde hørt en Gang.

Baade for ham og Børnene kom Naturindtryk og Musik til at ligge hinanden nær. Var det rigtig kønt saadan en Sommeraften, fik de Lyst til at synge. Saa sang de Visebogens Sange eller Heibergske Vaudevillesange, der var begyndt at komme stærkt paa Mode.

En Dag hver Sommer var de alle ude ved Raavaddams

*) Det var et Indlæg i den Strid, Christian Hostrup mange Aar senere lod Løjtnant von Buddinge møde op med, da han forsikrede, at han havde fisket mange Tusinde Aal i Stadsgraven.

**) Da det gamle København forlængst var forsvundet, Voldene var sløjfede, og Frederik den Sjettes Tidsalder død og glemt, sad et Selskab af Præster og talte om Landets smukkeste Steder. En nævnede Silkeborg, en anden Vejle eller Svendborg. Saa forsikrede en af de ældste: „Det kan altsammen ikke maale sig med det gamle København. Mens Udsigten endnu var fri imellem Voldenes Træer var København den smukkest beliggende By i hele Landet.“ Og han føjede til i Erindringen om Barndommens Indtryk: „Kirsebærgangen ved Foraarstid var det mest yndefulde, jeg har kendt.“

Fabriker. Det var i Grunden en Forretningstur, som Peder Hostrup foretog i Embeds Medfør. Men han forvandlede den til en Skovtur. Om Aftenen gik de saa ned til Skodsborg. Her vandrede den lille Familie under de høje Bøge og sang. Den stille, lyse Sommeraften, Skovluften under de brede Bøge og det salte Pust fra Sundet hilstes med Sang. Ordene passede vel ikke altid saa nøje til den blide Aftens Hygge. Dog det gjorde ikke saa meget, det var især Melodien, det kom an paa. Den tielleveaarige Christian satte efter Gehør anden Stemme til, og Peter Hostrup lavede en Bas. Saa sang de:

Kun lidet er vort havomkranste Land,
sig nær kan derfor Folk og Fyrste være.

Og saa fulgte den ene Vaudevillesang efter den anden. De sang:

O fly for Amors Snare,
betragt ej Gudens Glans,

eller Elverhøjs Folkevise-Sange.

Disse Skovture til Dyrehaven kom til at staa i stor Glans for Børnenes Sind. Og de glædede sig længe i Forvejen til den Søndag, da de skulde ud til Raavaddams Fabriker.

I 1813 havde Peder Hostrup gjort Bekendtskab med den omtrent 30aarige Enke, Lene Johanne Irgens. Hun havde været gift med Svane Ingemann, Digterens Broder, men efter et kort Ægteskab var han død af Brystsyge. Nu sad hun tilbage med en lille Søn, Edvard.

Det var paa et Klubbal, at hun traf Hostrup. Han var en ivrig Danser, men som oftest drev han sin Sport med tavs Energi. Han havde vanskeligt ved at konversere. Naar han havde ført Damen paa Plads, var han i Forlegenhed med, hvad han skulde sige til hende. Men med Madam Ingemann gik det let nok. Hun trak ham ind i en lun og hyggelig Passiar.

Det gode Humør var ellers dyrt dengang. De trykkende Tider lagde sig over Befolkningen, saa den skiftede Karakter derved. Det gemytlige og udadvendte, der ved Aarhundredskiftet havde præget Københavns Borgere, var næsten forsvundet. Den gemytligt Dusbroder havde veget Pladsen for en forpint og bekymret Mand.

Men desto hyggeligere var Madam Ingemanns Snaksomhed og glade Humør. Peder Hostrup blev helt tøet op. Han undrede sig over, hvor han fik Munden paa Gang. Han blev ganske meddelsom.

Kort Tid efter blev de forlovede. Hun var en pæn lille Kone, der ganske lignede en ung Pige.

En Dag besøgte hun sin Kæreste for at hænge en Smule Gardiner op i hans nøgne Ungkarlelejlighed. Mens hun var i Færd med det Arbejde, fik han Besøg af en af sine Venner, og i sin Kejtethed fik han ikke præsenteret hende. Bagefter udtalte Vennen sin Forundring over, hvad det var for en lille køn Pige, der gik og hyggede om ham.

Den 24. April 1813 stod deres Bryllup. Jævne Folk var i de Tider langt mindre belastede med Møbler og Luksusgenstande end nu. De var som Følge deraf friere, og det var mere overkommeligt at flytte fra en Lejlighed til en anden. Hostrups Familie flyttede mange Gange. I Løbet af otte Aar havde de seks forskellige Lejligheder. Og siden hen flyttede de paa Landet om Sommeren. Saa rykkede de ud af Lejligheden til April Flyttedag, og hele Sommerhalvaaret boede de udenfor Byen for saa til Efteraaret at rykke ind igen i en ny Lejlighed.

En Sommer boede de i Gæstgivergaarden „Sorte Hest“, hvor de havde faaet et Par Værelser til Leje og havde Adgang til den venlige Have. Dengang var endnu „Sorte Hest“ noget af det mest landlige, man kunde ønske sig. Hvor nu store Huse ligger og tynger paa den døde Jord, var dengang levende Marker med Grøfter og Gærder. Og her var man udenfor Rosenaaens Dunstkreds. Den lugtede fælt om Sommeren, og den gjorde den daglige Vandring ind til Kontoret i Byen eller til Skolen besværlig nok.

Men helt ude ved „Sorte Hest“ havde den tabt sin Kraft. Her var en dejlig fri Udsigt. Foran sig havde man Kalvebodstrand og imod Vest Bakken med Søndermarken og Slottet. Og saa bagved den hyggelige skyggefulde Frederiksberg Allé.

Der var en dejlig Have til. I den varme Sommer 1826 nød de Friheden her ude paa Landet. Siden hen flyttede de om Sommeren endnu længere væk, helt ud til Valby.

Børneflokken bestod af tre Piger og en Dreng. Den ældste Datter hed Laura, hun var født i 1814, og saa var der Adolfine, der var født i 1816. Derefter Jens Christian, der var opkaldt efter Bedstefaderen. Han var født den 20. Maj 1818. Og endelig kom Anna, der var født i 1820. De tre Pigebørn var enige om at forkæle Broderen, der siden blev deres Stolthed og Glæde.

Det var en fredelig Familie, Børnene sloges aldrig. Jens Christian deltog i Pigernes Lege, til han kom i Skole og fik nye Kammerater.

Undertiden kunde det hænde, at en af de ældre Søstre om Morgenen tog den lille Broder over i Sengen til sig. Og saa laa de og sang Klubvisebogens mange Sange, kun et Vers af hver Sang. Thi det var Melodien og ikke Ordene, der interesserede dem.

I den varme Sommer, mens Hostrups Familie boede i „Sorte Hest“, var Christian en Dag kørt med Vandvognen op til Frederiksberg Slot. Eller rettere, han var redet derop. Kusken sad paa en af Hestene og havde Drengen siddende foran sig.

Slotsbrønden skulde have saadan noget udmærket Vand i den tørre Sommer. Saa fik Folk Lov at hente det deroppe. Mens Kusken fik Vandtønden fyldt, gik Christian ind i den øverste Slotsgaard.

Her gik han omkring og saa paa Slottet og Soldaterne. Og han kom da ind i den vestre Port. Mens han stod der, blev begge de store Porte lukket, og inden han ret vidste af det, var han indespærret imellem dem.

Et af Kongehusets Medlemmer skulde passere Porten.

Et Øjeblik efter kom en Dame ledsaget af en rød Lakaj ned ad Trappen paa den ene Side for at gaa op paa den anden.

Hun standsede foran Drengen og gav sig til at spørge ham ud.

Imens stod Lakajen og hviskede: „Hatten af! Hatten af!“ Men Christian, der ikke var synderlig forfaren i Høflighed, beholdt trolig Kasketten paa.

Hendes kongelige Højhed gav sig nu til at udspørge Drengen. Hun vilde ikke blot have at vide, hvad han hed, og hvor han boede, men ogsaa hvilken Stand hans Fader tilhørte, og hvormeget han havde i aarlig Indtægt.

Paa flere af disse Spørgsmaal gav den otteaarige Dreng kun meget mangelfuld Besked.

Og mens Lakajen stadig hvisket sit: „Hatten af“ betroede hun Drengen, at hun var Prinsesse Caroline.

Saa gik hun.

Da Christian kom tilbage til „Sorte Hest“ og fortalte om den Oplevelse, blev der stor Munterhed i den lille Familie. De lo ad Prinsessens Spørgsmaal og fandt, at de røbede meget ringe Begreb om Børn.

København lignede endnu i de Tider en større Provinsby. Og Beboerne havde noget langt mere provinsielt troskyldigt over sig end i vore Dage. Christian lignede kun lidt senere Tiders kvikhodede og rapmundede Københavnerdrenge. Han var fordringsløs, let at fornøje og let at omgaas. Overfor fremmede var han genert og havde noget af Hjemmefødningens Ubehøvlethed.

En Aften havde de Besøg paa „Sorte Hest“. Det var en Familie inde fra Byen, der var ude at se til dem. Det havde været en meget varm Sommer. Bare man skulde gaa et Par Skridt, stønnede man af Varme.

De sad nu om Aftenen ude i Haven og talte om, at Vorherre havde gjort det altfor godt til dem. Man burde ansøge Himlen om at moderere de milde Gaver.

Saa improviserede Peder Hostrup følgende lille Ansøgning:

Du kære Ven i Himmelen, vi bede,
at vi paa vores lille Plet hernede
maa noget mindre eller intet svede,
thi svært os trykker denne stærke Hede.

Verset modtoges med meget Bifald. Børnene fandt det imponerende, at deres Fader saadan kunde lave et Vers paa staaende Fod.

Ved Hjemmets smaa Festligheder mødte Peder Hostrup undertiden med en Sang. I 1827, da han laa paa Landet i Valby, skrev han til sin Kones Fødselsdag en Sang, der havde følgende Overskrift:

„Til Madame Hanne Hostrup 16. Juni 1827 sammenskrevet af Hr. Peder Hostrup. Rimsmed med mere.“

Sangen begyndte saaledes:

I Valby er der saa godt at bo,
der yndige Vennesind troner,
der mildnes Sorger; i stille Ro
man hører liflige Toner.
— — —
Af smukke Blommer og grønne Siv
i Dag en Krans vi har bundet;
thi Dagen, som gav vor Hanne Liv,
i Almanakken er fundet — —

Der er intet, der hæver disse Vers over almindelig Familiepoesi. Men selve det, at man sang disse velmente Vers, gav Hjemmets Festdage Glans for Børnene.

Sommerens Landophold var for dem alle en Kilde til stor Glæde. De længtes lang Tid i Forvejen efter den Dag, da de skulde flytte paa Landet. Og selve Forberedelserne, naar Madam Hostrup gik og tog Gardinerne ned i de smaa Stuer, og Indpakningen begyndte, var for Børnene ligesom Forberedelserne til Jul kun noget, der øgede Forventningerne.

Men naar Efteraaret kom med kolde og mørke Aftener og Blæst og Slud, var det ogsaa hyggeligt at vende tilbage til den lune Vinterlejlighed i Byen.

Indenfor Voldene havde de det godt og rart. Den sparsomt møblerede Lejlighed gav god Plads. Og saa havde de „Salen“, den store Stue, der næsten stod tom. Her fik de ofte Lov at løbe og lege.

Christian Hostrups første Lærer var hans Halvbroder Edvard. Han var en flink og godmodig Dreng, der tog sig broderligt af sine yngre Søskende. Og de holdt alle meget af ham. Naar han kom hjem om Eftermiddagen fra Bisserups Skole, lærte han sin lille Broder at læse og skrive. Da Christian selv kom i Skole, blev Edvard sat i Handelslære, og de Aar, da Barndomserindringerne skrives dybest i Sindene, saa de Hostrupske Børn ikke ret meget til ham.

Ved Skolen var der ingen Legeplads, den Slags Hensyn til Børnene behøvede man ikke at tage i de Dage. De fik kun Frikvarter, naar de skulde spise deres medbragte Mad. Ellers gled Timerne i ensformigt Trav uden Pusterum imellem.

Men i Gaarden i Teglgaardsstræde lærte Christian snart de almindelige Drengelege. Naar Foraaret meldte

sig, var han paa Pletten med sin Top. Eller han vankede møjsommelig frem og tilbage paa et Par høje klodsede Stylter. Han erhvervede sig efterhaanden stor Færdighed i denne Sport. Han holdt Stylterne foran sig i bøjede Arme eller førte dem ud saa langt til Siden, som han kunde naa. Eller han hoppede rundt paa den ene Stylte, mens han holdt den anden under Armen som en Lanse.

En Søndag var Christian ude med en Flok Kammerater. De var gaaet langs St. Jørgens Sø og Ladegaardsvejen over Markerne i Blaagaardskvarteret. Her legede de Røvere.

Midt over Markerne gik en bred Grøft. Og den sprang de over atter og atter. Da saa Christian, at to Kammerater kom løbende hver fra sin Side. De sprang paa en Gang og stødte sammen over Grøften. Og saa plaskede de ned, saa Mudder og Vand stod om dem.

De saa uhyre pudsigt ud. De kom ilde tilredte kravlende op af den snavsede Grøft under de andre Drenges Jubel.

Da mange Aar senere Løjtnant von Buddinge skulde til at prale af sine Krigsbedrifter, dukkede denne Erindring op. De to Drenge blev til to Kompagnier Soldater, der Geled for Geled stødte sammen over Floden og dryssede ned i Hodet paa deres Officerer.

De sidste Somre i Tyverne laa Familien paa Landet i Valby Kro. Peder Hostrup blev færdig Kl. 2 paa Justerkammeret, og saa bad han Christian fri for de sidste to Skoletimer. Saa fulgtes de med to af Pigebørnene, der ogsaa kom fra Skole, til Valby.

Her havde de det første Aar tre Værelser, siden fire. Deres Lejlighed laa imellem Gaardspladsen og Haven, men for at komme ud i den maatte de igennem en stor Sal, der stod ubenyttet om Sommeren og kun brugtes til at samle Frugt i eller tørre Rosenblade paa de smaa firkantede Borde.

Der var en lang Rosenhæk langs Keglebanen og fuldt op af Blomster og Frugttræer. Og saa var der fire Lysthuse, som Børnene gav Navn efter de Træer, der indrammede dem. Der var Lindehuset og Lønnehuset, Elmehuset og Sirenhuset. I et af dem, det som Vinden stod mindst paa, spiste de deres Maaltider, om da ellers

Vejret tillod det. Kun om Søndagen kom der andre Gæster paa Kroen. Da blev de to Keglebaner flittigt brugt af Landsbyens Mænd og unge Karle.

Herude lærte Børnene ret at paaskønne Livet paa Landet. Her druknede man ikke som i den store By i Menneskemassen. De lærte i Løbet af en Sommer mange flere Mennesker at kende, end de vilde have lært et helt Liv i en snæver Gade. De kørte ud paa Markerne med Kroens Karle og kom hjem liggende i de høje Kornlæs. Eller de strejfede om, indtil de kendte hver Vej og Sti i Omegnen.

Byens Torv laa lige udenfor Kroen. Her kaldtes Mændene sammen til Bystævne ved Tingtræet, der var omgivet af en Kreds af store Sten. Naar de skulde møde til den Højtidelighed blæstes der i en stor Konkylje.

Og saa havde de lige bagved Søndermarken. Den var egentlig lukket for almindelige Mennesker, og kun Slottets Beboere havde Adgang. Men Hostrup fik af en Opsynsmand Lov til at slippe igennem Laagen, der vendte mod Valby.

De var hver Dag lidt inde i den smukke Park. De glædede sig over det kinesiske Lysthus i hele dets gamle Pragt. Eller de standsede ved det norske Hus, der laa omgivet af mørke Graner.

Naar de om Morgenen skulde ind til Skolen i Byen, var der et farligt Sted at passere. Det var Rahbeks Bakkehus. Her var en stor, kamplysten Gaaseflok med en langhalset, forbitret Gase i Spidsen, der protesterede imod enhver Passage. Men en Dag havde Peder Hostrup slaaet et farligt Angreb tilbage saa eftertrykkeligt, saa Børnene var fulde af Beundring for hans Mod. Og de mente, at det ogsaa var lykkedes ham at imponere Gæssene, saa de for Fremtiden viste en mere sømmelig Optræden.

Der var den skønneste Udsigt fra Valby Bakke ud over Stranden. Og mangen Sommermorgen, naar Søndermarken laa der frisk efter Natten, standsede Peder Hostrup paa Bakken, for at de skulde se sig om.

Lørdag Aften kom Edvard Ingemann.

Saa blev han Søndag over. Undertiden tog han da tidlig Søndag Morgen Christian med ud til Damhussøen

for at fiske. Engang var Peder Hostrup ogsaa med paa en Fisketur. De vilde fange Gedder i Vandhullerne i Valby Mose. Da var han saa uheldig at faa Krogen dybt ind i Fingeren, saa han maatte ind til en Barber paa Vesterbro for at faa den skaaret ud. Operationen tog meget lang Tid, men langt om længe kunde Barberen triumferende fremvise Krogen med en stor Klump Kød paa. Han var saa stolt af sin Bedrift, at han maaatte have fat i alle Husfællerne, for at de kunde se Sejrstrofæen, inden Peder Hostrup fik den udleveret igen.

En enkelt Gang gik Familien som andre gode Borgere i Frederiksberghave for at se Kongen sejle i Kanalerne.

„Han kunde uden Skade være lidt kønnere," bemærkede Madam Hostrup efter saadan en Tur.

Det syntes hendes Mand ikke rigtig om at høre. „Han er god nok, som han er," svarede han kort.

Lidt efter fortsatte han: „Det kan gerne være, at der har været større og dygtigere Konger. Men vi kunde aldrig have faaet en bedre Mand til Konge. Han holder af sit Folk, og saa er det vel heller ikke for meget, om vi holder af ham igen."

Men Madam Hostrup blev ved sit. „Det er et rigtigt Nøddeknækkeransigt," erklærede hun.

I Sommeren 1828 boede der en anden københavnsk Familie i Valby. De hed Hvalsø, Hostrup kendte lidt til dem fra Byen og har saa givet dem Anvisning paa den fredelige Landsby, hvor man havde det saa smukt og hyggeligt om Sommeren. Den yngste Søn, Henrik, gik i samme Skole som Christian. Og nu kunde disse to københavnske Drenge imponere Bønderne med deres Lærdom. Mens Christian var alene, var han kun modtagende og lod sig beskedent belære. Men nu de var to, voksede de til Repræsentanter for Hovedstadens Dannelse.

De to Københavnere slog om sig med fremmede Brokker. De lærte Keglerejseren i den lukkede Keglebane at nævne de vundne Points afvekslende paa Tysk eller Fransk. Dette vakte Bøndernes Fornøjelse. Ved Beregningen anvendtes, som en Tavle paa Væggen forkyndte, det norsk-arabiske System. Det var da ikke mere end

rimeligt, at dets Resultater forkyndtes paa Sjællandsk-Fransk-Tysk.

Hostrups og Hvalsøs mødtes i Kærlighed til Musik og Sang. Efter Aftensmaden samledes de ofte i Krohaven, og saa sang de i den stille Sommernat den ene Sang efter den anden. Det blev som sædvanlig improviseret flerstemmig Sang.

I Reglen spaserede de rundt i Haven, naar de sang. De gik saa to og to efter hinanden paa de smalle Gange. De sang da: Kong Ludvig drager med sin Hær, eller: Kong Christian lægger ned sit Sværd. Naar Vejret var daarligt, og de ikke kunde komme i Haven, følte Børnene det som et Savn. Aftenen blev saa indholdsløs og fattig.

En Dag i Sommeren 1829 kom Børnene hjem og fortalte om et morsomt Bekendtskab, de havde gjort. Det var en Student, som de havde mødt i Søndermarken, og han havde givet sig i Snak med dem. Han laa ogsaa paa Landet i Valby, og han havde lovet dem, at han vilde komme og besøge dem i Kroen.

Det var Frits Liebenberg, der var flygtet fra Hovedstaden for at have en lille Smule Ferie for Skrædérens og Skomagerens Overhæng. Nu havde han lejet et Værelse i et Husmandshus.

Kort efter flyttede han ned i Kroen og fik et Værelse paa den anden Side af Salen. Og snart blev han en stadig Gæst hos Hostrups.

Fra sit første Besøg havde han taget dem med Storm. Han havde megen Kærlighed til dansk Litteratur, og nu sad han og fortalte det ene lille pudsige Træk efter det andet. Han fortalte om Wessel og Agent Holck, der havde en saa uhyre Lyst til at skrive Vers. Naar han fik Bidrag til Fattigkassen, saa vilde han gerne kvittere med et Vers i „Aftenposten“.

Liebenberg citerede flere af Agentens snurrige Vers.*)

*) Som gammel Mand nævnte Chr. Hostrup ofte nogle af disse Vers. Bøder, der faldt for Drukkenskab, kom Fattigkassen til Gode. Engang havde Agent Holck modtaget tre Mark i Anledning af en ualmindelig Rus. Han kvitterede da med følgende Vers:

De Stakler, hvis Skæbne er knudret og krøllet,
blev læsket i Gaar ved en Mand, som var øllet,
at drikke sig fuld er just ikke nødvendigt,
imidlertid kom dog de tre Mark behændigt.

Og de fandt alle, at han var en mageløs Gæst. Han kunde neppe have fundet taknemmeligere Tilhørere.

Klokken gik stærkt til ti, før han tog Afsked for at trække sig tilbage til sit Værelse. De fulgte ham alle gennem Salen til hans Dør.

Da de kom tilbage til deres egen Stue, udbrød Laura: „Nej, hvor han var morsom.“ Hun sagde det med en saadan naiv Inderlighed, at de alle brast i Latter.

Dette Bekendtskab blev dem til stor Oplivelse. Hver Dag mødtes de i Salen eller i Haven. Og altid havde Liebenberg noget at fortælle.

Varmen rugede tæt den Sommer. Buskene krøllede deres Blade sammen, og Græs og Blomster var matte og modløse.

Det var helt besværligt at gaa det Par Skridt fra Huset ned til et af Havens fire Lysthuse.

Ude i deres Skygge var der taaleligst. Der var noget rigeligt med Myg. Pigebørnene blev stukket paa de lange, tynde, bare Arme. Og de solide Strømper kunde ikke holde de næsvise Gæster ude. Paa Anklerne og op ad Skinnebenene sad Stik ved Stik.

Men alt det glemtes, naar Liebenbergs hvide Hat viste sig oppe i Havegangen.

Han tog sig en Del af Christian. Hans Interesse for Drengen var maaske i Begyndelsen nok en Smule paa anden Haand, saa det egentlig var den ældste Søster, han mente. Men derfor blev den ikke af mindre Betydning, og den førte for Christians Vedkommende til et nyt og meget værdifuldt Bekendtskab.

Trods Madam Hostrups tidligere Forbindelse med Digteren Ingemann, ejede hun ingen af hans Bøger. Hun læste vist paa den Tid ikke synderligt. Hun havde ganske sikkert den største Respekt for den berømte Mand, og hun var ogsaa en Smule stolt af det saa tidligt opløste Svogerskab. Men hans Produktion kendte hun kun lidt

En anden Gang havde en fattig Mand ikke tilstrækkelig paaskønnet Agent Holcks menneskekærlige Virksomhed. Saa udsendte Agenten en frygtelig Forbandelse over ham i Aftenposten:

Den Mand som uskønsom har godt oppebaaret,
ham burde en Slagterhund bide i Laaret,
og tredve Matroser udrykke ham Haaret,
og det skulde ske fire Gange om Aaret.

til. Her i Liebenbergs Stue saa Christian for første Gang en af Ingemanns Romaner. Det var andet Bind af „Erik Menveds Barndom", som Liebenberg havde taget med for at have en Smule hyggelig Ferielæsning.

Nu laante Christian Bogen og slugte den med største Appetit uden at savne første Bind.

Hermed var Ingemann bleven hans erklærede Yndling. Han fik fat i hans andre Romaner og jog dem igennem med opspændt Fantasi. Sommeren og Heden, Myggene og Lysthusene, alt glemtes for de gamle Ridderes Eventyr.

Hans Forældre fandt, at han hang altfor meget i de Bøger. De var ikke synderlig læsende selv. Peder Hostrup kunde nok lide at sidde en Aften med en af Walter Scotts Romaner, men han forstod da at holde Maade.

Det var næsten ikke til at faa Christian til at lægge Bogen fra sig. Han kom til Maaltiderne ned i Lysthuset med Hjernen taaget af Eventyr.

Det kunde naturligvis være meget godt med den Læsen, fandt hans Fader. Men han skulde da ikke spolere Sommerdagen for sig selv paa den Maade.

Han var ellers ikke stærk i at formane sine Børn. Det var sjælden, han havde noget at klage paa deres Opførsel. Men nu maatte han minde Drengen om, at saadan en dejlig Sommerdag var dog meget mere værd end alle Bøger. Den skulde man ikke glemme for nogle Romaners Skyld. Man kunde læse om Vinteren, om Sommeren skulde man være ude i den fri Natur.

En Dag spurgte Christian ham, om ikke Ingemann var Danmarks største Digter.

Det vilde Peder Hostrup dog ikke gaa ind paa, Oehlenschläger var den største.

Det sagde han, skønt han ikke selv læste synderligt af Oehlenschläger. Saadan var nu Rangforordningen.

Madam Hostrup bemærkede, at Bernhard da ogsaa var en dygtig Digter. Men hendes Mand fastholdt, at Oehlenschläger var Numer et.

En Aften gav Liebenberg sig til at tale om Oehlenschläger. Han bebrejdede ham, at han ikke havde lige saa meget Mod som Geni. I Digtet i Langelandsrejsen: „Gibsbilledet" havde han rigtig slaaet løs paa Voltaire. Her havde han skrevet i 1804:

Ha! skulde det i Sandhed være
den frosne Spottefugl Voltaire?
Han skal ej møde mer mit Blik.
Den tomme Sjæl, han skal herned,
som vilde Kunst og Fromhed døde
og troede frækt paa alt at bøde
ved usle Stumper Vittighed.

Men saa fortalte Liebenberg om, hvordan Oehlenschläger var kommen til Paris. Og der havde P. A. Heiberg skældt ham ud. Og nu havde han lempet Digtet til:

den fine Spottefugl Voltaire,
som møder mig med skælmske Blik.
Saa maa han der ej længer staa,
jeg paa hans Mening ej tør stole;
vi to er ej af samme Skole,
en af os maa af Stuen gaa.

Liebenberg fandt det skammeligt, at han saadan skulde have Lov til at fordærve et Digterværk.

„Jamen er det ikke ogsaa en Smule uretfærdigt?“ indvendte Peder Hostrup.

Det indrømmede Liebenberg med største Beredvillighed. Naturligvis var det uretfærdigt. Men det oprindelige Digt var der da Indignation i. Det andet: „Vi to er ej af samme Skole“ fandt han flovt og fladt.

Og saa omtalte han det harmelige i, at Oehlenschläger slet ikke selv kunde se, naar han havde frembragt noget, som der ikke maatte pilles ved.

„Da er Professor Oehlenschläger vist ellers ikke altfor beskeden,“ bemærkede Peder Hostrup.

Det maatte Liebenberg indrømme. Men naar det gjaldt noget friskt og dristigt, saa manglede han Mod. Saa kunde han lade sig skræmme af denne Heiberg. Og dog var der mere Geni i saadan et Vers end i alt, hvad Heiberg havde skrevet sammen.

Madam Hostrup bemærkede noget om, at denne Voltaire maatte have været en slem Abekat.

Det var han ogsaa, forsikrede Liebenberg. Og saa citerede han det næste Vers af Digtet:

Jeg Busten tog, dens Klang var hæs,
jeg tørte Støvet af og Osen
for ret engang at se Franzosen
ind i sit Abekatte-Fjæs.

Christian sad og lyttede til med Armene paa Bordet.
Om Aftenen vandrede de undertiden helt ned til Kalvebodstrand. Bredderne var sumpede, og der laa halvforraadnet Tang, der ikke lugtede godt. Men Vandet var lyst og kønt, som det bredte sig for dem, farvet af den nedgaaende Sol.

„Kunde jeg bo, hvor jeg vilde, saa skulde jeg aldrig skilles fra Stranden," sagde Peder Hostrup.

„Aa, det er saamæn lige fedt, hvor man bor, bare man ikke stiller for store Fordringer," erklærede Madam Hostrup.

Den Livsvisdom lo de alle ad, og hun stemte selv i med.

Naar de gik hjem, sang de. Saa begyndte Laura og Adolfine paa nogle Sange fra Klubvisebogen. Og Christian og Anna fandt en anden Stemme dertil. Peder Hostrup havde gaaet med sin Kone under Armen i Samtale med Liebenberg. Nu standsede han for at slutte sig til Børnenes Bagtrop. Og snart lagde hans Bas sig under de lidt skingre Barnestemmer.

Det var en dejlig stille Aften, ikke en Vind rørte sig. Den ene Sang afløste den anden, til de endelig i den blide Sommernat naaede tilbage til Valby Kro.

Laura var den kønneste af Børnene. Liebenberg betegner hende i sine Erindringer som et yndigt Barn med lange gule Lokker.

Adolfine og Christian lignede hinanden en Del, ingen af dem var særlig kønne. Men det Udtryk og det Smil, der allerede tidligt lyste over Christians Ansigt, savnede Søsteren.

Da de om Efteraaret flyttede ind til Byen igen, vedligeholdt Liebenberg Forbindelsen. Og der var altid stor Glæde, naar han kom og tilbragte en Aften i deres ny Lejlighed i Fiolstræde.

En Dag kom han kørende i en Gig sammen med en Studenterkammerat. Da de kørte gennem Fiolstræde, kom han i Tanker om at tage Christian med. De standsede saa udenfor Hostrups Hus og fik Drengen op imellem sig. Og saa kørte de ud til Constantia, hvor de spiste til Aften.

En Aften ringede det paa Dørklokken, og da de lukkede op, stod Liebenberg udenfor.

„Men det er jo Studenten!“ udbrød Madam Hostrup. Og saa vendte hun sig til Pigebørnene. De skulde hjælpe ham hans Frakke af.

„Forsigtig! Forsigtig!“ sagde Liebenberg. „Jeg har noget i Lommen.“

„Hvad for noget?“

Liebenberg havde Haanden dybt nede i Frakkelommen. „Jeg haaber der er Liv i den endnu. Den er bleven saa stille!“

Saa halede han en lille buttet Hundehvalp op.

„Den skal Jomfru Laura have,“ sagde han.

„Nej hvor den er yndig!“ udbrød hun og løftede den højt paa Armene.

Madam Hostrup morede sig kosteligt over den Maade at transportere levende Dyr paa.

Der havde i den senere Tid været et Par store Fester i København. I 1828 havde den senere Frederik den Syvende holdt Bryllup med Frederik den Sjettes yngste Datter. Det maatte selvfølgelig være en stor Glæde for Københavns loyale Borgere. Grundtvig, Oehlenschläger og Blok Tøxen havde efter Tidens Maner digtet til Prinseparrets Ære. Og alle Borgerne satte Lys i Vinduerne. I to Nætter straalede København som et Juletræ. Der var Transparenter over de offentlige Bygninger, og der brændte Blaalys omkring Springvandet paa Gammeltorv.

Næste Aar bragte atter en national Glædesdag. Da holdt Prins Ferdinand og Prinsesse Caroline Bryllup. Og Københavnerne maatte igen til at sætte Lys i Vinduerne. Men hvor inderlig Deltagelsen end var i denne store Begivenhed, saa maatte det dog understreges, at Ferdinands Udsigter til nogensinde at komme paa Tronen var adskillig mindre end Frederiks.

Det hedder i Feriegæsterne:

Har Professoren faaet to Vokslys paa sit Værelse?

Og har Frøkenen saa faaet et Stearinlys?

Saaledes gik det ogsaa her. Prins Frederik fik to Afteners Vokslys, men Prins Ferdinand maatte nøjes med en Aftens Stearin.

Man morede sig meget over et lille Replikskifte, der skulde have fundet Sted imellem de to Prinser.

Det hed sig at Prins Ferdinand havde bemærket til Prins Frederik lige efter Brylluppet: „Saa fik vi da hver sit Ævle!“

Den slagfærdige Prins skulde dertil have svaret med en Hentydning til den Ilddaab, som Caroline havde gennemgaaet ved Christiansborg Slots Brand: „Ja, og du fik dit stegt!“

Denne borgerlige Gemytlighed vakte Sympatien for den letsindige Prins.

Vinteren 1829—30 var en rigtig Snevinter. Og Kanebjælderne klang igennem Byen. En Dag havde imidlertid selve Prins Frederik væltet sin Prinsesse i en Snedrive. Før hun ret kunde besinde sig, raabte han til hende: „Er du oppe?“

Dette fandt man saa lidet stemmende med den Højtidelighed, der ellers omgav alt, hvad der vedrørte Kongehuset, at „Er du oppe?“ blev Københavnernes Slagord. Man raabte det efter hinanden i Stedet for Goddag. Og naar en Slæde viste sig paa Gaden, brølede Drengene i Kor efter den: Er du oppe!

Tilsidst fandt Øvrigheden, at den maatte skride ind. Og saa blev det rent ud forbudt at raabe det mere. Folk mulkteredes for at sige det i en Beværtning, og Drengene fik Ris.

Et Par af Drengene fra Bisserups Skole havde forsyndet sig med det forbudte Tilraab, og nu fik de højtidelig Prygl paa Skolen i Overværelse af en Politibetjent. De andre Drenge, der stod og saa paa det, var dog ikke synderlig rystede derover. De kendte alle Hr. Bisserups Spanskrør. Han var en skikkelig Mand, men Riset var dengang uadskilleligt fra de fleste Læreres Arbejde. Det var saa nødvendigt som Pisken i Kuskens Haand. Og trods det at han aldrig slap Spanskrøret og jævnlig i Timerne uddelte Slag med det, kunde han ikke rose sig af nogen synderlig god Disciplin.

De havde ingen Lamper den Gang. Naar det var mørkt, sad man med et Tællelys tæt foran sig. I de mørke Vinterdage sad Drengene to og to ved hvert Lys.

En Dag havde en af Kammeraterne taget et Kræmmerhus Krudt med i Klassen. Det sad han og uddelte i smaa Portioner. Naar man puttede Griffelen i Munden

og derefter jog den ned i Krudtet, saa kunde man let faa et Par Korn til at hænge ved. Naar man saa stak den ind i Lyset, saa fik man et lille opmuntrende Fyrværkeri, der undertiden voldte, at Lyset gik ud.

En Gang havde de alle paa samme Tid stukket Griflerne i Lysene, og med et blev der bælmørkt i Klassen. Det tog nogen Tid at faa en Fidibus tændt i Kakkelovnen og Lysene til at brænde igen. Og saa fulgte ovenpaa saadan en Adspredelse en almindelig Afprygling.

En af Christians Kammerater hed Peter Petersen. Christian besøgte ham jævnlig, og han fortæller, at han mange Aar senere laante nogle Træk til Madam Smidt i „Genboerne“ fra Peter Petersens Moder. Hun var et fortræffeligt Menneske og en god Moder. Og hun havde noget komisk i sit Sprog, hvad Christian allerede den Gang havde en levende Sans for. Naar hun omtalte sin Søn, kaldte hun ham gerne „Petersen“. Det var et Udtryk for den Respekt, hun havde for hans Lærdom.

I Slutningen af 1829 kom Peder Hostrup ikke sjælden træt og nedtrykt hjem fra Kontoret. Han kunde saa sidde i Timevis og se forknyt hen for sig uden at sige noget og uden at tage sig noget til. Imens Madam Hostrup flittigt traadte sin Spinderok.

Engang for en syv otte Aar siden havde han maattet bære sin Søn hjem fra et Selskab, hvor han var faldet i Søvn. Bagefter havde han spyttet lidt Blod. Men i mange Aar havde han følt sig rask og stærk. Nu havde han faaet en stadig Hoste, hans Bryst var angrebet, og hans Humør var borte.

Undertiden gik han i Seng tidligt paa Eftermiddagen, men han befandt sig ikke bedre ved det. Næste Morgen maatte saa Christian skynde sig op paa Kontoret for at melde, at hans Fader ikke kom den Dag. Men den næste Dag forsøgte han igen at stramme sig op, saa gik han paa Kontoret igen og kom træt og forknyt hjem.

I Begyndelsen af 1830 gik det stærkt ned ad Bakke med hans Helbred. Nu fik han et nyt Anfald af Blodspytning, og snart blev hans Bryst saa svagt og hans Arbejdskraft saa ringe, at han slet ikke syntes, han mere kunde passe sit Arbejde paa Justerkammeret. Hen paa Foraaret tog han sin Afsked. Hans Haab om at komme

paa Benene igen var blevet ringere og ringere, og nu gav han sig ganske over til Sygdommen. Naar han ikke laa i Sengen, sad han træt og trist og saa hen for sig med store Øjne. Han var bleven mager og hul under Øjnene.

Ved hans Afsked forandredes Familjens Kaar betydeligt. Nu kneb det stærkt at faa den lille Pension til at slaa til.

De havde aldrig været rige, men efter deres Fordringer til Livet havde de dog haft det godt. Deres Landophold havde vel ikke kostet dem synderligt mere, end om de var blevet i Byen. Lejligheden derinde stod ikke tom efter dem, mens de laa paa Landet. De fraflyttede den om Foraaret, og flyttede saa ind i en ny, naar de vendte tilbage til Byen om Efteraaret. Men selv om de kun havde lidt at flytte med, maatte de mange Flytninger koste noget.

Det gjaldt nu for dem at finde et rigtig billigt Sommer-Opholdssted.

I den mørke Tid i Begyndelsen af 1830 var Liebenberg ganske forsvundet for den lille Familje. Det var, som alt friskt og muntert havde vendt sig fra dem. Og Vintermaanederne syntes dem tunge og lange som aldrig før.

De maatte prøve, om ikke et Landophold kunde styrke den stærkt afkræftede Husfader. De flyttede da ud paa Nørrebro, tæt ved Assistents Kirkegaard. Men Luften syntes dem kvalm som i Byen. Lejligheden var mørk og uhyggelig. Der var ingen Steder at gaa hen, intet Søndermarken og ingen Kalvebodstrand. Kun den skyggeløse Fælled og den triste Kirkegaard.

Og ingen Aftener med Sang, ingen Spøg i Hjemmet. Bestandig Sygdom til Huse. Man vaagnede om Morgenen under Trykket af den. Man gik til Sengs om Aftenen med Sygdommen rugende over sig. Nogen Bedring var der ikke at mærke.

Og da man flyttede ind til Kompagnistræde om Efteraaret, var det med den nedslaaende Følelse, at der ingen Kræfter var samlet til den tunge Vinter.

Efteraaret gled i graa Ensformighed. Peder Hostrup laa stadig til Sengs, og Børnene talte hviskende sammen.

Hver Dag blev den syge tilset af en ung Læge ved Navn Bjerring. Han var i den mørke Tid bleven en Ven for dem alle, og til hans omsorgsfulde Pleje fæstede de deres sidste Haab.

Den 17. November vaagnede Christian ved at der var Lys i Sovekammeret. Da han rejste sig op i Sengen, saa Faderen det. „Ja lille Christian," sagde han mat og forknyt, „nu har du snart ingen Fader mere."

Drengen kom i en Fart ud af Sengen, og mens han fortumlet trak Tøjet paa, kom Doktor Bjerring. Han gav den syge nogle Naftadraaber, og de virkede saa vidunderligt, at Børnene allerede jublede af Glæde og takkede ham, fordi han havde frelst deres Faders Liv. Hans Ansigt var imidlertid alvorligt som før. Han vidste altfor vel, at Virkningen kun var rent øjeblikkelig.

Da Christian senere havde været et Ærinde i Byen og skyndte sig hjem, laa hans Fader i en tung Døs. Og allerede ved Middagstid*) døde han.

For Madam Hostrup begyndte en livslang Kamp med økonomiske Vanskeligheder. Og Børnene mærkede snart, at de nu var fattige. Der blev ikke Raad til nye Klæder. Christian maatte nøjes hele Vinteren med sin tynde slidte Trøje. Den trak han sammen om Halsen, naar han løb i Skole. Vinterovertøj kunde der ikke være Tale om. Og det føltes mere, fordi alle hans Kammerater var velklædte.

Da han efter Begravelsen mødte igen i Skolen, følte han sig meget ensom. Det, han havde oplevet siden sidst han var der, skilte ham fra de muntre Kammerater. Hans bedste Ven, Peter Petersen, var netop taget ud af Skolen. Og nu gik han Vinteren igennem for sig selv uden at slutte sig til nogen. Først da Vaaren vendte tilbage, begyndte Livet atter at gøre sine Krav gældende.

*) I C. Hostrups Erindringer staar der, at Faderen døde ved Sengetid. I den gamle Familjebibel finder jeg imidlertid skrevet med en Barnehaand: 1830, den 17 November, om Middagen Kl. 12 døde min Fader Peder Hostrup i sit 50nde Aar af Brystsyge.
Jens Christian Hostrup.
De faa Formiddagstimer er for Erindringen bleven en hel Dag.

MADAM HOSTRUPS HJEM

I Nøden lærte Madam Hostrup sine Venner at kende. Og især lærte hun, hvilken brav Gut hendes ældste Søn var. Edvard Ingemann havde faaet en Plads som Handelskommis, og hvad han kunde tjene derved, bar han med største Beredvillighed til Familiens Kasse.

Han flyttede i Huset hos Moderen og bar sin store Part af de daglige Udgifter. Han sørgede for Skolepenge til Christian og han gjorde Udvej for Pigebørnenes nye Kjoler. Han var den stadige Hjælper, man tyede til. Intet Under at han ogsaa blev sin Moders uundværlige Raadgiver. Hun foretog sig vanskeligt noget af Vigtighed uden først at have drøftet det vidt og bredt med ham.

Der var et Spørgsmaal, der optog dem begge stærkt. Det var Christians Fremtid. Hvad Vej skulde de lade ham gaa. De spurgte vistnok ikke Drengen, hvad han vel kunde have Lyst til. De skønnede selv over, hvad Retning hans Evner tog. Og de besluttede da efter mange Overvejelser at se at faa ham ind i Metropolitanskolen. Der skulde skaffes mange Penge det første Aar. Men saa var der al Grund til at vente, at han kunde faa Friplads som Søn af en fattig Enke. Hvis han da opførte sig godt. Dog det tvivlede de ikke om. Naar de gjorde hvad de kunde, saa vilde han sikkert ogsaa gøre sin Pligt.

Der var noget her, der kaldte stærkt paa Drengens Retskaffenhed. Han var ikke saadan stillet, at han blot behøvede at pege paa, hvad han ønskede. Skulde han komme frem, maatte det være ved følelige Ofre fra hans Nærmeste. Der var neppe en Dag, hvor man ikke maatte tænke paa, hvad der kunde spares til ham.

Han tog da de nye Udsigter som en Gave, han var glad og taknemmelig for. Han vidste vel, at Broderen gav Lønnen for sit Arbejde til hans Uddannelse.

Og for Søstrene var Udsigten til, at Christan skulde blive en studeret Mand, en lærd Mand, maaske Præst, mærkelig betagende. I smaaborgerlige Kredse saa man i de Tider op til Præsten med stor Ærbødighed. Særlig beskæftigede det Adolfine. Hun begyndte allerede nu

at nære noget af den Beundring for ham, der siden skulde optage hende saa stærkt.

I Skolen udmærkede han sig ikke særligt. Af hans Karakterbog ses det, at han ikke en Gang hele Tiden har siddet i den øverste Ende af Klassen. I det første Aar har han svinget imellem Nr. 2 og 3, næste Aar synker han ned og vipper nu imellem 3 og 9. I det tredje Aar er han hyppigt Nr. 8 eller 9. Saa opnaar han et Par Maaneder at være Nr. 1 men falder brat ned til Nr. 9 igen. Derefter balancerer han et Aar imellem 5 og 11. Endnu i det sidste Skoleaar betegnes Yderpunkterne af Tallene 5 og 10.

I dansk Stil har han som Regel ret gode Karakterer. Dog finder man adskillige Gange, at han ikke har kunnet faa mere end godt. Formodentlig har hans Maade at udtrykke sig paa været for frisk for en ret Pædagog. I Religion debuterer han med et tg., siden naar han som Regel op til en respektabel Mellemkarakter. Men engang imellem falder han ned i tg. igen. Religionen har aabenbart ikke været hans stærkeste Side Det har derimod Matematik og Historie været. Her er han meget ofte oppe paa et rent ug.

Latinsk Stil er hans daarligste Fag, her forekommer de laveste Karakterer. Han har øjensynligt ikke haft den rette Sans for det klassiske Sprogs Skønheder. I Skønskrift eller Calligraphi, som det kaldtes, er han middelmaadig. I Sædelighed (Opførsel) har han som Regel været upaaklagelig. Men en enkelt Gang synker hans Sædelighed ned til et betænkeligt godt. Hans gode Ven Mantzius naaede vistnok i de første Aar sjælden saa højt.

Skolen var, som Christian Hostrup mange Aar efter sagde, en god Skole. Men det bedste ved den var, at den ikke var for god. Han mente dermed, at den ikke lagde synderlig Beslag paa den opvoksende Ungdoms Sind. Den lod dem nogenledes skøtte sig selv. Og derved blev dens sløvende Indflydelse mindre farlig.

Her samlede den en Skare unge Mennesker om sig. Men den tænkte kun lidt paa at byde dem noget, der kunde være til Gavn eller Oplivelse eller personlig Udvikling for dem. Den gamle Digtning afsjæledes i et

grammatisk Pindehuggeri, saa disse poetisk modtagelige Ungersvende ikke fik fjerneste Indtryk af Poesien i Oldtidslitteraturen. Historien var kun Annaler, Aarstal og Navne, der ikke havde ringeste Bud til ens Sind. Den lærde Skole havde ikke en Tanke for, at her var en Ungdom, der hungrede efter Næring. Den saa ikke, at Fantasien trængte til Stof at tumle med, at Følelsen krævede at ledes og renses, at Viljen kunde opøves og Forstaaelsen vækkes. Hvad kom det de gammeldags Pædagoger ved. De havde kun at gennemterpe den latinske og græske Grammatik. Hvad Spor deres Undervisning satte i Sindene ragede ikke dem, blot den satte Spor ved Eksamensbordet.

Tyve Aar senere satte Hostrup den gamle lærde Skole et pragtfuldt Mindesmærke i sin Ruskantate.

REKTOR:

Paa Pladsen, Dreng! Hold Mund!
det er Arbejdets Stund.
Du maa stride og stræbe,
slide og slæbe,
du maa ase og samle
lidt af alt,
helt og halvt,
det ny og det gamle,
det sure og vamle,
Visdom og Pjat,
alt i en Vælling, saa har du en Skat,
saa er dig hele Verden opladt.
Se, ved Fysikken du knytter et Baand
med Filistrene,
og gennem Tysken rækker du Haand
til Ministrene,
og naar du har Humaniora læst,
saa blir du human som jeg, dit Bæst!
Men Kunsten er lang og Timerne faa —
Kør paa!

DISCIPLENE:

Arbe, mirbe, marbe, murbe,
sarbe, sirbe larbe lurbe —

REKTOR:

Pas paa i din Bog!
Det er Gudernes Sprog.
Stop, stop! Det er noget for frit.
Godt, godt! Det er ikke saa skidt.
Bliv ved, bliv ved! Se i din Bog!
Det er Gudernes Sprog.

Først da Gardinet er rullet ned for Solen og Disciplen er slumret ind, bliver Rektor rigtig tilfreds. Da siger han, medens der læses:

> Arbe mirbe marbe murbe
> sarbe sirbe larbe lurbe —
>
> Godt godt! Overmaade vel!
> Saadan skal det gaa fra Gry til Kveld!

Der var kun lidet ved Undervisningen, der fangede Interessen. Timerne fik man til at glide saa taaleligt som muligt, undertiden oplivede man dem ved almindelige Skolespilopper.

Og saa var der Frikvartererne med deres Leg.

Kom nogen af Lærerne til at øve en Smule Indflydelse paa deres Elever, saa var det ikke igennem Undervisningen, snarere til Trods for Undervisningen.

Der var dog enkelte af Lærerne, der i deres private Vurdering af Drengene hævede sig over det almindelige Lektiemaal. Blandt dem maa nævnes Inspektøren paa Legepladsen — senere Overlærer — Krebs. Hans Undervisning fængslede dem vel ikke stort, men privat gav han sig lidt af med nogle af Eleverne. Da et Par af dem var en Smule tilbage i latinsk Stil, gav han sig til at læse privat med dem. De var fattige og kunde ikke betale for den Undervisning, men han vilde heller ingen Betaling have. Bagefter en saadan Undervisning kunde han passiare med dem om litterære Emner.

Saaledes kom Christian ham noget paa nærmere Hold. Og engang tog han endogsaa ham og en af hans Kammerater med paa en Fodtur i Nordsjælland.

Da Christian Hostrup var bleven Præst i Silkeborg, modtog han engang et Brev fra sin gamle Lærer, hvori han skrev:

„De har altid været os uendelig kær. Jeg glemmer aldrig det Liv der var i Deres Øjne, da De tilhørte os i Skolen, et Liv der gav os store Forventninger om Dem, hvilke De sandelig ikke har skuffet. Jeg har fulgt Deres Studenteraar og Kandidataar og glædet mig over Dem og mangen Gang med Stolthed sagt: han er en gammel Metropolitaner."

Der var dog ogsaa en anden af Skolens Lærere, Dren-

gene satte Pris paa. Det var Overlærer Borgen. Det var dog heller ikke hans Undervisning, der fangede dem, men snarere hans Person. Christian og vel ogsaa nogle af de andre unge Æstetikere opdagede hos ham noget, der stærkt vakte deres Sympati. Det var hans Kærlighed til Oehlenschläger og den nyere danske Digtning. Hans poetiske Sans kunde endogsaa forlede ham til en enkelt Gang at afbryde det kedsommelige Terperi og i Stedet læse noget højt for Klassen. De var alle enige om, at han læste udmærket. Naar Digterværket greb hans Sind, farvede det hans Stemme og gav hele Oplæsningen noget af Oplevelsens Styrke.

Det var ikke gennem Skolens Arbejde, at de unge modtog varige Indtryk, men snarere ved Siden af. Og hvad Skolen ikke formaaede, hentede de sig selv. Christian havde fundet ind i en Kreds af flinke Kammerater.

Der var Klassens Syndebuk, Christian Mantzius, der stadig maatte have sit beskæmmende tg i „Sædelighed“. Han var vistnok doven, og der til kom, at han var let heftig og taalte ingen Uret. Han lod sig ikke gaa for nær af nogensomhelst overordnet, men var modig og hensynsløs i sit Selvforsvar. Han fandt sig heller ikke i, at andre led Uret, og han havde en egen Evne til at snærte haardt, hvor han vilde ramme. Blandt Kammeraterne var han morsom, altid brav og honnet og afholdt af dem alle. Han blev snart Christian Hostrups trofaste Ven og mange Aar igennem hans varmeste Forsvarer og ivrige Beundrer.

Og saa var der et stille, talentfuldt Menneske ved Navn Olavesen. Han tegnede ypperligt med Pen og Blæk og kunde med faa Træk gengive det pudsigt karakteristiske ved ethvert Ansigt. Og han kunde gengive Kammeraternes og Lærernes Maade at gaa paa, deres Ansigtsudtryk og deres Stemmes Klang. Han kunde i et Nu omforme sit bløde Ansigt til at ligne yderst forskellige Mennesker. Siden, da han blev Student, maatte han ofte ved Soldene optræde som Mimiker. Da saa og hørte man Regensprovsten, Professor Petersen, eller den livfulde Martensen med det bevægelige Ansigt eller den statelige Oehlenschläger med den mægtige Selvfølelse, med funklende Øjne og svulmende Læber.

Endvidere var der Bruun Jul Fog. Han var den mest udviklede i Klassen, og han blev ganske naturligt en Raadgiver og lidt af en faderlig Formynder for de andre. Han skrev pæne smaa Vers ligesom Andreas Blach, et fint ungt Menneske med et vindende Væsen og et godt Humør. Fog endte som Sjællands Biskop og Blach blev Læge. I mange Aar var han Stiftsfysikus i Horsens.

Et Par Aar efter at Christian var kommen ind i Skolen, enedes de om at lave et Blad. Christian udsendte en Subskriptionsindbydelse dertil. Det skulde hedde „Tidsfordriv“ og kun optage Fortællinger og Digte. Christian blev Redaktør, og da Skønskrift dengang saa lidt som senere var hans stærke Side, paatog et Par af Kammeraterne sig at afskrive de fornødne Eksemplarer. Til Redaktionen hørte saa Mantzius og Olavesen, Fog og Blach.

Det var en æstetisk Klasse. Og det var Interessen for Poesi, der holdt dem nogenledes skadesløse for Skolens Fattigdom. Fik de kun smal Kost i Skolen, saa havde de deres egne Sammenkomster i Mantzius’ eller Hostrups Hjem. Og her læste de højt for hinanden og diskuterede ivrigt ny udkomne Bøger.

En Dag da Christian kom hjem fra Skolen, sad Digteren Ingemann i Dagligstuen. Efterat Madam Hostrup var bleven Enke igen, var Erindringen om Svogerskabet atter vaagnet hos ham. Og nu genoptog han sine gamle Besøg.

„Ja der er saa Christian,“ sagde hun, idet Drengen traadte ind.

Ingemann vilde se paa ham. Han tog ham i Armene og holdt ham ud fra sig.

„Ja han ligner jo Hostrup,“ indrømmede han. „Men Øjnene, det er vist dine,“ vendte han sig til Svigerinden. „Du har en Skælm i dit Øje, min Ven!“ sagde han og slap Drengen.

„Kan du nok styre ham, Hanne? Gør han dig ikke for mange Gavtyvestreger?“ spurgte han gemytligt.

„Nej, Christian er en skikkelig Dreng,“ erklærede hun. Og saa fortalte hun, hvor optaget han havde været af Ingemanns Romaner.

Det var Digteren glad ved at høre.

Christian havde gjort Bekendtskab med en anden Digter, der for ham nu langt overstraalede Ingemann. Det var Oehlenschläger. Da han en Aften skulde bringe et Brev for Edvard op til en af hans Bekendte, saa han i hans Stue en Reol fuld af Bøger. Og blandt dem en hel Række med Oehlenschlägers Navn paa. Og nu bad han dygtig forlegen med næppe hørlig Stemme om at laane en af dem.

„Med største Fornøjelse," svarede den Fremmede. Og saa fik han „Nordens Guder" med hjem.

Da han kom hjem, var det Sengetid, og han blev straks jaget i Seng. Men han kunde neppe sove af Længsel efter at faa læst i den vidunderlige Bog om Nordens gamle Guder. Og tidlig næste Morgen — det var en Søndag — var han paa Benene.

Saa læste han:

> Et Sagn fuld værd at høre
> med gamle Runer staar;
> laaner mig eders Øre,
> mens jeg Guldharpen slaar.

Mage til Poesi havde han aldrig læst. Indtrykket var saa overvældende, saa friskt og betagende, at han med det samme var paa det rene med, at Oehlenschläger var vort Folks største Digter.

Tresindstyve Aar efter, da hans Livsværk var endt, og han boede som Pensionist paa Frederiksberg, fik hans Øjne Glans, naar han talte om det Digt. Og han citerede det med den dybeste Beundring. Han fandt, at det var et af de malmfuldeste og skønneste Digte vort Sprog ejede. Barndommens og Ungdommens dybe Betagelse kendtes endnu paa hans Stemme.

En Dag kom Adolfine ind i Christians Værelse og fortalte ham, at Liebenberg sad inde i Stuen. Christian skyndte sig derind, men da han saa ham igen efter saa lang Tids Forløb, kneb det ham at finde den gamle kammeratlige Tone. Han blev genert og stod og vidste ikke, hvad han skulde sige.

Liebenberg var imidlertid flink og elskværdig og saa lige til, som om han kun havde været borte et Par Dage. Og snart var det gamle Forhold knyttet igen. Han blev

glad ved at finde, at Christian var en saa varm Beundrer af Oehlenschläger, og han fulgte ham ind i hans Værelse, hvor de sad og talte om den nyere Litteratur. Liebenberg fik da pillet ud af Christian, at han ogsaa selv havde gjort nogle Forsøg som Versemager. Han lod ham ingen Ro, før han rykkede ud med et Par Digte. Liebenberg læste dem og udtalte sin store Forundring over, at en Dreng i den Alder kunde skrive saa gode Vers. Og han spaaede ham med stor Sikkerhed en Fremtid som dansk Digter.

Nu kom en Tid, da Liebenberg atter var en stadig Gæst i Madam Hostrups Hus. Han læste højt om Aftenen, og han deltog i Hjemmets Leg og Munterhed. Han lærte snart Christians nye Kammerater at kende. Han og Doktor Bierring, der siden Peder Hostrups Død havde holdt Forbindelsen vedlige med den Hostrupske Familje, førte ofte an i Legene. Og en Aften opførte de et Par Scener, som en Ven af Liebenberg, den unge Student Paludan Müller havde skrevet.

Liebenbergs Aftenoplæsninger var til megen Glæde for den lille Familje. Der sad Madam Hostrup med sin Strikkestrømpe og Pigebørnene hver med sit Haandarbejde. Christian sad med de lange Arme paa Bordet foran sig.

Bagefter drøftede han det læste især med Christian. Han optraadte da aldrig med den ældres Storsnudethed, overlegent eller overbærende overfor den yngre. Han behandlede ham ganske kammeratligt, som om de to havde været jævnaldrende. Han lyttede til, hvad Christian havde at sige, og modsagde ham, om han fældede en for rask Dom, eller han var uenig med ham. Han gjorde det aldrig affejende eller vigtigt.

Og ofte kunde han gøre opmærksom paa en Skønhed i et Digt, han lige havde læst, eller maaske ogsaa paa en Fejl i det.

Et Par Aar efter, mens Hostrup endnu gik i Metropolitanskolen, skrev han til Liebenberg:

Vildsom vanked jeg i Lunde
plukked Frugten, som jeg fandt,
end dog ej jeg skelne kunde
Gift fra Næring, stort fra Tant.

Men du ledede mit Fjed
til det skønne, til det høje,
styrkede mit svage Øje
til at se dets Herlighed.

Liebenberg gjorde meget af den ældste af de Hostrupske Jomfruer, Laura. Han gik allerede og overvejede med sig selv, om han ikke skulde komme og melde sig som Frier. Hun var jo ganske vist purung endnu, og han havde ikke noget at fri paa. Det hastede vel ikke saa stærkt, men alligevel — —

Mens han gik i disse Overvejelser, blev hun snappet væk for Næsen af ham.

I den sidste Tid var der dukket et meget vigtigt Spørgsmaal op ved Familjens hemmelige Raadslagninger. Laura havde faaet et Tilbud, som man ikke mente at kunne afslaa. Det var fra en Mand i en god Stilling, en Apoteker i Kerteminde ved Navn Neergaard.

Hun havde været sammen med ham en enkelt Aften, og nogen Forelskelse fra hendes Side var der neppe Tale om. Hun var imidlertid saa ung og let at lede, at hendes Moder og hendes Broder, Edvard, naturligvis kunde faa det, som de ønskede.

Havde hun været en Smule indtaget i Liebenberg, hvad kunde saa det føre til. Han var kun Student med temmelig lange Udsigter for sin Fremtid.

Hun havde ondt ved at bestemme sig. Men Familjen pressede stærkt paa. Hendes Søstre fandt, at hun ved et saadant Ægteskab kom paa den grønne Gren. Under Familjens vanskelige økonomiske Forhold var det en stor Ting, at hun kunde blive godt gift. Og omsider bøjede hun sig da for det, der vel ikke kunde være anderledes. Kun 17 Aar gammel drog hun over for at være Husmoder paa Apoteket i Kerteminde.

Her besøgte Adolfine hende. Og hun opdagede snart, at det ikke stod rigtig godt til i det Hjem. Hun kom tilbage temmelig forfærdet over Svogerens Adfærd. Han havde andre Forbindelser, som han vistnok ret aabenlyst dyrkede. Og Laura følte sig ulykkelig og tilsidesat.

Efter fem Aars Forløb, da hun var bleven Moder til to Børn, solgte han sin Forretning og drog over til Amerika for at skabe sig en bedre Stilling der.

Han havde vistnok Held med sig, men han forsvandt for en rum Tid af hendes Synskres. I flere Aar boede hun med sine smaa Børn i Huset hos sin Moder. Madam Hostrup tog sig trofast og varmt af Børnebørnene.

Imidlertid forsvandt Liebenberg igen. Han fulgte med sin Moder til Assens og vendte først tilbage til København Aaret før Christian blev Student. Nu var imidlertid Venskabet imellem dem fæstnet saa godt, at det ikke glemtes. Og de stod i stadig Brevveksling med hinanden.

Det var Rekonvalescenstiden for vort Folk. De forbedrede økonomiske Kaar havde kaldt Humøret frem paany. Man følte med inderlig Behag, at Sundheden vendte tilbage.

Folket var endnu langt fra sundt, men det var let at mærke, at det var ved at rette sig. Det lignede ikke den, der har rejst sig fra Sygelejet, og nu staar fuld af Handlekraft og Vovemod. Der var kun ringe Kraft og smaa Interesser. Man mindedes snarere om den syge, der fra Sengen er flyttet ud i Lænestolen, og nu sidder ved Vinduet og ser ud og glæder sig over Solskinnet og det vaagnende Foraar.

Meget af det, som den sunde gaar rask forbi uden at skænke en Tanke, kan for den, der lige er sluppet fra Dødens Favntag, blive en Kilde til inderlig Glæde. Selve det, at man lever, bliver en stor og bevidst Værdi.

Livsglæden har maaske aldrig været stærkere og heller aldrig naivere i vort Folk end netop i denne Rekonvalescensperiode. Der rejstes ingen Spørgsmaal, der sattes ikke Problemer under Debat. Der samtaltes kun meget lidt i Hjemmene. Men Spøgen vendte tilbage, den harmløse Latter. Man fik en Trang til at le, at slaa Gækken løs, som man i de mange tunge Aar neppe havde faaet Tid til.

Der var noget besynderlig barnligt over Tiden, og selv dens mere kloge Hoveder var ofte mere drengeagtige, end voksne Folk ellers plejer at tillade sig at være.

Det var Tidens kaade Livsglæde, der gav sig Udslag i Vers som det velkendte:

Griller, Griller fly, fly!
vort Sind behøver Godtvejr!
Et muntert Sind gør Guld af Bly
og Sølvtøj udaf Potter.

Lystige Lejlighedssange skød op ved Familjernes smaa Fester. Og Legene trivedes.

Naar Borgerne nu samledes og havde faaet Aftensmaden til Livs, saa gav de sig til at lege. De kastede med Lommetørklædet og løste Panter ind, de faldt i Brønden og kiggede Stjerner, de gik polsk Tiggergang og kyssede de unge Jomfruer. De drøftede ikke Politik, de havde ingen Interesse for Samfundsspørgsmaal. Men de legede som Børn.

Naar i „Genboerne“ Kobbersmedfamiljen straks efter Aftensbordet bliver sat til at lege, saa er det efter god borgerlig Skik fra det sidste Tiaar. Og naar i „En Spurv i Tranedans“ Skrædersvenden skal til at underholde det fornemme Selskab, saa er det en selvfølgelig Ting, at han vil have dem til at lege. Saadan gør man i de Samfundskrese, han er kommen fra.

Madam Hostrup var en Kone med megen komisk Sans. Hun var en lille adræt Kone, vims og bevægelig. Og saa havde hun et Par klare, blaa, skinnende Øjne. De kunde le af Fornøjelse, naar hun fortalte noget morsomt. Og hun havde en sjælden Evne til at finde noget morsomt overalt. Var hun ude i Byen for at gøre sit Torveindkøb, havde hun som oftest opsnappet et eller andet morsomt paa Vejen. Hun havde gemt Grønthandlerskens pudsige Anbefaling for sine Varer eller Slagterens djærve Forsikringer. Eller hun havde paa Vejen hørt Kældermadammens ivrige Paastande. Og nu gengav hun det med tilbagetrængt Munterhed. Selv Oplevelser, der i Øjeblikket maatte være ubehagelige nok, omsmeltedes hurtigt for hende til Komik.

En Aften trippede hun afsted med Torvekurven paa Armen og med Sjalet over Skuldrene. Der var halvmørkt paa Gaden, Tranlygten magtede kun at vise, hvor mørkt der var.

Som hun der vimsede afsted, rank og let, kunde man vel tage hende for en ung Jomfru. Og der var da ogsaa snart en Kavaler, der begyndte at blive noget nærgaaende. Han vilde absolut bære Jomfruens Kurv, han vilde følge Jomfruen hjem og overhovedet have noget med Jomfruen at gøre.

Det har vel ikke været saa rart i Øjeblikket, men da

Madam Hostrup kom hjem, var det kun en komisk Oplevelse. Og mens hun fortalte den, gav hun med største Beredvillighed sig selv til Pris. „Saa fik jeg jo Fyren hen under Tranlygten," sagde hun, „Og saa viste jeg ham mit gamle rynkede Fjæs, og saa tøflede han jo af!" Hun forsøgte aldeles ikke at dække over den kedelige Kendsgerning, at hun havde et gammelt rynket Fjæs.

Havde Børnene fra Faderen arvet deres Kærlighed til Musik og en stemningsrig Modtagelighed for Naturen, saa havde de fra Moderen deres komiske Sans.

Her i Madam Hostrups Hus trivedes Legen. Og især blev det Ordsprogslege, her dyrkedes. Det var Doktor Bjerring, der førte dem med ind i den Hostrupske Kres, og de blev grebet med Begærlighed og udviklede sig snart til at være hele smaa improviserede Farcer. Her øvede Christian og flere af hans Kammerater sig som Skuespillere og undertiden som dramatiske Forfattere ogsaa.

En Gang om Ugen samledes jævnlig nogle af Christians Skolekammerater i Madam Hostrups Hus. I Reglen kom de efter at have spist til Aften. Men skulde de have Aftensmad, saa blev der gjort det mindst mulige ud deraf. En Smule skaaret Smørrebrød og en Kop Tevand kunde man vel nok spendere. Og skulde det være meget fint, saa kunde man senere paa Aftenen traktere med afbrændt Rødvin.

Ved disse Sammenkomster legede de ofte Ordsprogsleg. Og der var flere af dem, der allerede tidlig udmærkede sig ved deres Greb paa at fremstille morsomme og karakteristiske Typer. Navnlig kappedes Mantzius og Olavesen i Opfindsomhed.

Selve Betydningen, Ordet eller Ordsproget, traadte ganske i Baggrunden. Det blev kun den ofte meget spinkle Traad, hvorpaa Komediens brogede Situationer var trukne.

Naar Selskabet var stort nok dertil, deltes det i to Partier. De skiftedes saa til at agere for hinanden. Madam Hostrup stillede med største Beredvillighed alt, hvad Huset formaaede, til Skuespillernes Raadighed. De trak i hendes Kjoler og lavede sig Rynker i Ansigtet med en brændt Prop.

Selskabet er delt i to Partier. Det ene har travlt med at arrangere sig i den ene Stue, medens det andet venter i den anden Stue og der har rig Lejlighed til at drøfte, hvad man vil opføre, naar ens Tur kommer.

Saa aabnes Døren, og de vandrer ind for at se Skuespillet.

Det er et Bryllup, der fremstilles. Mantzius er Præst med en hvid Papirs Bladkrave om Halsen. Foran ham staar Brud og Brudgom. Hun har et Stykke hvidt Gardin paa Hovedet med lidt Grønt omkring. Det kan enhver se, skal være et Brudeslør.

Præsten taler om Ægteskabets Velsignelse og Kvindens Træskhed. Han formaner Bruden højtideligt til ikke at mishandle sin Mand. Og han fremdrager det ene gruopvækkende Eksempel efter det andet paa, hvordan stakkels Ægtemænd er blevne ilde medhandlede af falske Kvinder. Da han er kommet godt ind i sit Emne og har vrøvlet tilpas længe om Kvindeondskab og Mandfolkeuskyldighed, kommer en ny Brud farende ind. Hun er ligesom den første hvidklædt med Krans om Hovedet. Og hun paastaar, at det er hende der skal giftes med det Fjols og ikke den anden. Han har givet hende Ægteskabsløfte, og det er vel ikke Meningen, at han saadan skal have Lov at løbe fra det. Den første Brud tager heftigt til Genmæle, og nu skændes de begge i Munden paa hinanden og overdænger den Mand, de begge vil have, med Haansord. Brudefølget blander sig i Skænderiet, en holder med den ene, en anden med den anden. Præsten bliver stadig mere og mere forfjamsket. Og til sidst synes han, at han maa skride ind og hævde sin Værdighed. Han spørger da Brudgommen, hvem af de to han helst vil have. Men Brudgommen er en forsigtig Mand, der vil sikre sig for alle Tilfældes Skyld, og han svarer, at det er ham lige meget, hvem af dem han faar. Saa ved Præsten i sin Nød ikke andet Raad end at lade de to Brude trække Lod. De trækker to Strimler Papir af hans Haand, og den der faar det længste Stykke, haler triumferende af med Brudgommen, mens den anden jammerlig grædende lister efter Brudefølget.

Dermed slutter første Akt. Nu kan Tilskuerne gætte paa, hvad det betyder, indtil anden Akt er færdig. Det

kan jo være saa meget: Bryllup, Brud, en Brud, to Brude. Man bryder ikke sit Hoved altfor længe med det. Næste Akt hjælper maaske til bedre Forstaaelse.

Det tager Tid at blive klædt om. Men endelig kommer anden Akt. Der er Eksamen. Vi ser Bordet med det grønne Tæppe og Examinator med tykke Briller og mægtige Flipper. Der er endvidere to Censorer, den ene sover fast tilbagelænet i sin Stol, den anden følger Examinationen med voksende Gnavenhed.

Der kommer den ulykkelige Fyr ind og skal examineres.

Han har en skrækkelig Examensfeber, og i sin Forlegenhed støder han til Stolen, han skal sidde paa. Han bukker og beder om Forladelse. Dette forøger yderligere hans Forlegenhed, og han sætter sig nu paa det yderste Hjørne af Stolen.

Hvad der gør Examinationen særlig naragtig er, at den ulykkelige Examinand har en Talefejl, saa han siger n i Stedet for l. Nu trækker Examinator ham igennem alle de Ord, hvor et n kan gøre en vanvittig Virkning. Han lader ham fortælle om Nordsælland og Hillerød og Slottet i Slotsøen. Endelig eksploderer den vrede Censor. Han erklærer med stor Forbitrelse, at Eksaminanden sandelig ikke kan bestaa en saadan Dannelsesprøve, naar han ikke kender Forskel paa at lege og neje eller lappe og nappe.

Den sovende Censor vaagner op. Han har ikke hørt et Ord af Prøven, men han erklærer den for i alle Maader tilfredsstillende. De to Censorer kommer op at skændes, de slaar i Bordet for hinanden. Examinator blander sig i Striden. Og tilsidst bliver de enige om, at den ulykkelige, der sidder stum af Rædsel stiv i sin Stol skal tage Examen om med det samme. Han maa da beflitte sig paa at aflægge sin tykke Uvidenhed og udtale Ordene, som de staar i Bogen.

Scenen har været spillet med megen Kaadhed og Løssluppenhed. Nu skal Løsningen findes, og her maa man hjælpe Modparten lidt paa Gled. Det kan betyde saa meget. Man vil imidlertid ikke anvende for megen Tid paa denne Gætten Gaader. Det første var naturligvis Brude. Det er maaske lidt vanskeligere at tænke sig,

at det andet kun er det usselige n, som Stakkelen fyldte sit Sprog med. Det hele er Navnet paa et Stykke, der paa den Tid opførtes paa det kongelige Teater, „Bruden“ hed det. Under megen Munterhed overlader det første Parti det andet Valpladsen.

Saa veksler Scenerne. Man ser Dyrehavsbakken med Syngepiger og Gøgl. Eller man er Vidne til et natligt Indbrud. Et Ægtepar ligger og sover sødt i Sengen, der er lavet af nogle Stole. Saa vaagner Mutter, hun hører listende Skridt i Værelset ved Siden af. Hun vækker Manden og vil have ham til at gaa ind og se efter, hvad det er. Det har han imidlertid ikke megen Lyst til. Men saa haaner hun ham for hans Feighed og tager paa Veje, han vil maaske hellere se sin Kone ligge myrdet i Sengen, end han vil ulejlige sig det Par Skridt. Til sidst maa han til det. Men straks han kommer ind til Tyven, søger han at berolige ham. Han skal ingenting gøre ham, hvad han da heller ikke ser ud til. Og saa begynder han en Forhandling, han tilbyder Indbrudstyven Penge, om han vil lade, som han faar Prygl, og saa stikke af. Den Maade at slippe fra det paa tiltaler i høj Grad Tyven, og nu slaar Manden løs paa en Stol, mens den natlige Gæst hylende og brølende kryber ud af Vinduet. Da han omsider er borte, vover Madammen sig derind, her staar Ægtemanden som Helt og tager imod alle Mutters Lovtaler over hans Tapperhed.

I al denne improviserede Lystighed tumlede den vordende Dramatiker med kaade Situationer og Scener. Og Olavesen og Mantzius vandt deres første Sejre som Skuespillere.

Siden hen afløstes Ordsprogslegene af lidt mere ordnede Forestillinger.

Saa opførte man en af Heibergs Vaudeviller eller Christian Hostrup blev sat til at omarbejde og lokalisere en eller anden tysk eller fransk Farce som Mantzius havde opsnuset. Saa blev der puttet Sange ind i den, og saa opførtes den som Lejlighedskomedie en Aften hos Madam Hostrup og maaske i Tilgift ogsaa en Aften i Mantzius' Hjem.

Der blev ikke stillet noget Teater an, der var ingen Kulisser, man hjalp sig som i Ordsprogslegen med nogle

Stole. Og de havde ikke andre Kostumer, end hvad Huset formaaede. Der brugtes ikke anden Sminke end den brændte Prop. Det hele var blot som en lidt bedre forberedt Ordsprogsleg. Der holdtes overmaade faa Prøver, om der overhovedet holdtes nogen. Man kunde godt aftale Rollebesætningen den ene Aften og saa spille den næste.

Saaledes spillede de Heibergs „Nej" fire Aftener. Det var Mantzius, Hostrup, Olavesen og Blach der her optraadte. Og de spillede rundt, saaledes at de alle fire prøvede hver af Stykkets fire Personer.

Det næste Skridt blev saa, at Christian Hostrup selv skrev originale smaa Lejlighedskomedier. Og saaledes er da nogle af hans første Arbejder blevne til.

I Skolen havde man indført et nyt Fag, Gymnastik. Det var meget oplivende midt i den megen Stillesidden. Christian blev snart dygtig, især til Spring. Han var let og behændig, det var en Arv fra Moderen. Endnu da han var godt oppe i Aarene, var han en ypperlig Fodgænger og en let Springer. Han sprang rask og behændig over temmelig brede Grøfter.

Han lærte ogsaa at blive en god Svømmer. Skolen bød dem nogle spredte Svømmetimer, hvor de dog ikke syntes at lære synderlig andet end at hænge i en Stang i en stram Sele.

Men saa tog en Student, som boede i samme Hus som Christian, ud med ham i en Baad paa Kalvebodstrand. Her hvor Vandet var dybt, blev de enige om at bade. Og Studenten, der var en god Svømmer, opfordrede Christian til blot dristig at springe ud, han skulde nok tage imod ham. Det gjorde han saa. Studenten svømmede lidt med ham, men slap ham snart, saa han selv maatte arbejde for at holde sig oppe. Saadan blev han ved nogle Gange. Han svømmede lidt ud fra Baaden med Drengen og lod ham saa selv arbejde sig tilbage til den igen.

Da Christian et Par Dage efter var med til Skolens Svømning, opdagede Læreren, at han kunde klare sig uden Stang og Svømmesele. Og allerede næste Gang blev han erklæret for Frisvømmer. Han lærte nu snart at tumle sig i Vandet, han dukkede til Bunds paa et Par

Favnes Dybde eller svømmede lange Stykker under Vandet. Han og hans Kammerater øvede sig i slaa Kolbøtter i Vandet baade forlænds og baglænds, at springe over hinanden og, hvad der især var morsomt, at komme bag paa den anden, sætte Foden paa hans Skulder og føre ham langt ned i det mørke Dyb.

Madam Hostrups Hjem var et meget gæstfrit Hus. Trods de smaa Kaar samledes der jævnlig en Skare unge i Hjemmet. En Del af Christians Klassekammerater var stadige Gæster. Og saa spillede de Komedie. En Aften da de forsøgte sig paa et Holbergsk Stykke, dukkede pludselig Liebenberg op igen. Han morede sig meget ved at se, hvad de havde for, og han fandt, at Olavesen især var en udmærket Skuespiller.

Liebenberg blev snart godt kendt med den lille Kreds af Christians Kammerater, og han fik med dem dannet en Slags Forening, der Lørdag Aften skulde samles i hans Værelse. Her læste de for hinanden og diskuterede bagefter det læste. Samme Aften som Svend Dyrings Hus første Gang blev opført paa det kongelige Teater, sad Liebenbergs lille Selskab i hans Værelse og læste Skuespillet for hinanden.

Christian Hostrup var regelmæssigt rykket op fra II Klasse B til A, derfra til III Klasse B og videre til A, saa til IV Klasse B og tilsidst til IV A. I Klassen over ham gik et meget litterært interesseret ungt Menneske. Han hed Ludvig Mynster og var Søn af Biskoppen. Han var et Par Aar yngre end Christian Hostrup, men tidligere udviklet, og de sluttede sig snart sammen. Fra sin Faders store Bogsamling laante han sine Venner Bøger. Han var et poetisk og fint Menneske, der ganske vist i sin Ungdom fantaserede om selv at blive Digter. Maaske heller ikke Evnen manglede ham, men det snarere skortede ham paa personlige Oplevelser, uden hvilke selv det betydeligste Talent intet faar at skrive om.

Det var nok Venskabet mellem dem, der blev Anledning til, at Christian blev konfirmeret af Biskoppen selv. I en Tid, da Barndommen endnu kun havde liden Ret, og Børnene betragtedes kun som vordende voksne Mennesker, maatte Drengene stille til Konfirmation som smaa Kavalerer. De mødte i Spidskjole paa Kirkegulvet,

og den fattige Madam Hostrup havde haft megen Besvær med at faa sin Dreng standsmæssig paaklædt.

Selve Konfirmationsforberedelsen havde kun gjort lidet Indtryk paa ham. Og medens Biskop Mynster var den dannede Verdens Modepræst, syntes Christian Hostrup at forholde sig noget køligt til ham. Han kunde ikke ret faa Sans for den aandsaristokratiske, højkirkelige Biskop.

Dette stødte vistnok undertiden Ludvig Mynster, der saa op til Faderen med stor Højagtelse. Og han fik Lyst til atter og atter at forsikre Christian om Faderens Betydning. Dette aftvang ham en høflig Anerkendelse, der dog neppe har tilfredsstillet Ludvig Mynster meget.

Overhodet skiltes de to Venner stærkt i Meninger og Anskuelser. Ludvig Mynster kom aldrig med i den politiske Bevægelse, der i Fyrrene rev den studerende Ungdom saa stærkt med sig. Han syntes ikke skabt for nogen Art Fællesskabsfølelse. Naar imidlertid intet af det kom til at gøre Skaar i Venskabet, skyldtes det vistnok hans Forelskelse i Christian Hostrup. Han var selv en Drivhusplante, et forfinet Overklassebarn, og han fandt, at han her stod overfor noget friskt og sundt, vidt forskelligt fra hans eget, vokset op lige i Guds fri Natur. Christian syntes ham en Aladdin, der næsten i Blinde fandt alt det, han selv forgæves stred for at naa. Mangen Gang har han sammenlignet sig selv med Noureddin, Nattens Grubler, som forgæves griber efter den Skat, der falder Lykkens muntre Søn i Skødet. Dog det vakte aldrig Gnist af Misundelse hos ham. Han glædede sig kun inderligt over Vennens Held.

Da Hostrup senere sluttede sig til Grundtvigianerne, faldt det Ludvig Mynster noget tungt for Brystet. Han havde kun liden Sympati for den folkelige Vækkelse. Men han var en trofast Natur og han tvang sig til i alt Fald at anerkende Vennens Idealisme.

Venskabet imellem dem bestod, især opretholdt fra Mynsters Side, til Døden skilte dem. Da stod Christian Hostrup ved Afslutningen af sit Livs Værk, han var traadt tilbage fra Præstevirksomheden og levede som Pensionist paa Frederiksberg.

I 1837 vandrede endelig Christian Hostrup og hans

Klassekammerater ind til den afsluttende Eksamen ved det høje Universitet.

Her gik Lykken ham imidlertid imod. Han begik nogle slemme Bommerter i latinsk Stil, saa hele hans Eksamen blev slaaet ned i anden Karakter. Hans Lærere var forbavsede over det Udfald, og selv var han meget trykket deraf. Udsigterne til Understøttelse til at studere videre forringedes i betydelig Grad. Og hvor skulde den fattige Enkes Søn kunne læse videre uden Understøttelse.

Forpint af det løb han en lang Tur i Frederiksberg Have. Det var en straalende Efteraarsdag. Løvet spillede i alle Farver og Sollyset bredte sig mildt og moderligt over det. Hvor var det muligt at være forpint og ulykkelig, naar der var saa kønt.

Han satte sig paa en Bænk og saa paa Solblinkene mellem de farvede Blade. Han rejste sig hurtig op, han fik Lyst til at synge eller løbe og springe langt.

Det var umuligt at være modløs i det Vejr. Hvad var der ogsaa at sørge over. Han var jo dog Student, og han kom vel nok igennem, naar han tog fat med godt Mod.

Saa gik han hjem glad og oplivet. Han havde rystet Trykket af sig. Og hans Søstre, der havde været helt nedbøjede over hans Uheld, rettede sig igen. Det betød maaske alligevel ikke saa meget.

Saa rykkede han ind i Studenteraarene.

JENS KRISTRUP

JULIREVOLUTIONEN var gaaet næsten sporløst hen over dansk Ungdoms Hoveder. For Studenterne, der i Efteraaret 1837 samledes paa Københavns Universitet, eksisterede den næppe. Poul Møller havde digtet om Pøbelens drukne Vandalisme og Kunstnerens ædle Royalisme. Og i alt væsentligt slog man sig til Taals med et saadant Billede af Frihedskampene. Fortidens mægtige Omvæltninger, deres blodige Ofre, Skuffelser og Neder-

lag eller befriende Sejre satte ingen Tanker i Bevægelse herhjemme.

I Hjemmene legedes der fremdeles, men der diskuteredes ikke. Ingen Ungdom fandt paa at sætte Problemer under Debat, der var ingen Problemer at debatere. Folk var enige i de Tider. De lod Kongen og Kancelliet om Regeringen, hvad forstod vel den jævne Borger sig paa den Slags. Han havde sit Fag at passe, og i sin Fritid vilde han helst more sig. Saa legede man, og Sang og Spøg og Lystighed fik en stor Plads. Det manglede bare, at man skulde spolere sin Fornøjelse ved at give sig til at skændes om, hvad man alligevel ikke forstod sig paa.

Den læsende Ungdom æstetiserede. Det var ikke Diskussioner om Bøger. Den daværende fredelige Litteratur gav ingen Anledning til Meningsforskellighed. En kunde foretrække Hertz, en anden Paludan Müller, men man kunde godt dele Forfatterne imellem sig uden større Uenighed.

En Snes Aar før kunde den æstetiske Samtale nok give Anledning til Diskussion. Da kunde man se Folk saa ophidsede over det Spørgsmaal, om Ingemann eller Oehlenschläger var den største Digter, at man ventede det maatte ende med Haandgribeligheder. Og under den Baggesenske Fejde kunde Folk blive baade højrøstede og grove.

Men nu havde Bølgerne lagt sig. Den Ungdom der mødtes i Madam Hostrups Hjem var desuden saa enige i Beundringen for Oehlenschläger, at den æstetiske Samtale kun blev en fredelig Vurdering, aldrig et bittert Skænderi.

Legen afløstes her i Hjemmet af Oplæsning og Sang. Da Christian Hostrup fik Raad til det, anskaffede han sig en Guitar, og nu lærte han sig at spille paa den. Han blev snart en flink Akkompagnatør. Han ledsagede Søstrenes Sang, og satte da som Regel anden Stemme til.

Først flere Aar efter fik de Raad til et Klaver. Søstrene lagde sig ihærdigt efter at spille paa det, og nu fik Sang og Musik en stærkt fremskudt Plads i den lille Familjekreds.

Men selv efter at den politiske Interesse havde faaet

Tag i de unge, holdt man sig uden for al Diskussion derom. Det Hostrupske Hjem blev et muntert Hjem, hvor Spøg og Latter lød, et musikalsk Hjem, hvor der blev læst ikke saa ganske lidt, men det blev aldrig et Sted, hvor den livfulde Samtale skød frem.

Og i Christian Hostrups første Studenteraar var der end ikke Skygge af politisk Interesse. Frederik den Sjette regerede endnu, og man nænnede ligefrem ikke at kritisere hans Foranstaltninger. Om Landet ledededes galt eller klogt, derom fik virkelig Statsmændene dømme. Ungdommen skænkede det ikke en Tanke.

Den Frihedstrang der rørte sig imellem dem gav sig Udslag paa rent personlig Vis. Som Mandens Selvstændighed har sin første Livsytring i Drengens Uvilje mod de Voksnes Forsorg, sporedes den første barnlige Begyndelse i Ungdommens Oppositionslyst mod Formynderi. Paa Regensen rørte Frihedsfølelsen sig smaat og uskyldigt i de unges Krav om at behandles som myndige Mennesker. De havde dannet deres Læseforening, og da Provsten, Professor Petersen, søgte at lægge den alle mulige Hindringer i Vejen, rejste der sig snart en levende Opposition imod hans Regimente. Da han saa rent ud forbød dem at udskænke Spiritus ved deres Sammenkomster, fandt de, at hans Formynderskab gik altfor vidt. Dertil bidrog en højst uheldig Blottelse som han gjorde sig skyldig i.

Han havde været ubesindig nok til som Forsvar for sit Forbud at beraabe sig paa sin egen Afholdenhed. Han skal saaledes have forsvaret sig med følgende Udtalelse: „Mine Herrer, se paa mig, jeg drikker Vand til Morgen, Vand til Middag, Vand til Aften.“ Kort efter var Ploug imidlertid kommen op til ham om Aftenen. Han havde sammen med Madvig deltaget i Censuren over latinske Eksamensopgaver. Men forinden han kom ind til Aftensbordet, havde han nok lagt Mærke til, at Professor Petersen klirrede med nogle Glas inde i Spisestuen. Da han saa siden sad ved Bordet udbrød Provstinden: „Men Petersen, skal du ikke have din Snaps i Aften?“

Dermed var hans Vanddrikkeri sat i det rette Lys, og Ploug var ikke længe om at lade sin Opdagelse blive bekendt over hele Regensen.

Den samme Professor Petersen kunde i sine meget lærde Forelæsninger henfalde til de naragtigste Selvfølgeligheder. Han skal engang have sagt med en Vægt, som om det drejede sig om en betydningsfuld Opdagelse: „Naar den atheniensiske Yngling havde fyldt sit syttende Aar, gik han ind i det attende!“

Allerede i Vinteren 1837—38 begyndte en Forbindelse mellem Lunds og Københavns Studenter. Det var en haard Frostvinter, og Isen havde slaaet Bro over Øresund. Fra begge Sider var Studenterne da vandret ud for at besøge Genboerne paa den anden Side af Sundet, og midt ude paa Isen mødtes Lundenserne og Københavnerne. De fulgtes saa ad til København, og næste Sommer var en Del danske Studenter i Lund.

Christian Hostrup havde endnu ingen Forbindelse med Regensen og det Liv, der begyndte at røre sig der. Og Svenskernes Besøg gik udenom hans Dør.

Han var bleven Student uden klar Forestilling om, hvad han skulde studere. Men saa kom han til at høre en ung Docent, der holdt Forelæsninger under Poul Møllers Sygdom. Det var Martensen. Han bragte noget Liv med sig paa det ikke altfor livlige Universitet, og han forstod, hvad der var en Sjældenhed blandt de lærde Herrer, at interessere de unge. Da han siden fik Plads i det teologiske Fakultet, valgte Hostrup det teologiske Studium for at komme til at høre ham. Det var vistnok en noget ungdommelig Maade at klare det vanskelige Spørgsmaal om en Livsgerning paa. Men Christian Hostrups Tanke gik vel ikke langt ud over, hvad Øjeblikket bød ham.

Gennem Martensen blev de unge ivrige Hegelianere. De fik en mageløs Orden i alle deres Begreber. Hostrup beskriver deres Filosoferen saaledes, at de havde faaet et Møbel med tre Skuffer, hvori de med Lethed fordelte alle Livets Problemer. Man havde Systemet i den dejligste Orden overfor alt, hvad der kunde komme paa Tale imellem dem. Og de mente i Grunden, at alt var klaret, naar de blot saaledes havde fundet dets rette Plads i hele det sindrige System.

Hostrup deltog ikke i noget Slags Studenterliv. Han havde ikke Raad til at gaa ind i Studenterforeningen,

men maatte nøjes med at lytte efter, hvad Mantzius og Olavesen fortalte om Fornøjelser i Foreningen.

I Studenterforeningen var det de rette „Herrer i Aandernes Rige“ hørte til. Der sang de Christian Winthers Sang om den Stamme, der evig skal staa. Man har tit senere brugt „Herrer i Aandernes Rige“ som et Skældsord mod den Plougske Student. Det er noget med Urette. I Akademikum blev Sangen ikke brugt, og Ploug selv fandt den overdreven og latterlig.

Men i den gamle Studenterforening følte de sig som Aandens Herrer. Og der gik det ret fint til. Man kunde daarligt være bekendt at drikke andet end den ædle Druesaft. Da Mantzius en Aften forlangte Punsch, rejste der sig en saadan Uvilje imod ham, at han nær var bleven smidt ud. Siden morede Hostrup og Olavesen sig kostelig over hans Fortællinger om Stivheden og Fornemheden blandt Aandens Herrer.

Christian Hostrup læste Lektier med nogle dovne Skoledrenge for dog at tjene en Smule. Det betaltes imidlertid daarligt, og han havde det kun smaat med Penge.

Han var væsentlig henvist til sin gamle Kreds, og han havde kun liden Lejlighed til at gøre nye Bekendtskaber.

Han tilbragte Lørdag Aften i Liebenbergs Stue, hvor som Regel Mantzius og Olavesen ogsaa var mødt. Eller de samledes i Mantzius Værelse, hvor de saa fik et Glas tynd Punsch og en Pibe Tobak. De kunde her more sig i Timevis ved Sang og Oplæsning, og det endte saa gerne med en Spaseretur til Langebro. Her fik de en Smule frisk Luft, inden de gik i Seng.

Ved dette lille Kompagnis Sammenkomster digtede Christian Hostrup et Par Drikkeviser.

Forskellen mellem den gamle Drikkevise og Studentersoldesangen er morsom og iøjnefaldende. I den gamle var Drikken Trøsten over Livets Genvordigheder. Der var kun liden virkelig Lystighed i den. Det, der skulde være løssluppent, var ofte kun filistrøst. Borgerne, der samledes ved Drikkelaget, blev kun Svirebrødre, ikke Pirater. Der naaede man sjælden højere end til Rahbeks:

Er det ej nok at vore Dage
er skabt til Arbejd og til Plage,
vor Aften er til Ro og Drik.

Man vil i saadanne Vers forgæves lede efter Glæde eller Stemning. Ikke engang en Smule forfløjen Kaadhed. Der er ikke saa megen Festivitas derover som i Jeppes kummerlige Søgen Trøst i Flasken.

Hos Hostrup er der i alt Fald Humør over Drikkevisen. Der er en Ungdom, der føler sig virkelig ung i sin Ligegyldighed for udvortes Formaal og vedtagne Tanker. Den søger Øjeblikkets Glæde, Kækhed og Haab og Lystighed og Skemt, og dens Opposition er Kaadhed, ikke vissen Gammelmandsagtighed.

Hvis man tænker sig, at den lille Skare, der samledes hos Liebenberg eller Mantzius, holdt vilde Drikkegilder, saa tager man sikkert grundigt fejl. Forherligelsen af Rusen er kun ungdommelig Pral, en Smule lyrisk Drabelighed, som man selv fandt pudsig. Der sad de pænt og nippede til de smaa Glas, mens de sang til, som om de svømmede i Sprit.

Den Hostrupske Studenterdrikkevise falder da nærmest ind under den kaade Overdrivelse. De smaa hyggelige Sammenkomster i det tarvelige Kvistværelse besynges som vilde Orgier. Og Visen bruger de vældigste Begivenheder som Billede for deres natlige Munterhed, og for at passe ind i den beskedne Ramme, maa de formindskes til det naragtige.

Der er først den ungdommelige:

Som Jøderne vi sad ved Nilens Strande.

De fire fem skikkelige unge Mennesker er selve Jødehæren, der ført af Moses drager ud fra Ægyptens Trældom. De stævner ud mod Frihedens Land. Det røde Hav formindskes til en stakkels Suppeterrin fuld af tynd Punsch. Og den bulede Tin-Potageske er Mose Stav, der bryder Havet igennem med overnaturlig Kraft og baner en bred Vej midt igennem de vilde Bølger.

Ligesom Billederne paa deres Idræt maa gøres bitte smaa, før man faar et Par Verdensdele anbragte paa det lille firkantede Fyrretræs Bord, saaledes maa ogsaa den stærke Pris over den tynde Slavepunsch formindskes artigt. Kaadheden er de altfor store Ord, der bruges.

I en følgende Drikkevise forvandles de unge til Perlefiskere. Punschebollen bliver her det indiske Hav, hvor Bølgen skummer vildt mod Kysten. Glasset bliver Dykkerklokken hvormed de gaar til Bunds i det umaadelige, skrækkende Dyb. Nede paa Bunden ligger imidlertid Perlerne.

> **Kækhed og Haab og Lystighed og Skæmt**
> **det er Perler man ikke bør vrage.**

Saaledes leger de unge Røvere og Soldater. Hvad der giver Indhold til Sammenkomsterne, er slet ikke Punschen, det er de fælles litterære Interesser. De læser for hinanden og drøfter bagefter det læste. Og naar de afslutter Soldet med Turen ud til Langebro, er de ikke en Flok halvdrukne Ungersvende. Mens de vandrer her ivrigt passiarende med hinanden under Armen, gaar de sikkert paa Benene, som om de aldrig havde tænkt paa Perlefiskeri og skrækkende Verdenshave af Punsch.

Aaret efter at Christian Hostrup var bleven Student, gjorde han sit første Forsøg som dramatisk Forfatter. Det var ikke mindre end to smaa Sangspil, der hed „En Plade“ og „Om Forladelse“. Han skrev dem uden Tanke om Offentliggørelse blot til privat Brug i Hjemmet. Ordsprogslegene havde nu helt veget Pladsen for smaa meget kort forberedte dramatiske Forestillinger. Og nu opførte Christian Hostrup og hans Venner dette Par Smaakomedier. Mantzius og Olavesen spillede fortræffeligt og de gjorde stor Lykke. Bagefter erklærede Mantzius med Adolfines varme Tilslutning, at hans smaa Lejlighedskomedier aldeles ikke stod tilbage for Heibergs beundrede Vaudeviller. De blev da snart opfordrede til at spille dem igen hos en fælles Bekendt. Og her mødte saa Hostrup op med en lille Komedie til, der hed „Amors Triumf“. Heri var det, at Regensens Provst optraadte, og Olavesen spillede ham saa livagtigt, at det løb de Tilskuere, der kendte Professor Petersen, koldt ned ad Ryggen.

„Om Forladelse“ afgik ikke ved Døden endnu. En Student havde hørt om det gennem Mantzius, der ikke sparede paa Lovord over det og dets Forfatter. Og nu fik han Lov til at spille det i en anden Familiekreds.

Saaledes naaede det tilsidst frem til en halv offentlig Forestilling. En Flok Studenter spillede det i Thalia paa Østergade til Fordel for de vandlidte. De havde sikret sig baade Mantzius' og Olavesens Hjælp. Det opførtes anonymt, og Hostrup sad ukendt iblandt Tilskuerne. Det lille fordringsløse Sangspil gjorde ogsaa her megen Lykke.

Næste Aar skrev han en ny lille Komedie, som han kaldte „Regnvejr“. Han havde moret sig med at sidde og skrive den, skønt der ingen ydre Anledning var. Den blev saa liggende i hans Skuffe et halvt Aarstid.

Mantzius fandt dog snart Anvendelse for den. Hans Forældre skulde holde Sølvbryllup, og saa fandt han at man paa den Dag burde more Gæsterne med lidt Komediespil. Naar de havde rejst sig fra Bordet og samledes inde i Dagligstuen, skulde man i en Fart rydde til Siden i Spisestuen og spille Komedie for dem i den aabne Spisestuedør. Hertil kunde „Regnvejr“ bruges, men under Indstuderingen fandt han Stykket saa morsomt, at han mente det gik an at lægge endnu mere Beslag paa Gæsternes Opmærksomhed. Og han opfordrede saa Hostrup til at skrive et lille Stykke til. Det var Hostrup ogsaa meget villig til, om han ellers kunde finde paa noget. Og saa fortalte Mantzius ham, hvorledes hans Fader en Dag havde forbyttet Udskriften paa to Breve.

Saa skrev da Hostrup „Pyt“, der siden under Navnet „Den gamle Elsker“ fik Plads imellem hans trykte Komedier. Det handlede om en gammel Timelærer, der ved en Fejltagelse faar et Elskovsbrev fra en ung Dame. Han bliver mægtig forelsket i den ubekendte, og da han nu har Udsigter til at komme lykkelig i Havn, søger han i Avisen efter Midler til at forøge sine Indtægter samtidig med, at han besvarer hendes Brev. Han indlægger da Billet paa et Avertissement, hvor en Fader søger Undervisning for sine Sønner i Gymnastik og Svømning. Men da han skal skrive udenpaa Brevene forbytter han Udskrifterne, og sender Tilbuddet om Timer i Gymnastik og Svømning til den unge Dame og Kærlighedsbrevet til den averterende Fader.

Begge Stykker gjorde mægtig Lykke. Mantzius og

Olavesen spillede glimrende og Selskabet drak bagefter under stor Jubel Forfatterens Skaal.

Siden dukkede „Den gamle Elsker“ op igen ved en Studenterforestilling i 1847. Hostrup pudsede Stykket lidt op og rettede en Smule ved Dialogen og forbedrede Sangene.

„Regnvejr“ havde heller ikke udspillet sin Rolle. I Begyndelsen af Halvtredserne erfarede Hostrup, at det opførtes af et rejsende Selskab i Jylland og paa Fyn. Han havde næsten glemt dette Ungdomsarbejde og var bange for, at han ikke ret vel kunde være det bekendt. Men da han henvendte sig til en Sagfører for at faa at vide, hvad han kunde gøre for at forhindre Selskabet i uden hans Tilladelse at spille hans Stykke, fik han det Svar, at det vilde blive en yderst vanskelig Sag, og at han hellere maatte finde sig i det uundgaaelige. Saa fik han fat paa en Afskrift af Stykket for at se, om han da ikke kunde forbedre det lidt, saa de største Barnagtigheder fjernedes. Han blev helt forbavset over, hvor morsomt det var, han havde for længe siden glemt det, og nu pudsede han det op og lagde ny Sange ind og gav det ogsaa et nyt Navn. Han kaldte det „Den tredie“ og under det Navn har det været spillet af Tusinder af Dilettanter Landet over, og det har endnu sin faste Plads, hvor Privatkomedien trives. Men faa ved, at det er skrevet som en lille Lejlighedskomedie uden Tanke paa offentlig Opførelse. Eller at det som Hostrups første Ungdoms-Arbejder er vokset ud af Ordsprogslegen i Hjemmet.

I Begyndelsen af December 1839 sad Christian Hostrup en Dag paa Universitetet og hørte paa Martensen. Da kom en Pedel ind. Martensen standsede sin Forelæsning, gik ned fra Kathederet og talte et Øjeblik sagte med ham. Saa vendte han sig mod Forsamlingen. „Vor gamle Konge er død!“ sagde han og gik derefter ud. De blev alle dybt rystede over denne Tidende. Man havde vænnet sig til at betragte Frederik den Sjette som hele Folkets Fader, og man følte det som et smerteligt, personligt Tab, at han nu var død.

Digteren Carsten Hauchs Hustru fortalte mange Aar efter om, hvilket Indtryk Budskabet om Kong Frederiks Død havde gjort paa hende. „Jeg stod i mit Køkken, da

Buddet kom," fortalte hun, „jeg maatte holde mig ved Køkkenbordet, det løb rundt for mig, og jeg var lige ved at falde om. Min eneste Tanke var den, at det var en forfærdelig Ulykke, der havde ramt os!"

Naar den kloge og kritiske Fru Hauch kunde blive saa rystet over Kongens Død, vil man forstaa, at i smaaborgerlige Hjem, hvor man ræsonnerede mindre, maatte man føle det som i et Hus, naar Forsørgeren falder fra. Man vidste naturligvis godt, at ens økonomiske Forhold ikke anfægtedes deraf, og dog var det, som den faste Grund veg bort under Foden. Det var, som vor Formynder og Beskytter var borte. Hvordan skulde man bære sig ad med at undvære ham.

Christian Hostrup skyndte sig hurtigst muligt hjem til sin Moder og sine Søstre. De blev alle grebne af dette Dødsfald som af en national Sorg. Søstrene sad tavse ved deres Sytøj, man talte med dæmpet Stemme, halvt hviskende, og atter og atter vendte Talen tilbage til den gamle Konge. Man fortalte om hans Hjertensgodhed og redelige Tænkemaade. Man vilde vide, at hans sidste Ord skulde have været, da han følte Dødskulden: „Det bliver koldt! Vi maa tænke paa de fattige!" Og i de følgende Dage læste de med megen Rørelse Digtene om den gode Konge. Især glædede de sig over H. P. Holsts Digt, der syntes dem et sandt Udtryk for Folkesorgen.

O Fædreland, hvad har du tabt,
din gamle Konge sover.

Man kan da forstaa, at det maatte vække Harme og Forfærdelse, at den norske Digter A. Munch i „Fædrelandet" lykønskede Danmark til den gamle Konges Død. Han skrev at

Fredriks Jordeklokke er Danmarks Morgensang —
Mens tusind Øjne tindre og tusind Hjerter slaa
til Friheds første Akkorder, som gennem Luften gaa.

Og man gav af ganske Hjerte Grundtvig Ret, naar han indigneret tilraabte Munch:

Har du ej bedre Toner ved Sjette Fredriks Død,
da Harpen knus og kast den i Fossens dybe Skød!
Og frygted jeg at Genklang de fandt i danske Havn
ved Himlen! da jeg skammed mig ved mit Dane-Navn!

I alle smaaborgerlige Hjem havde man set op til Kongen med ukritisk Ærbødighed. Selv hvor det gik aller uheldigst for ham, frikendte man ham straks, og man betragtede ham snarere som en Martyr end som en Styrer, der i vanskelige Tider ikke havde været sit Kald voksen. Hans hele borgerlige Jævnhed og Fordringsløshed i Forening med hans overdrevne Forestillinger om Kongemagtens Ærværdighed faldt godt i Traad med den gængse Tankegang. Landets første Digtere bukkede sig ved enhver Hoffest underdanigt for Majestæten og alt, hvad Majestætens var, de digtede til hans Ære, saa det ikke var at undres over, om Borgerskabet blev ved at leve i en Underdanighed fra før den store franske Revolutions Tid.

Christian Hostrup havde som Dreng raabt Hurra for Kongen, naar han sejlede i de snævre Grøfter i Frederiksberg Have. Nu paraderede han som Studentersoldat ved hans Begravelse.

Han havde i nogen Tid gjort Tjeneste i Studenterkorpset. Det var en særdeles blid Maade at aftjene sin Værnepligt paa. Studentersoldaterne skulde behandles med Høflighed og da Befalingsmændene ikke forstod sig paa at skaffe Orden uden brutal Disciplin, blev Korpset snart navnkundigt for sin militære Græsselighed.

Det maatte skære mangen Officer i Øjnene at se dem vandre hjem fra Øvelserne paa Fælleden. De gik ligefrem og gjorde Korpset til Nar. Geværerne hang ned over Skuldrene paa dem. Og hvilken Retning. Gelederne aabnede sig gæstfrit for unge Piger. Og saa gik Studenten med Kæresten eller Veninden under Armen. Det skulde kaldes Marsch. Officeren gik i Spidsen og efter ham Trommeslagere og Fanebærer. Og saa et broget Korps, der saa ud som et stort Selskab, der kom fra Skoven.

Dette kunde absolut ikke gaa an. Det maatte forpurres. Saa kom der Ordre ovenfra, at Studenterne skulde gaa Parademarsch, naar de gik gennem Byen. Nu turde de ikke engang nikke til de unge Piger, de mødte. De skulde spanke afsted med stivt antrukne Geværer og rette Rygge og udtryksløse Ansigter.

Det gik dog ikke længe. Da de et Par Gange havde

prøvet det, blev de kede deraf. Og en Dag da Officeren vandrede stiv og strunk foran med sin dragne Sabel i Haanden, og de to Trommeslagere bagved ham trommede saa rask, som Hænderne kunde gaa, fandt Korpset pludselig paa at slaa sig fra. Der var vistnok ingen Aftale om det i Forvejen, det kom som efter en fælles Indskydelse, et kaadt Forsøg. Da de kom til et Gadehjørne, drejede de af med Fanebæreren i Spidsen. Officeren, som kun hørte de to Trommeslagere, der larmede i Ryggen paa ham, spankulerede lige ud i stiv Parademarsch med den dragne Sabel i Haanden. Folk standsede paa Fortovene ved det forbløffende Syn: en Officer der ganske alene marscherede med strakte Knæ og Sablen i Haanden midt ned ad Gaden kun fulgt af to Trommeslagere, der ivrigt trommede Takten for ham.

Da Studenterne var komne over i Sidegaden, gik deres Marsch over til vildt Løb. De tog Geværerne i Haanden og kilede afsted. Der stod Underofficererne og skraalede efter dem, men de hørte det ikke. De standsede først ved en velkendt Kælderbeværtning, Fanen satte man fra sig ude paa Gaden, under senere Forhør oplystes det, at den end ogsaa var stukket ned i en Skarnfjerding, og mens de haabefulde Minervasønner samledes om den duftende Kaffe, drøftedes det, om Korpsets Chef endnu skred gennem Gaderne ganske alene i højtidelig Parademarsch med de to Trommeslagere bag sig.

En saadan Kaadhed kunde naturligvis ikke gaa ustraffet hen. Der blev nedsat en Krigsret til at holde Forhør i lange Baner. Og endelig efter megen Besvær fandt man nogle, som man erklærede for mere skyldige end de andre. De blev dømt til Fængsel paa Rosenborg. Her havde de det iøvrigt godt nok, unge Piger af deres Bekendtskab fik Lov at besøge dem, og de medbragte da Blomster og Jordbær.

En anden langt uskyldigere Bedrift har Christian Hostrup besunget i en Gadevise. Det var tre Studenter, der i Eksercerhuset under Hvil gav sig til at slaas med Geværerne. De lavede Bajonetfægtning — uden Bajonetter naturligvis — og saa var den ene saa uheldig at støde til en gammel støvet Gibsbuste, der stod oppe paa en Konsol. Busten faldt ned og gik i Stykker. Hvem

den egentlig forestillede, havde man vist nok glemt, i alt Fald vidste de unge intet derom, men det maatte jo være et eller andet Medlem af Kongehuset, siden han var sat paa et saadant Sted. Ved at undersøge Stumperne af den sønderslagne Buste opdagede man, at det maatte være højsalig Kong Frederik den Sjette selv. Sagen nærmede sig betænkelig til Majestætsfornærmelse. Og de tre Studenter dømtes til Rosenborg.

Herom skrev Hostrup:

Hvor Soldaterne forlyste
sig paa gammel Krigsmaner,
stod engang en gammel Bøste,
men nu staar den der ej mer,
thi de tre Studenter kom,
som jeg nu vil synge om.

Dette fortræffelige Studenterkorps maatte gøre Tjeneste ved Frederik den Sjettes Kiste.

For Resten var Københavnerne meget rystede over en skrækkelig Historie, der fortaltes. Kong Frederik var, som det anstod sig for et højsaligt Lig, bleven balsameret. Og nu var der nogle, der paastod, at de gennem en Rude havde set Kongen hænge til Tørring paa en Bundtmagers Loft i Østergade. Historien fandt Tiltro og vakte umaadelig Forargelse, og Folk samledes i store Skarer udenfor Bundtmagerens Bopæl. Tonen blev mere og mere truende, og tilsidst maatte Politiet skride ind og drive Flokken bort.

Nu skulde Kisten føres til Roskilde Domkirke. Det var en knagende kold Frostaften, Studenterne skulde danne Espalier i Frederiksgade. Der stod de saa i deres sorte Spidskjoler med de røde Rabatter og hvide Bukser og præsenterede Gevær, mens de frøs jammerligt. De tænkte paa, hvordan de tidligere havde paraderet for Kongen, og hvordan han bestandig havde sagt de samme Ord til dem. Han havde altid — uopfindsom som han var — takket dem i de samme Vendinger. „Jeg takker Dem mine Herrer! Deres Holdning er møjet god!“ Det var, som de hørte det igen, nu de stod og frøs til hans Ære.

Det varede dog ikke ret længe, inden Hostrup fik en Anelse om, at det ikke havde været helt hen i Vejret,

da Munch bebudede, at Friheds første Akkorder vilde gaa gennem Luften. Han havde lige efter Kongens Død været med ved det første politiske Møde, og her havde han hørt Monrad og Orla Lehmann tale.

Han var straks bleven temmelig forfærdet over den Tale, her førtes. Det var ikke den gamle Ærefrygt for Landets Fader. Om man end af Hensyn til det skrappe Politireglement maatte være forsigtig i Valget af Udtryk, man turde bruge fra Talerstolen, var Meningen dog ikke til at tage fejl af. Det var ikke Tid mere til at tale om Kongens Naade, vi havde faaet nok af Naade før. Nu var det bedre at se en Smule paa hans Pligt. Man forlangte, at Christian den Ottende, der havde kastet Glans over sin Ungdom ved at unde Norge en fri Forfatning, nu skulde gaa videre i samme Spor. Om han var en Mand, der turde være sin Fortid tro, saa var det indlysende, at han nu maatte give os Frihed og Selvstyre.

Der var imidlertid to Retninger paa Mødet, den liberale Lehmannske og den konservative, der havde Rasmus Nielsen og Dr. Kierkegaard som Ordførere. Christian Hostrup fulgte dem og stemte imod, at man skulde forlange en fri Forfatning hos den ny Konge.

Men i de følgende Dage gik han og var utilfreds med sig selv. Det var vel ikke Monrads Tale, — den der især havde stødt ham, — som han nu fandt mindre flot og uforskammet. Men hver Gang han tænkte paa dette Møde igen, fik han stærkere Følelsen af, at Ungdommen hørte til i den liberale Lejr. Der var Troen paa Fremtiden, der var man optaget af, hvad der skulde naaes for Folket. Man drømte om Frihedens vækkende og styrkende Kraft. Man troede paa en ny Tid for vort Land.

Og imod dem stod kun de ængstelige og forsigtige. De konservative, der paa det politiske Studentermøde havde stemt for, at man skulde nøjes med at sende Kongen en Lykønskningsadresse, de syntes ham blot at være bange for de liberale og deres Tro paa Fremtiden.

Han kunde ikke holde den Tanke ud, at hans Plads skulde være imellem de gammelkloge og forsigtige, der ikke saa og ikke forstod, hvad der groede i deres egen

Tid. Og da en Kammerat et Par Dage efter roste ham, fordi han ikke havde ladet sig rive med af disse liberale Brushoveder, svarede Christian Hostrup: „Jamen jeg fortryder det!“ Dermed var saa Skruplerne forbi, Skridtet var taget, og fra nu af sluttede han sig til de Plougske Studenter.

Han blev snart vant til adskilligt i Retning af Uærbødighed for Monarken.

Christian Hostrup fik at mærke at han havde en Ven i Mantzius, der ikke vilde have hans Lys sat under en Skæppe. Hans stadige Berømmen af Vennens Poesier var ikke altid behagelig. Dog førte den utvivlsomt til, at Opmærksomheden henledtes paa Hostrup, der selv kun havde liden Tilbøjelighed til at gøre sig bemærket. Og en af Følgerne deraf var, at han en Dag fik et overraskende Besøg. Det var en Student, der fortalte ham, at han kom som Udsending fra en Forening „Filadelfia“, og den havde til Formaal at understøtte flinke Kammerater, der sad i trange Kaar. En Anbefaling fra den opvejede et uheldigt Eksamensresultat, og han opfordrede Hostrup til blot at søge Fribolig paa Regensen og Understøttelse fra Kommunitetet, saa turde han love ham, at han skulde faa begge Dele. Men indtil han opnaaede det, tilbød Foreningen ham en maanedlig Hjælp, der tillod ham at aande friere.

Nu syntes han, at han kunde faa Raad til at deltage lidt i Studenterlivet, og da Ploug netop havde dannet sin akademiske Læseforening, meldte han sig ind og sad her og snakkede Hegelsk Filosofi med Kammeraterne, til Kong Frederiks Død med et Slag gjorde Foreningen politisk.

Her fik han til at begynde med et Indtryk af Ubehagelighederne ved Mantzius' kraftige Agitation. Han overværede Opførelsen af Plougs Komedie „Kontubernalerne“. Heri fortæller Hovedpersonen, Jens Grib om en Drøm, hvori han befandt sig foran den danske Digtekunsts Tempel. I Kælderen havde Overskou Spækhøkerforretning med røgede og ferske Fedevarer. I Stuen havde H. P. Holst Modebutik, paa første Sal holdt Oehlenschläger Restauration med kraftig Ragout, som han krydrede med sin egen Laurbærkrans. Ovenpaa

havde Heiberg og Hertz Barber- og Frisørstue. Her klippedes og barberedes de unge dramatiske Digtere. Men ogsaa det lille Hus i Gaarden var optaget. Der sad de unge Poeter fra Metropolitanskolen og virkede.

Hostrup forstod nok at det var ham, det var møntet paa; det var Følgen af Mantzius' bestandige Ros over ham.

Ploug var Foreningens egentlige Leder. Det kendtes paa hans Sange og Komedier, at Frihedskampen nu var bleven Politik. Selv tog han som Redaktør af Fædrelandet sin fremskudte Plads i Kampen.

Han var en myndig Herre, der vaagede nøje over, at Tonen var værdig, og Møderne forløb smukt uden Udskejelser, Soldene maatte ikke blive til Sviregilder, de var politiske Forhandlingsmøder, og paa Slaget tolv brød han af, om saa Talerne var aldrig saa godt i Gang. Det kunde faa Mantzius til højrøstet at protestere. Og det er hændet, at han har raabt til Ploug, naar han aldeles døv for alle Indvendinger brød af, mens Legen var bedst: „Du er den værste Tyran, jeg kender!"

Imidlertid begyndte Hostrup at erobre sig et Navn som Visedigter i Akademikum. Mantzius tvang hans Sange fra den Liebenbergske Kreds frem. Han antog nu Navnet „Jens Kristrup", og det blev snart kendt og paaskønnet. Da han en Foraarsdag havde været i Skoven med nogle Kammerater og paa Hjemvejen gik ind i Slukefter, traf han Ploug der. Uden nogen Indledning gik Ploug hen og stak sin Arm under hans og drak Dus med ham. Fra den Tid behandlede han altid Hostrup som Foreningens anden Poet, og var der nogen Anledning, hvor han selv skrev en Sang, opfordrede han Hostrup til ogsaa at skrive en, undertiden opgav han endogsaa Emnet dertil.

Der var megen Lystighed over Akademikums Sammenkomster. De politiske Forhaabninger var for de fleste paa meget langt Sigt. Dog havde den nyvakte Opposition aldrig Følelsen af, at den laa i Dødvande. Man havde Tiden for sig, det kom nok altsammen engang.

Christian Hostrup følte sig dog ikke egentlig som Soldat i en Hær, der var i Fremmarsch. De politiske Drømme var ikke Sejre, man vilde vinde. De var for

ham og mange andre fjerne Fremtidsfantasier, de var Romantik. Folkestyre og Folkefrihed fik Klang i Ørene, men det var for de fleste ikke et Maal, der sattes for et virksomt Liv. Det var den store Lotterigevinst, som Ungdommen i sin poetiske Leg drømte om at vinde.

Det var i den stille Morgenstund
han stødte sin lille Baad fra Grund,
hans Hu stod ikke til Rejse just,
han vilde blot drikke Vindens Pust.

Saaledes har Hostrup selv skildret denne Ungdomstid. Man kunde vel faa Indtrykket af, at det var Børn der legede med en Kanon. Planerne var altfor store for deres Magt. Jo længere de naaede frem, desto mere iøjnefaldende blev det. Disse unge Mennesker, hvis Mening ingen spurgte om, fantaserede om Omvæltning af hele Samfundet. Og det varede ikke længe før deres Fantasi magtede meget mere endnu. Da vilde de ogsaa samle Nordens Lande.

Og dog faldt Sejren dem jo virkelig en Dag i Favnen.

Det paa engang elskværdige og pudsige ved denne Leg med Vaaben, man intet Herredømme havde over, har Hostrup siden givet et morsomt Billede af i sine Studenterkomedier. Han var da ogsaa selv med deri og grebet deraf. Men paa samme Tid sad mangen Aften hans komiske Sans og smilte ad det. Og den gjorde ham noget mere til Tilskuer og noget mindre til Politiker end mange af de andre. Han blev siden betegnet som den mindst politiske af hele Flokken.

Det manglede ikke paa morsomme Udslag af den ny Radikalisme. En Aften holdt en ung Student med stor Pathos en Tale, der sluttede med den drabelige Forsikring, at det blev ikke godt i Landet, før den sidste Konge blev hængt i den sidste Præsts Tarme. Det duftede lige frem af den franske Revolution. Og saa var Virkeligheden den, at de var unge, fattige Mennesker, der knyttede Næven i Lommen og vel vogtede sig for, at nogen, der havde Magt og Indflydelse, hørte de tapre Ord. Der var dog ogsaa dem iblandt, for hvem det hele var langt mere Virkelighed. Pressens Mænd var jævnlig udsatte for særdeles reelle Indgreb fra Politiet. Det eneste der beskyttede deres Angreb paa Kongen og Regeringen

var, at det let kunde være majestætsfornærmeligt at forstaa dem. Orla Lehmann havde været oppe hos Christian den Ottende med Studenternes Adresse. Deri havde man udtalt sin Tillid til, at den berømte norske Forfatnings Skaber, der havde givet Verden et usvigeligt Pant paa den Aand, der vilde besjæle hans Regering, og paa hvem ikke blot Danmark, men hele den civiliserede Verden henvendte Øjet, nu vilde skænke Danmark, hvad han havde givet et elsket Broderfolk. Der sparedes ikke paa Ros og Anerkendelse, og havde Kongen ladet sig trække med deraf, var der neppe bleven Ende paa Studenternes Begejstring.

Men efter at Christan den Ottende havde afvist Studenterne nogenledes høfligt, men ogsaa nogenledes overlegent — han takkede dem nærmest for deres velmente Misforstaaelse — saa fik Piben en anden Lyd. Naar for Fremtiden Kongen blev nævnet, gik man Uforskammetheden saa nær som paa nogen Maade muligt.

Der fulgte imidlertid andre Deputationer og Anmodninger om en Forfatningsforandring, og tilsidst blev Kongen gal i Hodet. Han frabad sig i skarpe Ord al saadan usømmelig Indblanding i Sager, der kun vedkom ham. Der blev anlagt Sag imod Orla Lehmann for Misbrug af Talefriheden. Det var med Talefriheden som med Trykkefriheden, disse herlige Friheder var det uhyre vanskeligt at bruge uden at misbruge dem. Og nu havde Lehmann i en Tale paa Falster forsvaret en fri Forfatning som bedre for Folket end Enevælden. Han havde blandt andet udtalt, at Enevælden ikke gav Sikkerhed for, at alle Herskere vilde nære det samme gunstige Sind imod Bønderne, som den afdøde Konge. Det blev han tiltalt og dømt for, mere behøvedes ikke. Han forsvarede sig selv for Højesteret, og hans Tale her vakte megen Opsigt. Imidlertid blev han dømt til tre Maaneders Fængsel, og denne Dom vakte stor Bevægelse i Hovedstaden. Husarer og Politi var paa Benene for at holde Folkeskarerne i Ave.

Og Misbrug af Tale- eller Trykkefriheden begyndte nu at blive en Fortjeneste i Folks Øjne. Det var en ny Vurdering, der var ved at arbejde sig frem paa Tværs af Hofgunst og Kongenaade. De Mænd, som Enevælden

forfulgte, fik Glans over sig som Frihedens Martyrer. Og man samledes i store Flokke for at raabe Hurra for de sagsøgte. Ved disse Lejligheder spillede Studenterne en fremtrædende Rolle. Saa skred Politiet ind og drev Demonstranterne fra hinanden med Stokkeprygl. Men faa Dage efter var Folk paa Benene igen. Og Politiet maatte atter til at værge de misbrugte Friheder. En Dag blev en Flok Studenter jaget gennem Gaderne af Politiet. De naaede op til Regensporten og søgte Tilflugt hos Venner og Bekendte. Men da Politiet vilde forfølge dem helt ind i den røde Gaard, mødte Regensprovsten i al sin Værdighed og forbød Betjentene Adgang. Politiet maatte virkelig luske hjem uden at faa fat paa Synderne, og de flygtende Akademikere slap siden ud af Vinduerne til Krystalgade. Denne djærve Optræden af Regensens Provst forsonede med mange Smaaligheder, og i flere Dage var Studenterne helt stolte af ham.

Christian den Ottende var bleven kronet. Hoffet var optraadt i spanske Ridderdragter, og Digterne havde digtet Aviserne fulde med Vers til det ædle Pars Hyldest. Paa det kongelige Teater var der opført et Stykke af Heiberg ved Navn „Syvsoverdag". Til Ære for Kong Christian manede Digteren selve Valdemar Atterdag op af Graven.

Ploug skrev nu sin „Sylvesternat" der opførtes paa Pricernes Morskabsteater ude paa Vesterbro. Her udmærkede især Olavesen sig, han vakte stor Jubel ved sit fortræffelige Spil. Det var hans sidste Optræden. Han havde været syg under Forestillingerne, skønt ingen i Publikum havde kunnet mærke det. Nu gik han hjem for at gaa i Seng, og han rejste sig ikke mere. To Dage efter døde han.

Christian Hostrup tog sig dette Dødsfald meget nær, han havde været knyttet til Olavesen, fra de sad paa Skolebænk sammen. De havde fulgtes troligt siden, havde samme Interesser, og dertil kom, at baade Hostrup og hans andre Venner ventede sig meget af dette elskværdige og rigt begavede unge Menneske. Nu kunde Hostrup ikke engang være med til Begravelsen. Han laa selv syg hjemme af en ondartet Forkølelsesfeber, og det tog Tid for ham rigtig at komme til Kræfter igen. Da han

endelig kom tilbage til Akademikum igen, mødte Ploug ham med et: „Velkommen fra de døde!"

Plougs næste Komedie fik Navnet „Kærlighed under Karantæne". Den var den mest politiske af dem alle. Ploug sad da midt i den hedeste Kamp som „Fædrelandets" Redaktør.

I dette Stykke optraadte selve Majestæten under Navnet General Sablenind. Han blev vistnok spillet saa vidt muligt med Kongens Maske, men iøvrigt kunde ingen tage fejl af, at det var Christian den Ottende, her sigtedes til. Skildringen er meget uretfærdig. Han fremstilles som fejg og ussel og latterlig madkær. Fremstilleren af Rollen gjorde mægtig Lykke ved at lade ham komme ind gnavende paa en Postej. Hans Bukser ryster af Rædsel, naar han hører Marseillaisens Toner, og da Fjenden kommer, kryber han skælvende under Bordet. Desuden var en Mængde drabelige Ord, som man vidste, at Christian Frederik havde slaaet om sig med i Norge, lagt i Generalens Mund. Et Øjeblik før han kryber under Bordet, erklærer han: „Før visne denne min Højre, før jeg tænker paa Overgivelse." Af Øens Politi, Jens Vægter tilbydes der ham et Hurra for 3 Mark. Man fortalte ondskabsfuldt, at Kongen ved sin Kroning havde betalt Folkets Jubel efter den Takst.

Stykket gjorde stormende Lykke. Replik efter Replik blev forstaaet og grebet med Jubel.

Dagen efter Opførelsen dukkede Politiet op. De ønskede dog virkelig at undersøge, om det gik an at forstaa de meget tydelige Hentydninger til Majestæten, der fandtes i det skammelige Skuespil. Sufflørens Eksemplar var imidlertid klogelig brændt. Og Plougs egen Kladde laa i Fængselet hos Lehmann. Der fandt man ikke paa at søge. Og saa var der ikke mere at gøre ved den Sag.

Der blev diskuteret livligt i Akademikum. Om Lørdagen samledes Medlemmerne til Sold. Der sattes Punscheboller paa Bordene, og saa lavede en Magister bibendi Drikken til af daarlig Rom, Vand og Sukker. Store Klumper hvidt Sukker blev anbragt paa en Rist over Bollen og saa øste Magisteren Drikken op over Sukkeret og antændte den, saa Flammerne stod højt i

Vejret fra alle Punschebollerne. En Dirigent ledede Soldet under de strengeste parlamentariske Former. Det blev snart almindeligt at begynde Gildet med Hostrups: „Nu er det stille, han har os forladt Solen den gamle Urostifter". En Aften var en Svensker Gæst i Akademikum. Og han har siden fortalt, hvilken Jubel den Sang vakte. Det har sandsynligvis været første Gang, den er bleven sunget der. Studenterne løftede Forfatteren op paa deres Skuldre og bar ham i Triumf rundt i Salen. Det var første Gang, Svenskeren saa ham, og han undredes over, hvor ung han var. Han var yderst forlegen og genert over den Ære, der vederfores ham. Og man fik Indtryk af, at han følte sig lettet, da han slap ned paa Gulvet igen og atter fik Lov til at gemme sig henne mellem sine Venner.

Han var intet Selskabsmenneske og blev det aldrig. Han kunde være overgiven og kaad mellem gode Venner, men iblandt Fremmede blev han tavs. Han deltog ikke i Foreningens Forhandlinger, tog aldrig Ordet. Han ansaa sig selv for ganske umulig som Taler. De faa Forsøg, han havde gjort i private Kredse, faldt ikke godt ud. I en Rundsang har han skænket hver af det Selskab, den var skrevet til, et Vers. Og saa slutter han med at skrive om sig selv:

Han har drevet Kunsten vidt
i at holde Taler skidt.

Det er imidlertid en poetisk Overdrivelse. Han drev det ikke vidt heller i Forsøg paa at tale. Ved højtidelige Lejligheder kunde han skrive en Tale, som saa Mantzius holdt. Men ellers var han kun Tilhører. Han sad og lyttede til de andre. Fandt han det godt, var han henrykt derover. Vrøvlede de, var der neppe nogen, der lo mere derad end Hostrup. Og var det vidt svævende som Goldschmidts Forslag om at støtte Tscherkesserne i deres Frihedskamp, saa nøjedes han ikke med at more sig over det imellem sine gode Venner. Han gemte det i trofast Erindring, til det endelig fik Luft i Hutters Tale i Genboerne, hvor han foreslaar, at danske Studenter skal sende Tscherkesserne fjorten Rigsdaler og to Skilling til at slaas for. Denne upraktiske Idealisme

paa saa langt Sigt kunde han ikke andet end finde morsom.

Noget Samtalemenneske var han heller ikke. Han var ogsaa Tilhører i de mere private Meningsudvekslinger. Men saa kunde han pludselig komme med en lille vittig og træffende Bemærkning.

Han forsvarede ikke sit Standpunkt vidt og bredt. Det morede ham mere at høre efter de andre. Men han kunde i en lille kort Replik koncentrere sin Opfattelse eller Kritik og ofte gøre det saa morsomt, saa hans Venner lo derad. Og tit udløstes en lille Uenighed i en befriende Latter.

Han sad gerne i et Hjørne af Salen med en lille Kreds samlet om sig. Og fra deres Krog lød ofte lystig Latter. Men kom en Fremmed til og vilde være med, saa blev Hostrup tavs. Og udbragtes der en Skaal for ham, takkede han ikke engang.

Var han ikke med iblandt Talerne, blev han desmere brugt som Skribent. Mantzius skulde nok sørge for at presse Sange af ham, naar der var Lejlighed dertil.

Ved et Julegilde havde Ploug faaet fat i Goldschmidt, for at han skulde hjælpe med Arrangementet. Han var dengang Redaktør af Corsaren og stod midt i en munter og frisk Kamp. Han stred med Realiteter, Politiforfølgelser og Pressetvang, og han dukkede da op som den tungere Realist midt i Flokken af lette Romantikere.

Og dog kunde det føles, som om han netop var Romantikeren, og de andre hørte den virkelige Verden til. Hans Enkeltmands-Idealisme kunde føre ham saa langt bort fra den jævne Vej, at de unge Studenter smilede derved.

Hans Bidrag til Julelystigheden var slet ikke til at bruge, de var for vægtige, for højtidelige, altfor lidt lystige. Saa forstod Hostrup det bedre. Han og Ploug kappedes om at drysse smaa muntre Epigrammer ud over Julegaverne, som der skulde trækkes Lod om. Plougs var som Regel de mest satiriske, ofte med et lille politisk Pointe. Hostrups var vel til Gengæld de kaadeste. Som Prøve paa dem kan nævnes et af dem, der har vakt mest Fornøjelse. Det ledsagede en Kæmmekam og lød:

Har du stolet paa Lykken,
saa græm dig!
Har du Lus i Parykken,
saa kæm dig!

Hostrup har sikkert følt sig snart draget til, snart atter frastødt af Ploug. Naar Ploug havde holdt en ypperlig Tale med Kraft og Glød, saa var Hostrup hans varme Beundrer. Og han kunde da skrive til Ludvig Mynster: „Ploug udslettede ethvert ubehageligt Indtryk, som hans Optræden i tidligere Dage havde gjort paa mig.“

Men naar saa Ploug gjorde sin Herskermagt gældende, naar han diktatorisk traf sine Bestemmelser og fejede al Opposition til Side, kunde Hostrup finde ham altfor myndig og selvsikker. Han havde hele sit Liv igennem ondt ved at finde sig i selvsikre Stormænds Herskertilbøjelighed. Den vakte altid hans Opposition, ofte hans Forbitrelse.

Han vandt snart nye Sejre som Skribent. Undertiden kan han føle det som en tosset Mangel, at han ikke kan tale. Da han et Par Aar senere var til Stede ved et Møde i Skandinavisk Selskab faa Dage efter Henrik Steffens Død, fandt han det skandaløst at denne „Lynildsmand“ ikke nævntes med et Ord. Og han skammede sig over sig selv. Han fandt det lumpent at han ikke kunde gøre det allernaturligste og simpleste af alt, træde op og sige, hvad han følte, der skulde siges. Han klager over det i et Brev til Ludvig Mynster. Heri fortæller han: „Jeg har et Par Gange tvunget mig til at tale, hvor der var mange til Stede, naar jeg virkelig havde noget i mig, der burde komme frem, men mit Modersmaal blev mig som et dødt Sprog; det var et dødt og derfor uforstaaet Referat, ikke et levende Produkt.“

Men naar han fik Pennen i Haanden, gik det glat nok for ham. Saa kaldte han ikke forgæves paa Stemning og Humør, og han havde aldrig den Følelse, at Sproget døde for ham. Tvært imod voksede det og levede, saa det blev ham en festlig Glæde at skrive sine smaa Lejlighedskomedier.

Et ganske lille Lystspil hedder „Frøkenens Pris“. Det er et Lykønskningsdigt i dramatisk Form skrevet til Mantzius' Søsters, Henriettes Fødselsdag. Hostrup har

lovet hende et Nytaarsvers og glemt det, og nu møder han op med en hel Komedie. Den begynder med, at en Urtekræmmer og en Musiklærer „med et behageligt Væsen“ begge drukner sig fra Langebro af ulykkelig Kærlighed til Frøkenen. Saa kommer Jens Kristrup, der af Fortvivlelse over ikke at kunne hitte paa et Nytaarsvers vil gaa samme Vej. Men Musen standser ham og skaffer Hjælp. Hun mobiliserer Danmarks Digtere, for at de kan digte til Frøken Jettes Pris. Og saa gengiver Hostrup meget morsomt de forskellige Storheders Maner. Grundtvig rimer paa Lys og Løn, paa Land og Ø og Ny og Næ og favr og fin, fuld af poetiske Fyldeord. Ingemann snakker sort om Stjerneslørets Rift og Pyramidesprogets Løndomsskrift. Hauch digter om Bjergets Dyb og Guldets rige Aarer, H. C. Andersen optrykker et gammelt Digt, som han finder ikke er bleven tilstrækkelig anerkendt før. Saa kommer Oehlenschläger. Han havde digtet over alle Bredder til Christian den Ottendes Kroning. Og i et af sine Vers havde han sammenlignet Rødmen paa Kongens Kind med Frederiksborg Slots røde Mure. Det havde Hostrup moret sig over, og nu bliver Henriettes Kind sammenlignet med Hillerøds Kongeslot. Den store Digter er endnu saa kroningsberuset, at han slutter med et Hurra for Caroline Amalia og Henriette. Efter ham fremtriner Carl Borgaard, der bare omdigter Oehlenschlägers Digt og stjæler hver Tanke fra ham. Og endelig møder Blok Tøxen, der digter i lutter naragtige Fyndord.

En Del Aar senere blev Stykket sammen med et af Hostrup andre Ungdomsarbejder „Damernes Besøg“ opført i Studenterforeningens Sal. Det indlededes med at en Regenskarl kom ind og fortalte, at han i en Kakkelovn paa 4de Gang (Hostrups Værelse paa Regensen) havde fundet et Par randbrændte Manuskripter. Han havde saa været oppe i Studiestræde 74 hos Litteratussen, som gav sig af med at afskrive gamle Papirer (det er Liebenberg). Men han havde sagt, at det duede ikke. Det var ikke nær gammelt nok. Karlen spurgte saa, om det blev bedre, naar han lod det ligge en fem-seks Aar endnu. Men Liebenberg paastod, at han maatte gemme det en fem-sekshundrede Aar, før det blev noget værd.

Saa længe syntes Karlen ikke godt, han havde Tid at vente.

Det betydeligste af disse Ungdomsarbejder er Sangspillet „En Buk“ Blicher havde nylig fremsat Tanken om en fælles Folkedragt for alle Stænder, samtidig med at vi indførte at sige „Du“ til hinanden allesammen. Nu optræder her en grundtvigiansk eller snarere blichersk Folkelighedsdyrker, der iøvrigt bliver taget græsselig ved Næsen. Han forveksler en Mette Ged med en ung skøn Kvinde, som Frøkenen i Intrigerne tager fejl af Krigsraadens kreperede Mær og hans salig afdøde Kone. Denne Lighed med et andet og bedre Stykke, gjorde, at Hostrup aldrig forsøgte at frelse sin Buk fra Forglemmelse. Den opførtes imidlertid i Akademikum og vandt meget Bifald.

I 1842 skrev han et Forspil til Kærlighed uden Strømper, der skulde spilles af Akademikums Skuespillere. Jens Grib, der er taget lige fra den Plougske Komedie, er her Akademikum selv. Han er født paa Regensen i Kannikestræde. Og han synger om sin første Tid:

Der sad de fromme Gemytter
omkring et Familiebord
og førte lange Dispytter
med store Hegelske Ord.

Saa flytter han til Hauserplads

Og mens i Nordens gamle Kraft
Sieur Barfod gik til Bunds,
studered vi den vamle Saft,
som Værten kalder Punsch.

Nu samler Jens Grib Skuespillerne sammen til det efterfølgende Stykke. Og der melder sig først Vindberg. Nogle af hans Repliker kom siden til at gaa igen i Soldaterløjer.

VINDBERG. Vi var tre Brødre. Min første Broder, han hed Hans, min anden Broder hed Morten, før det er nu mig selv, og min tredie Broder hed slet ingenting.

JENS. Hed han ingenting?

VINDBERG. Nej, inte saameget som saa. For jeg skal sige os, han døde, inden han blev født, og saa mente vi, at han nok kunde leve uden Navn.
JENS. Men hvordan kunde han dø, inden han blev født.
VINDBERG. Ja det maa De spørge Vorherre om; dødfødt var han, og dødfødt blev han.

Siden hen fortæller Vindberg, at han fandt det bedst at faa Fødderne under eget Bord, og saa satte han sig ned som Sjover. Det var han dog ikke længe, saa blev han Redaktør af Corsaren. Men det opgav han igen, for han fandt det ikke passende.

Endelig vil han drukne sig, og han synger en Sang, som ogsaa findes i Frøkenens Pris. Derefter vil han stikke paa Hovedet ud i Kalvebodstrand. Men saa kommer han til at tænke paa det Sprikvort i Balles Lærerbog, som siger: Selvmord stinker. Og saa kryber han ned af Rækværket og lister hjem. Dette samme Sprikvort findes ogsaa i Frøkenens Pris.

I Madam Hostrups Hus samledes stadig en Kreds af Christians Venner. Her blev som før sunget og læst og sagt Vittigheder. De politiske Interesser fra Akademikum flyttede vel ind i Hjemmet, men de skabte ingen Samtale eller Diskussion. Man havde faaet udvidet sin Horisont stærkt, det var som en Forøgelse af Familiens aandelige Kapital, men der var ingen Uenighed imellem dem, og derfor var der heller ingen Grund til at diskutere den ny Tids Tanker. Man kunde more sig over en pudsig Tale, der var holdt i Akademikum, men man delte sig ikke i Partier og fandt aldrig paa at sætte Problemer under Debat.

En Aften rejste Liebenberg sig, mens de andre sad om Bordet med den afbrændte Rødvin. Han gav Rollen som den forfjamskede Deklamåtor, der vilde tillade sig at fremsige et Digt af Povl Møller. Han stillede sig i Positur og saa begyndte han:

Rosen blusser alt i Danas Have —

Men snart slog det Sludder for ham. Og jo mere han vrøvlede, desto tættere løb det i et Filter altsammen. Under stigende Jubel rystede han Versene imellem hin-

anden og ombyttede deres mange Navnord. Tilsidst kulminerede Jubelen, mens han deklamerede:

> Under lyse Bøg den danske Bejler
> med sin herlig voksne Maane gaar.

Siden maatte Liebenberg adskillige Gange gentage denne Deklamation, der blev bedre og bedre. Endelig naaede den sin fuldkomne Form i Løjtnant von Buddinges klassiske Præstation i Genboerne.

Hostrup var bleven forlovet med Henriette Mantzius. Siden da han var gift med Elisabeth Hauch, omtalte han aldrig sin første Forlovelse og Ægteskab. Det var, som han endogsaa ønskede at udslette Mindet derom. I den første Udgave af hans poetiske Skrifter fandtes et Par Vers til Henriette. Det Bind, hvori de stod, tilintetgjorde han. I et Eksemplar af Christan den tredies Bibel, som han havde arvet efter sin Fader, har han i Rækken af Familieoptegnelser ogsaa skrevet hendes Navn og formodenlig Datoen for deres Bryllup og hendes tidlige Død. Men siden har han omhyggelig overklistret det med et Stykke Papir, og paa det har han skrevet Datoen, da hans Bryllup med Elisabeth Hauch fandt Sted.

Naar han saaledes slettede Sporene efter sin første Forlovede, var det ikke for at forringe hende, men kun for at hæve Elisabeth Hauch og slaa fast for Verden, at hun, der i mere end en Menneskealder stod ham ved Siden med en Trofasthed og Varme, der er sjælden paa denne kølige Jord, hun var hans eneste virkelige Hustru.

Henriette Mantzius var en brav og elskværdig Pige. Hun havde Tilbøjelighed til Brystsyge og var meget slet bygget. Hun havde et trangt Bryst og overhovedet en daarlig Figur. Hendes Ansigt saa dog ganske godt ud, og der var noget tækkeligt og gratiøst over hende. Naar hun kom løbende ham i Møde og hendes Kinder havde faaet en Smule Farve, kunde hun endog forekomme ham næsten køn.

Hun var en sød Pige, munter og blid. Intet Under at hun faldt udmærket sammen med hans Søstre. Hun kom ikke som et fremmed Element ind imellem dem. De havde jo kendt hinanden, fra de var Børn. De havde Interesser sammen og Bekendtskabskreds sam-

men. Hun var deres gode Veninde. Madam Hostrup var henrykt over den Svigerdatter, hun har vistnok ogsaa ønsket hende i Forvejen, og det har muligvis ikke været uden Indflydelse paa Christians Beslutning. Han var imidlertid meget ung, da de blev forlovede, og der var grumme lange Udsigter for dem.

Christian Hostrup holdt vistnok meget af hende. Hun øvede ikke nogen stærk Indflydelse paa ham, blid og beundrende som hun var. Men hun var ham en god og trofast Ven.

Under deres lange Forlovelse skød han stadig Tanken om Brylluppet ud i det uvisse. Han følte sig endnu i mange Aar alt for ung til at blive fast og bosiddende Borger. Eller som han med en Smule ungdommelig Flothed kunde sige: „Jeg er for ung til at være Filister, jeg har sparet for lidt sammen, til at have noget at tære paa, og ikke nær nok, til blot at kaste mig paa Arbejde og resignere paa Ungdommen. Nej — ung vil jeg være — og føle, at jeg lever, og bruge mine Øjne og aabne mit Hjerte for Livets Skønhed."

Han havde nu faaet Fribolig paa Regensen. Der kom han til at dele Værelse med et ungt Menneske, der allerede i Skoledagene var kommet i hans Hjem. Det var Edvard Black, en Broder til Hostrups Klassekammerat. De to Venner kom ypperlig ud af det og satte gensidig stor Pris paa hinanden.

Studenterne paa Regensen boede alle to og to sammen. De havde to smaa Værelser i Fællesskab og i Reglen brugte de det mindste af dem til Sovekammer og det største til Arbejdsstue. I Genboerne fortæller Klint for Kobbersmeden, hvordan de har indrettet sig. Det første Værelse, de gik igennem, var Sovekammeret. Det overrasker Kobbersmedemester Smidt, han har altid tænkt sig, at de sov i store Sovesale som paa andre Kaserner.

De to Kontubernaler var tidligt oppe om Morgenen for at faa lagt en god Grund for Dagens Arbejde. Edvard Black sad ved sit Skrivebord, og Hostrup stod ved en simpel Fyrretræs Pult, som han havde arvet efter sin Fader. Han arbejdede altid staaende. Var der noget der optog ham meget, kunde han spasere lidt frem og tilbage, saa standsede han ved Pulten for at skrive det ned. Dog

Theologien fristede neppe til den Slags Udflugter. Det var kun, naar han havde et Vers eller en lille Komedie paa Stabelen.

Han havde ikke rigtig Talent til at slutte nye Bekendtskaber. Og det blev da Edvard Blacks Bestilling at være den udadvendte af de to. Han bragte nyt fra den røde Gaard. Og han holdt ogsaa Udkig med Genbohusene i Kannikestræde. Der er Træk af ham med i Klintfiguren i Genboerne, ligesom den hyggelige undertiden en Smule drillende Tone, som Klint anslaar overfor Basalt, kaster et lille Strejflys over Hostrups og Blacks daglige Samliv. Hostrups Pris over Kontubernalen er i god Slægt dermed.

Om Morgenen ser jeg dit Skrædergeni,
naar du dine Bukser lapper,
og stikker din Naal saa listelig i
de hullede Seleknapper.

Om Middagen ser jeg din Huslighedsaand,
naar vims du tørrer med Kluden,
og puster med Mund og gnider med Haand
paa Bordet og Spejlet og Ruden.

Om Aftenen ser jeg dit Sovegeni,
naar Theologien du nyder,
og med en rungende Basmelodi
din Næse mit Øre fryder.

Men mest jeg priser dit Vrøvletalent,
thi det er evig det samme,
og det er det, som især har tændt
i Dag min Begejstrings Flamme.

I det første Aar, Hostrup boede paa Regensen, fik Botanikeren, Johan Lange, oprettet en Sangforening. Den havde de megen Glæde af, og mangen Sommeraften sang de i Gaarden under Linden firstemmige Sange. Hostrup fik saa indført, at de ogsaa Nytaarsaften sang nede i Gaarden. Nede under den nøgne Lind hilste de saa Kl. 12 det ny Aar med en Sang af Jens Kristrup, mens der var sat Lys og Lamper i Vinduerne rundt omkring. Bagefter fik de ved Provstens særdeles Naade Lov til at samles i Stuerne til smaa Sold. Det var ellers strengt forbudt, og naar Provsten fik Nys om, at de unge Studenter foretog sig den Slags Utilladeligheder,

sendte han straks Portneren ind til dem med Bud om, at de skulde uopholdelig møde hos den høje Foresatte. Saa fik de en Moralpræken over Teksten „Flid, Orden og Ro".

Men Nytaarsaften havde han ladet sig bevæge til at lade de strenge Principper sove. En Nytaarsaften havde Jens Kristrup endogsaa leveret to Sange. „For ikke at spilde Papiret" havde han bag paa Nytaarshilsenen ladet trykke en Vise, der begyndte saaledes: „Nu for de danske Studenter vi vil synge lystig i Kor —"

Regensens Portner var meget halt, og de unge Æstetikere kaldte ham derfor Jamben. Naar han kom paa Trapperne slog han med sine halvandet Ben Takten til deres jambiske Vers.

I en Vise om Regenslivet skriver Hostrup:

Vi har en Drot, der — dog blot som Len —
Regensens Scepter forsigtig fører;
et Politi paa halvandet Ben,
men og med to ekscellente Ører.
Hvor Punschens Duft sig med Pibedampen
fortrolig blander, — der stikker Jamben
sin Næse frem.

Og vi har Kvinder, hvem Dydens Ros
selv mer end Skønhedens dekorerer;
og vi har Oplysning, som med Os
os gratis Stuerne parfumerer;
og vi kan spise, hvad selv vi skaffe,
og paa Kredit faar vi lunken Kaffe
og gammelt Brød.

En anden Sang hedder „Sommerdag i Regensgaarden". Her besynger han en varm Sommerdag paa en af Bellmanns Melodier.

Hist en filosofisk Klik
lytter tavs med tænksomt Blik;
Fog og Assens der med Iver
Kursus driver
i Logik.
Her en Danton uforsagt
tordner mod Tyranners Magt,
mens med Pathos Fakultetet
paa Tapetet
bliver bragt.
Hør, hvor til Oprør sin Stemme han hæver
Muren ryster, Jorden bæver
ved hans Tales Magt.

Hvem er det, der iler snar
i den spraglede Talar?
Nu han standser midt i Gaarden,
hvor han faar en
Passiar.
Livlig snakker han og ler;
her, min Ven, du Manden ser,
hvem som Medlem du beundred
fast af hundred
Komite'r.
Længe han leve og smykke vor Knejpe,
vi har kun den ene Eibe,
Verden ikke fler.

Paa Regensen sluttede Hostrup et meget varmt Venskab med den ganske unge Student Kristian Arentzen. Han beundrede ham og ventede sig uhyre meget af ham. Der var noget klart og sikkert over Kristian Arentzen, der gav Indtryk af, at han havde mere inde, end han virkelig havde. Han var et meget livfuldt Menneske, der med ungdommelig Gætteevne greb sit Standpunkt og slog ned i det. Han kunde da udvikle en skarp og sikker Dømmekraft, en øjeblikkelig Energi til at bryde igennem Vrøvlet, noget der imponerede hans Venner. Og det syntes, som Arentzens Person og Arentzens Fremtid optog Hostrup ikke saa ganske lidt.

Arentzen undervurderede imidlertid Hostrup. Han ansaa ham for et af disse Smaatalenter, der aldrig naar ud over Lejlighedsdigtningen og Dilettanteriet. Han kaldte ham Trop efter Heibergs evige, halvt mislykkede Student. Og hvor han engang havde anbragt et Menneske, havde han værsgod at blive. Da Hostrup hævede sig fra Studenterpoesien og Lejlighedskomedien til en sikker Plads blandt Danmarks Digtere, tabte Arentzen Interessen for ham. Han kunde ikke engang lide, at han tog theologisk Embedseksamen, derved brød han ud af den Rubrik, hvori Arentzen med saa stor Sikkerhed havde anbragt ham. Han skulde være Studenten med de mange Smaatalenter, den stemningsrige, musikalske, poetiske Student, der aldrig blev til noget i Realiteternes Verden.

Nogle Aar efter forbitrede Arentzen de Hauchske Døtre ved at betegne Hostrup som et af den Slags Mennesker, der hverken havde Dyder eller Lyder.

Hostrup har imidlertid ikke følt sig overset, han krævede neppe nogen Beundring hos sine Venner, og i det Forhold var Arentzen stadig Hovedpersonen, han var den interessante, den begavede, den der var født til noget ualmindeligt.

Christian Hostrup havde den Sorg at miste sin gode Halvbroder Edvard Ingemann. Han døde ganske ung fra Hustru og to Sønner. Da Hostrup en Aften sent kom hjem paa Regensen fra Sygelejet, trængte han saa meget til at tale med en Ven. Og han skrev da et Rimbrev til Kristian Arentzen:

Stille der er i den røde Gaard,
Lysene flammer fra fedtede Ruder,
Sønnerne trøstig bag Pultene staar,
medens de hugge saa godt de formaar
løs paa Minervas gordiske Knuder.
Han paa 4de Gang Nr. 9
han er ikke saa frejdig som de.
Ak han har det temmelig skidt,
Helbred og Haab gik hver til sit,
ej hos ham de lyster at være.
O, hvor han trænger til ens Visit,
skynd dig min kære.

Rundt i mit Hoved der myldrer et Tog,
Snedkerne save, Smedene banke;
Frugtesløst aabner jeg Hases Bog,
Sygdommen sad paa mit Øjenlaag,
mørkned mit Blik, sløved min Tanke.
Mægtig det drager mig hen til min Seng,
men jeg vil ej være syg, min Dreng!
Feber som knuger min syndige Krop,
hør hvor jeg beder: Hold op, hold op!
Nu har jeg andet at bestille.
Jeg er forknyt, jeg arme „Trop“.
Skynd dig, min lille!

Ak det er flygtet, mit gode Mod,
nu har det svigtet sin Ven i Nøden;
dybt jeg dukkes i Sorgernes Flod;
nys jeg ved en Sygeseng stod,
det var min Broder, som droges med Døden,
Sjælen, som folder sin Vinge ud,
flyver hjem til en naadig Gud,
men hans Rede ligger forladt,
Ungerne fryser i kolde Nat
her, hvor Barmhjertigheds-Døren stænges.
O mit Hjerte er sygt og mat —
Skynd dig, jeg længes.

Naar Foraaret kom, og Regensens Lind blev grøn, længtes Hostrup ud. Saa fik han fat i et Par gode Venner, og de tog saa Ranselen paa Nakken og Staven i Haand og vandrede ud imellem Nordsjællands smukke Skove. En lys Sommeraften — en Pinselørdag drog de ud fra Regensen. Saa gik de langs Sundet hele Natten og hørte Nattergalene synge om Kap næsten fra hvert Hegn. De saa Solen staa op fra Ewalds Høj i Rungsted. Derfra gik Turen videre til Helsingør. Og om Aftenen besøgte de Gurre Slots Ruiner og var inde i Teglstrup Hegn og hilste paa de morsomt forskellige Søer: det lyse og det mørke Øje. Anden Pinsedag gik Turen til Fredensborg og endelig hjem ad Kongevejen. De naaede trætte og støvede tilbage til den gamle Regens, men herligt gennemluftede efter de sidste Dages Vagabondliv.

Hostrup vandt paa saadanne Udflugter en Kærlighed til Nordsjælland, som aldrig siden lod sig fortrænge, og som gjorde, at han i Grunden følte sig mere som Nordsjællænder end som Københavner.

I Sommeren 1842 var han ude paa saadan en Fodtur med Kristian Arentzen. De havde moret sig fortræffelig i hinandens Selskab. Overgivne Løjer havde vekslet med besindige Samtaler. Eller de havde i Fællesskab ret givet sig hen i Nydelsen af Naturen. Fodrejsen syntes dem slet ikke at have haft nogle døde Punkter. De havde uafbrudt været i Aande. Det var Herløv og Ejbæk der var ude for at lade sig gennemstrømme af den sjællandske Sommer. Den 24aarige Hostrup har været den sommerfriske Herløv, og den 19aarige Kristian Arentzen har saa været den alvorlige Ejbæk. Noget Strandbjerg fandt de imidlertid ikke paa deres Tur.

Her paa Regensen skrev Hostrup en Lejlighedskomedie „Damernes Besøg“. Der er stor Bevægelse paa den røde Gaard i Anledning af at der ventes Besøg af nogle unge Piger. Jens (Kristrup) og Edvard (Black) deltager begge i Forhandlingerne om, hvorledes man bedst skal modtage Damerne. Forretningstalentet iblandt dem, Eibe opstiller straks et Regnestykke — der iøvrigt er splittergalt — over hvad det vil koste at beværte Damerne med Vin og Kager. Saa drøftes Spørgsmaalet, om

det er nødvendigt at møde i sorte Klæder. En har en sort Kjole, der er defekt paa den venstre Albu, men han kan jo vende den højre Side til. Jens er imidlertid Modstander af, at de skal møde i sorte Klæder. Det er ikke af nogen særlig Antipati imod den Dragt. Han savner sin salig sorte Kjole af et oprigtigt Hjerte. Dengang den levede, var de uadskillelige, fra Morgen til Aften veg den ikke fra ham, og det syntes fast, som de havde knyttet et Baand for Evigheden. Men han havde en stærkere Konstitution end den, og da han forleden vilde veje Salt med sin Kontubernal, brast dens Livstraad. Saa solgte han dens jordiske Levninger for to Mark. Nu spørger han, om det kan forlanges, at man skal møde i en sort Kjole, som man ikke længer har.

Imidlertid viser Provsten sig i et aabent Vindue. Han tager nu Ordet. Han maa ganske vist i Almindelighed protestere imod alt, hvad der kan forstyrre den tilbørlige Orden paa Regensen, men da det just er Søndag, og da Besøget er saa overordentlig smigrende, tør han vel gøre en lille Undtagelse.

Han undersøger nu med den største Grundighed, hvorledes man bedst bør modtage de unge Damer. Eller snarere, hvad man ikke skal gøre i Anledning af det ærefulde Besøg. Hvis det var en mørk Vinteraften, vilde han foreslaa, at de illuminerede Vinduerne ud til Gaarden. Det er sket før. Og nu falder han i Betragtninger over, naar det skete. Det var vist i 1833 — nej det var nok 1834 i Anledning af hans Fødselsdag — Nej det var dog i 1833. Men da det nu ikke er en mørk Vinteraften, det er en lys Sommerdag, saa vil han ikke foreslaa at de illuminerer. Men i Stedet kunde de pynte Gaarden med Blomster. Dog da de ingen Blomster har og heller ikke ved, hvor de skal faa Blomster fra, vil han hellere foreslaa, at de pynter Gaarden med Grene fra Lindetræet. Og han vil straks give Portneren Ordre til at afskære nogle Grene. Dog naar man ret betænker, at Lindetræet allerede staar i Gaarden, og at det vist er smukkere, saalænge det er helt, end naar det bliver skaaret i Stykker, vil han fraraade at pynte Gaarden med dets Grene. Resultatet af hele hans lange Tale er da, at man ikke skal illuminere Vinduerne, heller ikke

pynte Gaarden med Blomster eller med Grene fra Lindetræet.

Hans pudsige Façon, naar han gik grundigt til Værks i sine omstændelige Taler, skal her være truffet udmærket. Dog allerede i „Amors Triumf", da Hostrup endnu slet ikke kendte Regensprovsten, havde han blot paa enkelte Smaatræk, der var blevne ham fortalt, givet et udmærket Portræt af ham.

Pinselørdag 1842 var Hostrup om Morgenen kommen ned i Regensgaarden, hvor han fandt et livligt Røre. Studenterne havde faaet den Ide, at de Dagen efter vilde besøge Lund. Og der nedsattes straks en Komite, der skulde forhøre om Dampskib til Malmø og arrangere Turen. Om Eftermiddagen kom de tilbage med den Besked, at Lundenserne var paa Vejen til Malmø, og at de om Søndagen vilde gæste Københavnerne. Saa maatte man da berede sig paa en saa festlig Modtagelse som muligt.

Det var anden Gang, at Tanken om et Besøg i Lund krydsedes af Svenskernes Besøg hos os. Om Søndagen samledes saa lundensiske og københavnske Studerende i Regensgaarden, alle Deltagerne bar paa Brystet en gul Seddel, hvorpaa der stod „Skandinavien". Alle Festens Taler og Sange drejede sig da ogsaa om den Landsmandsfølelse, der syntes dem i Færd med at vaagne imellem de to saa nær beslægtede Folk. Regensianerne drog nu med deres nye „Brødre" i sluttet Trop til Dyrehaven. Her vandrede de Danske og Svenske med hinanden under Armen. Og her hørte Hostrup for første Gang Sange som: „Kung Carl, den unge Hjelte" og „Vintern rasat".

De spiste i Dyrehaven, og Frederik Barfod maatte være Danskernes Ordfører. Ploug var ikke med. De sang og spøgede og drak Broderskaal med deres elskværdige svenske Gæster.

Der var en Nordmand med, og han maatte naturligvis repræsentere Norges Tilslutning til Skandinavismen.

En Maaned senere besøgte Danskerne Lund. Der var 160 Danske og 3 Nordmænd. Da de naaede til Malmø, blev de overfaldet af et saa voldsomt Regnskyl, at de kom gennemblødte til Lund. Men de svenske Værter fik

dem snart i tørre svenske Klæder, og nu opfriskede de mangt et Bekendtskab fra Pinseturen. Dagen efter var der en stor Fest for dem, og her taltes der om Nordens Broderfolk, og om Fællesskabsfølelsen, der skulde vokse sig stærk. Her udkastedes da Tanken om et stort Studentertog til Upsala, og man skulde da se at faa Nordmændene med dertil. Nu maatte der sættes Kraft ind paa at faa Fællesskabsfølelsen kaldt frem, om ikke den Stemning, der nu var vakt, skulde forsvinde igen som en kort, ungdommelig Opbrusning.

Da de danske atter var komne hjem, vandrede Kristian Arentzen og Hostrup ud til Frederiksberg for at holde en lille privat Mindefest for disse herlige Dage.

Hostrup gav sig nu til at læse alt, hvad han kunde faa fat i af nyere svensk Litteratur. Og han anskaffede sig Bellmanns to Melodisamlinger baade Epistlerne og Sangene, dem sad han og spillede igennem paa sin Guitar, og mangen Aften sad han nu hjemme hos sin Familie og sang bellmannske Sange og akkompagnerede dem paa Guitaren. Han erhvervede sig en Melodiskat eller forøgede den, han allerede havde, hvad der kom ham til Gode, da han senere skrev hele Rækken af Komedier, Han var da sjælden i Forlegenhed for Melodier, som Regel havde han dem liggende lige for Haanden, han behøvede blot at tage af dem.

En Dag kom der et svensk Brev til Edvard Black. Hostrup var ene hjemme, og da han gættede, at det var fra en fælles Bekendt i Lund, tog han ikke i Betænkning at aabne det. Idet han skulde lægge det fra sig paa Blacks Skrivebord, for Kaadheden i ham, og med fordrejet Haand gav han det en Paaskrift paa hjemmelavet svensk: „Öppnadt efter kunglig befalning på Malmö postkontor“. Denne Paategning gav han Underskriften: „Sjögren“.

Derefter gik han ud. Da han om Eftermiddagen kom tilbage, fandt han hele Gaarden i Oprør. Black havde fundet Brevet og havde ikke givet sig Tid til at undersøge det nærmere. Han var straks faret i et Par Kammerater, og snart var hele Styrken mobiliseret. Nu drev Autoriteterne det endogsaa saa vidt, at de krænkede Brevhemmeligheden. Der berammedes Møde i Akade-

mikum samme Aften. Nu vidste man, hvad man kunde vente af Magthaverne. Og Svenske og Danske gjorde her fælles Sag for at lægge Sten i Vejen for Nordens Fremtid. Der var ingen Tvivl om, at det var efter Overenskomst, at nu Brevene mellem danske og svenske Studenter skulde brydes paa Postkontorerne. Ganske vist formaaede man ikke noget imod disse uforskammede Overgreb, men man kunde da i alt Fald trække de styrendes skændige Undertrykkelse af Ungdommens fri Samkvem frem for Dagens Lys. Og det skulde nok vise sig, at de havde regnet fejl, hele det danske Folk skulde vaagne af sin Dvale, naar de fik at se, hvad for et Regimente de var under.

Saa maatte Hostrup gaa til Bekendelse. De mest højrøstede blev besynderlig flove og stille. De listede sig skuffede bort. Ogsaa Hostrup listede sig op paa sit Værelse. Han følte sig som en skyldbetynget Synder. Men da han havde lukket Døren efter sig, kastede han sig i den haarde Sofa og lo ad det hele Paastyr. Lidt efter kom Black til, han tog da ogsaa det fornuftige Parti at le det hele væk.

Hostrup havde for nogle Aar siden hørt Grundtvig i „Dansk Samfund“. Men efter at han var kommen med i Akademikums liberale Strøm, følte han sig i nogle Aar saa stærkt stødt tilbage fra den gamle Digter og Præst, at han ikke vilde høre ham. Det ene, der havde forbitret ham, var Grundtvigs Stilling til Liberalismen. Han havde meget skarpt og sikkert tilbagevist Orla Lehmann, da han i Dansk Samfund forsøgte at vinde Ørenlyd for de liberale Ideer. Da havde Grundtvig sagt, at han hellere vilde have en Tyran end tredive. Det andet, der vakte Hostrups levende Kritik, var hans Omtale af Majestæternes Sølvbryllup. Han havde talt om denne glædelige Begivenhed i en Prædken om Brylluppet i Kana. Akademikums unge Politikere var komne ud over den gammeldags næsten religiøse Kongedyrkelse. Den stødte dem som uværdig for fribaarne Mænd.

Men nu kom Budskabet om, at Hjort Lorenzen havde talt Dansk i den slesvigske Stænderforsamling. Man læste om Slesvigholstenernes Forbitrelse og vor egen Regerings Svaghed og Mangel paa dansk Følelse. Det

nationale nærmede atter Grundtvigianerne og de Liberale til hinanden. Og snart skulde Skandinavismen blive en anden Bro imellem Enevældens folkelige Fløj og Liberalismens akademiske.

I Vinteren 1842—43 var begge Kontubernalerne paa Regensens fjerde Gang Numer ni meget flittige. De hang i Bøgerne fra tidlig Morgen til Aften kun med Undtagelse af et Par Timer om Middagen, som Hostrup tilbragte hos sin Moder. Selve dette at have Dagen stærkt beslaglagt, at have travlt fra Morgen til Aften og føle, at man fik gjort et forsvarligt Stykke Arbejde hver Dag, havde noget meget tiltalende ved sig. Men da Foraaret kom, og Madam Hostrup og hendes Døtre som sædvanlig flyttede ud i Valby Kro, følte Hostrup det, som han sad lukket inde i et Fængsel. Det er den Følelse, han siden har givet Luft i et Vers som dette:

Kender I ogsaa Studentens Kaar,
helst naar det nær mod Eksamen gaar,
og han sidder i sit Hul
og fyrer i med Kul,
men Varmen i Kollegiet dog ej gaar over Nul?
han læser fort
det er saa haardt,
nu staar 'et, nu staar 'et;
han strækker sig
og trækker sig
i Haaret, i Haaret,
han tvinger i sig Retterne
og slider ud paa Nætterne
og drømmer saa om Paverne og Kætterne.

I Sommeren 1843 blev det til Alvor med det store nordiske Møde i Upsala. Hostrup syntes ikke godt han havde Raad til at være med. Desuden skulde han jo op til Eksamen. Men saa kom Komiteen og forærede ham en Billet. Saa maatte han jo med, saa fik virkelig Eksamen være Eksamen.

Han var dog nær ikke kommen med alligevel. Han sad paa Regensen og ventede paa sin Kuffert og Overfrakke, som en Bonde havde lovet at tage med fra Valby. Men Bonden narrede ham, og i yderste Øjeblik maatte han styrte afsted og se at faa fat i en Droske for at naa ud til Toldboden, inden Damperen gik. Men i Bredgade rullede det ene Hjul af Drosken. Hostrup maatte nu

rende, alt hvad han kunde, og da han naaede Toldboden, var Damperen lige sejlet. Der var imidlertid en Sømand, som tilbød at ro ham ud til Skibet, der endnu laa og drejede i Havnen. Hostrup blev saa trukket op over Rælingen, men han havde ikke andet Tøj, end det han gik og stod i.

Aftenen gled let med Tale og Sang. Men om Natten vaagnede mange af de unge Akademikere med ubehagelige Fornemmelser af, at der paa en ganske brutal Maade blev vendt op og ned paa dem. Østersøen var højst uvenlig imod dem, og alle, der havde en Smule Tilbøjelighed til Søsyge, blev jammerlig medtagne.

De mere søstærke samledes tidligt om Morgenen paa Dækket. Der var ikke hyggeligt i Kahytten. Hostrup var imellem dem, der foretrak den friske Luft, skønt det var bitterlig koldt. Men han laante en Overfrakke af en af dem, der var ude af Stand til at bruge den selv. Og snart kom Samtalen i Gang. De unge Mennesker sad og drøftede med megen Iver, hvorvidt det første Menneske havde været et Dyr eller et Geni. Det var Menneskeslægtens Vækst fra neden eller Faldet fra oven, der, længe før Darwins Teorier havde set Lyset, drøftedes af den filosoferende Ungdom.

De tog paa Vejen ind til Christiansø. Her var det den politiske Eventyrer Dampe havde siddet i mange Aar. Ploug aflagde et Besøg i hans Celle og han skrev siden derom i Fædrelandet:

Jeg kan ikke beskrive, hvor bitter den Følelse var, som greb mig, da jeg ledsaget af en Artillerist, traadte ind i den skumle, fugtige Celle, hvori den ulykkelige Dampe havde siddet nogle af de tyve Aar, han her tilbragte. Det raadne Panel var afrevet, den ene Væg og Loftet nylig udspækkede og hvidtede, saa jeg forgæves søgte en Indskrift af hans Haand; i Gangen laa det usle Inventarium henslængt, støvet og ormstukket. Retfærdighedens Haandlangere blive ikke sjælden grusomme i deres Iver, eller mon det skulde være et rent Tilfælde, at Fængslet er bygget saaledes at man fra den nederste Række Celler og fra de fleste i øverste Etage ingen anden Udsigt har end et Tagskæg. Hvilken underholdende Beskæftigelse for en Livsfange at tælle disse Tagsten.

Det er ganske sikkert faret Ploug igennem Hodet, at han maaske spillede et Spil, der beredte ham Dampes Skæbne. At hans Førerskab paa dette skandinaviske Tog kunde lukke et af Enevældens Fængsler om ham.

Han har imidlertid snart rystet de Tanker af sig, her var ikke Tid til at gruble derover. Man skulde videre. Men da de nu nærmede sig svensk Land, føltes hele Toget som en Opdagelsesrejse. Der var Uro og Beklemthed blandt Førerne, og alle frygtede de for ikke at finde det Sverig, de søgte.

Modtagelsen i Kalmar var imidlertid saa storslaaet, saa Studenterne et Øjeblik følte det, som om det var et helt Folk, der bød dem velkommen. De marscherede op i tætte Rækker under Plougs Sang:

Længe var Nordens
herlige Stamme
spaltet i trende
sygnende Skud.

Her talte saa Ploug om et folkeligt Forbund imellem de nordiske Riger. Der var stor Kraft og Varme over hans Tale, mens han understregede, hvor nødvendigt det var at de nordiske Folk stod Ryg mod Ryg, og Hostrup var glad og stolt af den Fører, de havde. Da han omtalte de Tab, Rusland havde paaført Sverig og raabte ud over Forsamlingen: „Svenske Mænd, jeg spørger jer, har I mer at miste?“ da standsedes han af en Storm af Bifald.

Siden rejstes der offentlig Tiltale mod Ploug. Det var Talen i Kalmar, som man efter den russiske Gesandts Ønske fandt farlig for det bestaaende. Havde den været holdt 50 Aar tidligere, havde den maaske bragt Taleren paa Skafottet. Og for fem og tyve Aar siden havde den beredt ham Dampes Fængselscelle. Men under den svage Enevælde turde man hverken dømme fra Ære, Liv og Gods eller til livsvarigt Fængsel for en politisk Tale. Og Ploug blev frikendt. Dog det kunde han ikke vide paa Forhaand. Han maatte være klar over, at han vovede Liv og Fremtid paa dette Førerskab.

Saa gik Turen videre til Stockholm. Det var baade koldt og taaget, da de sejlede ind i Skærgaarden. Men ved Middagstid klarede det op. Hostrup stod paa Dækket og slugte med Øjnene al den vidunderlige Skønhed. Og saa

kom Modtagelsen. Det var ikke blot Naturen, der bød dem velkommen med det ene Billede mere pragtfuldt end det andet. Der drønede Saluten fra Fæstningen Vaxholm. Og hvor de saa hen, vajede svenske, norske og danske Flag Side om Side med hinanden. Og fra en mægtig Menneskemængde lød Hurraraabene dem i Møde.

Dog var ikke al Beklemmelse forsvunden. Nu da de nærmede sig Upsala, blev de bange for, at Studenterne der var af en anden Støbning end Lundenserne. Hvad om de nu ængstelig vaagede over deres eget, og kun vilde føle det som en Paatrængenhed, at de Danske kom der og vilde paatvinge dem deres Venskab. Man vidste i Grunden slet ikke noget om, hvordan de var til Sinds.

Der var engang i Begyndelsen af Fyrrerne kommen nogle tyske Studenter til København. De havde aabenbart tænkt sig en Forbindelse med Studenterne ved det københavnske Universitet. De var bleven modtaget med nogenledes Høflighed. Men Varmen havde ikke været stærk nok til, at nogen havde tænkt paa at gentage Forsøget. Om nu de danske Studenter fik en saadan Modtagelse i Upsala. Høflig, formel, men kold. Saa var hele dette improviserede Tog en stor Skandale.

Der var dem, der mente, at det var bedre at blive i Stockholm. Og saa indskrænke Besøget i Upsala til en lille fransk Visit. De kunde da nøjes med i nogle faa Timer at besøge Universitetsbyen og saa sejle tilbage til Hovedstaden igen.

Ploug var imidlertid paa det rene med, at Forsøget maatte gøres. Og snart begav de sig paa Vej. Men jo nærmere de kom, desto mere betænkelige blev de. Og der var dem, der snakkede om Barnestreger og flov Paatrængenhed.

Saa kom de sejlende op under en Bro. Den var helt fuld af hvidklædte unge Piger, der nu lod en Blomsterregn drysse ned over det lille Dampskib. Der var ikke en, der ikke fik Blomster i Knaphullet eller i Hatten. Det var saa kønt dette, saa elskværdigt af de svenske Flickor, at Humøret begyndte at stige igen.

Og da de nærmede sig Universitetsbyen, mødte dem en Modtagelse, der var storslaaet og betagende. Bredden

var fuld af festklædte Mennesker, Herrerne svingede Hattene og Damerne viftede med Lommetørklæder. Og nu begyndte Kanonerne at tordne fra Slottets Volde. Og midt imellem Skuddene lød dem i Møde firstemmig Sang af et mægtigt Kor.

Al Beklemthed var borte. Man følte sig løftet og betaget. Det var saa besynderlig eventyragtigt, det var, som det ikke var virkeligt, men kun en Drøm. I taaget Halvbevidsthed stod man der og stirrede paa al den Elskværdighed og Hjærtelighed, der strømmede en i Møde.

Siden skulde det ofte blive sagt, at det var Soldebegejstring, der greb dem, og Punschetaarer der flød. Det er ganske sikkert uretfærdigt. For de unge var det, som en mægtig Stemning skyllede al Modstand, al Kritik over Bord. Og man saa ved de festlige Sammenkomster saa godt som ingen berusede, skønt der efter Tidens Skik skænkedes stærke Drikke.

Danskerne bar dengang ingen Studenterhue. Naar Hostrupske Studenter nu fremstilles paa Teateret med Studenterhuer paa, er det en grov Fejl. Upsalafarerne havde ingen Huer. De nøjedes med en dansk Kokarde der var fæstet paa deres Hat. I Upsala var der en ung Student, der havde faaet lidt mere, end han havde godt af. Hostrup saa da, at en Kammerat for hen imod ham og rev Kokarden af hans Hat. En fuld Mand var uværdig til at repræsentere en Nation.

Ploug havde talt ypperligt om et aandeligt Samkvem imellem Nordens Folk, det som Studenterne bedst magtede at berede. Han havde prist Gustav Wasa, der havde sønderbrudt en Lænke, som Herskesyge og Egennytte havde smeddet. Og han ønskede at ethvert af Nordens Folk maatte finde en Gustav Wasa, naar det behøvede ham.

Det var intet nyt politisk Aag, man vilde under. Et Forbund saa langt som Folkene selv behøvede det. Først og fremmest større Forstaaelse, større Kendskab til hinanden. Vi havde bestandig spejdet mod Syd og hentet vore Indtryk sydfra. Nu vilde vi vende Blikket imod Nord og søge vor Styrke i et rigere aandeligt Samkvem imellem de nærbeslægtede Folk.

Saadan tænkte Upsalafarerne, og det var denne Ven-

ding imod Nord, der nu var indledet med Sang og Taler.

Et Par Aar efter priste Ploug Norge, fordi det var blevet selvstændigt. Han erklærede, at den danske Ungdom paa ingen Maade beklagede, at Norge var ophørt med at være Danmarks Tjenestekvinde, men at de alle havde glædet sig over i det at besidde en fribaaren Søster.

Ploug var overhodet Danskernes Ordfører. Da de ønskede at hædre Digteren og Historikeren Geijer, maatte atter Ploug være deres Tolk.

Geijer havde ondt ved at blive Herre over sin Bevægelse, da han skulde takke. Men han fik da ført sin Tale igennem, og han sluttede med nogle Ord der greb dem alle stærkt: „Gud velsigne eder og eders Haab. Jeg deler det!"

Saa kom Afskedsfesten, da Erkebispen lyste Velsignelse over Mødet. De havde i disse Dage modtaget Indtryk, der aldrig skulde slettes af Sindet. Fyrretyve Aar efter kunde man træffe mere end en gammel luvslidt Præstemand, hvis Øjne fik Glans, naar han fik Lov at fortælle om Studentertoget til Upsala. Der havde ligget en saadan Poesi over de Dage, at det var, som alle Ungdommens Minder trak sig sammen om dette lysende Midtpunkt. Derfra fik hele Ungdomstiden Glans.

I Stockholm var de endnu til en Fest, hvor der blev holdt et Par muntre Taler. For Hostrup var det en stor Forfriskelse at faa Lov at le igen efter alle de højstemte og alvorsfulde Ord, der havde grebet ham stærkt. Og han følte trods al Forskel i Optræden og Væsen, at Svenske og Danske var i nær Slægt med hinanden. De kendte begge den befriende Forening af Alvor og Spøg.

Paa Hjemvejen kom Frederik Barfod et Øjeblik til at staa ved Siden af Hostrup. Han vendte sig brat til ham og raabte: „Hvis du har et Næb at synge med, saa har du nu faaet noget at synge om!"

Om Aftenen fortsatte de Festlighederne paa Skibet. Saa lukkede de Hostrup inde i Kaptajnens Kahyt og drejede Nøglen om. Han fik ikke Lov at slippe ud før han havde lavet en Vise. En lille Times Tid efter bankede han paa Døren og forsikrede, at nu havde han Visen. Og snart sang de alle i Kor:

Nys fløj vi over Skyen et evigt Sekund,
nu daler vi atter mod Landet —

De skulde for Alvor dale, før de naaede helt hjem. Da de kom til Malmø, hvor de satte Lundenserne af, kom P. L. Møller om Bord og fortalte, at Goldschmidt var idømt Vand og Brød for Artikler i Corsaren. Goldschmidt gik i Land for at sunde sig lidt paa Slaget, mens Frederik Barfod raabte efter ham: „Vil De løbe Deres Vej?"

Det var Virkeligheden, Enevælden med sine smaalige Presseforfølgelser. De havde sandelig fløjet over Skyen, og nu dalede de ned til den graa Virkelighed. Her kom den og belærte dem om, at de var kun unge Mennesker, og deres Drømme vejede kun lidt. Der var langt — næsten uendelig langt syntes de — fra Ungdommens Bord til Fyrsternes kongelige Taffel.

Da de havde lagt til i København, skyndte Hostrup sig hjem til Valby. Og her sad han og fortalte for sin Mor og sine Søskende om det herlige Togt. Men han maatte hurtig bryde op igen. De unge Upsalafarere skulde bringe Oehlenschläger en Hilsen fra Sverrig. De samledes om Fasangaarden i Frederiksberg Have. Ploug talte atter kraftigt og kønt. Og Oehlenschläger blev straks grebet. Han svarede med Taarer i Øjnene og Graad i Halsen med et Leve for Nordens Ungdom.

Det tog Tid, inden Hostrup atter fandt ind i Eksamenslæsningen. Og han maatte gøre mange forgæves Tilløb. Men omsider stængede han atter Verden ude, gemte Sommerminderne til Side. Han havde den tungeste Ende tilbage.

Han sidde maa i Baasen kvalm —
det gaar ej af uden Sukken —
og tygge Drøv paa gammel Halm,
der smager en Kende muggen.

21 Aar efter da gamle Madam Hostrup var død, fandt han i hendes Gemmer et Nummer af Berlingske Tidende, som hun omhyggelig havde lagt til Side. Der stod deri: „Teologisk Embedseksamen. Torsdag den 2. November. I C. Hostrup Laudabilis. To forlode Eksamen."

Han skyndte sig hjem med den glædelige Nyhed. Og han stormede ind i Stuen og raabte: „Laud!"

Straks efter maatte han hen til Mantzius' Familje for at fortælle dem det. Der sad Henriette og ventede paa at høre, hvordan det var gaaet.

Endnu længe efter huskede de, hvor glad han havde været den Aften, hvilket Humør, han havde haft, hvilken Befrielse, hvilken ovenud Glæde over Sejren.

Fængselets Dør havde aabnet sig for ham. Nu var han sin egen Herre.

Fatter I saa Kandidatens Mod,
naar Dagen kommer og bliver god.
og han vender hjem i Kvæld,
hvor nys han sled som Træl,
og siger alt det lærde Stads et rørende Farvel.
O Dogmatik!
O Hammerich!
Jeg bukker, jeg bukker!
Den Afskedsstund
er i min Mund
som Sukker, som Sukker!
Ja, haver Tak, I vise Mænd,
at I mig trak til eder hen,
men allermest dog for, at I mig slap igen.

Der kom den Tid, da han erklærede, at han vilde sælge sin Attestats for hundrede Rigsdaler. I Øjeblikket syntes den ham dog uhyre meget værd.

Om han ikke just tænkte paa at gøre nogen praktisk Brug af sin Eksamen, saa var det dog en Sejr, der gav ham Tillid til sig selv. Han havde udslettet Sporet af den uheldige Studentereksamen. Og han havde fastslaaet, at han duede til noget mere end at være en „Trop", en talentfuld studiosus perpetuus, der skulde hutle sig igennem med Dilettantisme og Lejlighedspoesi. Springet fra Hostrups poetiske Ungdomsarbejder til hans landskendte Komedier er stort og overraskende. Hvem ved, om han havde magtet at gøre det Spring, om han ikke først havde samlet sin Kraft og vundet sin Sejr ved det teologiske Eksamensbord.

Efter den stærke Glæde kom saa Matheden og Afslappelsen. Han gik tidlig i Seng den 2den November. Og saa sov han, som om han havde Søvn til Gode for lange Tider. Han sov og sov og vaagnede først langt ud paa næste Dags Eftermiddag. Klokken var henimod fem, da han kom i Klæderne for at begynde den ny Dag.

Der brød ind over ham en stor Livsglæde. Det jublede i hans Sind:

Vær frejdig vor Haaben
hvad frygte vi for,
se Vejen er aaben
og Verden er vor.

GENNEMBRUD

Plougs Akademikum havde ganske besejret den gamle Studenterforening. Herrerne i Aandernes Rige kom nu med Hatten i Haanden og bad, om den maatte være med i den Plougske Ungdom. Upsalatoget havde slaaet al Modstand ned. Her var ikke Tale mere om liberale og konservative Studenter, de maatte være Skandinaver allesammen. De maatte være med til de festlige Sammenkomster, der fyldte alles Sind. Og Vejen dertil var at give sig ind under Plougs Førerskab.

Nu rykkede Akademikum ind og tog den gamle Forening i Besiddelse.

Og denne Erobring fejredes med en stor Fest. Ploug tog sig paa at fortælle disse forhenværende konservative, hvad det var at være ung. Han skrev en Sang til Ungdommens Pris. Han havde faaet Lyst til at belære de overvundne om, at en dygtig Ungdom, det var ikke en fornøjelsesjagende Flok, Ungdommen skulde vise sig i levende Interesse, i vaagen Optagethed af Tidens Tanker og Ideer.

Men her i Tiden vi fik og et Ærende
Fjedren vi blev i dens sneglende Ur,
udi dens Brygninger er vi det gærende,
og i Kehrausen har vi første Tur.
Den Tanke, Livet skal styres af engang,
den jubler alt i vort Bryst sin Sejrssang,
vi skal, om saa trygt hele Verden sov,
repræsentere Bevægelsens Lov.

Og han slutter med Ønsket om at den tredelte Nation skal tage Eksempel af deres Union.

Men der skulde mere til at fejre Sejren. Der skulde ogsaa opføres en Komedie. Disse Konservative havde godt af at faa et Indtryk af, hvilke Kræfter der var i Akademikums Drenge.

Maaske var det fuldt saameget det, at Mantzius havde Lyst til at spille Komedie. Og at han vanskelig kunde tænke sig en rigtig Fest, naar man blev snydt for det morsomste.

Han henledte Komiteens Opmærksomhed paa, at der maatte en Komedie til. Her gik jo netop Jens Kristrup ledig. Han havde mageløs god Tid nu, han lige var færdig med sin Eksamen.

Hostrup fik saa en Dag Besøg af Mantzius, der fortalte ham, at han nu havde øjeblikkelig at skrive en rigtig Studenterkomedie, en der skulde have baade Fynd og Klem. Nu gjaldt det at vise, hvad man duede til.

Hostrup havde gaaet og tænkt paa, hvad han vel nu skulde tage sig for. Og han havde ikke talt længe med Mantzius, før han følte, at havde han nogensinde kunnet skrive en Komedie, saa maatte det være nu. Han følte sig saa fri som aldrig før. Eksamentrykket var kastet af og han var sluppet hæderligt fra det. Han var ikke bleven den evige Student, som Kristian Arentzen havde dømt ham til, han havde vist, at han kunde gøre sit Arbejde færdigt.

Og han var ung i en Tid, da der var noget ved at være ung. Sommerens frydefulde Oplevelser laa som Solskin i hans Sind. Han maatte kunne skrive. Hans Blod kom straks i Bevægelse ved Tanken om, at han nu skulde til at tage fat.

Mantzius ilede op til Komiteen og bragte den Hostrups Svar. Og den sendte ham den Hilsen, at den med Tak vilde tage imod en Komedie fra hans Haand.

Han havde allerede faaet Arbejdet i Gang. En halv Time efter at Mantzius var gaaet sad han midt i det.

> Han kaldte blot paa Musen og
> tog fat,
> saa fløj vi ind i „Tusind og
> en Nat“.

Saadan sang han mange Aar efter om en Kunstner, og saadan gik han selv til Værks.

Ploug havde i enkelte af sine dramatiske Arbejder taget det eventyrlige med som Kraften, der skulde sætte Maskineriet i Gang. Men han havde gjort det med et spottende Blik paa Overskous Capriciosa og Heibergs Syvsoverdag.

For Hostrup var det eventyrlige festligt. Det dannede en Baggrund for det komiske, der gjorde det dobbelt morsomt. Han havde selv bestandig holdt meget af Eventyr. Og han var let indtaget i Skuespil, hvor Eventyrets Trylleverden blandede sig stemningsrigt med den grove Virkelighed. Han havde atter og atter læst Shakespeares „En Skærsommernatsdrøm“ og han blev aldrig træt af at berømme denne Digtning. Og saa havde han gjort Bekendtskab med Raimunds og Nestroys wienske Folkekomedier, hvori det lavkomiske og det barokt eventyrlige blandedes. Han omtalte siden ofte „Mer end Perler og Guld“ og han ankede over, at H. C. Andersen havde haft Dristighed til at optage Raimunds Folkekomedie imellem sine egne Skrifter. „Alt hvad der er godt deri skyldes den rigtige Forfatter,“ sagde han. „Hvad Andersen har føjet til, har egentlig ikke forbedret det.“

Hostrups Komedie skulde handle om københavnske Haandværksfolk, som han fandt var den ejendommeligste og morsomste Part af Hovedstadens Befolkning. Og saa ved Siden af dem den interesserede Ungersvend, Akademikums muntre Søn.

Da han nu søgte efter det eventyrlige, der skulde knytte Billederne sammen og give hans Personer noget at bestille, fandt han let og hurtigt Jerusalems Skomager og Lykkens Galoscher. Det var almindelig bekendt, at Andersen netop arbejdede paa en Digtning om Jerusalems Skomager. Alverden vidste jo, hvad Andersen arbejdede paa. Han læste af det, og han fortalte om det for enhver, der blot vilde høre det.

Og man vidste ogsaa, at Andersen og Oehlenschläger skulde have gaaet sammen i Frederiksberg Have. Og der skulde Andersen have fortalt om sit ny Arbejde. „Det skal ikke være episk og ikke lyrisk og ikke dramatisk, men lidt af alle tre Ting,“ havde han sagt.

„Det duer ikke,“ svarede Oehlenschläger. „Hver Ting for sig.“

„Ja, bemærkede Andersen, „saadan kunde man ogsaa sige: hver Ting for sig. Kul for sig og Svovl for sig og Salpeter for sig. Men saa kom der en Gang en og blandede alle tre Ting sammen, og saa havde han opfundet Krudtet."

„Kære Andersen!" sagde Oehlenschläger og standsede og lagde Haanden paa hans Skulder. „Bild Dem endelig ikke ind, at De har opfundet Krudtet!"

Genboerne var ikke fri for at være en Smule slem ved Andersen. Det var Andersen, der pinte og plagede den ulykkelige Jøde, han ventede paa ham udenfor Regensporten, og han gik i Selskab og læste ham op. Senere fandt Hostrup paa en Digter Tuborg, der fik Lov at bære Andersens værste Synder.

Men til at begynde med var der ingen Syndebuk, der tog de Slag, der var tiltænkt Andersen. Og Jøden var langt mere ubehagelig. Han klagede bittert over den navnkundige Digters Forfølgelse:

Ach, jeg løb jo hvert Øjeblik bort,
styrted afsted over Stok og Stene,
men jeg gamle kom altid tilkort
mod hans besungne lange Bene.

Siden hen ændredes det til:

Ach jeg løb jo hvert Øjeblik bort,
styrted afsted i Angst og Pine,
men jeg gamle kom altid tilkort,
for han kørte paa Dampmaskine.

Andersen havde nylig foretaget en Jærnbanerejse, som han talte vidt og bredt om. Han forsikrede om, at Plankeværker ved den rasende Fart havde set ud som en Stolpe. Og dog var den Hastighed, der imponerede ham, saa han havde følt en Andagt, som han kun som Barn havde følt den i Kirken, omtrent den samme som den vore Dages Bumletog keder Livet af os med.

Da Genboerne siden omarbejdedes søgte Hostrup at komme lidt Balsam paa Saaret ved en Smule Ros til den ømtaalige Digter. Da hed det:

De store Poeter de kan saa gaa,
hvad man for Resten paa dem vil klage.

Her var Andersen da sat i den rette Rangklasse. Men det værste var igen, og det lod sig ikke forandre. Det var Jødens uforskammede Omtale af Andersens store Fødder. Han siger om Galoscherne, som han har laant Andersen: „Men saa for han omkring i dem, som han var gal, og videde dem saadan ud, at jeg slet ikke kunde bruge dem mere."

Det glemte Andersen aldrig. Hostrup gaar ud fra, at han har slaaet en Streg over det lille Drilleri, men det er kun et Vidnesbyrd om hans egen Godmodighed. Han vilde sikkert haft let ved at tilgive en oven i Købet morsom Spøg.

Men Andersen tilgav den aldrig. Han kan mange Aar efter klage over, at Studenterforeningen er det Sted, hvor han er bleven dybest forhaanet. Og han var altid paa Post overfor Hostrup. Han havde en stadig pinlig Følelse af, at han her ikke blev tilstrækkelig anerkendt eller „erkendt" som han selv kaldte det. Saa greb han til det fortvivlede Middel at prale, hver Gang de mødtes.

Hostrup lod sig imidlertid aldrig imponere af Pral, den kunde højst vække hans fornøjede Latter.

En Dag nogle Aar senere mødte han Andersen paa Gaden. Andersen standsede ham straks. „Jeg har haft en stor Sorg i Dag," sagde den store Digter og lagde Hodet paa Siden.

„Saa?" spurgte Hostrup, ikke meget deltagende.

„Ja, Storhertugen af Sachsen-Weimar er blevet syg."

Hostrup skulde dog vide hvilke fornemme Venner han havde. Og han paaskønnede den Oplysning paa sin Maade.

Ogsaa Ingemann var blevet fornærmet over Jødens Vrængen af hans „smægtende Melodier". Men saa ændrede Hostrup det til det intetsigende „vekslende Melodier" og dermed var vistnok Ingemann tilfreds. Der var gammel Velvilje imellem dem.

Og Søren Kierkegaard følte sig dybt krænket over det filosofiske Vrøvlehode, Søren Kirk (siden Søren Torp). Og han talte spottende om, at „nogen ved at gøre ham i Penge kan tjene nogle Drikkeskillinger."

Genboerne opførtes den 20. Februar 1844. Forestillingen var nær i sidste Øjeblik bleven væltet ved, at

Fremstilleren af Klints Rolle blev syg. Og nu maatte en anden overtage den ret betydelige Rolle med meget kort Varsel. Det rygtedes snart, at han havde frelst Forestillingen, og han blev da modtaget med stor Jubel, da han traadte ind. Som en Efterligning af Blomsterbuketterne, der i disse Dage regnede ned over Italienerne paa det kongelige Teater, modtoges Klint af et Bombardement med Kaalhoder, Gulrødder, Spinat og andre Grøntsager. Scenegulvet blev saa fuldt af alle disse Herligheder, at et Par Tjenere maatte ind og feje rent, inden der kunde spilles videre.

Mantzius var en herlig Løjtnant von Buddinge. Han var en Blanding af Drankeren med det stive Blik, den forlorne Selskabsmand og den dumme Storpraler. Han havde selv sin Part i Rollen. Fra sit Hjem var han ladet med komiske Fortællinger om halvdannede Officerers overdrevne Pralerier. Hans Fader havde selv været Officer og havde et vaagent Blik for Naragtigheden hos sine Standsfæller.

Hele Figuren var saa grundkomisk, at den senere ligefrem kom til at trykke Mantzius. Og man paastod, naar man siden saa en Bevægelse eller hørte et Tonefald, der mindede om Løjtnanten, at han støbte alle sine Figurer i den samme Buddingeform.

Ogsaa Jerusalems Skomager har han haft nogen Andel i. Ved Akademikums Karneval sidste Aar optraadte han som den evige Jøde. Han havde da fremsagt en Prolog af Ploug, hvori Jøden som en halvkomisk Figur diskede op med sine Iagttagelser fra sin Omflakken i Evropas Lande.

Plougs Udkast havde Hostrup nu givet Saft og Kraft.

En svensk Tilskuer omtaler, hvorledes Stykket hilstes med næsten uafbrudt Skoggerlatter de tre Akter igennem. Med alle dets morsomme Sidehug til Tidens Storheder bragte det ham til at tænke paa Aristofanes Tider, og han fortæller, at han drømte et Øjeblik, at vi havde faaet den gamle ægte Komedie tilbage her i Verden.

Hostrup havde selv gjort sit Mesterstykke, og det havde baade Løvefødder og Gesvejsning.

Genboerne blev endnu opført et Par Gange, og det gav i alt Studenterforeningen en Indtægt af 1100 Rdlr.

Dets Ry var nu gaaet over København, saa allerede ved den anden Opførelse var der fuldt af Honoratiores. Der sad det kongelige Teaters Chef, Hofmarschal Levetzau, og der sad Jonas Collin, der straks blev indtaget i Stykket. Og her var selve Heiberg og hans Frue. Man fortalte endogsaa, at Heiberg, der ellers ikke var den Hostrupske Digtning god, skulde have erklæret, at det Stykke var meget for godt til blot et Par Gange at more nogle Studenter. Og her var den ulykkelige Andersen, der græmmede sig, jo højere de andre lo.

Faa Dage efter havde Ludvig Mynster besøgt Oehlenscläger. Da han kom hjem, sendte han straks Hostrup et Referat af, hvad Oehlenschläger havde sagt. I dette hedder det:

Hvad er det, de har haft for i Studenterforeningen? De har jo haft fat paa et Arbejde af Andersen, som endnu ikke er udgivet! — Det er en Student fra Regensen, som hedder Hostrup. (Pludselig rørt) Det skal være et skikkeligt Menneske! Og Stykket skal for Resten være morsomt. — (Med en pludselig Indskydelse) Skylden er Petersens. — Han holder de unge Mennesker for strengt. — De maa ikke synge. Herregud! denne skønne Naturgave! — Naar unge Mennesker ikke faar en vis — lovbunden Frihed indenfor visse Grænser, saa skejer de ud; — det er saa naturligt. —

Er denne Hostrup saadan et skikkeligt Menneske? Kender du ham? — Maaske det hele er uskyldigt. — — —

Andersen tror altid, at han kan gaa mere fri end andre. For nogle Aar siden kom han styrtende op til mig som et fortvivlet Menneske — jeg skulde trøste ham! Det var for noget Sludder, Molbech havde skrevet i Maanedsskriftet om hans Improvisator — Trøst De mig — svarede jeg ham — for Baggesen, trøst De mig for Heiberg, trøst De mig for „Portefeuillen“ over Knud den Store. — Er nogen bleven mishandlet, saa er det nok mig. — — —

Der kommer William. — Hør, William, du maa skaffe mig at vide naar de igen spiller dette — „Genboerne“. Jeg vil saagu se det Stykke. Jeg bryder mig ikke om Andersens Lamentering. — Og tag saa Kortene — og giv!

Et Par unge Mennesker havde haft Fornøjelse af at bilde en Smedesvend ind, at det var ham, Hostrup havde

aftegnet i Kristen Madsen. Og Fyren blev da optændt af den heftigste Forbitrelse, han skulde lære den Student at lade skikkelige Folk gaa i Fred.

Det skulde han komme til at fortryde, at han havde drevet Abekattestreger med ham paa Teateret.

En Dag bankede det paa Hostrups Dør paa Regensen. Og da han lukkede op, stod der en haandfast Karl foran ham. Han spurgte med et truende Blik, om det var her denne Student boede, som havde skrevet denne hersens Genboerne.

Hostrup var straks klar over Situationen. Og i Øjeblikket vidste han ikke bedre Udvej end at faa den besværlige Gæst prakket paa Regensens Kæmpe, en bjørnestærk Islænder, der boede lige ovenpaa.

„Naa De mener Hostrup," svarede han. „Nej han boer en Trappe højere oppe."

Naa saa bad Smedesvenden undskylde, han kunde jo ogsaanok tænke sig, at det ikke var ham. Han begyndte at trampe tungt op ad Trappen. Hostrup blev staaende ved Døren og lyttede. Saa hørte han en Larm og en Række Bump ned over Trappetrinene. Det var Smedesvenden der kom hovedkulds ned forbi hans Dør. Han lukkede den lidt paa Klem. Og nu hørte han nogle kraftige islandske Eder fra Trappeafsatsen ovenover. Smedesvenden samlede sig op ved Foden af Trappen og luskede af. Han havde aabenbart aldrig tænkt sig, at de Digtere kunde være saa stærke.

Saa lukkede Hostrup Døren og gik ind i sin Stue og gned sig i Hænderne. Klint maatte ikke lade sig overrumple af Kristen Madsen.

Mens han endnu boede paa Regensen fik han Besøg af en anden stærk Mand.

Det var en Aften, at der meldte sig en Gæst. Han præsenterede sig som en fjærn Slægtning, der var kommen til Hovedstaden for at more sig.

„Du er jo bleven Digter," sagde han. „Jeg var ude i Valby hos Familjen, og de sagde, at du lavede Komedier. Er det ikke svært?"

„Hvor hurtig kan du lave saadan en Komedie?" spurgte han lidt efter. „Kan du gøre det paa en Dagstid eller to."

Da Hostrup benægtede det, fortsatte han: „Saa kunde jeg ikke have med det Arbejde at gøre. Det havde jeg aldrig Taalmodighed til.“

Han fik nu Hostrup ud for at vise ham København. „Du sidder jo der og læser Lektier og skriver Komedier og ved slet ikke, hvordan Verden ser ud. Hvem er nu den stærkeste Mand i Byen?“

Det havde Hostrup ikke fjærneste Anelse om.

„Der kan du se, du ved ikke, hvad der passerer lige udenfor dine egne Vinduer.“

Og saa fortalte han om glorværdige Gadeoptøjer og Vægterbataljer, som han selv havde været med til. Han havde en lang Historie om en morderlig stærk Mand. Han lavede Optøjer ved Slagterboderne. Og da saa Vægteren kom, tog han ham og hængte ham op i Frakkekraven paa en af Kødkrogene. Der fik han jo Fløjten frem og han hang og peb af alle Kræfter. Lidt efter hørte han en anden Vægter komme klaprende paa sine Tøfler ned ad Admiralgade. Men Fyren tog ogsaa ham og hængte ham ligesaa pænt ved Siden. De fløjtede jo begge to og lavede al den Koncert de kunde. Og lidt efter kom der en tredje Vægter og en fjerde. Men han hængte dem alle op paa Kødkrogene. Tilsidst hang der en hel Række Vægtere og fløjtede. „Se det var noget at skrive Komedier om,“ sluttede han.

Hostrup gik og morede sig over den Kammerat, han her havde faaet. Formodentlig har alle disse Bedrifter opflammet den stærke Fætters Mod, saa han nu fandt, at der burde handles.

Han standsede Hostrup og spurgte ham alvorligt: „Vil du tro, at jeg kan slaa en Vægter til Jorden med et Slag?“

Det vilde Hostrup gerne tro.

„Nej nu skal du se det. Den næste Vægter vi møder slaar jeg ned.“

Hostrup begyndte at blive lidt ilde ved det. Og han søgte at forklare ham, at Vægteren havde jo ikke gjort noget. Der var jo ingen Grund til at overfalde en ganske uskyldig Vægter. Men det bed ikke paa Fætteren.

„Jo, nu skal du se det,“ erklærede han. „Den første Vægter, vi møder, skal slaas ned.“

Heldigvis mødte de ingen Vægtere, hvad Hostrup var meget tilfreds med, men hans Ven uhyre ked af.

„Det var da ogsaa skammeligt," sagde han. „Nu havde jeg netop glædet mig til at vise dig, at jeg kunde slaa ham ned."

Da Hostrup endelig var kommen hjem paa sit Regensværelse, sad han længe og lo ad den stærke Fætter, der endelig vilde slaa en uskyldig Vægter til Jorden. Og siden da han skrev Intrigerne og besang Mads' Optøjer, har han vistnok tænkt paa denne Slægtning, der opfattede Kampen imod Ordenens Opretholdere som en Ridderkamp, hvori han høstede sine bedste Laurbær.

Hostrup bevarede stadig Forbindelsen med Liebenberg. De kom jævnlig sammen. Liebenberg gjorde bestandig nye Bekendtskaber, og han fandt blandt de ganske unge ny Tilgang til sin Kreds. Han følte sig altid vel tilpas i Selskab med den grønneste Ungdom, han spejdede efter Evner og Muligheder hos sine purunge Venner og hjalp dem til Rette. Hans Vennekreds kaldtes da hans Kyllinger, selv var han Kyllingemoderen, der gik og kradsede frem Føde til dem.

I en Rundsang skrev Hostrup om ham:

Han studerer stadig hen
gamle Bøger, unge Mænd.

Mantzius mødte en Dag med et Par Scener, hvori han tegnede nogle af Kredsens Medlemmer: „Om tyve Aar". Handlingen foregaar i en Præstegaard i et meget ordentligt og net Studereværelse. En lidt skaldet og meget fed Præst sidder med Kalot paa Hodet i en Lænestol. Der er Udsigt til Gaarden, hvor et Par Perlehøns, en Paafugl og en hvid Gedebuk af og til vandrer forbi Vinduet og hilser Præsten med Glædeshyl, der besvares af ham.

Vi faar nu at vide at Bibliotekaren (Liebenberg) er ude at spasere med Skolelærerens Søn, han gør ham bekendt med Oehlenschläger. Skuespilleren (Mantzius) er henne paa Kroen, hvor han læser op. Saa hører man en Grinen og Støjen inde fra Barnekammeret. Det er Digteren (Hostrup), der hopper som en Skade for Præstens uskyldige Børn. Det gør han hvert Aar, naar han kommer derud. Det morer dem usigeligt.

Alle, der har kendt det mindste til Hostrup, vil her genkende noget morsomt, karakteristisk hos ham. Han voksede aldrig fra Barnets Leg. Han kunde som en Mand nær de Tres gaa lige ud fra sit Studereværelse for at slaa Skridt hen ad en Glidebane med sine Børn. Og han var da saa optaget af det og saa ivrig som nogen. Kom man ham i Vejen, blev man rask puffet til Side.

I Foraaret 1844 flyttede Hostrup fra Regensen. Han havde faaet en Huslærerplads paa en Herregaard tæt ved Øresund. Det var Kokkedal ved Rungsted, hvorfra der var den herligste Udsigt over Sundet med Hveen og Sverrigs Kyst i Baggrunden. Han havde altid elsket Nordsjælland, og formodentlig har det ogsaa været den skønne Natur, der har faaet ham til at modtage den Plads. Siden blev Kokkedal til Strandbjerg i Eventyr paa Fodrejsen.

Hostrup mødte derude med en god Del borgerlig Mistillid til Herremanden, Justitsraad Nygaard. Og han var i Begyndelsen stærkt paa sin Post. Han vilde ikke i noget som helst Afhængighedsforhold til Herskabet. Da Justitsraaden en af de første Dage tilbød ham at lære ham at spille Billard, anede han straks, at han nu skulde være en daglig Medspiller, naar ingen bedre var ved Haanden. Og han svarede ret uelskværdigt, at han ikke ønskede at lære det Spil.

Han holdt sig noget for sig selv, strejfede om i den smukke Egn, og hver Søndag løb han hjem til København for at besøge sin Moder og sine Søstre. Han løb med Uret i Haanden for at passe, at han ikke brugte mere end et Kvarter til hver Fjerdingvej. Søndag Aften spaserede han tilbage langs Stranden. Og ofte saa han Solopgangen over Sundet, før han naaede Kokkedal.

Nygaards har vel nok fundet ham en Smule indesluttet og vanskelig at lære at kende. Men de kom snart til at sætte Pris paa ham. Og siden hen tilbød Nygaard ham ganske uopfordret, at han vilde hjælpe ham ind paa en videnskabelig Bane, hvis han havde Lyst til f. Ex. at tage en Doktorgrad.

Han har øjensynlig fundet, at Hostrup var ikke blot et poetisk Menneske, men ogsaa et klarhodet Menneske, der maatte kunne drive det til noget ad Universitetsvejen.

Hostrup var imidlertid mere og mere bleven et Friluftsmenneske, og han havde ikke mindste Lyst til at blive professionel Bogorm.

Den første Sommer paa Kokkedal fik Hostrup et Budskab, der gik ham meget nær til Hjerte. Hans gode Kontubernal fra Regensen, hans trofaste og glade, kære Ven fra de mange Aar var pludselig død. Han var bleven Huslærer hos Fabrikejer Drewsen i Silkeborg. Han havde derfra skrevet begejstrede Breve om den vidunderlige Natur, der dengang endnu laa næsten uopdaget i sin drømmende Skønhed. Men saa var han bleven angrebet af Tyfus, og efter faa Dages Sygdom bukkede han under. Han blev begravet paa Linaa Kirkegaard. Da Hostrup senere blev Præst i Silkeborg og Linaa, besøgte han ofte Edvard Blacks Grav. Han har mangen Gang efter endt Gudstjeneste standset ved den og tænkt paa sin kære Ven, der saa brat blev revet fra dem alle.

I et Brev til en Ven, cand. theol. Claudi, skriver han om en fælles bekendt, der skal være hjemsøgt af religiøse Kampe:

Jeg har længtes efter at tale med ham, da jeg ganske for mit Vedkommende kan sympatisere med den Tilstand, skønt jeg med Skam at sige for Øjeblikket ikke lider derunder, da jeg er for letsindig til at holde den fast. Det eneste unge Menneske jeg har truffet, der besad en over al Tvivl ophøjet Gudsfrygt, og dog ikke lunken men levende og inderlig, var Edvard. Han var skabt til Præst i denne vaklende Tid, dog Vorherre maa have haft Brug for ham andetsteds.

Han kommer derefter ind paa at tale om, hvorvidt han selv kunde være Præst:

For Øjeblikket vilde jeg naturligvis ikke paatage mig det under de allergunstigste Omstændigheder. Men ogsaa for Fremtiden har jeg intet Haab i saa Henseende. At holde en Prædken som de fleste andre kunde jeg vel nok lære, men hvad kan det hjælpe i vore Dage, og er det ikke aabenbart Forræderi at fremstille sig som Kristi Tjener, naar man ikke tydeligt hører Herrens Kald i sit Hjerte? Havde man Kraft til en Munkeresignation, til at give Gud alt, til at fastholde sit Hjertes øjeblikkelige Sønderknusthed, indtil Aanden kom

og Naadens Sol begyndte at skinne; men Livet fremfører idelig Forsoningssurrogater, som hjælper den søgende Sjæl til øjeblikkelig Ro og dog ikke mætter den. Sorg bringer mig nærmere til Gud, jeg har tit gjort det urimelige Ønske, at Gud vilde tage Livets Goder fra mig og give mig dets Bekymringer i Stedet, og dog føler jeg ogsaa, at det maaske var langt værre. Men hvem er der uden de ivrigt troende, som har fast Fodfæste paa Jorden, som kan se Døden under Øjne uden at skælve, som med en god Samvittighed kan tilegne sig Livets Velsignelser? Der er kun en Havn, men Indgangen er snæver og Natten er mørk — hvor skal man finde den.

Allerede her møder vi Begyndelsen til den religiøse Brydning, som han faa Aar efter rives stærkt ind i.

Omtrent fra samme Tid er et Brev til Ludvig Mynster, der dengang opholdt sig i Berlin. Heri skriver Hostrup:

Jeg har i denne Tid en lille Kontubernal, min Elev August, og dette har saa levende sat mig tilbage i Regensforholdene, at jeg flere Gange, mens jeg skriver, har haft et Spørgsmaal paa Læberne til Edvard, men idet jeg har vendt mig for at tale, er jeg smertelig bleven revet ud af Illusionen.

Og han fortsætter:

Mellem Arentzen og mig er det blevet koldt og fremmed, — du er langt borte, og kun naar jeg er hos min Moder og mine Søstre, svinder den Ensomhedsfølelse, der er over mig, men maaske skal jeg her finde mit Kloster — her hvor jeg hverken har Venner til at lede eller vildlede mig, her lærer jeg maaske bedre at tænke paa egen Haand og faa et fast Fodfæste, hvorfra ikke en Engel fra Himmelen kan rykke mig. Jeg maa lære at oversætte min Poesi i Prosa, mine Drømme i Gerning, mit Fantasiliv i Villiesliv — —

Om Vinteren flyttede Nygaards ind til København. Hostrup fik da igen Lejlighed til at se nogle af sine Venner. Han deltog dog ikke synderligt i Studenterlivet. Han kan endogsaa klage over at hans Renomme som Studenterpoet og gemytlig Fyr er ham mere til Besvær end til Fornøjelse. Han vilde helst være ubemærket. Og kommer han i Studenterforeningen, saa kan ham ganske ubekendte Personer bilde sig ind, at de smigrer

ham, naar de opvarter med Hentydninger til og Citater fra hans Viser.

Han havde aabenbart haft godt af Livet paa Landet. Han følte sig rask og stærk. Og hans Dag gled ret regelmæssigt hen. Om Formiddagen underviste han sine Elever. Saa besøgte han gerne sin Moder og sine Søstre og først om Aftenen fandt han lidt Tid til at arbejde for sig selv.

Saa sad han og læste Kirkehistorie. Han læste om Pietisterne og Methodisterne. Og mange smaa adspredte Opvækkelseshistorier syntes ham at indeholde stærke religiøse Vidnesbyrd.

Senere hen var Hostrup slet ikke Aftenarbejder og endnu mindre Natarbejder. Han skrev helst sine Komedier om Morgenen eller, om han kunde faa Tid dertil, om Formiddagen. Han syntes ikke ret, han kunde stole paa sin Smag og kritiske Sans om Aftenen. Mange Aar efter udtalte han engang, da Talen faldt paa Aften- og Morgenarbejde: Naar jeg skrev noget om Aftenen, maatte jeg ofte gøre det om igen om Morgenen. Det som jeg syntes, var udmærket om Aftenen, og som da optog mig stærkt, det kunde næste Morgen forekomme mig dumt og overdrevent. Og han føjede til: Jeg synes altid min Dømmekraft var klarest om Morgenen, og de Ideer, jeg kunde faa om Aftenen, gjorde jeg bedst i at sove paa, inden jeg gjorde Brug af dem.

En Aften i Sommeren 1844 havde Hostrup været alene hjemme paa Kokkedal med sine Elever. Nygaards var ude. Og de sad da og snakkede om den store Nyhed, at en Slave var brudt ud. Saaledes kaldtes i den Tid Tugthusfanger, der holdtes i Forvaring f. Ex. paa Kronborg Fæstning. Nu huserede der saadan en Slave i Nærheden, og det var da ikke underligt, at man følte sig utryg, næsten som om Fjenden var kommen i Landet.

Paa engang hørte de et stærk Brag fra Stuen ved Siden af. De to Pigebørn skreg af Rædsel; det var naturligvis Slaven, der nu brød ind til dem. Hostrup tog Lyset og gik ind i Havestuen for at se, hvad det kunde være. Og han opdagede da, at Vinden havde hugget et Par Vinduesskodder frem og tilbage.

Da Hostrup lidt senere gik op paa sit Værelse, faldt

det ham ind, at der kunde laves et morsomt Sommerlystspil, naar man lod en udbrudt Slave med Fængselsluften hængende i Klæderne slippe midt ind i Sommeridyllen ved Stranden. Modsætningen mellem Sommeraftenens blide Fred og Forbryderens oprevne Sind, mellem den daglige stille Harmoni og Rædselen og Nervøsiteten, der stod som et koldt Vindpust ud af den sprængte Fængselscelle, syntes ham velegnet til at bygge et Skuespil over.

Ideen udformedes snart, og Hostrup tog nu fat med godt Humør. Han levede sig ret ind i dette Skuespil, der skulde bære Strandluft med sig fra Kokkedal ind paa Scenens skraa Brædder.

Men han fik kun skrevet første Akt færdig, saa stoppede det for ham.

Han havde fattet en Plan for Udførelsen, som i Begyndelsen tiltalte ham stærkt, men siden mere og mere tabte i Glans. Det skulde være en lyrisk Vaudeville, han vilde skrive. De prosaiske Personer skulde være almindelige Vaudevillefigurer, der havde Sangen som højeste Udtryk. Men de mere ideelle, Ungdommen, skulde tale paa Vers.

Det var Eventyr paa Fodrejsen, han havde begyndt paa. Men han gik snart igen i Staa. Det var netop Blandingen mellem den naturlige Tale og den versificerede Dialog, der maatte forekomme ham kunstlet og søgt. Og han kom da i Tvivl om, hvorvidt han havde grebet det rigtigt an.

Først da han et Par Aar efter opgav denne Talen paa Vers som en Form, der ikke ret passede hans borgerlige Muse, fik han atter Gang i Arbejdet. Men adskillige af Ejbæks Replikker bevarede Præget af, at de oprindelig havde været skrevet paa Vers.

Det var iøvrigt ikke almindeligt, at Ideen til et Skuespil meldte sig før Personerne. I Almindelighed gik han den modsatte Vej. Han kunde, som han selv sagde, have sit Pulterkammer fuldt af Ideer til Personer, Melodier, der ventede paa Tekst og karakteriserende Repliker. Men de stod der stive og ubevægelige, det var ham ikke altid saa let at faa dem til at danse. At finde en Handling, der kunde sætte nogle af hans Tropper i Bevægelse.

Og ofte maatte han søge lang Tid efter en saadan Handling. Han kaldte paa Ideerne, de kom sjælden uanmeldt.

Da kaldte han paa de Syners Hær,
de kom som Taager i Skare,
saa skiltes de ad og traadte ham nær
og smilte med Øjne klare,
saa drog de om ham saa broget en Krans,
saa rev de ham hen i den gladeste Dans,
det var som Vinger ham bare.

I Slutningen af Aaret, da han atter havde lagt Eventyr paa Fodrejsen paa Hylden, skrev han til Mynster:

I lige Maade spekulerer en vis C. H. paa et lille Stykke til det kongelige Teater, men hvad det skal være, ved han ikke endnu.

Og i Januar 1845 skrev han:

Nu kommer igen min Lyst til at skrive blot en lille bitte, bitte Komedie, skønt jeg endnu slet ikke ved hvorom; jeg har det ikke samlet men der stiger det ene Billede efter det andet frem for min Sjæl, og morsomme Figurer har jeg ingen Mangel paa. Hvis den samme Friskhed, som før har hjulpet mig, er tilstrækkelig, saa tror jeg, det vil lykkes mig, jeg synes, at jeg har sparet meget sammen og har meget at aabenbare, det gælder blot om en fast Plan, saa faar jeg nok noget af det frem.

Hostrup havde maattet gøre et Laan paa 100 Rdl. for at være nogenledes udstyret med Klæder, da han tiltraadte sin Plads paa Herregaarden. Nu sad han og var forpint af, hvordan han skulde faa betalt alle de Penge tilbage igen. Da fik han Besøg af en god Ven, Ernst Bruun. Og da han hørte, hvad der trykkede, erklærede han frejdigt, at det Par Skilling kunde man sagtens skaffe. De kunde jo blot give en lille Forestilling for Studenter.

Hostrup gik ind paa Ideen, og nu laante de Plougs „Kontubernalerne". Men der maatte en lille Komedie til, og den skulde naturligvis Hostrup skrive. Bruun var forlovet med en Præstedatter, og han foreslog Hostrup at behandle Brydningen mellem den gamle og den ny

Tid i en hyggelig Præstegaard paa Landet. Han fortalte om sine egne Disputter med Svigerfaderen.

I Løbet af otte Dage var Stykket færdigt, det fik Navnet „Intrigerne“, det gjorde megen Lykke og hjalp Forfatteren over de kedsommelige Pengevanskeligheder.

Den lille Vaudeville havde virket saa hyggeligt og elskværdigt, at flere af Tilskuerne talte med Hostrup om, at han skulde se at faa den op paa det kongelige Teater. Det var jo ikke specielt Studenterforhold, den omhandlede. Og saa indsendte da Hostrup det lille Stykke. Han gik nogle Uger og drømte om at tjene Penge. Men saa kom Afslaget. Teaterdirektionen havde ikke Brug for Stykket.

Nogen Tid efter traf Hostrup tilfældig Collin. Han standsede ham og spurgte til Intrigerne, som han havde set og moret sig over. Og han spurgte om det ikke skulde op paa Teateret.

Hostrup fortalte nu, at det havde været indsendt, men var blevet kasseret. Det syntes Collin slet ikke at vide noget om. Og han opfordrede ham da til at sende det ind igen. Nu skulde det nok blive antaget.

Hostrup glædede sig allerede til at kunne hjælpe sin Familje til at flytte paa Landet om Sommeren. Men Vejen var ikke helt aaben endnu. Han fik endelig Besked om, at Stykket var antaget paa Betingelser. Enkelte Udtryk maatte forandres som mindre passende for Scenen. I et Brev til Mantzius formoder han, at det er „Fugleskidt“, der ikke er høvisk nok. Han finder at det kunde ligne dem ikke at kunne taale saadan et Ord.

Omsider naaede dog Intrigerne op paa det fine Teater med samt sit Fugleskidt. Eller maaske det var af Hensyn til Teatrets Pænhed, at det nu blev til „Fuglemøg“.

Første Aften faldt det en Smule mat. Men ved anden Opførelse var gamle Rosenkilde Præsten. Og han skal have været saa hyggelig og elskværdig i al sin snurrige Fordomsfuldhed, at han gav hele Stykket Glans. Frøkenen spilledes af hans Datter, Julie Rosenkilde, og Skolelæreren var i Phisters Hænder. Stykket vandt ganske Publikum og blev siden spillet mange Gange.

Hostrup havde fra sin Barndom været en ret jævnlig Gæst i det kongelige Teater. Mens han endnu var en

fattig Dreng, kunde det vel nok knibe at faa Raad. Men saa vidste hans Søstre da ogsaa, at de kunde ikke give ham en mere kærkommen Julegave end en Billet til Parterret.

Han havde set Dr. Ryge. Han havde beundret hans Naturlighed og Sandhed i højstemte Roller som Hakon Jarl. Og han havde følt hans Magt over Publikum. I Aksel og Valborg havde han en Aften forsnakket sig. Da havde Vilhelm ved Valborgs Lig slynget ud over Publikum med høj Værdighed de Ord:

Før Solen sejler synke vi fra Trondhjem.

Alle havde hørt det, men ingen af dem havde leet. De kunde ikke.

Da Hostrup efter Ryges Død saa Nielsen som Hakon Jarl, kunde han neppe holde ud at se Stykket til Ende. Han satte ellers høj Pris paa Nielsen, men Ryges Rustning mægtede han ikke at bære.

Han havde ogsaa set Frydendahl, og han huskede ham bestandig i én enkelt Rolle, hvor han havde været mageløs morsom og naturlig. Men især blev han en Beundrer af Phister. Og er der nogen Skuespiller, hvis Spil har kastet Reflexer ind i Hostrups Karakterskildring, saa er det Phister og gamle Rosenkilde. Assessor Svale i Eventyr paa Fodrejsen er utvivlsom født af Rosenkildes pudserlige Komik.

Den Festivitas der var over Rosenkildes Spil, skattede Hostrup højt. Og han kunde siden omtale med megen Fornøjelse det Udbrud Rosenkilde skulde være kommen med en Aften, han ret havde været med inde paa Scenen: „Aa jeg har moret mig saa dejligt i Aften. Jeg var tilfreds vi skulde begynde forfra."

Hostrup led i denne Tid — og iøvrigt hele sin Forfattertid igennem — under det stærke Stemningsskifte, der fulgte denne periodiske Virksomhed. Naar han var midt i et Arbejde var han glad og stærkt oplivet. Især naar der ret var kommet Fart i det, og det gled ham let fra Haanden. Han fortæller i et Brev om festlige Stunder, naar Tankerne myldre frem og Pennen løber af sig selv, uden at han mærker, at han fører den. Naar Taagerne spredes og Billederne, der før var dunkle, pludselig maler sig lyslevende for ham. Naar han rives med,

saa han for en Stund glemmer alt andet. Da han siden skrev sin Nekrolog over sin Digtervirksomhed, skildrer han Arbejdets stærke Stemning:

> Og Synerne skiftes, de fødes og fly,
> som Timer rinde de Dage,
> og Sangen stiger i højen Sky
> og svulmer af Lyst og Klage;
> men naar den endes, den lyse Leg,
> saa sidder Ynglingen fattig og bleg
> og længes mod Drømmen tilbage.

Naar Optagetheden er forbi, føler han sig mat og nedstemt. Han kan klage over, at han mangler Ro og Hold paa sig selv. Og han længes efter et Hjem. Hans Vinterværelse i København er uhyggeligt og snævert. Og vil han se ud ad Vinduet, saa støder han Næsen mod den modsatte Mur. Og han kan ikke øjne en Plet af Himlen. Naar han har gaaet to Skridt, har han gennemrejst hele Værelset. Og da han bestandig maa spasere op og ned, naar han skal arbejde, saa føler han sig som en Bjørn i Bur.

Under Mismodet synes ham hans Digtervirksomhed bare Fjas og Leg. Hvad duer et Menneske til — udbryder han — om han som Shakespeare kunde skildre Tusinder af Karakterer, naar han ikke kunde udføre og udforme, hævde og vedligeholde sin egen.

Han er bleven Medlem af en latinsk Forening, Lyceum, hvor de flittigt øver sig i Latinen. Al Samtale, Foredrag og Forhandling skal være paa Latin. I de Dage var endnu Latinen Eksamensprog og Kendskabet til det forlængst uddøde Sprog var Hovedbestanddelen af den akademiske Dannelse.

Det er dog nærmest et Kuriosum, at Hostrup har ladet sig trække ind i denne klassiske Forening. Han søgte imidlertid at lære saa meget deraf som muligt. Og en Aften forsvarede han paa det latinske Sprog den Paastand, at en Digter ikke kunde være en Kristen. Men han erkender selv, at noget, der virkelig ligger en paa Hjertet, kan man ikke disputere om paa det hjerteløseste af alle Sprog. Han har ført Spørgsmaalet frem i det Haab, at han skulde blive eftertrykkelig modsagt. Men hans Modstandere har skuffet ham ved kun at behandle det som en Paradox.

Han kan gaa og længes efter et nyt Arbejde. Og han bruger saa stærke Udtryk, som at han har en fast uimodstaaelig Trang eller Lyst til at gøre noget nyt og tage Traaden op igen. Men han frygter, at han egentlig slet ikke har Lov til at anvende Dagens bedste Timer dertil. Og de daarligste kan ikke bruges. Han spørger om den Trang til Forfatterskab ikke er en Anfægtelse, en Opfordring til at opgive at vaage og bede. At digte optager en jo langt mere end noget andet. Men paa den anden Side bliver saa ikke alt menneskeligt Arbejde, der lægger Beslag paa vor Tanke — alt undtagen den præstelige Gerning og det lavere Haandværk, der ikke ganske kan fylde Sjælen — noget ondt? Men hvorfor faar man da et digterisk Talent — spørger han videre — som dog ikke kan tilfulde blive benyttet paa en Prædkestol — allermindst et komisk? Er det maaske en Frister, ligesom Talentet til at stjæle? Stjæler man egentlig ikke fra det, der skulde fylde os helt?

Han har begyndt at fordybe sig i Søren Kierkegaard, og han gaar nu og tumler med hans Paastande. Efter Kierkegaards Anskuelse maa man først overgive sig til Poesien, naar man er bleven færdig med det ene fornødne. Men det bliver man jo aldrig færdig med.

Midt i hans Længsler efter et Hjem, tænker han kun lidet paa selv at skabe et Hjem med Henriette Mantzius som Midtpunkt. Han kan endogsaa tale, som han var ret forberedt paa at blive Pebersvend. I et Brev til Mynster synes han uhyre nøjsom for sit eget Vedkommende:

> Af mit Huslærerembede er jeg snart træt — skriver han — fordi jeg synes, jeg ikke kan gøre Gavn ret længe endnu, og til Efteraaret er det vel ogsaa forbi, da min Dreng saa skal i Skole; men om det saa skal være, begynder jeg et andet Sted og bliver saaledes ved i en Guddommelighed. Bare jeg maa faa lidt Strand og Skov og Sol og Udsigt og milde Ansigter, saa kan jeg trives, hvor det skal være.

Det er skrevet i Foraaret 1846. Aaret før havde han været med til det store Studentermøde i København.

Nygaard havde meget beredvillig givet ham Ferie i de Dage, og nu var han med Liv og Sjæl med. Han mødte paa Toldboden og tog imod de tre Skibe med svenske

og norske Studenter. Denne Gang var Normændene komne med. Med Musik og Faner vandrede de med de femhundrede Gæster op igennem Byens Hovedgader. Alle Vinduer var fyldte med Damer, og det regnede med Blomster ned over dem. Et Vidnesbyrd om den Lykke de skandinaviske Studenter gjorde i København, har man i Peter Ravns Ord i En Spurv i Tranedans:

Damerne som saa mig
gik og gloede paa mig
ret som om jeg var en svensk Student.

Hostrup skriver til Mynster om Studenterfesten:

Der er kun en Tanke, der fylder mig, den samme, der nu lever i hele Landet, fordi den i disse Dage har gjort Undergerninger, har gjort Spidsborgere til Idealister, Guldets Slaver opofrende, Øjeblikkets Børn stærke i at haabe. Ja, du har naturligvis allerede hørt om det københavnske Studentermøde, der ikke som Upsalatoget var en Spaadom, men et Vendepunkt. For første Gang har jeg i disse Dage set det danske Folk træde op som en Person i en Samvirken uden Lige; Borgerne, de fattige som de rige, Kvinderne, Studenterne, Bønderne og Daglejerne har bøjet sig for Ideens Vælde. De svenske og norske Gæster (over femhundrede) blev modtagne saaledes, at jeg har lært at højagte det Folk, hvortil jeg hører, Haandværkere og Købmænd, ja selv Sjovere tog ingen Betaling af dem, ikke en Mislyd forstyrrede den seks Dages Fest.

Ved en stor Fest i Ridehuset, der var forvandlet til en mægtig Løvsal, havde Hauch og Hertz og Heiberg skrevet Sange. Studenterne havde med et Slag erobret hele vort Aandsaristokrati. De var ikke mere en forfløjen Skare urolige Hoveder. De gik i Spidsen for hele Nationens aandelige Vækkelse. Grundtvig havde talt foruden Monrad og Orla Lehmann. Under hans Tale for Nordens Enhed, havde Tilhørerne flere Gange svaret med et kraftigt „Ja“. Da Krigen i 1848 oprandt, var der adskillige norske og svenske, der følte sig bundne af dette Ja og meldte sig som frivillige.

Flere Gange var det hændet, at de fremmede Studenter var gaaet ind i en Butik for at købe noget. Saa havde

Købmanden givet dem Pengene tilbage med de Ord: „Vi tager ikke Betaling af vore Gæster.“

En Aften havde de været i Teatret. Der havde Fru Heiberg fremsagt en Prolog af Oehlenschläger, og derefter var Barselstuen spillet for dem. Konditoren, der besørgede Beværtningen, havde gratis trakteret alle Tilskuerne med Forfriskninger. Den sidste Aften havde de siddet i det ny Tivoli, og Hostrup havde her været omgiven af lutter norske Venner.

Da han var kommen tilbage til Kokkedal efter de festlige Dage, var han netop bedt til Selskab sammen med en Del af Egnens Junkere. Hvilken Modsætning mellem den Kreds og saa den, han lige var kommet fra. Hvilken Aandsforladthed, der slog ham i Møde her fra Landets Aristokrati.

Han havde disputeret med dekorerede Personer, hvis Fædreland var Spisekammeret eller Modebutikken. Deres Begejstring gik ikke højere end til en Danserindes Ben. Og saadanne flade Fyre havde han hørt paastaa, at det danske Sprog kun var en Dialekt af Tysk.

Han var fuld af Harme og Foragt overfor hele dette fornemme Slæng. Og han begyndte saa smaat at spekulere over et nyt Skuespil. Her skulde den latterlige Overklasse paradere i hele sin aandelige Tarvelighed.

Hvad var det, der hævede disse glaserede Junkere op over den ganske sløve og uoplukkede Underklassemand. Kun Glasuren, den aandelige Værdi kunde være Hip som Hap.

Mellem de to Verdener
tror man der er et vældigt Spring,
men dog i Grunden det er
slet ingen Ting.

Saadan klang det i hans Sind, da han tog fat paa „En Spurv i Tranedans“.

Først hen paa Efteraaret fik han fat paa en Plan, som hans to Verdener kunde dreje sig om. Og om Vinteren skriver han til Mantzius:

Jeg sidder nu og bryder mit Hode med en Studenterkomedie til Fastelavn. Saa god som Genboerne bliver den

vist ikke, men i alt Fald skal den ikke blive en Kopi af den. Jeg har i Grunden opdaget, at jeg har en uhyre Produktionsevne, saa jeg har mere ondt ved at begrænse mig end ved at opfinde, — —

Han havde læst i Aviserne, at man i en jysk Tørvemose havde fundet et Kvindelig. Det var i Mosejorden blevet saa vel balsameret, at man antog, det kunde have ligget der meget længe. Et Blad udtalte endogsaa den Formodning, at det kunde være selve Dronning Gunhild. Worsaae maatte ud og modbevise en saadan Antagelse.

Den Tanke morede Hostrup, og han fik da den Ide at lade Erik Blodøxes Dronning dukke op af en Mose i Ordrup Krat. Ikke som et velbevaret Lig, men som en eventyrlig Virkelighed, en Sommernattens Drøm, der stod i den pudsigste Modsætning til Dagens praktiske Geskæftighed.

Det var Peter Ravn, den prosaiske Fyrrepind, som skulde have det tynde Lag Politur, der krævedes, for at han kunde blive taget for god i det fornemme Slæng. Her kom saa Dronning Gunhild ham til Hjælp, mens hendes højstemte Tale gav Baggrund for hans ubevidste Komik.

I sin første Skikkelse havde Stykket en svensk Student, der dog snart veg Pladsen for den ubehjælpsomme Taler Eller.

Hostrup var kommen lidt mere paa Afstand af Studenterne. Han havde vundet sig gode Venner i andre Befolkningslag. Der var en Forpagterfamilje, som han satte megen Pris paa, og hvor han søgte Trøst efter de stive Selskaber paa Kokkedal. Og han følte Snæverheden i den akademiske Standsfordom. Det der gav Studenterne Værdi var jo egentlig slet ikke deres Studenterskab. Det var deres Ungdom og Friskhed. Og saa lod han Klint holde en ganske fordomsfri Tale for Studenterne. „Det der stempler en Student," lod han ham sige, „det er Studenteraanden, og Studenteraanden er ikke andet end Ungdommen. Ethvert ungt Menneske betragter jeg som Student, naar han er virkelig ung, ikke blot i Aar, men i Sjæl og Sind." Og saa slutter han med

et Leve for alle ægte Studenter, baade med og uden Eksamen Artium.

Hostrup havde tænkt paa sit eget snævre Hummer, da han sang:

Ensom og mørk og snæver er vor Bolig,
Tummel og Spræl,
Glansen derude maa Studenten rolig
sige Farvel.
Lokkende Toner ind til os sig trænge,
Verden er lys og Kvinden er saa smuk;
men vi Døren stænge,
skønt med et Suk.

I Skildringen af de fornemme havde Hostrup sluppet sin sædvanlige Godmodighed. Her vilde han slaa. Den adelsgale Baron, den tomhjernede Kammerjunker afvandt ham ikke fjærneste Sympati. For den forhutlede Skomager i Kælderen havde han endnu et overbærende Smil. Men Herskabet paa første Sal skulde ikke skaanes. Her slog han med Satirens Svøbe, saa haardt han havde Kraft til.

Stykket opførtes i Fastelavn 1846 som Studenterkomedie af Dilettanter. Ernst Bruun var Peter Ravn og gjorde stormende Lykke. Skomager Tokkerup spilledes af en nybagt Student ved Navn Otto Zinck. Og den unge Student Halling spilledes af en anden Rus, Vilhelm Winsløv. Hostrup lærte ham at kende ved Prøverne og førte ham snart ind i sin Moders Hus. Her blev han forlovet med den yngste af Døtrene, Anna eller „Store lille“, som de kaldte hende.

Det synes, som Hostrup har været ret imponeret af Winsløvs gode Evner, og en Tid har han ventet sig uhyre meget af ham. Det blev imidlertid ikke ret til noget. Der var ingen Fart i ham, og Forlovelsen blev meget langvarig. Aar gled hen efter Aar, og hun blev en halvgammel Pige, hun var en Del ældre end han. Forholdet havde forlængst tabt al Friskhed. Hun holdt inderlig af ham, mens han vistnok mere og mere følte sig hæmmet og trykket. Saa omsider tog han Mod til sig og hævede Forbindelsen og rejste selv til Amerika. Det var en almindelig Opfattelse i Familien, at det knuste hendes Hjærte. Hun døde faa Aar efter.

Hostrups ældste Søster Laura var bleven gift igen. Hendes Mand var et bravt og paalideligt Menneske, Christian Spur, en Søstersøn af Ingemann. Hun flyttede nu med sine to Børn ud af sit gamle Hjem.

Nogen Tid efter blev Spur Præst, og de rejste da bort fra København. De boede først i Holbæk, siden forskellige Steder i Jylland. De var stærkt knyttede til hinanden og skabte i Fællesskab et lykkeligt og harmonisk Hjem, hvori en talrig Børneflok voksede op. De døde begge næsten samtidig i Slutningen af Tredserne.

En Spurv i Tranedans havde gjort ligesaa megen Lykke som Genboerne. Ved en af Opførelserne kom Christian Winther hen til Hostrup og udtalte sin Glæde over Stykket i de varmeste Ord.

Mange Aar efter, da Stykket havde vundet en fast Plads paa det kongelige Teater, talte det blandt sine varmeste Venner Kongen, Frederik den Syvende. Han sad og gottede sig over alle de Prygl, der haglede ned over den fine Portion. Og det skal have været et kosteligt Syn at se Kongen sidde der og le hjerteligt, mens hans Følge saa til med stramme, forargede Miner.

Hostrup saa endnu meget ung ud. Han havde i Sommeren 1844 været en lille Ferietur paa Møen. Han havde da besøgt Liselund, og her havde Ejeren, Assessor Rosing, spurgt ham, hvor han gik i Skole.

Nu i Sommeren 1846 gjorde han en Afstikker til Jylland. Sammen med Ernst Bruun besøgte han Originalen til Præsten i Intrigerne. Han hed Stenberg og var Præst i Viby ved Aarhus. De to unge Mennesker blev modtagne med stor Elskværdighed i Præstegaarden, og om Søndagen var de med i Kirke. Der kom imidlertid ikke andre, Præsten gik op og ned ad Kirkegulvet og kiggede til Døren, men det blev ikke til mere end de to Tilhørere. Saa gik han hen til dem og spurgte dem, om de syntes, han skulde holde en Prædken for dem alene. Dertil svarede de Ja, og han gik da op paa Prædikestolen og holdt en Tordentale imod Fraadseri og Drukkenskab.

I Randers traf Hostrup en anden Præst, der ligesom hans Rejsefælle hed Bruun. Da Hostrup nu blev præsenteret for ham, spurgte han, om det var en Søn af Digteren. Og da han saa fik at vide, at det var Digteren

selv, fortalte han, at han for en Del Aar siden havde været Lærer i Bisserups Skole. Derfra huskede han en lille køn Dreng, der hed Hostrup.

„Det var mig!“ udbrød Hostrup. Nu huskede han sin gamle Lærer igen, og han maatte love at besøge ham.

Han opholdt sig den meste Tid af Ferien i et Par Præstegaarde, hvor han følte sig ret tilpas. Den jævne, næsten smaaborgerlig gemytlige Tone tiltalte ham stærkt, og han fandt den her forenet med udviklet aandelig Sans.

Mens han gjorde en lang, ensom Fodtur gennem Skanderborg og Horsens til Vejle, tænkte han paa, at der i Grunden var mere end et hovmodigt Aristokrati herhjemme. Det var ikke blot Fødselsaristokratiet, det han havde set saa vellykkede Prøver af paa Kokkedal. Ogsaa Dannelsesaristokratiet, Aandsaristokratiet med sin hovne Ringeagt for Smaafolk syntes ham irriterende.

Da han om Efteraaret sad hjemme igen, tog han fat paa et Lystspil, som han kaldte „Æstetisk Sans“. Det lykkedes dog ikke ret for ham. Det fik hverken den komiske Kraft eller den Satire som „En Spurv i Tranedans“. Og det led under, at Aandsaristokraten, Digteren, var hul og forloren endogsaa i sin Dannelse. Det ramte ikke rigtig den fine Heibergske Verden. Og Modsætningen, den hjertensgode Borger var ikke en hyggelig Præstemand, men en temmelig filistrøs Urtekræmmer.

I Genboerne havde Hostrup delt sin Sympati mellem Studenterne og Filistrene. Her havde han ganske stillet sig paa Smaafolks Side.

Stykket opførtes senere under Heibergs Direktion paa det kongelige Teater. Men det vakte ingen ret Interesse og gled efter nogle ganske faa Opførelser ud af Repertoiret.

Hostrup var alle sine Dage daarlig til at konversere. Han havde fra sin Fader arvet en Ubehjælpsomhed til at finde de ligegyldige Ord, som Omgangslivet nu engang kræver. Og han var sig den Mangel bevidst og har tit følt sig trykket af, at han ikke kunde finde paa at sige noget, naar der kun krævedes et ganske dagligdags Ord.

Han mener imidlertid selv, at han har gjort Fremskridt i den vanskelige Kunst at sige „Det er godt Vejr i Dag“ til Folk. Og han drager ud paa sin Ferierejse til Jylland med store Forventninger om alle de Mennesker, han skal faa gjort Bekendtskab med. Han vil snakke med Købstadfolk, Landsbypræster, Møllere og Bønder. Hans eget Bidrag til Samtalerne har dog neppe været stort, desto bedre har han kunnet høre, hvad de andre sagde.

Da hans Virksomhed paa Kokkedal var endt, flyttede han ud til sin Moder, der nu boede paa Svanemosegaard lige ved Blaagaardsvejen. Her tog han atter fat paa sit Sommerskuespil fra Kokkedal. Nu opgav han at lade Ejbæk tale paa Vers til Laura, og saa var det, som han havde faaet den strandede Skude flot igen. Nu kom der snart en saadan Fart i Arbejdet, saa han havde Følelsen af, at han havde haft det hele liggende paa Bunden af sit Sind. Han skrev det igennem i et Aandedræt, han sad paa sit Kvistværelse med Pennen i Haanden fra Morgen til Aften.

Saa en Dag kom han ned og fortalte sin Familje, at nu havde han skrevet et Stykke. De havde selvfølgelig alle vidst, at han var meget stærkt optaget af et Arbejde. Men hvad det var, eller hvad det handlede om, havde de ingen Anelse om. Hostrup forholdt sig altid fuldkommen tavs om, hvad han arbejdede paa. Han frygtede for at snakke det fra sig. Og ingen af hans Venner fik Oplysning om, hvad det var, der fik ham til en Tid helt at forsvinde fra deres Kreds for at mure sig inde i sit Værelse. Men under saadanne Perioder, hvor de aldeles intet saa til ham, glædede de sig ved Tanken om, at han skrev igen.

Hans Søstre havde fra Trappen hørt ham gaa op og ned ad Gulvet og snakke højt med sig selv, og de havde hørt ham synge forskellige Melodier, saa de gættede jo let, at det var et nyt Sangspil, der var under Opsejling.

Saa læste han da for dem „Eventyr paa Fodrejsen“ og sang alle Sangene, og der var stor Henrykkelse over det stemningsrige Sommerskuespil. Selv havde han en Følelse af, at han nu egentlig først havde slaaet fast, at

han virkelig var Digter. Ernst Bruun var netop i Besøg den Aften, og han fik saaledes den første Oplæsning med. Han erklærede straks, at han vilde lave en anden Melodi til Herløvs Fodrejsesang. Den var skreven til en tysk Melodi.

Tilbuddet blev modtaget med Glæde og faa Dage efter mødte han med den Melodi, der er kendt saa langt som Stykket er naaet.

Man maa rejse til Fods for at sprænge med Hast
alle Lænker der binder til Hjemmet os fast;
man som Fuglen i Luften maa tumle sig fri
for at glemme det daglige Livs Vrøvleri.
For at blive Kulturen og Moderne kvit
og de huslige Glæder og Venners Visit,
for at løse sin Aand
fra de strammende Baand
tar man Ranslen paa Nakken og Staven i Haand.

I et Brev til Mantzius skriver Hostrup:

Eventyr paa Fodrejsen er færdigt og skal i Dag til Afskriveren. Liebenberg er henrykt, Mynster anser det i det hele for mit bedste Stykke. Omvendelsesscenen er sikkert — som den burde være — Glanspunktet i det hele. Naar du kunde faa Smidt til at gennemgaa de sjællandske Scener med dig for Dialektens Skyld, burde du spille Skriverhans, men først maa jeg have Teaterdirektionens Svar. En Scene, som Liebenberg og jeg er forelsket i, er den, hvor Herløv og Ejbæk, beruste af megen Lyksalighed og den første Kærlighed, kommer op paa deres Værelse om Aftenen.

Stykket blev anonymt indsendt til Teateret og straks antaget. Heiberg skal have udbrudt, straks da han læste Stykket: Det er jo af Hostrup.

Det skulde saa have været opført midt om Vinteren 1847—48. Men saa kom Kongens Død og det politiske Røre og Krigen.

Og først midt i Maj, mens Fjenden havde sat sig fast i Nordjylland, blev Eventyr paa Fodrejsen spillet. Det var under de aller ugunstigste Forhold, men trods det, blev det en stor Sejr. Phister var Skriverhans, Rosenkilde var Assessoren, og Michael Wiehe og Hultmann var de to Studenter. Skønt Krigen optog alle Sind, vandt Stykket

sig øjeblikkelig en fast Plads i det københavnske Publikums Hjærter.

Baade „Genboerne“ og „En Spurv i Tranedans“, der havde været givet ved nogle Sommerforestillinger, fik nu ogsaa deres Plads ved Teatret. Samtidig med at Studenternes Førere tog Plads i Ministeriet og paa Rigsdagen, rykkede Jens Kristrups Komedier med fuld Musik ind paa Holbergs og Oehlenschlägers Scene. Med „Eventyr paa Fodrejsen“ havde han selv sat Kronen paa Værket. Han var ikke mere Studenternes lystige Lejlighedspoet, han var den betydeligste Dramatiker i Nationens unge Digterkuld.

DET HAUCHSKE HJEM

SAA kom 1848. Kongen døde den 20. Januar. Hvad vilde der nu ske? Vilde den ny Konge nu imødekomme Folkets Ønsker om en fri Forfatning? Eller vilde han sætte haardt imod.

De unge følte sig stillede overfor den Mulighed, at der kunde blive Revolution med Barrikadekampe i Gaderne. Og Hostrup var fast bestemt paa, at skulde det komme dertil, vilde han være med.

Han boede med sin Familje uden for Byens Volde, og han skyndte sig ind for at være der tidligt om Morgenen, inden Portene blev lukkede.

Der skete imidlertid ikke andet, end at nogle Professorer lavede et Forslag til en fri Forfatning. I den Anledning vandrede Studenterne i Procession hen for at hædre dem. De spejdede paa deres Vej efter Politiet, om det virkelig vilde finde sig i, at de gik der og lavede politisk Demonstration. En saadan Skikkelighed var man ikke vant til.

Et Par Aar før havde Hostrup som Medlem af Studenterforeningens Bestyrelse været hos Politidirektøren for at bede om Tilladelse til at bringe Professor Clausen et Fakkeltog. Det var som Tak for hans Optræden i Roskilde Stænderforsamling. Og Hostrup havde da mindet om, at der nylig var bleven bragt en Prins et Fakkeltog i

Anledning af hans Giftermaal. Saa havde Politidirektøren udbrudt i dybeste Forargelse: „Er De saa fuldstændig forvirret i Deres Begreber, saa De sammenstiller en Professor Clausen med en Prins, der er i Slægt med Kongehuset."

Nu gik de uden videre hen til Professor Clausen i stort Optog uden at spørge en Sjæl om Forlov, og Politiet rørte sig ikke.

Snart fulgte Begivenhederne Slag i Slag. Det var en dejlig Tid, disse vor Friheds første Foraarsdage — skriver Hostrup mange Aar senere, og han tilføjer, at dette skyldtes for en stor Del Kong Frederik den Syvende. Jubelen over hans venlige Svar til den store Folkeforsamling, der med Magistraten i Spidsen gik op og bad om et nyt Ministerium, var mageløs. Hostrup var med til at beskytte de slesvig-holstenske Udsendinge, da de blev bange for den stærke nationale Stemning i Hovedstaden. Den Sikkerhedsvagt, som Studenterne dannede om de fem Tyskere, fik imidlertid et let Arbejde. Gaderne var propfulde af Folk, men hele den store Folkemasse indtog en fuldstændig rolig og værdig Holdning. Der var overhodet i de Dage og mange Dage efter en mærkværdig høj Stemning over alle Byens Lag. Mange Aar efter skriver Hostrup: „Der var en Alvor og en Glæde, en Enighed og et Broderskab, som jeg endnu bliver rørt ved at tænke paa."

Studenterforeningen var næsten altid fuld af Mennesker, ogsaa Ikke-Studenter kom derop fra Gaden, fordi man trængte til at tale med hinanden. Der holdtes improviserede Møder, som da Hans Krüger en Dag med en tilfældig samlet Flok gik op i den store Foredragssal. Og Hostrup fik nu let sat igennem, at Adgangen til Foreningen aabnedes baade for Politeknikere og Kunstnere.

Og saa kom Krigen.

Blandt dem, der meldte sig som Frivillige, var ogsaa Hostrup.

Samtidig med at han gik paa Kommandoskolen for at uddannes til Befalingsmand, havde han faaet Ideen til et nyt Lystspil. Han havde Personerne og vistnok ogsaa Omridsene af Handlingen i Hovedet. Og mens han gik og var optaget deraf, dukkede en hel anden Plan op i hans

Sind. Det var Ideen til en Folkekomedie, et Syngespil med original Musik til.

Han fandt selv, at begge hans Ideer var gode, blot han kunde faa Ro til at udføre dem.

Men Tiden var ikke til at fordybe sig i den Slags Arbejde. Her kom hvert Øjeblik Meldingerne fra Hæren og rev ham voldsomt ud af den Tankekreds, han stræbte at lukke sig inde i. Hver Gang han atter var i Færd med at samle sig om sine Planer, saa sattes hans Sind i den stærkeste Bevægelse ved Nyt fra Krigsskuepladsen.

Og skulde han selv med, fik han nok andet at gøre end at digte Lystspil.

Saa visnede Ideerne hen for ham igen.

Da den første Flok af Studenterfrivillige skulde drage afsted, holdtes der en Fest for dem i Foreningen. Da Hostrup om Eftermiddagen var kommet derop, blev han spærret inde i Bestyrelsens Værelse med den Besked, at han slap ikke ud igen, før han havde skrevet en Sang til Festen.

Sangen kom til meget stærkt at bære Øjeblikkets Præg. Med sine voldsomme Udfald imod Tyskerne staar den som et Udtryk for den Stemning, der havde grebet alle. Den begynder med følgende Strofer:

> **I stille Musasønner, hvad vil I vel i Krig,**
> **hvor aldrig man Gratierne øjner?**
> **„Jo, Hæren, vi skal slaa, er forlokket ved Svig,**
> **og Høvdingen han er en Løgner — —**

I et Brev til Mantzius skriver han:

Du har naturligvis hørt Efterretningen om vor Hærs tapre Modstand og Tilbagetrængelse af Overmagten; nu skal den være retireret til Als. Nogle Reservebatailloner er indkaldte, men vi mangler baade Officerer og Underofficerer, og derfor har jeg ogsaa ofret mig og stillet mig til Krigsministerens Disposition. Jeg vilde langt hellere være Menig, da jeg er overbevist om min Udygtighed til at være Fører.

— — —

Min Tro til vor gode Sag tænker jeg skal skabe en taalelig Krigsmand af en forhenværende Studenterpoet. Maaske vi skal bort i Slutningen af næste Uge — —

For Resten tror jeg efter nøjere Selvprøvelse ikke, at jeg

er bange,. naar man endda blot — hvis det skal være — maa blive ekspederet paa en honnet Maade uden meget foregaaende Vrøvl.

Der havde imidlertid meldt sig langt flere Frivillige, end der i Øjeblikket var Brug for. Og nu opstod der Forhold i Hostrups nærmeste Kreds, der fik ham til at se det som en Pligt at blive hjemme.

Hans Forlovede, Henriette Mantzius var syg. Den Mantziuske Familje hjemsøgtes i disse Aar stærkt af Brystsyge. Baade hendes ældste og yngste Broder var allerede døde. Og nu var hun selv haardt angrebet.

Hun havde skrantet hele Foraaret. Men naar hun var sammen med Hostrup, var hun glad og forhaabningsfuld. Og hun mente, at den Forkølelse, hun havde paadraget sig, vilde snart være overvundet.

Sommeren kom uden at bringe Bedring. Og Madam Hostrup, der havde set den samme Sygdom snige sig over hendes Mand, var meget bekymret. Tilsidst mærkede hendes Søn det, og da han trængte ind paa hende, tilstod hun, at hun ansaa hans Kærestes Tilstand for meget ængstende.

Det rystede voldsomt op i ham. Og det syntes ham, som om han bestandig havde taget for lidt Hensyn til hende. De havde været forlovet i mange Aar, men han havde slet ikke tænkt paa at gifte sig og sætte Bo. Hun havde været som hans gode Søster, altid mild og glad og nøjsom. Men han havde kun lidt tænkt paa hende.

Han havde været saa optaget af sin egen Udvikling, havde følt sig saa ung og ufærdig, han vidste endnu saa lidt, hvor hans Fremtidsvej skulde gaa, saa han havde skudt alle Tanker om deres Forhold ud i det uvisse. Havde han i Øjeblikke længtes efter et Hjem, nu da han boede hos sin Moder og sine Søstre, følte han ikke noget Savn deraf.

Og nu var hun, hans trofaste Veninde, mærket til Døden. Det var maaske den sidste Sommer, hun havde at leve i. Han havde maaske kun faa Maaneder igen at vise hende lidt Godhed i.

Saa blev han hjemme fra Krigen og satte sig i Stedet ved Henriette Mantzius Sygeseng.

Da hun selv forstod, at hendes Sygdom gik mod Døden, var det hendes inderligste Ønske, at deres lange Forlovelse nu skulde afsluttes med deres Ægteskab. Hun glædede sig ved Tanken om, at hun skulde komme til at bære hans Navn som hans Hustru, inden hun døde.

Brylluppet stod i hendes Forældres Hjem. Hun var dengang meget for svag til at kunne føres til Kirke. Hun sad vistnok i Sengen — i alt Fald var hun stadig sengeliggende dengang.

Den Præst, der viede dem, fortalte senere, hvilket pinligt og gribende Indtryk det havde gjort paa ham. Her havde han viet denne unge livsglade Mand til den døende Pige. Han følte det knugende tungt, og han mente, at alle de tilstedeværende delte hans Følelse. Der var kun en, der syntes glad, det var den unge Pige, som Døden allerede havde et saa fast Tag i.

To Maaneder efter døde hun.

Otto Zinck fortæller i sine Erindringer, at Hostrup 5 Aar efter at han var bleven Kandidat holdt Bryllup med Henriette Mantzius. Og han tilføjer, at de havde været forlovet henved en Snes Aar. Det er naturligvis en flot Overdrivelse. Hostrup var dengang kun 30 Aar gammel. Men en 7—8 Aar havde de vel været forlovede. Zinck fortæller videre at det unge Ægtepar flyttede ind i en Stueetages-Lejlighed paa Blegdamsvejen, hvor han endogsaa skulde have besøgt dem. Men Døden havde allerede mærket hende — tilføjer han — Ægteskabet varede kun kort, og i dets første Aar blev hun bortrevet af den Sygdom, som længe havde tæret paa hendes Kræfter.

Noget Hjem kom de dog aldrig til at danne. I de to Maaneder — ikke et Aar — hun endnu levede, laa hun bestandig til Sengs, og Hostrup og hans Søstre kunde kun skiftes med hendes Familje til at passe den syge.

Efter hendes Død sad Hostrup indelukket i sin Stue og læste Søren Kierkegaard. Han kom ikke sammen med andre end sin nærmeste Familje, han gik ikke i Teatret, og det eneste, der kunde trække ham et Øjeblik ud af hans tunge Tanker, var de stærke Nyheder, som Bladene bragte.

Han havde i den senere Tid gjort Oehlenschlägers Bekendtskab. Det var Ludvig Mynster, der havde præsen-

teret ham for den store Digter, og siden var Hostrup kommet nogle Aftener i Oehlenschlägers Hjem. Der havde han siddet og spillet Kort med ham om Aftenen, og han havde moret sig over den Blanding af noget barnagtigt og smaaligt og storslaaet imponerende, som Oehlenschläger bar saa ganske ugenert til Skue.

Hen i Begyndelsen af 1849 fik Hostrup atter engang Lyst til at gaa i Teatret. Og det virkede saa forfriskende paa ham, at han snart kom igen.

Ved et af disse Teaterbesøg sad Oehlenschläger foran ham. I en Mellemakt præsenterede han ham for Hauch, der ved Krigens Begyndelse var bleven fordrevet fra Kiel, hvor han havde været ansat ved Universitetet, og nu havde taget Bopæl i København.

Hauch takkede for Eventyr paa Fodrejsen, som han betegnede som en stemningsrig og poetisk Digtning, og han indbød Hostrup til at besøge ham paa Frederiksberg Slot, hvor han nu boede.

„Min Kone har bedt mig om at se at faa Dem til at komme," sagde han. „Og mine Døtre er meget indtaget i Deres ungdomsfriske Arbejder."

Hostrup blev snart en jævnlig Gæst i det Hauchske Hjem. Og det fik en Indflydelse paa ham, der blev afgørende for hele hans senere Liv.

Den, der prægede Hjemmet, var først og fremmest Fru Renna Hauch.

Hun havde fra sin Barndom levet iblandt Berømtheder og havde for længe siden sat til al særlig Beundring for saakaldte store Mænd.

Hun var opdraget hos en Onkel, Kommandør Wulff, hvis Hjem var et Samlingssted for adskillige litterære Storheder. Wuff selv var en djærv og gemytlig Søgut. Hans Hustru, Henriette Weinholt, havde trukket ham ind i æstetiske Interesser. Og han er bleven bekendt som Oversætter af Shakspeare.

Han var en usnobbet Natur, der brugte sine egne Øjne og dannede sig sine egne Meninger om Mennesker.

I hans Hjem sad mangen Aften H. C. Andersen som en opløben og grim Yngling og snakkede om sig selv. Han kunde da spørge Husets unge Piger, hvad de troede han skulde være. „Tror De jeg skal være lyrisk Digter,

eller episk Digter eller dramatisk Digter?" spurgte han. Det blev tilsidst Wulff for grovt. Saa slog han i Bordet og bandede en drøj Sømandsed paa, at nu skulde Andersen lade være at snakke mere om sig selv.

Og saa blev Andersen tavs. Han sad og saa frem for sig i den jammerligste Fortvivlelse. Dog snart begyndte han igen: „Hvad tror De jeg skulde være, lyrisk Digter eller dramatisk Digter eller — — —"

Men havde Andersen noget morsomt at fortælle, var ingen mere henrykt end Wulff. Andersen kunde med det pudsigste Lune sidde og fortælle om naragtige Situationer han havde været i.

Saa kunde Wulff midt i et støjende Latterudbrud bande paa at det var Løgn, Andersen fortalte. „Det er Løgn! det er Pinedød Løgn!" raabte han, „saadan noget oplever jo aldrig vi andre!"

I dette Hjem har Wulffs Niece, Renna Juel, siddet og brugt sine Øjne. Hun var allerede i sit niende Aar bleven forældreløs, og havde siden den Tid levet i det Wulffske Hjem.

Her fik hun Lejlighed til at se mange andre end H. C. Andersen paa nært Hold. Hendes kritiske Sans har vistnok tidlig været vaagen, og hvad hun ikke har opdaget selv, har Wulff maaske hjulpet hende til at se.

Hun var allerede som ganske ung Pige selvstændig og uimponeret af verdslig Storhed.

Hun var kun 17 Aar gammel, da hun blev gift med den 38-aarige Digter, Carsten Hauch. Efter sit Bryllup, mens hun gik med sit første Barn, voksede hun fra alle sine Kjoler.

Hun havde tidlig lært at tænke selv og stole paa sin egen Dom. Og hun lod sig kun lidet anfægte af andres Beundring. Hun havde et skarpt Blik for al Slags Smaalighed og vurderede Mennesker kun efter Deres Karakter.

Fra sin første Ungdom var hun en ivrig Sandhedsdyrker. Og fandt hun noget forlorent og uægte hos andre Mennesker, saa vejede det kun lidt for hende, om de var berømte Mænd, beundrede for deres offentlige Gerning. Retlinet som hun selv var, dømte hun andre Mennesker efter en Lineal. Hun var ærlig og modig, uhildet og klar.

Og midt i den romantiske Tid voksede hun selv op til en hensynsløs Naturdyrker. Hvad der var naturligt, syntes hende smukt, hvad der var affekteret, opstyltet eller forlorent, var hende en Vederstyggelighed.

Hun manglede ganske vist Blidhed og Godmodighed. Hun var ikke godmodig i sin Dom over Verdens Usselhed. Hun kunde blive stærkt indigneret over naragtig Smaalighed. Og som hun selv var ganske fri for Forfængelighed, kunde hun ikke godt tilgive den hos andre.

Hun havde kun ringe komisk Sans, men megen Satire.

Naar hun et Par Menneskealdre efter fortalte Smaatræk fra Oehlenschlägers Hus, saa fik hun intet med af hans Storhed. Det, hun huskede bedst, var Eksemplerne paa, hvor latterligt store Aander kunde tage paa Vej over rene Bagateller.

Hun var kommen der som ganske ung nygift Kone. Og saa havde den store Digter engang med megen Højtidelighed kaldt hende ind paa sit Værelse. Han maatte tale med hende om en uhyre alvorlig Sag. Det var noget hos Hauch, som han vilde bede hende anvende hele sin Indflydelse paa at faa ham til at forandre.

Efter denne Indledning blev hun naturligvis forskrækket. Hvad kunde det være for en skrækkelig Fejl, Hauch gik og slæbte om med.

Saa kom Forklaringen. „Naar man digter“, fortsatte Oehlenschläger, „skal man tage et Stykke Papir og lægge det sammen saaledes“ — han viste hende det med et Ark Papir paa Skrivebordet —“ og saa skal man skrive kun paa hveranden Side og lade hveranden staa blank til Rettelser. Men det har jeg aldrig kunnet faa Hauch til, og det gør mig saa forfærdelig ondt.“

Hun satte megen Pris paa Fru Oehlenschläger, men naar hun fortalte om hende, dvælede hun fornemmelig ved, at hun var en daarlig Børneopdrager.

Engang, fortalte hun, gik Fru Oehlenschläger med en af sine Sønner ved Haanden paa Frederiksberggade. Drengen var uartig og hylede i vilden Sky, og Fru Oehlenschläger skændte paa ham. Nu skulde han tie stille, hun vilde ikke gaa længere med den uartige Knægt. Hvis han ikke paa Øjeblikket tav stille, saa gik hun sin Vej og lod ham alene tilbage.

Men Drengen stillede Betingelser. Han vilde kun tie, hvis hans Moder vilde løbe sytten Gange om den Lygtepæl der.

Fru Oehlenschläger blev opbragt over det uforskammede Forlangende. „Din uartige Dreng", sagde hun, „vil du forlange af din gamle Moder, at hun skal rende til Spot og Spe om Lygtepælen. Der har aldrig været saa uartig en Unge!" Men imens hun skældte, begyndte hun at løbe om Lygtepælen, og hun blev ved at løbe rundt om den, til Knægten havde talt de sytten Gange. Saa tav han stille, og saa gik hun smaaskændende videre med ham ved Haanden.

I Sorø kom Fru Hauch meget sammen med Ingemanns. Hun satte Pris paa baade Ingemann og hans Hustru, saa lidt beslægtet hun følte sig med dem. Hun fandt ikke noget opstyltet i Fru Ingemanns noget sære Idéer. Hun ansaa hende for et ærligt Menneske, der viste sig ganske som hun var. Og det var nok til at vinde Fru Hauchs Sympati.

Men det var ikke altid morsomt i den gamle Digters Hjem. Naar Hauch og Ingemann var gaaet ovenpaa, hvor Ingemann havde sit Værelse, saa sad Konerne tilbage, og saa kunde Samtalen gaa helt i Staa. Deres Maade at se Mennesker paa var altfor forskellig. Og i Mørkningen kunde Fru Hauch sidde og nikke sig i Søvn.

Da hændte det en Aften at hun for op med det Udbrud: „Har De hørt at Kongen er død!"

„Hvad, er Kongen død?" spurgte Fru Ingemann forfærdet. Saa maatte Fru Hauch tilstaa, at hun havde drømt.

Hun var ingen stor Menneskekender, dertil dømte hun for enkelt. Hun tog Folk efter deres Ord, og svarede deres Handlinger ikke dertil, søgte hun ingen mildnende Forklaring.

En Dag kom Fru Heiberg i Visit paa Frederiksberg Slot. Fru Hauch gik da ind til sin Mand, der sad travlt optaget i sit Studereværelse.

„Fru Heiberg er her, du kommer til at gaa ind og hilse paa hende!"

Da bruste Hauch op i Uvilje over at skulle rives ud af sit Arbejde.

„Det afskyelige Menneske“ raabte han, „kommer hun her og forstyrrer mig. Jeg vil ikke komme, gaa ind og sig, at jeg vil ikke komme.“

Men nu var Hauch alligevel revet ud af Arbejdet. Og som han sad og sundede sig lidt, skønnede han, at han dog vist maatte gaa ind og hilse paa Fru Heiberg. Han havde ikke det mindste imod hende. Han vilde maaske endogsaa gerne se hende.

Imens sad Fru Hauch og forklarede for Fru Heiberg, at Hauch havde saa travlt, saa han desværre ikke kunde komme. Han kunde ikke godt gaa fra sit Arbejde. Det var ret ubehageligt at sidde og give den Forklaring, og Fru Heiberg saa en Smule stram ud ved den. I det samme gik Døren op og Hauch kom ind.

„God Dag“, sagde han yderst forbindtligt, „det glæder mig at se Dem. Det var kønt af Dem at komme.“

Det forstod Fru Hauch ikke. For et Øjeblik siden var Fru Heiberg et afskyeligt Menneske, og nu var hun en kær Gæst. Var det ikke Falskhed, Forstillelse?

Hun glemte ikke saadan et lille Træk igen, og det udløstes ikke for hende i Komik.

„Du er ligesom de gamle nordiske Kvinder i Sagaerne“ sagde Hauch til hende. „Du kan aldrig glemme og aldrig tilgive.“ Og Fru Hauch gav ham Ret, hun fandt selv, at det var træffende sagt.

Hun gjorde sit Hjem til et Samtalehjem. I de Tider taltes der kun lidt i Hjemmene. I Hostrups Hjem delte man i Stilhed med hinanden, hvad man havde at dele. Man sang og spøgede, læste eller legede, og undertiden sluttedes Sammenkomsten med en improviseret Dans, men man disputerede ikke. De fleste Steder vilde den livfulde Diskussion kun være opfattet som Ufred.

Men i Fru Hauchs Hjem voksede den levende, dybt interesserede Samtale frem. Skarp i sin Dom, urokkelig og ubestikkelig i sin Sandhedskærlighed øvede hun netop gennem Diskussionen den største Indflydelse paa sine Omgivelser.

Det var snerpede Tider dengang. Det ansaas almindeligt for meget upassende, om en ung Dame røbede for en ung Herre, at hun badede. Det gik aldeles ikke an, at hun antydede, at hun kunde svømme. Hun henledte jo derved

hans Tanke paa alt det upassende, der gik forud for saadan en Svømmetur.

Her stødte Fru Hauch adskillige Gange grovelig an. Hostrup fortalte en Dag for sin Moder og sine Søskende, at Fru Hauch havde erklæret, at ingen af hendes Døtre nogensinde havde haft Snøreliv paa. Han tænkte ikke paa, at det kunde forarge dem derhjemme, han nævnte det som Eksempel paa hendes Sundhedsdyrkelse. Hun foragtede af sit inderste Hjærte alt, hvad der hed Mode. Hun klædte sig selv med det mindst mulige Hensyn til, hvad der var moderne i Øjeblikket. Og hun talte med Ringeagt om Folk, der var klædt „paa Moden". Hendes Døtre skulde ikke have ødelagt deres gode sunde Figur, fordi det var blevet en taabelig Mode, at Damer skulde være indsnørede i Livet.

Neppe var Hostrup ude af Stuen, før Adolfine tog fat. Og hendes Moder gav hende ganske Ret. De havde aldrig kendt Mage! At underholde en ung Herre med, hvad unge Piger havde paa!

Havde man nu fortalt Fru Hauch, at hendes komplette Mangel paa Snerperi vakte Anstød, saa vilde hun sikkert have svaret: „Ja naturligvis forarger jeg! Her i Verden forarger man altid, naar man ikke er præcis lige som alle de andre. Hvis det blev vedtaget, at man skulde sætte den højre Fod først ind ad Døren, naar man kom i Selskab, saa vilde man forarge frygteligt, om man satte den venstre Fod foran."

. Den Følelse af Aandsaristokrati, der laa i et saadant Svar, forenedes imidlertid med noget virkelig demokratisk i hendes Natur. Hun havde meget lidt Respekt for en højtæret Samtid, men Underklassen holdt hun af. Hun kunde være rørt over den Ærlighed og Ægthed, hun fandt hos ganske jævne Folk; hun syntes, de var fri for hele Overklassens Fejghed og Pyntesyge. Og af al Slags Pynt foragtede hun mest Skønaandernes Pynt med laante Fjer.

Hun var meget godgørende.

Og hun elskede Dyr. Hun havde en stærk udviklet Følelse af Menneskets Beskyttelsespligt overfor Dyret, der var givet i hans Haand.

Og intet kunde stærkere vække hendes Harme, end

om Dyr blev ilde behandlede. Hun kunde da optræde med stor Bestemthed og Værdighed.

Overhodet kunde der være megen Værdighed over hende. En Aften var hun i Teateret kommet til at sidde ved Siden af en Herre, der teede sig højst uvornt. Han forstyrrede sine Omgivelser ved at snakke højt og anmassende demonstrere sit Mishag eller Samtykke. Fru Hauch sagde ikke et Ord, men hun rejste sig op og saa paa ham med en saadan Forbavselse over, at et Menneske kunde opføre sig saadan, at han krøb sammen som en uartig Dreng. Fra nu af sad han musestille til næste Mellemakt, saa listede han sig stille ud og kom ikke igen.

Hostrup skriver i sine Erindringer om hende: Fru Hauch var en i høj Grad fribaaren Sjæl. Hun sagde sin afvigende Mening aldrig udfordrende eller irriteret, men altid med en mærkelig Klarhed og den største Bestemthed. Hun havde en selvstændig Dom om Poesi og alt, hvad der interesserede hende, og var en skarp Dommer over det uægte, hun fik Øje paa, og de Træk af smaalig Forfængelighed, som ikke er sjældne ogsaa hos fremragende Mennesker. Just fordi hun selv var saa helstøbt, havde hun ondt ved at fatte det blandede hos andre og kunde i sit Had til Smaalighed og Forfængelighed, som hun kaldte „Verdslighed," være noget for streng overfor dem, der ikke som hun var frigjort derfor, og derved stundom blive uimodtagelig for det gode, der dog kunde findes hos dem.

Den norske Welhaven kom i Besøg i det Hauchske Hjem. Han gav sin Uopdragenhed frit Løb og blev eftertrykkelig vist tilbage af Fru Hauch. Og hun besejrede ham saa fuldstændigt, at han rejste hjem ganske opfyldt af det Bekendtskab, han her havde sluttet. Da han fra Dampskibsdækket saa sin Kone staa inde paa Bryggen i Kristiania, raabte han til hende: „Josephine, jeg har truffet Mennesker!"

Det havde han. Hvad Fejl Fru Hauch har haft, et selvstændigt, modigt, sandhedskærligt Menneske, det var hun.

Engang mange Aar efter Hauchs Død sad hun og talte om ham. Det laa hende fjærnt at overvurdere dem, hun havde staaet nær. Og der var meget i Hauchs Natur, der

var hende fremmed. Men en Anerkendelse maatte hun give ham. „Han var det modigste Menneske, jeg har kendt i mit Liv,“ sagde hun.

Hun tænkte her kun paa det fysiske Mod. Hauch var en Riddersmand, frygtløs og med en meget vaagen Æresfølelse, en Soldat, heroisk naar det gjaldt udvortes Farer, en Mand, en Ærens Ridder. Men Æren er ikke blot den indre Følelse af, at man handler som Pligten byder. Den kræver Verdens Anerkendelse. Det nytter ikke Riddersmanden, at han er tapper, hvis ingen ved det. Han maa tvinge den store Offentlighed til at anerkende hans Mod.

Hans Æresfølelse, der gjorde ham stærk overfor ydre Fare, kunde da gøre ham svag for Menneskers Dom. Og han var sig det bevidst, og kunde drive sig selv frem, hvor det var klogest at holde sig tilbage.

Hans Ængstelighed for andres Dom kunde gøre ham glidende og eftergivende overfor et fast Standpunkt. Og den kunde friste ham, den begejstrede Beundrer af Ærlighed og Mandighed til konventionel Svaghed.

Det var mens Heiberg vippede paa Direktørstolen ved det kongelige Teater. Christensen var allerede udset til at rykke op som hans Eftermand. Da kom Hauch til ham med et nyt Skuespil, han havde skrevet.

„Det er mig meget magtpaaliggende at høre netop Deres Dom“ sagde Hauch. „Derfor beder jeg Dem om at læse det, før jeg viser det til nogen anden.“

„Aa,“ svarede Heiberg med isnende Ubarmhjertighed, „det er det Stykke, De var hos Christensen med forleden.“

Hauch svarede ikke. Han stod som en Skoledreng der var grebet i Snyderi. Da Heiberg saa op, stod den gamle Mand for ham og Taarerne randt ned ad hans Kinder.

Historien stammer — med et enkelt Mellemled — fra Fru Heiberg, og det kan ikke nægtes, den kan meget godt være sand.

Der var hos Hauch en flammende Retfærdighedsfølelse. Den slaar os i Møde gennem hans Digtning i hans dybe Harme over al Undertrykkelse.

I den Hauchske Familje nævnede man Ord som „ædel Indignation“ med Beundring i Stemmen. Man kunde tale med Beklagelse om, at det var den Følelse, Folk i Al-

mindelighed mest savnede. De kunde nok føle Kærlighed, men virkelig dyb Harme over Uretten kendte kun faa. Og dog var den af lige saa ædel Oprindelse som den varmeste Hengivenhed.

Hauch vidste med sig selv, at han med sit stærkt bevægede Sind var udsat for Ensidighed. Og han var bange for at begaa Uret. Det blev sagt om ham, at ingen var sikrere paa hans Hjælp og Støtte, end dem han ikke kunde fordrage. Frygten for, at hans Antipati skulde forlede ham til Uretfærdighed gjorde, at han ganske særligt havde sin Opmærksomhed henvendt paa saadanne Mennesker, som han havde noget imod. Og i den korte Tid, da han havde lidt Indflydelse, mens han stod i Spidsen for Teateret, maatte hans Familje tigge ham om ikke at begunstige en bestemt Person, fordi han ikke kunde lide ham.

Han kunde være komisk ubehjælpsom og distræt. Han kommer ind i Stuen forblindet af sit Arbejde. Hans tre voksne Døtre sidder i Dagligstuen, og saa tager han dem for Fremmede og bliver straks forlegen. „Goddag!" siger han og ler forbindtligt, „Goddag, hehehe! Goddag hehehe!" Og imens staar han og gnider Hænderne.

„Men Far, det er jo os!" siger en af de unge Piger. „Aa er det jer, søde Børn!" siger han synlig lettet.

Eller han sidder ved et Middagsselskab. Og der falder hans Datters hvide Kjole hen over hans sorte Bukser. Da faar han den forrykte Ide, at det er hans Skjorte, der paa en eller anden ubegribelig Maade er kravlet ud. Og han bliver mægtig forfærdet. „Jøs! Jøs" udbryder han og begynder at proppe Kjolen ind.

Hauch brugte stærke Ord og kunde med Iver og Pathos tage Del i en Samtale. Eller han førte noget paa Bane der optog hans Sind i højeste Grad. Hans Fantasi kunde da let overdrive Ubetydeligheder, saa han saa dem i altfor store Dimensioner. Folk af mere dagligdags afdæmpet Temperament havde ofte ondt ved at forstaa ham ret. De opfattede hans Ildfuldhed som Heftighed og Mangel paa Selvbeherskelse.

Da Hostrup lærte ham at kende, var han endnu en Mand i sin kraftigste Alder. Og Hostrup giver følgende Skildring af ham:

„Carsten Hauch var under mine jævnlige Besøg i hans

Hus altid bleven mig kærere. Han var en meget flittig Mand, og til daglig Brug tilbragte han næsten hele Dagen udenfor Maaltiderne paa sit Værelse, saa det var først efter Teen, at jeg kom til at tale med ham; da kom vi gerne ind paa Poesien og var i det hele taget meget enige. Undertiden flød Talen ikke let for ham, han stammede i den; men naar han saa kom i Aande, hævede hans Tale sig til en lyrisk Pathos, som vel var min egen mere tørre Natur noget fremmed, men dog ofte rev mig med, da han i den kunde sige meget dybt og træffende. Han var en religiøs Natur, men dengang uden noget bestemt Stade; tit udtalte han sig som Pantheist, til andre Tider viste han en Forstaaelse af det kristelige, hvortil jeg helt kunde slutte mig, men altid fandt jeg ham, hvor jeg ønskede, i Synet paa det store Spørgsmaal om Godt og Ondt, med en fast Tro paa Menneskets Højhed og Evighed, med et brændende Had til alt, hvad der fornedrede det, og med en urokkelig Overbevisning om Retfærdighedens Sejr. Han forekom mig noget ensidig i sit Syn paa enkelte Digtere, som han ikke havde Smag for, men han var bestandig i Udvikling og lærte efterhaanden at skønne paa meget, som tidligere havde staaet ham fjærnt. Maaske nærmest som Følge af hans tilbagetrukne Liv kunde der undertiden være noget komisk forlegent og distræt i hans Væsen, navnlig naar han kom ind i Stuen og uformodet traf Fremmede. Jeg opdagede ogsaa snart en rørende Naivitet hos ham, som gjorde ham godtroende og indladende, ogsaa hvor det var ilde anbragt. Han var et af de blødeste og bedste Mennesker, jeg har kendt, men sammen med den omtalte Naivitet prisgav dette ham overfor enhver, der havde Lyst til at slaa ham Plader."

Hauch var Fordringsløsheden selv, naar det gjaldt hans egen Person. Overfor hans Digtning var hans Kone hans Dommer og Kritiker, og han rettede sig efter hendes Mening.

Han kunde komme ind til hende næsten undskyldende, naar han havde fuldendt et nyt Arbejde. „Ja, lille Renna," kunde han sige, som om han havde gjort noget galt. „Nu har jeg rigtignok skrevet noget igen, som jeg gerne vil læse for dig, naar du har Tid."

Da Hostrup som ung Mand kom i det Hauchske Hjem,

gik det sin bedste Tid i Møde. Her var ikke blot Hauchs Varme og Fru Hauchs retlinede Sandhedskærlighed. Her var en Ungdom, der bragte Foraar til Hjemmet. Midt i Alvoren og de ivrige Samtaler var der Friskhed og ungdommelig Glæde.

Der var tre Døtre, Mathilde var 19 Aar, Elisabeth var 17 og Marie var 15 Aar, da Hostrup aflagde dem de første Besøg. De var alle stærkt prægede af Hjemmet, ivrige, livfulde og retskafne, varme i deres Sympati, afgjorte i Antipati. De var Følelsesmennesker, og i en Smule ungdommeligt Overmod vidste de om sig selv, at de var det.

Deres Faders fornemme Afstamning betød ganske vist ikke meget for dem. Men der var et Adelskab, som de stærkt følte. Det var det at høre til en storsindet Slægt. Det Adelskab forpligtede, de følte sig som Medlemmer af en Lysets Arme, en moralsk Helteslægt. De kunde udbryde med nogen aristokratisk Selvfølelse: „Der er Gudskelov ikke en uhæderlig Blodsdraabe i Haucherne!"

Det gjaldt ganske vist i fuldt Maal om de tre unge Piger. Men naar Hostrup optaget af det Liv, der slog ham i Møde i det Hauchske Hjem, gengav en saadan Udtalelse for sin Moder og sine Søstre, saa korsede de sig over al den Hovmodighed.

Hostrup skriver om de tre Døtre, at de var alle elskværdige og velbegavede. Den ældste, Mathilde, var en smuk, mørkhaaret Pige med sydlandsk Kolorit. Der var noget drømmende og tilbageholdende over hende, men hun var altid venlig og mild. Hun spillede og sang, skønt hun kun havde en lille Stemme, Folkekomedier og deslige med et smukt Foredrag. Den næstældste, Elisabeth, saa mere nordisk ud. Hun var mindre tillukket og lettere at faa i Tale, og han opdagede efterhaanden, at hun var et ualmindelig varmt Menneske. Han lagde Mærke til, at hun i Selskaber meget længe kunde sidde tavs, men kom der saa noget paa Tale, som hun havde Interesse for, tog hun ivrig Del i Ordskiftet og kæmpede med stor Tapperhed for sin Overbevisning. Den yngste, Marie, var ogsaa en varmhjertet Pige, frisk, livlig og ivrig i alt, hvad hun tog fat paa.

Hauch har neppe givet sig meget af med sine Børn. Han var et Studerekammermenneske, der levede sin bed-

ste Tid, naar han havde Hodet fyldt af et nyt Arbejde. Dog mens Børnene var smaa, har han undertiden sat sig hen og fortalt for dem.

Elisabeth Hauch fortalte senere for sine Børn om en enkelt lille Hændelse, der imidlertid karakteriserede hende selv fuldt saa meget som hendes Fader.

Hun var en lille Pige, da Hauch en Aften havde taget hende paa sit Knæ. Og nu fortalte han med stærk Fantasi og livfulde Udmalinger et Eventyr. Han skildrede Skurken med de kraftigste Farver, saa Barnets dybe Indignation vaktes. Den lille Pige havde en god Part af Faderens Blod i sig, og hendes Harme var let vaagen. Da hun nu hørte om al denne Lumpenhed, blev hun saa indigneret, at hun spyttede sin Fader lige i Ansigtet.

Formodentlig er hun bleven flov bagefter, thi hun glemte aldrig denne lille Begivenhed.

I „Tilbageblik paa et langt Liv“ har Fru Marie Rørdam omtalt Hostrups første Besøg i hendes Forældres Hjem. Hun skriver:

„Eventyr paa Fodrejsen“ kom frem sidst i April*) 1848. Vi var meget begejstrede over det, men især jeg. Og jeg bad Fader saa længe om at indbyde Hostrup, at han tilsidst gik ind derpaa.

I Begyndelsen var det os dog en stor Skuffelse. — — Hostrup var meget alvorlig og tavs, da han kom til os. Vi havde tænkt os ham som Herløv i „Eventyr paa Fodrejsen“, og nu saa vi ham som en nedbøjet og sørgende Mand.

Der gik vist over et Aar, før Hostrup blev hjemme hos os; men saa blev vi ogsaa usædvanlig gode Venner.

Efterat Hostrup var bleven hjemme i Kredsen skrev han nogle Vers med en Filipinegave til Marie Hauch. Her karakteriserer han morsomt den unge Pige. Han kalder hende sin aabne, varme, ivrige Veninde

Hun, som med Handsker intet tager fat
og aldrig bliver lunken eller mat,
som skønt hun med Madonnas Navn betegnes,
dog selv blandt Haucher for kolerisk regnes.

---

*) Det var den 15. Maj.

Hun, der lidt stolt af Hjærtet, som hun har,
er mod sin Ven som Solen mild og klar,
men gram i Strid fast som Magister Brøchner,
thi hun har Mod for tyvetusind Frøkner —

Han minder om hvordan de tit kappedes i Leg og Løjer, men ogsaa stundom nappedes for Alvor. Og han driller hende en Smule med hendes Hauchske Temperament. Han sværger

ved hver en Lysets Aand som Dem besjæler,
ved hver Antipathi, hvorfor De kæler — —

I den Kreds af unge, der efterhaanden samledes i Hauchs og hans Hustrus Hjem, var ogsaa Digteren Chr. K. F. Molbech. Men han synes ikke ubetinget at have gjort nogen heldig Figur. De Hauchske Døtre fandt ham ikke synderlig skøn, og de blev en Smule forbløffede, da han en Aften betroede dem: „Jeg forsikrer Dem for mine Damer, naar jeg om Aftenen klæder mig af og saa ser mig selv i Spejlet, saa kan jeg ligefrem falde i Forbavselse over det menneskelige Legemes Dejlighed.“

Han friede til en af Døtrene. Det første Brev han sendte hende, gik ud paa at han elskede hende, men naturligvis ikke kunde tænke at knytte hendes Liv til sit, om hun ikke elskede ham igen. Saa svarede hun, at det gjorde hun ikke.

Derefter skrev han, at han fremdeles elskede hende og ikke forlangte mere, hvis hun blot troede, at hun engang kunde komme til at elske ham igen.

Hun svarede, at det troede hun ikke.

Tilsidst skrev han, at han stadig elskede hende, og nu forlangte han ikke, at hun skulde elske ham igen, heller ikke at hun skulde tro, hun nogensinde kunde komme til det. Blot hun vilde have ham. Men hun svarede, at det vilde hun ikke.

En Aften da han gik hjem fra Slottet udbrød han til Hostrup, hvem han fulgtes med: „O, gid jeg sad paa en vild Hest og for ud i den vide Verden.“ Den Replik blev siden bevaret i Mester og Lærling. Overhodet har Molbech vistnok staaet Model til Digteren Brink.

Hauch fik adskillige Digterværker til Gennemsyn fra unge Mænd, der led af den almindelige romantiske Digte-

ritis. Undertiden kunde Digtene være saa komiske i deres Ubehjælpsomhed, at han ikke kunde gemme dem for sig selv. Saa kom han ind og oplæste dem for sin Familje. Og Døtrene morede sig da over den grusomme Kadaverlyrik.

En ung, mindre haabefuld Digter havde skildret sin Elskov i følgende Strofer:

> **Hvor jeg saa dig første Gang,**
> **det var udi Vaaren,**
> **hvor jeg saa dig første Gang**
> **blev et Mærke skaaren.**
>
> **Hvor jeg saa dig første Gang,**
> **det var i mit Hjærte,**
> **hvor jeg saa dig første Gang**
> **følte jeg det smerte.**

En anden Digter fortalte om en Skovtur. Han beskrev Selskabet, der fyldte den gammeldags Holstenskvogn med dens fire Sæder bagved hinanden. Emnet begejstrede ham til følgende Linjer:

> **En Pige som Rosen**
> **paa langs med Matrosen,**
> **en Lilje saa skær,**
> **to Herrer i Bagen**
> **ej lønner Umagen**
> **at omtale her.**

De unge, der samledes i Hauchs Hus, morede sig kosteligt over saadanne Poesier.

Hostrup havde gjort Bekendtskab med Generalauditør Hall og hans højst originale Hustru. Han syntes godt om Hall, han fandt, at han havde i sit Væsen en vis lun Humor og sund dansk Jævnhed, der med Rette gjorde ham populær. Siden hen, da Hall var bleven Minister, kunde han more sig hjærtelig over Kong Frederiks Indfald. Han fortalte engang med stor Fornøjelse at Frederik den Syvende havde spurgt ham: „Sig mig, hvad er disse Grundtvigianere egentlig for nogle?" „Det er Grundtvigs Venner!" svarede Hall. „Saa hedder dine Venner vel Hallunker?" spurgte Kongen.

Fru Hall var et meget originalt Menneske. Og hendes Originalitet blev ikke mindre ved, at hun gav den saa gan-

ske frit Løb og aldeles ikke forsøgte at lægge nogen Dæmper paa den. Hun var imidlertid et Menneske med varme Interesser og fuld af Liv. Og baade Hostrup og de tre Frøkener Hauch satte Pris paa hende. De fandt hendes Djærvhed morsom, skønt det ganske vist var noget uberegneligt, hvad hun kunde finde paa at sige.

Hostrup havde gjort Halls Bekendtskab i det Hauchske Hus. Og han blev nu indbudt med til deres unge Selskaber.

Engang havde Fru Hall inviteret Frøkenerne Hauch til Middag. Hun havde udtrykkelig bedt dem klæde sig „lidt ungt og lyst". Da de kom, var der kun inviteret lutter unge Herrer. Og ved Bordet raabte saa Fru Hall til den ældste af de unge Piger: „Sig mig nu, Mathilde, hvad for en af de Fyre vil du helst have?" Da Mathilde blev rød og intet svarede dertil, fortsatte Fruen: „Aa du er ogsaa en sær en. Der er ingen, der er god nok til dig."

Ved et andet Selskab, hvor der blev budt Pandekager rundt — de var formodentlig noget knapt beregnede — raabte Fru Hall over Bordet: „Molbech tog to Pandekager!" Den arme Molbech bad forfjamsket om Forladelse og skyndte sig at lægge den ene tilbage.

En Aften blev en af de Hauchske Døtre anbragt ved Molbechs Side. Formodentlig vilde Fru Hall lave et Parti af de to. Hun holdt af at forsøge paa at lave Partier, skønt hun neppe tit har haft Held med sig. Og hun har vel fundet, at de to passede for hinanden.

Med et føler den unge Pige et Stik paa sin Haand, og hun ser da en stor Loppe, der ugenert gør sig til Gode. Hun vilde straks knuse den, men betænkte sig. I Stedet tog hun den forsigtigt og satte den over paa Digteren. Det var godt nok til ham.

Hostrup har i de Aar været højst ulige i Humør. Han gennemlevede en stærk Brydningstid. Og i et Brev fra en af Haucherne hedder det: Da Hostrup som uforlovet kom til os, var han af og til munter og næsten overgiven, men faa Dage efter kunde han være meget nedtrykt.

Dette stærke, gode Hjem blev imidlertid mere og mere en Sundhedskilde for ham. I en Sang til Hauch og hans Hustrus Sølvbryllup skrev Hostrup om Hjemmet:

Det rige Hjem, hvor Aand og Vid
som Dobbeltstjerner skinne,
og lige fuldt til hver en Tid
man Mennesket kan finde.

Det frie Hjem, hvor Sandhed bor,
af intet Snørliv tvungen,
og Hjærtets Kvad og Skemtens Ord
ej fryser fast paa Tungen.

Det var med alt andet end Glæde, at man fra Hostrups gamle Hjem saa paa det ny Bekendtskab. Hidtil havde man fulgt ham troligt i hans Oplevelser. Saa vidt det lod sig gøre, havde hans Moder og Søstre selv været lidt med. Fra Studenternes Kreds havde han ført sine Venner ind i Hjemmet. Og ingen havde glædet sig mere over hans Sejre end hans Søstre. De havde nydt hans Komedier i Teateret, og hjemme havde de sunget hans Sange ved Klaveret. De kunde dem udenad. Og hans lille Mor var glad og stolt over sin berømte Søn.

Men det Hauchske Hus havde de faaet Lov at staa udenfor. Og selv om de havde kunnet slippe ind paa det fornemme Slot, saa vilde de ikke. De passede ikke i den æstetiske Luft deroppe. Og især havde de slet ikke passet for en Dame som Fru Hauch.

Hun forargede dem, alt hvad de hørte om hende, var dem inderligt imod. Og de lagde et eget Eftertryk paa Navnet, naar de sad med hinanden og skumlede over, hvad „Fru Hauch“ havde sagt.

Madam Hostrup var en stilfærdig Kone. Det laa hende fjærnt paa nogen Maade at være fremtrædende. Hun havde sit gode Humør og sin komiske Sans, men som den var harmløs og hyggelig, fristede den hende aldrig til at gøre sig stærkt gældende.

Laura var forlængst gift og ude af Huset. Tilbage sad Adolfine og Anna. De var begge stilfærdige Piger, musikalske og af et lyst Sind, men mindst af alt fremtrædende. Adolfine var den myndigste af dem. Der kunde vel undertiden være lidt gammeljomfruagtig strengt over hende. Som hun sad der flittig og pligtopfyldende i sit Snørelivspanser var hun et Billede paa smaaborgerlig Retskaffenhed. Hun beundrede Broderen, men hun pralede aldrig af ham. Mange Gange har hun og hendes Moder, naar

det kneb dem med Penge, kærligt søgt at skjule det for ham. De nænnede ikke at fortrædige ham med deres Smaagenvordigheder.

Anna var en blid halvgammel Pige, der nærede den største Beundring for sin Forlovede, Winsløv. Hun ventede sig bestandig noget ualmindeligt af ham.

Det var særlig Adolfine og Madam Hostrup, der drøftede den Hauchske Familje. De lod ikke Christian høre derpaa. Der var meget at udsætte paa Fru Hauch. Efter deres Opfattelse stred hele hendes Optræden imod alt, hvad de forstod ved Kvindelighed.

Antipathi avler sjælden Sympathi. Da Elisabeth Hauch nogle Aar senere gjorde deres Bekendtskab, følte hun sig slet ikke tiltalt af de smaa Damer. De forekom hende sippede. Og da hun engang blev spurgt om, hvad hun havde syntes om Hostrups Søstre, svarede hun: „De lignede de to smaa Fugle i David Copperfield. Det var Miss Lavinia og Miss Clarissa!“

PRÆST ELLER DIGTER

I Sommeren 1849 var Hostrup for første Gang i Norge. Han foretog Rejsen sammen med Ludvig Mynster, der var svagelig og daarligt taalte Strabadser, mens Hostrup var en ypperlig Fodgænger. Det faldt ham da lidt svært stadig at maatte tage Hensyn til sin Rejsefælles Pylrethed. Skulde de bestige en Fjeldtop, blev Mynster saa træt, at de maatte nødvendigt vende om paa Halvvejen.

Det kneb for Hostrup at skulle give efter derfor. Han selv havde netop Lyst til at anstrenge sig, og han befandt sig aldrig bedre, end naar han dygtig træt kom til Vejende efter en lang Dags Marsch. Han fandt, at der var noget umandigt i det at falde sammen over for en Smule Træthed.

Bagefter bebrejdede han sig selv, at han ikke havde været elskværdig nok mod Mynster. Han syntes da, at han havde manglet Medlidenhed med ham og ikke havde

tilstrækkelig haft Forstaaelsen af, at han virkelig var svag. Han havde i sit stille Sind været irriteret over Svagheden i Stedet for deltagende.

Denne lidt drengeagtige Uvilje imod manglende Raskhed bevarede Hostrup noget af sit Liv igennem. Naar en af hans Nærmeste uventet kom til at fejle noget, var den umiddelbare Virkning paa ham i første Øjeblik den, at han blev vred paa ham. Naar han fik tænkt sig om, afløstes Vreden hurtigt af Deltagelse.

Denne Vrede kunde naturligvis være et Udslag af Ængstelse. Og den var flygtig og straks forbi, saa snart han havde besindet sig. Men der laa ogsaa i den en almindelig Uvilje imod Svaghed. Og den kom ganske tydeligt frem, naar han siden trak sine Børn med paa lange Spasereture. Naar en af dem da ytrede Træthed, havde han liden Medlidenhed med dem, men affærdigede det kort som noget, man maatte se at blive Herre over.

Mynster forekom ikke Hostrup egentlig syg, blot slap. Og han havde mange Gange ondt ved at skulle respektere den Slaphed samtidig med, at han i Grunden fandt, at hans Rejsekammerat burde ikke give efter for den. Han havde ikke selv opgivet Ævret under Strabadser, saalænge han havde kunnet holde sig opret.

Og saa havde Mynster stadig slæbt sin hele Beholdning af Teologi med op i Højfjeldet. Han havde været optaget af de samme Spørgsmaal som hjemme, og han vilde stadig tale om de samme Ting. Mens Hostrup havde kastet Uniformen for ret at leve i Øjeblikket. Bagefter frygter han for, at Mynster blot har opfattet hans Feriehumør som Letsindighed.

Hostrup blev forelsket i Norge. Og han glemte aldrig den Forelskelse, skønt han følte sig saa stærkt bunden til dansk Natur og dansk Skønhed som nogen. De mægtige Former, Friskheden, den rene Fjeldluft, der rensede og fornyede, de store Fjeldmarker med deres ensomme vilde Uberørthed, som Kulturen ikke gennem Tusind Aar havde magtet at lægge Haand paa, alt det betog ham som en Aabenbaring. Og Fosserne med deres viltre Trods, med kogende Hvirvler og sydende Jættegryder, det var ham saa nyt, saa friskt, saa skønt, at han syntes, han aldrig før havde set Naturen i dens Oprindelighed. Her var

Verden som den var udgaaet fra Skaberens Haand, mens Danmark var en yndig og velplejet Have.

De to Rejsekammerater havde besøgt Tindsøen. Hele Dagen igennem havde Stormen presset sig sammen imellem Fjeldene og pisket Bølgerne op, stejle og skumtoppede. Om Aftenen havde Blæsten lagt sig, og nu sejlede de ud over Søen, der endnu stadig var i den heftigste Bevægelse. Den rolige Aftenhimmel og den vilde Sø stod i saa mærkelig Modsætning til hinanden, at Hostrup siden ofte talte om det. Og tyve Aar senere skrev han et Juledigt om Freden foroven og Stormen paa Søens Overflade.

Det var en Nat i min Ungdomsvaar
end jeg husker den som i Gaar
Tindsøen laa i Skummet hvid,
Baaden kæmped mod Strømmen strid.

Fire Aarer blev ført med Klem,
det var kun smaat, at de hjalp den frem,
tit det var, som den dødelig træt
vipped og skjalv paa den samme Plet.

Dækket mod Vejens vaade Støv
hvilte jeg selv paa Birkeløv
saa gennem Svælget af Fjelde sat
op i den lyse Sommernat.

Der var der Hvile, Stormens Magt
havde sig nys med Solen lagt,
Søen deroppe var blaa og blid,
kun forneden der end var Strid.

Sejladsen blev da et Billede paa hans eget kæmpende og urolige Liv. Og da han tyve Aar efter skriver Digtet, føler han sig ikke blot ude i Brændingen, hvor Fjelde stænger for Synet. Hvad han i Ungdomsaarene har grebet efter, er nu blevet til en fast Overbevisning:

Men over Fjeldet har Lys jeg kendt,
set at deroppe var Stormen endt,
følt at Freden dalede ned
glattende Spejlet, hvorpaa jeg gled.

Og medens Bølgerne trindt paa Sø
sorte sig rejse og skummende dø,
medens det brager i Stavn og Ror,
nynner jeg trøstig om Fred paa Jord.

De to Turister havde længe været trykket under de truende Efterretninger fra Krigsskuepladsen. Midt i al den eventyrlige Storhed meldte atter og atter Ængstelsen sig, hvordan skulde det dog gaa derhjemme.

Saa kom de til Christiania, og her fik de Bud om Fredericiaslaget. De kunde neppe sove om Natten for den store Nyhed. Og det rørte dem dybt at møde saa megen Samfølelse hos Nordmændene. Den Glæde, Sejren vakte heroppe i den norske Hovedstad, fik dem til ret at føle, hvor nær Danske og Norske var knyttede sammen. Den store Begivenhed kunde vanskeligt have optaget Sindene mere i København end her i Christiania. Og fra alle Sider hørte de bekræftet, hvad de selv haabede paa, at dette var Krigens afgørende Vendepunkt.

Om Efteraaret var Hostrup med til Festen for Oehlenschläger, der nu fyldte halvfjerds Aar. Han fortalte siden ofte om, hvor pudsigt det tog sig ud, da Oehlenschläger med megen Værdighed rejste sig for at takke for al den Hyldest, der havde ombrust ham. Den store Digter var ikke Taler, han havde i Forvejen forberedt sin Tak og skrevet den ned i et langt Digt. Med en flot Bevægelse vilde han trække sit Digt op af Lommen, som man trækker Sværdet af Skeden, men — der var ikke blot intet Digt, hele Lommen var forsvunden. Han stod og stak efter Brystlommen under Kjolen, men Haanden gled ned ad det glatte For, der var ingen Lomme. Oehlenschläger saa sig om, forbavset og hjælpeløs.

Under megen Munterhed maatte nu H. C. Ørsted til og sprætte Lommen op med en Bordkniv. Oehlenschläger havde i Dagens Anledning faaet Storkorset, og den store Stjerne var i sidste Øjeblik syt fast paa Kjolen, saa Lommen var syet til derved. Nu blev Oehlenschlägers Tak befriet, og han fandt snart igen den Værdighed, der anstod sig for en Jubilar som ham.

Faa Dage efter traf Oehlenschläger Hostrup i Teateret. „Tak for sidst", sagde han og rakte ham Haanden. Det var sidste Gang de saaes, i Begyndelsen af det nye Aar døde Oehlenschläger.

I det Digt som Hostrup skrev til Mindefesten for Oehlenschläger, satte han Nationalfølelsen, der var vaag-

net stærkt under Faren, i nøje Forbindelse med hele den store Digters Gerning

> Ja Kæmpekraften
> i Nordens Aften
> paa ny fik Røst,
> og Danmarks Løve
> stod kækt sin Prøve
> paa Jyllands Kyst.
> Da saa den høje
> sin Udsæd gro,
> da Skjaldens Øje
> sig lukked fro.

Den stærkt bevægede Tid, mens alle skiftede mellem Frygt og Haab for Landets Skæbne, satte sig tydelige Spor i Hostrups Digtning. Han, Fredens Mand som han er, føler det, som Faren, der har vakt nye Helte, maler Nationalfarverne op med ny Friskhed. Han synger til de saarede

> og Danebrog, som falmet stod
> i Fredens dorske Dage,
> den skænked de med deres Blod
> dens Purpurglans tilbage.

Det var vanskeligt at samle sig til et større Arbejde i denne Krigens Tid. Det svirrede med Rygter, som det var svært at frigøre Sindet for. Snart var det en Sejr og snart et Nederlag, der skulde bekræftes eller opløses i ingenting. Man gik i Seng om Aftenen med Forventning om, hvad næste Morgen vilde stadfæste, og man vaagnede op med Krigens sidste Rygter i Tankerne. Man fulgte paa Kortet Hærenes Bevægelser og diskuterede om igen og om igen med hinanden, hvad der nu vilde ske, og hvad Følgerne deraf kunde tænkes at blive.

Hostrups dramatiske Høst indskrænkede sig under denne Spænding til et Par mindre Arbejder. Han havde skrevet et lille Lystspil „Familjetvist“ og Vaudevillen „Soldaterløjer“. Det var den politiske Bevægelse og saa Krigen, der var taget fra den mest borgerlige Side. Der er ingen Krigsstemning over Soldaterløjer og ingen folkelig Opvaagnen over Familjetvist. De foregaar begge i et stillestaaende Hjørne af Floden, hvor Strømmen ikke naar ind. Soldaten var Dagens Helt, og Studenten maatte nu

vige Pladsen for den unge Løjtnant, mens den frivillige menige var den Henrik, der satte hele Handlingen i Gang ved sine Paafund. Soldaterløjer opførtes ved en Studenterforestilling og gjorde stor Lykke. Mantzius boltrede sig som den gale Mand og den forbistrede Svensker. Og en af Liebenbergs Kyllinger, Voltelen spillede den nærsynede Pedant med kosteligt Lune. Siden kom Stykket op paa det kongelige Teater og blev ogsaa her modtaget med meget Bifald.

Familjetvist rykkede Virkeligheden lidt nærmere, men Forholdene var saa smaa og Handlingen saa spinkel, at Heiberg, der nu var bleven Teaterdirektør, fraraadede Hostrup at faa det frem paa Scenen. Han mindede ham om det ringe Held, han havde haft med Æstetisk Sans, og raadede ham indstændigt til hellere at holde et saa svagt Arbejde tilbage.

Hostrup fulgte Raadet. I adskillige Aar laa Familietvist vel gemt under Klappen i hans Pult. Først da han havde skrevet Feriegæsterne, tog han det frem igen. Han omarbejdede det til en Vaudeville, og nu gik det ved en Studenterforestilling og gjorde Lykke. Dermed havde det erobret sin hæderlige Plads iblandt hans mindre Arbejder.

Efterat Heiberg var bleven Direktør for det kongelige Teater, var hverken Genboerne eller En Spurv i Tranedans blevet opført. Og nu berettedes det til Hostup, at Heiberg skulde have udtalt sig ret overlegent om disse to Komedier. Han havde betegnet dem som „Fjællebodsløjer“. Det undrede Hostrup, at Forfatteren til „Recensenten og Dyret“ kunde finde, at disse to Arbejder skulde ligge under Teatrets Værdighed, og han skrev da til Heiberg for at faa Rede paa, hvorfor de aldrig opførtes. Han mindede om, at Stykkerne stadig var gaaet for fuldt Hus, og mente, at Publikum derved havde fældet sin Dom over dem.

Heiberg svarede ret stramt, at i hans Regeringstid skulde hverken de eller „Intrigerne“ komme til Opførelse, og han betegnede det som en stor Fejl, at saadanne Lejlighedskomedier nogensinde var naaet op paa det kongelige Teater.

Paa den Tid var Mantzius atter knyttet til Teateret, og han blev mægtig harmfuld over, at Hostrups bedste Ko-

medier skulde kasseres, mens Heibergs egne Arbejder var gode nok, og man ikke tog i Betænkning at spille de ferskeste Duftvaudeviller. Han udbredte sig med megen Højrøstethed over, at det kun var, fordi Hostrup var for demokratisk for den aristokratiske Heiberg. Men han svor paa, at naar Heibergs Stykker alle var glemte, vilde Hostrups leve endnu, thi der var mere Poesi i deres sunde Virkelighed end i alt Heibergs stiliserede Væsen.

Mantzius' tapre Forsvar var ganske vist ikke altid behageligt for Hostrup. Han var ikke videre henrykt ved at blive stillet for en Sammenligning, der i disse Heibergske Tider ikke kunde blive til hans Fordel. Men Mantzius lod sig ikke bremse, naar han først havde taget sig paa at forsvare sin gamle Skolekammerat, saa tænkte han kun lidt paa, at hans stærke Ros kunde komme til at virke negativt. Han søgte blot, saa godt han kunde, at hævne sin Vens Tilsidesættelse.

Ogsaa økonomisk var Udelukkelsen af disse Stykker en kedelig Ting for Hostrup, han havde i Forvejen kun tjent meget lidt paa dem. Overhodet var selv en dramatisk Forfattervirksomhed en temmelig brødløs Bestilling i de Dage. Mange Aar senere udtalte Hostrup at Genboerne fra Teateret i alt neppe havde indbragt ham over halvhundrede Rigsdaler. Det var kun en ringe Sum, imod hvad senere Forfattere havde tjent paa Skuespil med langt mindre Levedygtighed.

Om Vinteren samlede han Minderne fra Norgesrejsen til et lille Syngespil „En Nat mellem Fjeldene“. Det kom imidlertid til at vente adskillige Aar paa Musik, og da endelig Emil Hartmann i 1863 komponerede Musik til det, opnaaede det kun faa Opførelser.

I Sommeren 1850 rejste Hostrup til Jylland sammen med Svogeren Winsløv, der paa den Tid boede i hans Moders Hus. De erfarede nu, at Komedierne havde banet Vejen for dem. Allerede paa Damperen til Aalborg kom en vildfremmed Mand hen og spurgte, om det ikke var Hostrup. Og da han fik det bekræftet, indbød han dem begge til at besøge ham paa hans Gaard i Nærheden af Aalborg. Og som det var begyndt, blev det ved. Det blev et rent Triumftog igennem Jylland, hvor de to Feriereisende gik fra Haand til Haand. De kørtes fra den ene

Gaard til den anden, og overalt mødte de den hjærteligste Gæstfrihed. Alle Steder kendte de „Genboerne“ og „En Spurv i Tranedans“, og det fornøjede dem øjensynligt at gøre Bekendtskab med Forfatteren. De to Feriegæster var henrykte over alle de elskværdige Mennesker, de lærte at kende. I Blokhusene boede de hos en Købmand Klitgaard, og de var begge meget indtagne i hans djærve og joviale Kone. Hun blev senere til Madam Mortensen i Tordenvejr. Rygtet om at „Genboernes“ Forfatter var i Farvandet gik foran dem, hvor de kom frem, og Folk kappedes om at faa fat i dem. Endogsaa paa Badeanstalten i Aarhus, mens Hostrup laa og svømmede i Vandet, blev han genkendt og fik straks en Invitation.

Hostrup havde truffet en Officer, der fortalte om, at man ventede et afgørende Slag ved Isted. Og snart kom Buddet om Sejren her. Nu stod den danske Hær atter ved vor gamle Folkegrænse ved Dannevirke. Med stor Spænding greb man Efterretningerne om Kampen ved Frederiksstad. Og saa kom endelig Freden.

Snart fulgte Troppernes festlige Indtog i København. Hostrup var ogsaa ude for at tage imod dem, han saa dem komme overøst med Blomster, og han glædede sig over, hvor godt mange af dem saa ud. Adskillige blegnæbede og tynde Ungersvende var blevne ranke og mandige.

Hostrup haabede paa, at vi nu under Freden folkeligt skulde fuldende Tilbageerobringen af Sønderjylland. Og det var ham en stor Skuffelse, at det ikke inddroges i Kongeriget. Det var hans Opfattelse, at det burde have været gjort straks, og at vi dengang ved en resolut Optræden kunde have hugget Knuden over og gjort Ende paa den evige Strid med Slesvig-Holstenerne.

Det synes imidlertid, som de styrende mindst af alt var i Stand til Resoluthed. Og som den Kunst at smedde, mens Jærnet er varmt, var en sjælden Kunst i Danmark. Hele Aaret gik, uden at der foretoges noget afgørende, og helt hen paa næste Efteraar skriver Hostrup til en af sine norske Venner:

Hernede er vi endnu stadig bekymrede for de slesvigske Forhold. I Krigen er vi kække nok, men i Freden løber den forbistrede Godmodighed, som er vor Nationaldyd og Natio-

nalfejl, af med os, og Slesvig-Holstenerne sidder nu igen og gør Nar af os lige i vore aabne Øjne.

Om Vinteren skrev Hostrup et Skuespil, der fik Navnet „Tordenvejr". Det var Sommeren i Jylland, der skabte det. Han maatte imidlertid give Informationer hele Formiddagen, og han fik da kun Aftentimerne, der var hans daarligste Arbejdstimer, til det ny Skuespil. Derved skred det noget langsommere for ham end sædvanligt, og han syntes selv, at det mindre lykkedes for ham „at slaa sig løs" end tidligere.

Stykket gjorde ikke synderlig Lykke, da det kom frem paa det kongelige Teater. Efter nogle faa Opførelser henlagdes det. Det blev saa liggende i 16 Aar. Da var Tiden en anden, og Publikum syntes nu mere modtageligt for det stilfærdige Stykke. Dertil kom, at det fik en langt bedre Udførelse. Nu var Fru Sødring Møllerkonen, og Mantzius den svage Ægtemand. Det gjorde nu stor Lykke. Siden har det almindeligt været anset for et af Hostrups lødigste Arbejder.

Hostrup var nu ved at rykke op i Manddomsaarene, men han følte sig endnu ung og ufærdig. Og undertiden kan han spørge sig selv, om han aldrig skal komme til Ende med Ungdommens Brydningstid. Skal han hele sit Liv være en Yngling og aldrig vinde Manddommens Afklaring. I hans pure Ungdom havde Kristian Arentzen kaldt ham „Trop" efter Heibergs „Recensenten og Dyret". Var han i Grunden ikke trods sin gode Embedseksamen og trods den leterhvervede Berømmelse en studiosus perpetuus, der aldrig kom ud over Ungdommens Usikkerhed. Vilde han nogensinde blive en gammel Mand? Vilde han ikke blot blive en visnet Ungersvend? Han kan da skrive til en af sine norske Venner, halv i Alvor og halv i Spøg:

Naar du engang er bleven Sorenskriver, saa faar du maaske Besøg af nogle danske Studenter, som du naturligvis tager rigtig godt imod; — paa en nær er det lutter unge Mennesker, men denne ene er en gammel Karl, som føler sig fremmed blandt sine jævnaldrende og tror paa den evige Ungdom; han laver endnu Studenterviser og er lidt forelsket i alle elskværdige Damer (ogsaa i din Kone) og blæser hele

Verden et Stykke. Samme Person vil da maaske have overlevet sin Digterreputation, men det gør jo ikke noget mellem Venner; han vil i alt Fald have bevaret sin Ungdommelighed og Gemytlighed — og saa Pokker i Vold med det øvrige.

Det er ikke eneste Gang at han taler om, at han vil overleve sin Digterberømmelse. Længe efter, da hans Bøger havde vundet en sikker Plads imellem den Litteratur, som den jævne Befolkning skattede højst, fortalte han: Der var flere Aar i mit Liv, da jeg troede at min Digterberømmelse kun hørte Øjeblikket til, og at jeg vilde blive glemt i levende Live, ligesom Pram blev glemt, da Oehlenschläger kom med en ny Tid.

Han finder tit, at han faar for lidt bestilt, Dagene glider ofte hen uden regelmæssigt Arbejde, og han faar ikke ret meget ud af sin Tid. Den hede Sommer 1852 har kun gjort ham uvirksom. Han vegeterer og lader staa til. Han skriver herom i et Brev:

Det er forunderligt med denne uendelige Sommer, dejligt, men meget svækkende i moralsk Henseende. Vi lever alle (med Undtagelse af Rømer, Voltelen og slige Eksamenshelte) ganske som Sydboere, glade og fornøjede, men kun for Øjeblikkets Nydelse, dovne til det yderste, pinte af Samvittighedsnag, naar vi et enkelt Minut vaagne til Bevidsthed, men dovnende, sludrende, spaserende det væk i det næste. Jeg gruer for Dommedag, som nærmer sig med stærke Skridt, men har ikke Kraft til at lave mig i Stand til at modtage den. Idel Solskin fra Morgen til Aften og saa de dejlige Nætter, som man neppe tør sove fra end sige profanere med Arbejde! — Ja i dette Øjeblik længes jeg efter en kold Blæst, der kan rive det bedaarende grønne fra Trætoppene og synge en ordentlig Bodssalme for mine forvænte Øren. Lykkelige Kopist, du har fast dagligt Arbejde!

Sommeren 1851 er helt optaget af skandinaviske Møder. Krigen havde knyttet Baandene fastere mellem dansk, norsk og svensk Ungdom. Det Held vi havde haft, styrkede de andre skandinaviske Folks Tro paa vor Fremtid. Ligesom Ulykken i 1864 svækkede denne Tro og løsnede Baandene imellem os. Vor indre Fremgang og den store Samlingstanke syntes at arbejde Haand i Haand. Der var kommet en stærkere Tro paa, at det, der var

ungdommelige Drømme og Fantasier før, nu lod sig føre ud i en praktisk Virkelighed.

Hostrup var først til en Festlighed i Lund og siden med paa et Togt til Christiania. Han var nu Veteran blandt Studenterne, han hørte til Generalstaben. Men han brød sig kun lidet om at have sin Plads iblandt Honoratiores. Han vilde hellere blive ved at regnes imellem de Menige. Han ønskede at drukne i Mængden for uforstyrret at kunne hengive sig til de Indtryk, han modtog. Han følte sig saa blottet for Evner til at repræsentere og havde saa ringe Tillid til sig selv som Festtaler, at han helst vilde gemme sig saa godt som muligt. Det var ham kun en Ubehagelighed, naar han blev draget frem og hædret, og der blev udbragt Skaaler for ham.

Baade Hauch og Grundtvig var med paa Norgesturen, og det var første Gang Hostrup kom til at veksle nogle Ord med Grundtvig. Han var i den senere Tid jævnlig kommet i Vartov, det forekom ham, at Grundtvig havde mere at sige end nogen af Byens andre Præster.

Grundtvig havde neppe megen Interesse for Hostrups Komedier. Han regnede overhodet ikke dramatisk Virksomhed højt. Men maaske havde han lagt Mærke til ham i Vartov. Eller han har under den korte Samtale faaet et Indtryk af, at der var noget Fællesskab imellem dem. Han indbød da Hostrup til at besøge ham i hans Hjem.

Mærkelig nok benyttede Hostrup sig ikke af denne Indbydelse. Og først flere Aar efter, da han var traadt i mere bestemt Discipelforhold til Grundtvig, fandt han ogsaa Vej til den Kreds, der personlig samledes om ham.

Blandt de stadige Gæster i Hauchs Hjem var Komponisten Hejse. Mangen Aften fulgtes Hostrup med ham, naar de gik hjem, og de kunde da ikke blive trætte af at prise de Mennesker, de her havde lært at kende. De var begge enige om særlig at berømme den næstældste Datter Elisabeth. Og Hostrup, der fandt, at han selv var for gammel til at turde tænke paa at knytte en saa ung Pige til sit Liv, opfordrede Hejse til at søge at vinde Elisabeth Hauch. Hejse syntes ogsaa at have tænkt noget paa det, og i den følgende Tid søgte Hostrup at gøre sig fortrolig med den Tanke, at Hejse og Elisabeth var bestemte for hinanden.

Hejse indførte Hostrup i den gamle Sibberns Hus. Sibbern var en livfuld Mand, der ganske indtog de yngre ved den Respekt, hvormed han bestandig hørte paa deres Mening. Siden fortalte Hostrup et pudsigt Eksempel paa, hvordan han som filosofisk Tilskuer kunde stille sig iagttagende ogsaa overfor Ting, der gik ud over ham selv. Han havde et Par store Sønner i den noget uregerlige Overgangsalder. En Dag hørte han Latter og Støj i Haven, og da han gik derud saa han, at hans Drenge stod og slog Ruder ind i Huset med Sten. Det syntes dem aabenbart kostelige Løjer, og naar en Sten ramte godt, og Glasstumperne faldt klirrende ned, var de henrykte.

Sibbern stansede forbavset over en saadan Dristighed. „Nej se, se!“ udbrød han for sig selv, „mon de nu ogsaa vil knuse den Rude? Ja virkelig! Men saa den der, skal den ogsaa ud? Ja saa sandelig!“ saadan stod han i passiv Forbavselse og betragtede deres Hærværk.

I Sibberns Hus kom ogsaa Frøknerne Hauch. Og mangen Aften, naar de gik derfra, fulgte Hostrup og et Par andre af Herrerne de tre Slotsfrøkener hjem.

I Vinteren 1851—52 var Hostrup stærkt optaget af et Arbejde, som han selv ventede sig meget af. Det skulde give hans Samtids Billede, Underklassesønnen, der føres af Bladredaktøren ud i Verden. Hans Helt er ikke mere Studenten, der vel er fattig paa Lommepenge, men iøvrigt hører til Samfundets Kælebørn. Han havde Følelsen af, at der var begyndt en Folkevandringens Tid indenfor Folkene selv, saaledes at de, der før havde levet i Skygge, nu krævede at faa Del i, hvad der gav Livet Værdi. Det var Bondedrengen, hvis Tur nu var kommet til at tage sin Plads ved Livets Bord.

Hostrup valgte imidlertid Eventyrformen i sin Komedie. I „Genboerne“ og „En Spurv i Tranedans“ havde Eventyret nærmest været den romantiske Modsætning til det komiske, her blev det Stykkets moralske Betydning. Ellefolkene var den Underklasse, hvorfra den ny Tids Helt steg frem. Og tillige var disse Underjordiske den retskafne og hæderlige Undergrund under Civilisationens Fordærvelse.

Det blev „Mester og Lærling“ han nu skrev, et Stykke han hele sit Liv omfattede med en særlig Kærlighed,

maaske netop fordi han under Udarbejdelsen havde været sig saa stærkt bevidst, at han vilde sige noget dermed, og at det var noget af et Foredrag i dramatisk Form.

Lige efter at han havde fuldført det, skrev han i et Brev derom:

Siden dit sidste kærkomne Brev har jeg været bortrejst, ikke til Frankrig eller Italien, men til Maanen, eller hvad det Land hedder, hvor Poeterne aandeligt maa rejse hen for at se og høre Nyt. Jeg har medbragt derfra et romantisk Sangspil i fem Akter — — — der ikke er trist som Tordenvejr men — som Voltelen, Liebenberg og Winsløw, der har læst det, sige — fuldt af Vaarluft og Ungdom. Uden Beskedenhed tror jeg, at de har Ret, og at du vil komme til at synes rigtig godt om det. — — — Ja du maa nok le af min Faderforfængelighed og Lyst til at snakke om mine Børn; jeg ler selv af den. Men den er saa naturlig, da jeg i den senere Tid kun har levet i denne Skinverden, og derfor intet har at fortælle dig fra den virkelige, som omgiver mig.

„Mester og Lærling" blev indsendt til Casino, hvad Hostrup siden betegnede som et Misgreb. Direktøren havde bedt ham om en Eventyrkomedie, og da han saa fik denne, var han meget tilfreds dermed. Stykket spilledes ogsaa respektabelt, men vist heller ikke mere. Adolf Rosenkilde var ret god som Komediens morsomste Figur, Redaktør Grønholt. Men først da Mantzius fik fat i denne Rolle, kom den til sin fulde Ret.

Til denne uvidende Stræber, Grønholt, havde Hostrup laant nogle Morsomheder fra Flyveposten. Dette Blad nød kun meget ringe Agtelse i litterære Kredse. Det kaldtes almindeligt „Lyveposten". Og Studenterne spottede ofte Redaktøren ved deres Faslelavnsløjer. Saa kvad de om ham:

Og det var i Aaret før i Fjor,
da var han en Rokkedrejer,
men end der sker Mirakler paa Jord,
ti nu er han Edvard Meyer.

Flyveposten havde en ulykkelig Tilbøjelighed til at slaa om sig med fremmede Ord. Navnlig holdt Edvard Meyer meget af at præsentere latinske Fraser. Og Holbergs Per

Degn kom ikke uheldigere derfra. Hans Latin vakte vild Munterhed blandt de klassisk dannede Studenter.

Hostrup lod nu Grønholt slaa om sig med de græsseligst latinske Brølere. Iøvrigt lignede han vistnok slet ikke den i Grunden godmodige Edvard Meyer. Men da han virkelig havde brugt nogle af disse latinske Forskrækkeligheder, mente Godtfolk snart at kunne skønne, at det var ham, der var sigtet til.

Meyer havde selv siddet ved Stykkets første Opførelse og moret sig over det uden at ane, at han behøvede at tage det fortrydeligt op. Men da han gik fra Teateret, sagde en Ven til ham: „Hør, det er sgu dig!" Dermed var al hans Fornøjelse spoleret, og i næste Numer af Flyveposten lagde han ud med en forbitret Protest. Han advarede Københavns Borgerskab imod en Forfatter, der havde vist, at intet Privatliv var ham helligt, og da han skrev mange Komedier, vilde Turen nok komme baade til dem og deres Koner og uskyldige Børn.

Hostrup tog til Genmæle i Fædrelandet, men hvad hjalp det, de Læsere, der fandt Behag i Flyveposten, kendte ikke det mindste til det fornemme, nationalliberale Blad.

Næste Gang „Mester og Lærling" blev opført, mødte en betydelig Flok af Meyers Forsvarere for at pibe Stykket ud. Saa snart Grønholt viste sig, begyndte Pibekoncerten, og Spektaklet blev saa infernalsk, at Stykket maatte standse, mens der blev gjort lyst paa Tilskuerpladsen. Saa fortsattes det igen, indtil Redaktøren sang Sangen om, hvordan han var blevet en stor Mand. Atter rejste der sig en Pibestorm. Og endelig ved Stykkets Slutning kæmpede Pibere og Klappere en voldsom Kamp. Klapperne gik imidlertid af med Sejren, det hed sig endogsaa, at de smed Piberne ud, og bagefter sang de nede fra Tilskuerpladsen paa en kendt Melodi fra Krigen:

Hostrup har Sejer vundet
Hurra! Hurra!

Spektaklerne gentog sig hele Foraaret, hver Gang Stykket blev opført. Direktøren var glad, han gned sig i Hænderne over det smækfulde Hus, han havde hver Aften. Men Hostrup var en Smule ked af det. Han

ønskede ikke sit Stykke opfattet som et polemisk Arbejde, og det forekom ham, at midt under al den Larm, var det umuligt for det romantiske Lystspil at komme til sin Ret. Folk havde ikke Ro til at give sig hen til det. Det hele blev til Demonstrationer for og imod.

Da Udpibningerne ikke syntes at skulle faa Ende, maatte Politiet tilsidst til at tage Affære. Der blev nu anholdt en Del Personer, og en af dem forklarede pudsigt nok, at han aldrig havde kunnet lide denne Edvard Meyer, derfor var han gaaet hen for at pibe ham ud.

Denne Teaterstorm havde vakt megen Opsigt. En Aften var Hostrup kommen ud til Hauchs, og Fru Hauch bad da Pigen sætte en Kuvert til ham. Men hun havde ogsaa hørt om disse Teaterskandaler, og hun svarede forbavset: „Hostrup! tør han gaa ud?“ Hun mente vel, at han efter den slette Streg, han havde begaaet, ikke kunde være ganske sikker paa Københavns Gader.

Nogle Aar efter blev „Mester og Lærling“ spillet paa ny, denne Gang paa Folketeateret. Mantzius havde atter vendt det kongelige Teater Ryggen, og nu tilfaldt Grønholt ham. Han fik en ypperlig Figur ud af den lumpne Stræber.

Han laa netop i den Tid i Strid med Dagbladets Redaktør, Bille. Og nu fik han den Ide at lade Grønholt ligne Bille, saa han fik hans Ansigt og Bevægelser. Publikum morede sig over at genkende en af Københavns toneangivende Størrelser paa Scenen, skønt man ganske vist fandt det meget nærgaaende. Bille selv lod sig imidlertid ikke gaa paa af det. Mantzius kunde undertiden skele lidt, og det benyttede Bille i sin Hævn. Han havde selv været i Teateret ved den første Opførelse og efter første Akt sendte han sit Visitkort op til Mantzius. Paa det stod der: „Det er meget godt. Kun skeler jeg ikke!“

Nu var der ingen mere der tænkte paa Edvard Meyer.

En Aften var Hostrup kommen til at sidde ved Siden af Poul Chievitz i Teatret.

Chievitz var ingen Beundrer af de Hostrupske Skuespil, i sin litterære Satire „Det kedelige Drama“ slaar han af Hjærtens Lyst baade efter Hostrup og Hauch. Han viser dem imidlertid det Hensyn at forsøge Overgangen, hvor Gærdet er højest. Det var „Eventyr paa

Fodrejsen" og „Søstrene paa Kinnekullen", der maatte holde for. Men da han valgte at angribe et Par af Modstandernes stærkeste Fæstninger, kom han i følelig Grad til at mangle tilstrækkelig stærkt Skyts.

Her i Teatret saa han og Hostrup et oversat, fransk Stykke. Chievitz roste det som et snildt bygget Arbejde. Hertil bemærkede Hostrup, at det poetisk var et temmelig svagt Stykke. Chievitz udbrød da irriteret: „Et Skuespil skal ikke være Poesi, det er Arrangement!"

I Sommeren 1852 kom Hostrup atter til Norge. Upsalenserne, der ikke havde været med Aaret før, vilde nu ad Søvejen gæste Norge. De kom paa Vejen først til Lund og siden til København. Under deres Besøg fik Hostrup et Brev fra en af sine norske Venner, der var ansat i Politiets Tjeneste. Hans Brev var en Ordre til at møde, skrevet paa en af Politiets Blanketter, og den skulde selvfølgelig lystres. Saa slog Hostrup sig sammen med Svenskerne og fulgte med dem til Christiania som den eneste danske Deltager i Togtet.

De sejlede Sankt Hansaften over Kattegat. Det var en stille smuk Sommeraften, og de unge Svenskere fandt da paa at holde Sankt Hansfest paa Skibet. De rejste en Majstang, som de pyntede med brogede Tørklæder og Blomster fra alle de Buketter, de havde faaet ved Besøget i København. Og saa blev der talt og sunget og danset Nationaldanse langt ud paa den lyse Sommernat.

Det var altid siden Hostrup en Glæde at komme til at fortælle om Norge og vise Billeder fra de Steder, hvor han havde været. Han havde som saa mange Danske faaet stor Kærlighed ikke blot til norsk Natur, men ogsaa til det norske Folk. En Del Aar efter skrev han: „Mit Hjærte hang altid ved dette Land og dets Befolkning, der nu gik en aandelig Storhedstid i Møde, medens vi, i alt Fald i Verdens Øjne, maatte træde i Skyggen."

I den varme Sommer 1852 havde han imidlertid beredt sig paa en længere Rejse. Han følte, at han havde set for lidt af den store Verden. Og nu søgte han og fik en Statsunderstøttelse, der satte ham i Stand til at tilbringe en Vinter i Italien.

Han havde i Grunden længe tænkt paa en saadan Rejse, men han blev ved at skyde den ud. Naar det kom

til Stykket, var det vist slet ikke saa fornøjeligt endda. Han var maaske for gammel til at drage paa saa lange Rejser. Han hang stærkt ved Hjemmet, og han forudsaa, at han i Italien vilde lide af Hjemve. I et Brev skriver han med komisk Overdrivelse, at han vilde dø af Hjemve.

Men hans gode Venner pressede paa. Og han erkendte gerne, at han kunde have godt af at rejse. Man kunde nok trænge til at ryste Støvet lidt af sin Frakke, og han vilde gerne tro, at man ogsaa kunde vinde Kraft ved Ensomheden ude i det fremmede.

Men han er vis paa, at han vilde føle Ensomheden stærkt imellem Folk, hvis Sprog han kun halvt forstaar, og i en Natur, i hvilken han trods al dens Dejlighed dog aldrig ret kan komme til at føle sig hjemme. Han kommer da til det Resultat, at han vil rejse mere af Pligtfølelse end af Lyst. Og han trøster sig med, at naar han kommer hjem igen, skal han være en hel Karl, der med saa meget større Glæde gæster Vesterhavet og den jyske Hede og Fyns Blomsterbed. Alle disse Rejser skal saa danne et nyt Afsnit af hans Liv, betitlet: Jens Kristrups Vandreaar, der skulde følge efter hans Læreaar og danne Overgangen til hans Leveaar.

Det er helt mærkeligt at se hans Modstand imod at rives ud af de tilvante Forhold. Og dog var Hostrup et Menneske, der netop havde særlige Betingelser for at faa noget ud af en Rejse. Hans vaagne Modtagelighed gjorde ham til en utrættelig Iagttager. Og han kunde byde sig selv en anstrengende og lang Dagsmarsch, uden at han behøvede at frygte for at trættes af Indtrykkene eller at tabe den livfulde Optagethed af, hvad han saa.

Alt som Tiden nærmede sig, og det virkelig skulde blive til Alvor med den Rejse, fik han dog mere og mere Mod derpaa. Og endelig da det mørke Efteraar begyndte, og han nu kunde fare afsted til et Land med Sol og Sommer, følte han det som en stor Herlighed.

Han havde i de senere Aar atter sluttet sig en Del til den Liebenbergske Kreds. I Pinsen 1852 havde han været med paa den aarlige Fodtur, der altid strakte sig over flere Dage.

Han havde her fundet sig en Del yngre Venner, blandt hvilke kan nævnes Jakob Voltelen, Adolf Knudsen og

H. Nutzhorn. De kom ogsaa i hans Moders Hjem paa Rolighed. Adolf Knudsen var en udmærket Klaverspiller, og der blev da sunget og musiceret. Eller Tiden gik med Samtale, undertiden med Leg. Hostrup var da en fornøjelig Deltager.

Iøvrigt omtales han af sine Venner som stilfærdig og ofte tavs. Han blandede sig nu saa lidt som tidligere i Diskussioner, om han end stundom kunde falde ind med en gemytlig rammende Bemærkning.

I en Rundsang han nogle Aar tidligere havde skrevet hedder det:

Nu en Skaal for Musikussen,
ham derhenne — Adolf Knudsen!
Han har til de skønnes Lyst
søde Toner i sit Bryst,
han kan til de skønnes Kval
synge som en Nattergal.

Voltelen bestandig sparker
om i Litteraturens Marker;
alt, hvad der er sat paa Prent,
er ham mestendels bekendt.
Trykkersværtens Lugt er ham
som den bedste Morgendram.

Nogle af Hostrups yngre Venner kom ogsaa i det Hauchske Hus. Foruden Hejse kom Adolf Knudsen og P. Koch, der siden blev gift med den ældste Datter. Ved Foraarstid arrangerede Fru Hauch undertiden Skovture, der dog gerne foretoges til Fods. Hun havde da sine tre Døtre med og en Del af sine unge Venner. Hostrup deltog altid med stor Fornøjelse i disse Ture. Men hans Moder og hans Søstre syntes aldrig rigtig om, at han var med. Og de kritiserede Fru Hauch og skumlede over, at hun nok lavede disse Ture bare for at faa sine Døtre anbragte.

Om Efteraaret, da Hostrup skulde rejse til Italien, holdt Studenterforeningen en Afskedsfest baade for ham og Hejse, der skulde dyrke Musiken i Leipzig, og saa Forchhammer, den senere Rektor paa Herlufsholm, der ligeledes skulde sydpaa.

Bagefter hædrede Liebenbergs Kyllingeflok dem med en mere privat Højtidelighed.

Lokalet var pyntet med Flag og udhulede og oplyste Græskar. Voltelen, der tidligere havde forfattet den morsomme lille Parodi-Vaudeville „Marens Kæreste“, havde skrevet et Festspil, der foredroges bl. a. af Mantzius.

Det hed sig almindeligt, at Overskou, der var Sceneinstruktør ved Det kongelige Teater, ikke altid sørgede for at komme i rette Tid af Vejen, naar Tæppet gik op. Og paa Festprogrammet ved denne Lejlighed stod udtrykkelig: Overskou ses ikke paa Scenen.

Mantzius optraadte som en gammel Musa, der med parodisk Højtidelighed foran „Venskabets Alter“ tog Afsked med de grumme Børn, der flygtede fra hendes Bryst. Derefter optraadte Germania, en mager Kvinde i Silkekjole og Guldur og Italia, en fed Kvinde med Ørenringe og Pil i Haaret og grønt Forklæde. Germania henvender sig kun til Hejse, da hun vel ved, at Hostrup er hendes Foragter. Men den smækfede Italia byder ham velkommen.

Bagefter rejste Hostrup sig og oplæste et Afskedsdigt til Venneflokken. Han omtalte alle de Forandringer, der vilde ske under hans lange Landflygtighed

Ak, naar jeg kommer igen, er Edvard Meyer forsvunden,
gør eclat i Paris, bliver vel Prins-Præsident

Han vendte sig derefter til alt, hvad han vilde se i det fremmede. Molbech var paa den Tid i Italien.

Molbech sniger sig lumsk forbi de støjende Klynger,
stjæler af Ord og af Blik mangen yndig Sonnet —

Dog hvad gavnede det ham, naar han skulde forlade Blaagaardsvejen og de herlige Blaamænd, hele den gamle Vennekreds.

De som kvad mine Kvad og kæled saa ømt for min Muse,
Ak — og som ofte til Løn blev bombarderte med Skidt.

Det var Hostrups Mening at fare hurtigst muligt ned igennem Tyskland. Han vilde kun opholde sig et Par Dage i Leipzig for at kunne være sammen med Hejse. Det var ikke blot hans Længsel efter at komme mod Syd, men ogsaa den Antipati, han fra Krigens Aar endnu havde imod Tyskerne, der drev ham afsted.

Han havde kendt Molbech fra sin Ungdom, da de ofte havde truffet hinanden i Akademikum. Molbech havde spillet med i hans første Studenterkomedier, han havde været en morsom Klemme i Genboerne. Siden havde de mangen Aften været sammen i Hauchs Hus.

Nu traf Hostrup ham igen nede i Rom. Men der var bestandig Antipati imellem dem. Hostrup fandt Molbech svulstig, naar han kom med poetiske Udbrud, han fandt ham ofte lyrisk sentimental, og han havde givet et ikke synderlig godmodigt Billede af ham som Digteren i Mester og Lærling. Til Gengæld fandt vistnok Molbech, at Hostrup var et overfladisk Talent uden dybere poetisk Begavelse.

Hostrup gjorde sig imidlertid megen Umage for at være retfærdig mod sin usympatiske Ungdomsbekendt. Han søgte at bekæmpe sin Uvilje imod ham og yde ham al den Anerkendelse, han paa nogen Maade kunde.

Naar han siden omtalte Molbech, var det altid med stor Varsomhed. Han følte, at han ikke ret turde stole paa sin egen Dom her, hvor han manglede i saa høj Grad Sympati. Det kunde let paavirke hans Dom ogsaa over Molbechs Digtning. Han var ikke sikker paa, at hans Ligegyldighed overfor den ikke skyldtes, at han havde saa lidt tilovers for Forfatterens Person.

Saa bestræbte han sig da for at bedømme ham uhildet. Denne Bestræbelse spores ogsaa i hans Breve fra Rom.

Første Gang han nævner ham, omtaler han et lille Sammenstød de har haft:

Overhodet bliver jeg forkælet her som hjemme — skriver han til sin Moder — og her er ikke en, hvis Opførsel imod mig jeg ikke har Grund til at glæde mig over. Kun har Molbech en Gang prøvet paa at være studs, men jeg frabad mig alvorligt slige Narrestreger til stor Forbavselse for de unge Kunstnere, som hidtil taalmodigt har taalt hans Uartigheder, naar han var i daarligt Humør. Molbech vil i Grunden gerne være gemytlig, men han er af Natur eller Opdragelse vrippen ligesom Faderen og kan ikke holde Styr paa sin egen Galde. Vi kommer ellers altid godt ud af det med hinanden.

Kort Tid efter taler han om Molbechs ikke faa Fortjenester blandt de skandinaviske Kunstnere. Men saa har

Hostrup været saa heldig at komme med til et rigtig romersk Bal. Og han noterer da, at Molbech, der kom omkring hos en Del Familier og talte godt Italiensk, aldrig havde set noget sligt. Og han var ikke lidt misundelig.

Et Par Dage efter skriver han:

Molbech er forsvunden af vort Selskab, det siges at han ivrig studerer Tysk, og efter forskellige Rygter — enten skal være Professor i dansk Litteratur i Kiel for senere efter sin Faders Død at blive det i København, eller efter Hammerichs — være Lærer for den lille Glücksburger. Det er nemt nok saadan at have Fanden til Morbroder. Hvem der havde saadan et lille Embede paa en 400—500 Rbd., som levnede mig Tid til Forfatterskab; men Prinselærer vilde jeg rigtignok ikke være — og duede heller ikke dertil, og jeg turde da heller ikke være Professor; men Bibliotekar i Molbechs Plads, det vilde ikke være saa galt, og det var vel noget, man kunde komme efter med god Vilje — —

Endelig er der hans Anerkendelse af Molbechs dramatiske Arbejde „Dante". Her har Hostrup trængt al Uvilje tilbage. Han skriver:

Molbechs „Dante" synes jo at have gjort stor Opsigt, og det er jo ogsaa sikkert hans betydeligste Arbejde, som I dog skulde læse, hvis I kunde faa fat paa det. — Der er meget mere Kraft deri, end jeg havde tiltroet ham, og Heiberg har neppe gjort Ret i at forkaste det — uagtet dets dramatiske Mangler.

Igennem flere Aar havde Hostrup tumlet med det Spørgsmaal, om han ikke skulde lægge Forfatterværsenet paa Hylden og i Stedet være Præst. Han vidste med sig selv, at han ikke kunde være baade Præst og Digter paa en Gang, han maatte vælge.

Det, der gjorde Valget vanskeligt, var ikke blot, at det kneb ham at beslutte sig til at vende Ryg til al dramatisk Virksomhed, der ofte havde forekommet ham saa festlig og fornøjelig.

Men det var ogsaa, fordi han følte sig selv uværdig til en Præstegerning. Han syntes, at han var altfor daarlig en

Kristen til, at han turde træde frem for Verden som en Jesu Kristi Discipel. Han maatte vokse meget endnu. Og mens han gik og sled med det Spørgsmaal, følte han det, som han var kørt fast og ingen Vegne kunde komme. Han blev ved at staa paa Skillevejen uden at komme Afgørelsen et Haarsbred nærmere. Og han havde ingen Følelse af, at han modnedes til Gerningen. Snarere kunde han i mismodige Øjeblikke synes, at han blev mindre og mindre værdig til at kalde sig kristen. I de sidste fire Aar var han i alt Fald ikke kommen til større Klarhed i det Spørgsmaal.

I 1850 havde han skrevet til Ingemann:

Som mit egentlige og nærmeste Maal har jeg sat det at blive Præst og stiller mig derfor helst nu i de teologiske Kandidaters beskedne Klasse.

Nu i Begyndelsen af 1853 skriver han til sin Moder:

Præst vil jeg i alt Fald ikke være, før det viser sig anderledes tydeligt end nu, at jeg tør det. Jeg ved jo, at jeg som Digter har faaet et lille Pund, men jeg ved jo ikke, om jeg har noget at være Præst paa. Jeg synes, det maa være saa dejligt at kunne leve helt og udelt for det ene, som dog er det vigtigste; men jeg kan dog heller ikke svigte det Kald, jeg har til at være Digter, det har jeg jo da ikke givet mig selv, saa jeg har jo dog et Ansvar der og har ikke Ret til at grave mit Pund ned; jeg ved jo desuden, at jeg ogsaa dermed kan tjene Gud, — men — hvordan skal jeg kunne forene det at skrive Komedier med at være Præst; skal jeg komme til at du noget som Præst, da føler jeg, at jeg maa hengive mig helt dertil. Skomager kunde jeg være ved Siden af, men ikke Digter, for baade Digter og Præst er fuld Livsgerning, som hver for sig tager alle vore aandelige Kræfter i Brug. — Aa, det er i Grunden en Skam af mig at plage dig med mine gamle Bekymringer — —

Undertiden kan han faa Samvittighedsnag over det Dagdriverliv han fører i Rom. Han synes ikke, han har gjort sig fortjent til saadan en Ferie. Han har ikke Ret til at ødsle saadan med sin bedste Arbejdstid. Han skriver da:

Tit synes det mig rent galt, at jeg fløj bort i Stedet for at blive hjemme og bestille noget, — jeg ved jo endnu slet

ikke, om der kommer noget ud af denne Rejse, — og saa oven i Købet Vinteren, som jo ellers er min bedste — ja — næsten eneste Arbejdstid; —

Men saa trøster han sig med, at han har jo gjort større Galskaber før. Og han fortsætter:

Jeg er vist bleven gammel hernede, for jeg har ikke det Mod som før, og jeg synes, det maa være saa herligt at have faste aarlige Indtægter; Præst kan jeg ikke blive, før jeg virkelig *tør;* og før det klarer sig for mig, om jeg skal vende Ryggen til min Digtervirksomhed.

Han føler det pinagtige ved bestandig at blive staaende paa den samme Skillevej uden at kunne tage en resolut Beslutning.

Det er grueligt at blive draget til to Sider og ikke kunne komme paa det rene med, hvilken man skal vælge. Poesien fortryller mig, men min inderste Længsel driver mig til at blive Præst. Men det maa jo dog en Gang vise sig, hvad jeg skal, jeg kan jo ikke altid blive gaaende i dette Virvar; — gid jeg blot snart maatte blive klog paa mig selv.

Siden fortalte Hostrup ofte om denne Vinter i Rom, da han mellem de store Omgivelser var med i et frit og lykkeligt Kunstnerliv. Der var ingen Periode i hans tidligere Liv, han saa gerne fortalte om eller dvælede ved i Mindet.

Da han kun var daarlig til at barbere sig selv, lod han Skægget staa. Og han fik nu et kraftigt, mangefarvet Skæg, som Molbech imidlertid fandt, klædte ham godt. Molbech var dog vist ret ene om den Mening, og Hostrup havde da heller ikke rigtig Tillid til hans Dom paa det Punkt.

Han lagde sig efter den bløde Kunstnerhat, den senere saakaldte Grundtvigianerhat.

Fra sin tidlige Ungdom havde han bøjet de stive opstaaende Flipper ned over Halstørklædet. Nu anlagde han en vid og figurløs Jakke. Saadan som hans Dragt nu var bleven, holdt han den i alt væsentligt uden ringeste Hensyn til de skiftende Moder. Og hans Skrædder maatte hovedrystende og protesterende bøje sig for de Fordringer, han stillede til Dragtens Bekvemmelighed.

Mange Aar efter fortalte han om Tarantellaen, som de

unge romerske Piger havde danset, første Gang han havde været til Bal i Rom. Han forsøgte at vise Dansen og knipsede med Fingrene efter Castagnetterne, mens han hoppede paa et Ben. Eller han fortalte, hvordan han selv havde maattet danse Saltarelle og til stor Fornøjelse for Italienerne havde stillet sin Ubehjælpsomhed og Kejtethed til Skue.

Og han fortalte om den gamle skikkelige Borgerkone, han boede hos. Hun læste kun en eneste Roman. „Vorherre har været saa god imod mig" — plejede hun at sige, „at han har givet mig en saa daarlig Hukommelse, saa hver Gang jeg er kommen til Enden, har jeg glemt Begyndelsen." Saa kunde hun begynde for fra igen og paa den Maade hjælpe sig med den ene Bog.

Eller om Kammeraten, der ved Kunstnergildet fik for meget og med det elskværdigste Smil af Verden ganske stille gled ned ad Stolen, ned paa Gulvet, under Bordet. De maatte have ham paa Benene og transporteret hjem, mens han ustandseligt holdt vrøvlende Foredrag for sine Hjælpere.

Derhjemme blev hans Værtinde heftig forfærdet, hun havde aldrig nogensinde i Rom set den Sygdom før. Hans Følgesvende forklarede hende, at det var en Sygdom, Nordboerne ofte fik i Carnevalstiden, og det vilde være forbi den næste Dag. Men det hjalp ikke. Den gode Kones Ængstelse blev ikke derfor mindre. Og hun besluttede sig da til at vaage hos den fulde Logerende. Hun fandt frem en Nathue, der havde tilhørt hendes afdøde Mand. Og den trykkede hun ham lempeligt ned over Panden. Men saa ofte hun satte den paa, rev han den af og kastede den hen ad Gulvet. Med største Taalmodighed samlede hun den op igen og satte den atter paa hans Hode, hvorefter han paany hev den hen ad Gulvet. Omsider faldt han i Søvn. Og næste Morgen var ganske rigtig Sygdommen overstaaet.

Hostrup viste Billeder frem af Kunstværker, eller han fortalte om Peterskirken, hvoraf han i mange Aar havde et Billede hængende i sit Værelse. Han havde ogsaa et mindre transparent Billede, der holdt op for Lyset viste Kirken illumineret, de tændte Lygter foran paa den store Plads og en lille hvid lysende Maane i Skyerne.

Han skildrede Gudstjenesten her, hvor Menigheden næsten forsvandt i det umaadelige Rum, mens en stadig Strøm af Spaserende vandrede igennem Kirken.

Noget ophøjet Indtryk fik han ikke af den katolske Gudstjeneste. Han kunde nok prise den dejlige Musik, men ellers talte han med megen Ringeagt om, hvad han havde været Vidne til. Han havde dog oplevet et Mirakel. I Neapel opnaaede han at se den hellige Januarius' Blod flyde. Han fandt imidlertid, at Miraklet var baade latterligt og forargeligt. Her havde en Præst fremvist en Flaske med noget stivnet Sagosuppe i. Derefter havde Præsterne knælet og bedt og sunget, imens de havde varmet Suppen med Hænderne, til den var bleven flydende.

Han havde nok hernede truffet nogen enfoldig og barnlig Tro hos Smaafolk. Men ingen Kristendom. Og han havde meget ringe Tanker om det Liv, man kunde møde i en italiensk katolsk Menighed.

Han fortalte ogsaa om Julefesten, Skandinaverne havde holdt i Rom, og om Laurbærtræet, der maatte træde i Julegranens Sted. Og han kunde da finde frem af sine Schatolskuffer smaa malede Terracotta-Figurer, der forestillede Jomfru Marie med Barnet i sine Arme og Joseph som en gammel graaskægget Mand og saa Hyrderne Julenat.

Han fortalte da om de romerske Juleskikke.

Eller han dvælede ved Carnevalet og alle dets Pudsigheder.

Han levede sig saadan ind i Rom, at han erklærede, at der var ingen By han efter København holdt af som Rom.

Hen paa Foraaret havde han været i Neapel og havde hilst Havet med stor Glæde. Han havde besteget Vesuv og været i Pompeji. Og han saa det gamle begravede Teater i Herculanum.

Først helt hen i Maj Maaned kom han hjem til den danske Sommer og den udsprungne Bøgeskov.

Men han kom ogsaa til Kolerasommeren.

Kort efter at han var kommen hjem, rejste Hauch og hans Hustru og nogle af de yngre Børn til Tyrol. Tilbage blev Mathilde og Elisabeth. Nu kom Hostrup og P. Koch og besøgte de unge Piger paa Slottet.

P. Koch var en af de faa af Hostrups Venner, der ikke var flygtet fra Byen, og han raadede nu over sin Familjes Wienervogn. De gjorde da Skovture sammen med de unge Piger og deres næstældste Broder, Adam Hauch.

Paa disse Ture kunde de næsten ganske glemme den frygtelige Pest, der rasede i Byen. Og da Frugter var ret billige, fordi man antog, at de ganske særligt befordrede Smitten, benyttede de unge sig deraf.

De førte med sig ud i Skoven Jordbær og Stikkelsbær og siden hen Meloner, der skulde være det aller farligste. Og mens hele Hovedstaden var betaget af Pestfrygt, sad de sorgløst ude i det grønne og nød Sommerens bedste Herligheder.

Da Hauch var rejst til Tyrol, havde Hostrup været lidt bange for, at det nu ikke skulde være passende, at han besøgte de unge Piger. Nu skulde naturligvis al Omgang med dem afbrydes, mens Forældrene var borte. Det kunde selvfølgelig aldrig gaa an, at de fik Besøg af saadanne tre farlige Mandfolk som Peter Koch og Adolf Knudsen og Hostrup. Han finder imidlertid, at det er noget dumt Sludder, og man fristes til at gøre Oprør imod denne skabagtige Verden.

Imidlertid faldt det slet ikke de unge Piger ind at spørge om, hvor vidt det var passende eller ej. De var opdragne til at bedømme enhver Handling ud fra deres egen Sømmelighedsfølelse. Og naar de ikke fandt, at der var noget galt i, hvad de foretog sig, saa skænkede de det neppe en Tanke, hvordan andre dømte derom.

Hostrup velsignede i sit Hjærte de unge Piger for deres Fribaarenhed og Uafhængighed. Men hans Moder syntes ikke om det. Han havde taget saa bestemt paa den Sag og været saa henrykt over de unge Pigers Fordomsfrihed, at hun vogtede sig for at sige noget i hans Nærværelse. Men naar han var borte, drøftede hun med Adolfine det gamle Spørgsmaal om Kvindelighed. At det nu endogsaa skulde være Skik, at unge Piger føjtede om i Mark og Skov med et Par opvartende Kavalerer i Hælene. Men Christian var nu saa forblindet af alt, hvad de Haucher fandt paa, saa han var slet ikke til at tale med.

Madam Hostrup maatte rigtignok sige, at hvis det

skulde være den nymodens Opdragelse, den Fru Hauch gav sine Døtre, saa maatte hun nok bede om den gamle.

Unge Piger skulde være tilbageholdne og flittige og huslige. Men Fru Hauchs Døtre, de var hverken huslige eller tilbageholdne. De disputerede med de unge Mandfolk om Anskuelser, men de kunde saamæn ikke saa meget som stoppe en Hose.

Madam Hostrup havde Grund til at ængste sig. Hun havde for længe siden opdaget, hvad Christian først nu i den sidste Tid havde begyndt at skimte.

Han havde, før han rejste til Italien, været til et Selskab, hvor en af hans unge Venner havde gjort temmelig stærkt Kur til Elisabeth Hauch. Og han havde selv undret sig over, at han ikke ret kunde taale det. Han havde dog selv opfordret Hejse til at vinde den unge Pige, som han beundrede saa højt. Men naar det kom til Stykket, kunde han ikke finde sig deri. Han blev ulykkelig og forstemt.

Om Vinteren i Rom havde han ofte tænkt paa hende. Han udmalede sig, hvordan Aftenerne nu gled i det Hauchske Hus. Hvad de unge Piger var optaget af, hvad Elisabeth sagde. Han syntes, han saa hende for sig, mens hun tappert forsvarede sit Standpunkt. Og han syntes, at han aldrig havde truffet noget mere rent og jomfrueligt og yndigt end den unge, kække, varmhjærtede Pige. Det stak ham i Hjærtet at tænke paa, at mens han sad hernede i Uvirksomhed, kunde en af de yngre vinde hendes Hjærte.

Men saa søgte han at drive sine Forhaabninger og Drømme paa Flugt. Hvor turde en halvgammel Fyr som han løfte sine Øjne til hende. Selv om han virkelig kunde sejre i den Kamp, vilde det saa ikke være en evig Uret imod denne purunge Pige, om han vilde forsøge at knytte hende til sig.

Da han kom hjem, var hans første Gang til Hauchs Hus. Han traf her alt ved det gamle, og han blev modtaget med en Hjærtelighed, der fik ham til for en Tid at glemme alle Skrupler. Han havde nu Følelsen af, at Elisabeth, der var klog og skarpsynet, maatte mærke, at han saa anderledes paa hende end før. Og han følte en hemmelig Glæde over, at hun alligevel var ligesaa venlig imod ham som tidligere. Thi han vidste, at hun var ærlig

og fuldstændig fri for alt Koketteri. Naar han var sammen med hende ude paa deres Sommerskovture, saa steg hans Haab. Men naar han bagefter tænkte derpaa, blev han atter usikker.

Det var en underlig Sommer med stærke Modsætninger. Hvilken Modsætning at komme fra den smukke store Skov ude ved det friske Sund ind til den forpestede By. Naar han om Aftenen sent gik fra Slottet til Nørrebro, hvor han dengang boede, syntes det ham, som der slog ham en saadan Pestlugt i Møde, saa det stemmede for Brystet. Her mødte han Vognene der kom rumlende med plumpe sorte Kister, der skulde stables op ude ved Assistenskirkegaard for næste Formiddag at komme i Jorden.

Og hans Sind svingede imellem de største Modsætninger. Den lyse Dag i de unge Pigers Selskab og den sildige Nattetime, da han sagde til sig selv, at det var hans Pligt at forsage. Han var et Menneske, der var mærket i Livets Kamp, et uroligt og uligevægtigt Menneske. Og hun var saa ung, saa ren, saa uskyldig.

Da Hauch kom tilbage fra sin Udenlandsrejse, besluttede Hostrup sig til, at han vilde afbryde den Omgang, der let kunde føre ham videre, end han kunde forsvare at gaa. Han murede sig inde i sit Værelse og læste med Iver i Søren Kierkegaards Skrifter. Og atter sad han og talte paa Knapperne: Skal! Skal ikke! Skal jeg være Præst, eller tør jeg ikke! Undertiden stod det ham klart, at han maatte blive Præst. Men hvor tillokkende det end i mange Øjeblikke kunde staa for ham, saa krævede det et Offer, han gyste tilbage for. Han maatte tage Afsked med Komedieskriveriet.

Det var maaske Fordom, at en Præst i vore Dage ikke ogsaa kunde skrive Komedier. Han kunde i alt Fald ikke. En alvorlig Præstegerning vilde lægge Beslag paa hans hele Kraft. Og den taalte ikke en saa fængslende Medbejler som Poesien. Naar en Komedie skulde lykkes for ham, maatte han i Uger og Dage ikke have andet i Hodet end den, og en Præst som altid maatte gaa med den næste Søndagsprædken i Hodet, han vilde — hvis han da arbejdede som Hostrup, aldrig komme ind i Komediens første Akts første Scene.

Det kunde da fare ham gennem Hodet, at det havde været bedre for ham, om han aldrig havde været Forfatter. Eller han kunde sætte hele sit Forfatter-renomme til Auktion og være en skikkelig, forudsætningsløs teologisk Kandidat, der uden Skrupler kunde forberede sig paa Præstegerningen.

Nu vinkede baade Teateret og Kirken ham. Og de to Magter forligtes ikke let. En af dem maatte opgives.

Men han led ogsaa under Tvivl af en dybere Art. Hvor kunde han, svag og usikker og famlende som han var, vove at stille sig frem som en Jesu Kristi Discipel. Han der selv saa lidt magtede Synden i sit eget Hjærte, hvor kunde han være Vejleder for andre.

Da slog det ned i ham pludselig og med stor Kraft, at det jo slet ikke var hans egen Fuldkommenhed, Vorherre spurgte om. Det var for ham som en vidunderlig Oplevelse, et Lys sendt til hans famlende Sjæl fra Gud selv til at lyse op i Mørket for hans Fod.

I hele hans senere Præstevirksomhed klinger dette igennem som det centrale i al Kristendom, at det er ikke os selv, der skal vokse op til at blive Jesu værdige Tjenere, men det er ham der bruger os midt i al vor Usseldom. Vi er jo alle tilbøjelige til — kan han senere sige — „at søge Vidnesbyrdet om vor Kristelighed i, hvad der rører sig i os af fromme Følelser og Forsætter, men det er netop det mislige, som jeg ivrer imod, ti hvad der frelser mig og gør mig til Kristen, det er ikke det, at jeg føler for vor Herre Jesus og vil gøre, hvad der er godt i hans Øjne, men det er det, at han føler for mig og derfor ogsaa paa mig gør sine Kærlighedsgerninger.“

Eller han taler om, hvordan mange gerne vil have Jesus som Gæst til at forhøje Glæden, til at sætte lidt Søndagssmag paa Hverdagslivet. „Der er ogsaa dem, som mener det ærligt med deres Salighed og vor Herre Jesus, som vil have hans Frelse, men som i Grunden mener, at det er dem, der skal beværte ham, som vil høre om, hvad de skal ofre for at vinde ham, hvad de skal ofre for at formaa ham til at give dem Erstatning for den Livs-Vin, den Fred og Glæde de har tabt. Det er ikke min Mening“ — fortsætter han — „at tale haanligt derom; jeg har selv i et langt Tidsrum af mit Liv staaet paa det

samme Punkt. Men saa siger vor Herre Jesus: „Min Time er endnu ikke kommen,“ den kommer først, naar vi er ydmygede nok til at opgive vor Stilling som Vært, til at give os selv og vort Hus i vor Herres Jesu Kristi Haand.“

I en Prædken om den ældre og yngre Slægt hedder det: „Hidtil havde det været, som om Livskraften i os, den aandelige og hjærtelige Livskraft blev svagere og svagere, som vi aandelig talt forblødte os lidt efter lidt, men nu lukkede Saaret sig ved den Kraft, der udgik fra vor Herre Jesus Kristus til os. Vi ved vel, at det er Livets Gang paa Jorden, at den legemlige Livskraft ogsaa hos de troende en Gang skal kendelig aftage, indtil den er tilintetgjort, men naar vi i Troen og Daaben er komne i Samfund med vor Herre Jesus Kristus, saa føler vi ogsaa, at det kun er det stakkels Legeme, der skal ældes og dø, men vort egentlige Liv, det er ved ham reddet fra Undergangen, det begynder nu sin Udvikling i modsat Retning, opad baade i Inderlighed og Klarhed.

„Jeg har talt“ — siger han videre — „ligesom paa fleres Vegne, men maa dog bemærke, at det jo ikke er nødvendigt, at alle de, der finder vor Herre Jesus i Daaben, just skal lede efter ham saa længe, som jeg maatte gøre det, eller har prøvet saa mange daarlige Læger, før de fandt den rette.“

Hostrup fik imidlertid en Indbydelse til at komme en Aften til Hauchs, hvor der skulde være Selskab. Men han svarede med et Afslag. Han havde saa meget at brydes med, at han ikke fandt, han egnede sig til Selskab. Dette tog Fru Hauch ham meget ilde op, og hun erklærede, at han kunde saamæn godt blive fri for at komme der. Hun fandt, at det var i høj Grad fornærmeligt, at Hostrup aabenbart mente, at Omgangen med dem skulde staa i Strid med Livets dybere Alvor.

Det trak op til et Brud. Men saa tog den yngste af Døtrene, Marie Hauch Affære. Hun var nylig kommen hjem sammen med sine Forældre fra Tyrol. Og resolut som hun var, var hun ikke længe om at opdage, at der var ved at vokse noget op imellem Elisabeth og Hostrup. Hun forstod at Elisabeth var kommen til at holde af ham, og at han sikkert ogsaa holdt af hende. Saa sendte hun

et Brev til Hostrup, hvor hun satte ham Stævne i Søndermarken. Hun vilde tale med ham.

Han kom til den fastsatte Tid, og den unge Pige sagde ham da, at han slet ikke havde Lov til saadan at svigte sine Venner, der alle holdt meget af ham. Hostrup lod sig snart overtale, og han fulgte nu med Marie Hauch op til Slottet, hvor han fik talt med Hauch og Fru Hauch og snart fik jævnet den lille Misforstaaelse. Alt kom nu i den gamle Gænge igen, og Hostrup gik derfra glad og let om Hjertet.

I den tungeste Tid om Sommeren havde Hostrup selv haft et lille Besøg af Koleraen. Han havde ligget i sin Seng og følt sig kold og syg. Tilsidst havde han maattet kalde sin Moder til, og hun havde da tumlet med ham med varme Tæpper, indtil hun omsider fik Blodcirkulationen bragt i Orden igen.

Denne lille Koleramindelse har dog sikkert ikke været uden Forbindelse med hans hele nedtrykte Sindsstemning. Nu efter at han var vendt tilbage til Hauchs, kom der en lykkelig Tid for ham. De religøse Skrupler svandt for ham, og han følte det som en stor Glæde, at han var en Kristen. Og samtidig fik Haabet for hans Fremtid fastere Former. Det klang i ham, hvad han mange Aar senere gav Ord.

Favn kun trøstig hvad Gud har givet,
løft dit Hoved og tak for Livet.

Den purunge Marie Hauch havde her paa et afgørende Punkt grebet ind i hans Liv, saa han syntes han maatte være hende evig taknemmelig derfor.

Engang meget tidligere havde han en Aften i Spøg sagt, at Elisabeth lignede en Due. Da havde Marie spurgt, hvad hun da lignede, og han svarede da: En Høne! Det fandt hun meget krænkende, og nu kaldte han det højtideligt tilbage i et Digt der fulgte med en Filippinegave til hende. Han skriver heri med Hentydning til hendes Tyrolerrejse til hende:

hvis kække Sjæl ej har paa Sletten Ro
men higer did, hvor Gemsen sætter Bo,
hvor Fosser bruser og Laviner drøne,
thi — ærlig talt — De ligner ingen Høne.

De, som har ofte, naar mit Sind var tungt,
med Deres Ungdom atter gjort det ungt.
Ja som til Stævne bød mig i det grønne,
hvorfor en Gang Vorherre vil Dem lønne.

Det var for Hostrup, som Ungdommen vendte tilbage til ham. Om Efteraaret skrev han sin muntre Ruskantate:

Hil og velkommen som Vaarsolens Blus
Pallas' vor Mors allerspædeste Pus.

Og nu begyndte han at tænke paa et nyt stort Skuespil. Baggrunden for det skulde være Italiens Eventyrland. Og her vilde han forsøge, om ikke en kristen Forkyndelse lod sig føre ind paa Scenen i Poesiens Billedsprog. Det skulde være et romantisk Lystspil i Shakspearsk Retning. Han var ked af Hverdagshistorier, og nu trængte han til en Scene, hvor større Kræfter kom i Bevægelse og en rigere Mangfoldighed af Stemninger kunde blive udtalte. Han havde allerede med indre Ulyst givet sig i Lav med et skikkeligt borgerligt Lystspil. Men saa havde en Ven fortalt ham et Motiv fra Tusind og en Nat, og paa en Gang var det ham klart, hvad han havde Lyst til. Dagen efter var Planerne færdig, og fjorten Dage efter begyndte han paa anden Akt. Det skulde være et Skuespil om Troens Magt, og han følte sig stærkt optaget af Planen, skønt han maatte sige til sig selv, at han vidste i Grunden slet ikke, om han magtede det, og om det var godt eller daarligt.

Det var „Drøm og Daad", der nu rev ham ud af Stueluften, og alt som han skred frem i det, fik han større Tro paa dets Kraft. Det var Afgørelsen, der nu blev truffen. Nu skulde det vise sig, om han skulde være en kristen Digter eller en kristen Præst.

Forinden Stykket kom til Opførelse, blev Hostrup den 22. Februar 1854 forlovet med Elisabeth. Han skriver til en Ven derom:

Den 22. Februar 1854 skete det mærkelige. Ved du det ikke fra andre, hvori det mærkelige bestod, saa vil jeg ikke sige dig det, men vist er det, at det skete. Han sagde: „Hvad?" og hun svarede: „Ja?" og det mærkelige var sket — —

Mathilde Hauch er som du vel ved, bleven forlovet med Peter Koch. Elisabeth Hauch er, som du maaske ikke ved, bleven forlovet med — ja det forbyder Beskedenheden mig at sige. Det er en ung Mand i sine bedste Aar med kønne blaa Øjne og et vist Talent for den lavere Vittighed. Man siger, at han er meget lykkelig og tilbøjelig til i denne Tid at skrive Hastværksbreve, hvis Overgivenhed gaar over alle Sømmelighedens Grænser — —

Og senere skriver han om sin Forlovede:

Min lille Frøken er det sødeste og troeste og reneste og kærligste og tillidsfuldeste Væsen mellem Pæstum og Ringebo (for der har jeg været, og kan bevidne det) og jeg var den største Tosse, der findes mellem begge Polerne, dersom jeg ikke, hver Gang jeg tænkte paa hende (og det gør jeg ikke saa ganske sjældent) raabte i mit Hjærte et højt Hurra.

Fru Hauch havde ganske vist ønsket sig en yngre Svigersøn. Hun var lidt betænkelig ved den store Aldersforskel, Elisabeth var 21 Aar og Hostrup snart 36. Men hun holdt meget af ham og saa jo ogsaa, at det var Alvor for hendes Datter.

Vanskelighederne mødte langt mere fra Hostrups Familje. Hans Moder og Søstre havde jo længe anet, at det vilde gaa saadan. Men de havde dog ikke kunnet være sikre derpaa. Og de ønskede det ikke. De passede ikke sammen med Fru Hauch og hendes Døtre.

Madam Hostrup var ellers Elskværdigheden selv, mild og blid, men denne Svigerdatter kunde hun ikke tage godt imod. For Christians Skyld vilde hun gøre Forsøg derpaa, men Forsøget lykkedes ikke.

Da Elisabeth nu kom og hilste paa Hostrups Slægt, blev hun kun set paa med kritiske Øjne. Og Madam Hostrup fandt snart Lejlighed til at minde hende om, at hun ikke var Nummer et, Christian havde virkelig været gift før.

„Ja,“ sagde hun, „den første Kærlighed er nu den bedste.“ Men saa slog det hende vel, at denne Ytring maatte forekomme lidt besynderlig, og saa søgte hun at dreje det hen paa sig selv. „Jeg holdt saamæn ogsaa mest af min første Mand,“ fortsatte hun. „Men han døde jo saa snart!“

„Hvad døde han af?“ spurgte Elisabeth.

„Udsvævelser mit Barn," svarede Madam Hostrup skarpt.

Elisabeth, der var udgaaet fra denne grundhæderlige Familje, udbrød: „Det var da forfærdeligt!" Men dertil svarede Madam Hostrup: „Aa, min rare Pige, saadan er jo Mandfolkene!"

Det var aabenbart kun Madam Hostrups Mening at sige noget, der kunde saare denne dydsirede Hauchske Frøken. Ti hun mente slet ikke, hvad hun sagde. Svane Ingemann, hendes første Mand, var aldeles ikke noget udsvævende Menneske. Og hun, der havde en renlivet Søn, havde dog ingen Grund til at sige: Saadan er Mandfolkene. Men hun har søgt efter noget at slaa den unge Pige med. Og saa har hun grebet, hvad der laa nærmest for.

Og var hun udfordrende, saa var Adolfine stram og sur. Og Elisabeth blev komplet tavs i deres Selskab. Mange Aar senere blev hun engang spurgt, hvorfor hun kaldte sin Mand ved Efternavn. „Jeg kunde ikke kalde ham Christian," sagde hun, „da jeg havde hørt hans Søstre raabe Christian, Christian efter ham."

Ved Prøverne paa „Drøm og Daad" havde Hostrup faaet Følelsen af, at det neppe blev nogen stor Sejr. Hauch havde ganske vist erklæret det for et ypperligt Stykke, men det virkede ikke, som Hostrup havde ventet. Han fandt, at det blev spillet godt, saa han ikke kunde give Skuespillerne Skylden, om det ikke gjorde Lykke. Han fandt nok, der var Virkning i første Akt, og til Dels ogsaa i anden, men han havde selv paa Prøverne kedet sig lidt over de to sidste Akter, og han kunde da ikke fortænke Publikum i, om det ogsaa kedede sig.

Og som han havde anet, gik det. Opførelsen blev ingen Succes. Og han begyndte nu at forberede sig med den Tanke for Øje at blive Præst.

Om Sommeren var Elisabeth en Tid ude at besøge sin ældste Broder, der var Landmand. Hun fik da Lejlighed til at høre den kendte Præst, Budstikkens Udgiver F. E. Bojsen. Og hun blev stærkt betaget af hans Tale. Lidt senere kom hun i Vartov Kirke, hvorhen Hostrup nu førte hende. Og her havde hun overværet en Barnedaab. Det var en lille Pige, der blev døbt og hun fik Navnet

Elisabeth. Det syntes da den unge Pige, som om det var hende selv, der af hele sit Hjærte skulde svare paa Troesordet, og hun syntes, at hun nu havde sagt det Ja, der bandt hende for hele hendes Liv.

Hostrup selv søgte hver Søndag til Vartov. Han følte sig ganske vist slet ikke som Grundtvigianer, og der var meget hos Grundtvig, der stødte ham. Dog følte han sig sjælden stødt af ham som Prædikant. Og han fandt her en troende Mand, der talte ud af et rigt kristeligt Liv, og der var i hans Kirke en Menighedssang, saa man befandt sig som i en Landsbykirke i et gudfrygtigt Sogn.

I Sommeren 1854 var Mantzius rejst til Paris. Og Hostrup skrev da til ham:

Saa tænker jeg, at du — forudsat at Heiberg sender dig Penge — løber til London. Hvis du ser Dickens, saa sig ham Tak for David Copperfield, men sig ogsaa, at han jasker for meget. Skrev han noget mindre, arbejdede han mere samvittighedsfuldt, saa vilde han kunne blive en stor Romandigter. Nu bliver han ikke mere end en Modeforfatter, der glemmes efter sin Død. Vide: de maniererte Bøger: Strenge Tider og Mr. Humphreys Stueur, item alt det øvrige paa David Copperfield nær. — — —

Folk er rejst paa Landet — jeg sidder alene. Skriver jeg da Komedier? Jeg har ikke mærket noget dertil. Jeg læser Korrektur paa „Drøm og Daad“ og gaar i Vandet o. s. v. og det er meget morsommere. Hauch derimod arbejder paa noget, det slutter jeg af hans Oprømthed; han er nemlig aldrig gladere, end naar han har noget paa Stabelen.

Herpaa svarer Mantzius:

Lad være at blive Præst, og lad være at finde det morsommere at gaa i Vandet end at skrive Komedier. — —

Til London tør jeg ikke vove mig, men Dickens vil jeg slet ikke være saa streng imod, uagtet jeg indrømmer det meste; — men jeg elsker ham. Værsgo og skriv en ordentlig frygtelig morsom Komedie, med prægtige Karakterer, let Lune uden dybe Ideer og storartede Sjælebilleder; det kan du jo gøre paa en Maanedstid. Levvel kære Digter (ikke Præst).

Næste Vinter fik Hostrup et straalende Tilbud fra Casino. Han skulde være Teatrets kunstneriske Leder uden

at have Spor af Bekymring med dets økonomiske Drift. Og for det skulde han have den svimlende Løn af 3000 Rigsdaler i fast aarlig Indtægt. Men han havde truffet sin Bestemmelse, han vilde være Præst. Og han anbefalede dem da at tage Erik Bøgh i Stedet.

Hvis man vilde spørge ham, hvorfor han egentlig vilde være Præst, maatte jo det Svar ligge nær: For at forkynde Guds Ord og vidne om det. Han ønsker, at han kunde sige det, der var intet paa Jorden han hellere vilde. Men han er ikke vis paa, at det er den egentlige Grund. Det er snarere for at faa Lov til at blive en Kristen, for at fordybe sig i sig selv, for at rives ud af en Verden, som overvælder og magtstjæler ham, for at kunne gøre sit indre Livs Udvikling til sit egentlige Arbejde.

Og han var nu paa det rene med, at han kunde opgive sit Forfatterskab. Og gøre det glad og uden Beklagelse.

De siger: Drøm, fly bort fra dig selv!
Men hvor faar jeg selv da hjemme?
Skal jeg kaste mit Selv i Glemselens Elv,
at ej de min Drøm skal glemme?
Nej Døden er skjult under Drømmens Slør,
og lidet det baader den, som dør,
at han lever paa Folkets Stemme.

Saa vendte han Ryg til Drømmenes Slot,
han vilde sig hjem begive;
og dybt han sukked til Livets Drot:
„Nu Herre, jeg din vil blive.
O, giv mig blot hvad de ringeste faa,
ja, Herre! lad kun mit Værk forgaa,
men hold du mig selv i Live.“

Om Vinteren havde Hostrup lavet et Par dramatiske Bagateller. Han havde før i den Liebenbergske Kreds været med til at lave Parodier paa franske Skuespil. Saa havde Mantzius taget Pennen og begyndt med at skrive en lang Personliste. Og derefter havde Hostrup og Voltelen kappedes om at brodere Dialogen ud. Saadan var „Chateau Lafitte eller Hævnen“ kommen til Verden. Den opførtes under stor Jubel ved det første Studenterkarneval 1854. Ved samme Lejlighed spilledes ogsaa en Børnkomedie eller Fristelsen, som den først hed. Her optraadte Mantzius som Julius, den senere Adjunkt Møller som Ida og Zinck som Peter.

Nogen Tid efter skulde Wengels „Plader“ opføres ved en Studenterforestilling. Og Komiteen henvendte sig da til Hostrup og bad ham skrive en lille Bagatel til at slutte Aftenen med. Han optog da Traaden fra „Chateau Lafitte“ og skrev en latterlig Parodi paa ædel fransk Forlorenhed. Og heri dukkede nogle af de kaadeste Indfald fra „Chateau Lafitte“ op igen. Men det morsomste ved Stykket var, at Publikum indblandedes deri. Paa det allermest højstemte Sted, lød høje Protester nede fra Publikum. Og nu opstod paa Tilskuerpladsen et regulært Skænderi om, hvorvidt Protestanten havde Lov at være der eller ikke. Endelig blandede ogsaa en tyk Madam sig i Diskussionen, hun havde sin Barnepige og det spæde Barn staaende oppe i Kulissen, og under almindelig Jubel kaldte hun hende frem for aabent Tæppe. Modsætningen imellem det uhyre jævne borgerlige og det højstemt heroiske var saa komisk, at den lille Bagatel gjorde stormende Lykke. Og dertil bidrog naturligvis, at Publikum straks havde ladet sig narre. Da Vrøvlet paa Tilskuerpladsen begyndte, rejste hele Publikum sig op, og man hørte flere Damer indstændigt foreslaa, at de skulde gaa.

Siden er den lille Bagatel mange Gange bleven opført. Den er saa lokaliseret lidt efter de øjeblikkelige Forhold. Men bestandig har den skuffet adskillige i Publikum. Og ligesom den første Aften har der været dem, der fandt, at dette blev for uhyggeligt, og at man maatte hellere gaa.

Men da saa Skænderiet udløstes i Komik, og alle forstod, at det hørte med til Komedien, blev Fornøjelsen saa meget større. Og kun enkelte kunde være saa enfoldige at tage det fortrydeligt op, at de et Øjeblik var taget ved Næsen.

Hostrup havde meget afgjort sluttet sig til Oppositionen imod Heibergs Teaterstyrelse. I den følgende Tid skrev han en Række Artikler i Fædrelandet om Forholdene paa Teateret. Og han lagde ingen Skjul paa, at han var utilfreds med Regimentet.

Og Heiberg paa sin Side viste heller ikke ham megen Anerkendelse. Da han havde indleveret Tordenvejr havde Heiberg anket over, at der manglede en „dannet“ Hovedperson, der kunde samle Interessen om sig. Dertil havde

Hostup svaret, at i hans Øjne var en Hjærtets Dannelse som hos Madam Mortensen langt mere værd end det, man almindeligvis plejede at kalde Dannelse. En saadan moralsk Vurdering var Heiberg meget fremmed, og han trak paa Skuldrene ad det Svar han fik.

I Vinteren 1854—55 skrev Hostrup et ny Sangspil „Feriegæsterne“. Han indleverede det til det kongelige Teater, og Heiberg erklærede det straks for antaget. Men da Hostrup bad om, at det skulde opføres samme Vinter, svarede Heiberg, at det kunde der desværre ikke være Tale om. Saa spurgte Hostrup, om Heiberg da havde noget imod, at det først opførtes ved en privat Studenterforestilling, og hertil gav han beredvilligt sit Samtykke.

Hostrup tog nu det gamle Lystspil „Familjetvist“ op, indlagde Sange og forandrede det saaledes ogsaa til en Vaudeville. Og begge de to Smaastykker blev opførte under megen Bifald. Men da han bagefter kom til Heiberg med dem igen, svarede han, at det kongelige Teater ikke kunde indlade sig paa at opføre Arbejder, der først var blevne bekendte gennem private Opførelser. Hostrup fandt, at det burde han have sagt, forinden han selv med stor Beredvillighed havde overladt dem til privat Opførelse. Havde Hostrup anet det, vilde han naturligvis ikke have ofret sine Arbejder til Dilettantkomedien.

Han bemærkede nu, at han rimeligvis ikke for Fremtiden vilde besvære Teateret, „Feriegæsterne“ blev efter al Sandsynlighed hans sidste dramatiske Arbejde. Han agtede nu at gaa over i præstelig Virksomhed.

„Aa De kommer nok igen,“ svarede Heiberg overlegent. Og Hostrup gik derfra med det bestemte Indtryk, at Heiberg var vel tilfreds med det Paaskud, han havde faaet til at nægte Opførelsen af de to Smaastykker.

Hostrup holdt bestandig meget af „Feriegæsterne“. Det var dets Blanding af den danske Sommeraften og hyggelig Komik og Satire over den akademiske Storsnudethed, der ret tiltalte ham. Han mente selv, at den unge Pige, Inger, lignede Elisabeth Hauch. Og Hovedpersonen var ikke mere Studenten, det var den praktiske Mand, der slet ikke duede til at være Bogorm. Havde han nogensinde haft nogen Standsfordom, saa var den nu helt rystet af. Studenten var selv den værste Filister af dem alle,

han var vokset op til Professor og traadte nu frem som den mest forbenede Spidsborger.

I Maj Maaned holdt Hostrup sin Dimisprædken. Efter at denne Prøve var forbi, kom Biskoppen hen og sagde til ham: „De burde haft egregie for den Prædken, men det kan De ikke faa, for de mangler Foredrag. De maa nøjes med Laud.“ Det morede siden Hostrup meget og han fortalte ofte derom. Ti det „Foredrag“ han manglede, det var den gejstlige Svada, som han var en saa stor Modstander af. Han vidste med sig selv, at naar han nu gik ind i en ny Virksomhed, som han slet ikke var sikker paa, at han havde Evner til at bestride, saa skulde han i alt Fald holde sig fri for Velærværdigheden. Han vilde være jævn og naturlig i sin Præstevirksomhed, som han havde været det som Digter. Og han vilde være paa Post over for alt opskruet Væsen og kunstlet Højtidelighed.

Han troede sin Virksomhed ved Teatret afsluttet og var tilfreds dermed. Havde han som Poet vist nogen Begavelse, havde han skrevet noget af virkeligt Værd, noget, hvorved det blev kendeligt, at han havde en Opgave i den Henseende, saa havde han allerede produceret nok til at faa Betydning for vor Litteratur, nok til at hans særegne Anskuelse kunde blive repræsenteret. Det kom jo ikke an paa Kvantiteten. Og var han kun en Døgnskribent, saa blev han aldrig til mere i den Gade, og det var da i sin gode Orden, at han gik over i en anden. I begge Tilfælde kunde han nu med god Samvittighed lukke Butikken, og han troede nu at kunne gøre det uden stor Overvindelse.

Han var rykket sit endelige Livsmaal nær. Overgangen var slet ikke saa vanskelig. Dog talte han nødig til sine Venner om Sagen endnu. Han frygtede for at fremkalde en Storm. Men han gik ganske smaat fremad for saa paa en Gang at kaste Broen af efter sig. Saa kunde de gøre Vrøvl saa meget de vilde.

Den 29. Juni holdt han Bryllup med Elisabeth Hauch. Grundtvig viede dem i Frederiksberg Slots Kapel. Der holdtes ingen større Fest, kun en Frokost, hvor enkelte af Hostrups nærmeste Venner var med, og saa om Eftermiddagen kørte de sammen ud af Byen. Det nygifte Par

havde lejet et Par Værelser i Hellebæk, hvor de nu skulde tilbringe den bedste Sommertid.

Den Gang laa Københavnerne ikke paa Landet, i alt Fald ikke saa langt ude. Der var stille og fredeligt ude i Hellebæk, de strejfede rundt i Skovene og gik i Vandet, de sad om Aftenen paa Odinshøj og saa over mod Kullens runde Høje.

Efter at de var vendt tilbage til København skrev Hostrup til en af sine norske Venner:

Ak kære Ven! det var en Sommer! Jeg gamle Karl kastede enhver Bekymring ud i Stranden og blev paa en Gang tyve Aar igen. Jeg har aldrig hvilet saa grundigt ud, saaledes levet som en Fugl, og du ved jo fra Bjergprækenen, at det er Fuglene vi skal lære af. Herligheden varede i 7 Uger, og den burde naturligvis ikke vare længere, ti „i sit Ansigts Sved" o. s. v.

De flyttede nu foreløbig ind hos Madam Hostrup paa Rolighed, indtil han kunde finde en anden Lejlighed. Og da Christian var draget ud af Hjemmet, blev Rolighed hende for stor.

Hostrup havde travlt med Informationer i Skoler, han skrev Teaterkritiker i Fædrelandet og forberedte sig iøvrigt paa den nær forestaaende Præstegerning. Endelig i December fik han Udnævnelse som Præst i den lille Nybygger-Handelsplads Silkeborg.

Et enkelt Blad udtalte sin Forargelse over, at man gjorde saadan en Teatermand til Præst. Men ellers mødte han kun Venlighed og gode Ønsker for Fremtiden. Studenterforeningen gjorde et Afskedsgilde for ham.

I Januar 1856 drog han saa med sin unge Hustru over til den lille jyske By, hvor han skulde begynde sin Manddomsgerning.

Ej Sangen mer fra hans Læbe lød,
bort Tryllesynet var faret;
men Livet aabned sit rige Skød
og alle Himle sig klared.
Og visned Frugten, som nys var skabt,
og gik der en Smule Digter tabt
et Menneske blev bevaret.

SILKEBORG

Hostrups Venner beklagede, at han allerede nu skulde afbryde sin Forfatterbane.

Lige da han i Januar Maaned skulde gøre den besværlige Jyllandsrejse, blev Elisabeth heftig syg af Mæslinger. Hostrup søgte at trække Rejsen ud det længst mulige, men tilsidst maatte han afsted. Hans Hustru vilde imidlertid med, skønt Lægen erklærede det for en Umulighed. Tilsidst maatte han dog gaa ind paa et Kompromis. Hostrup skulde rejse alene til Aarhus til Ordinationen, og saa skulde han vende tilbage og hente Elisabeth i Holbæk, hvor Spur og Laura sad som Præstefolk. Det lykkedes over Forventning, og da han kom til Holbæk fandt han sin lille energiske Hustru frisk og glad.

De tog saa over med Damper fra Kallundborg til Aarhus, og næste Dag kørte de i Vogn til Silkeborg. Det var en lille Nybyggerby med „en Gade lagt med Sten og fire dejlig bløde.“

Alt deres Bohave kunde først komme om Foraaret med Pram fra Randers, men Borgmesteren, Drechsel, havde lejet en Lejlighed til dem — der var endnu ingen Præstegaard bygget — og en Del af Byens Borgere samlede nogle Møbler sammen, og de blev stillede op i de tomme Stuer, saa der snart blev ganske hyggeligt.

De opsøgte nu den Plads der var bestemt til Præstegaarden. Det var et Stykke gammel Skov med Lyng imellem de høje Birketræer, og det gik ned til Søen. Fra Haven kunde de gaa lige ind i Skoven og omkring en lille Bugt til den tæt begroede Skovodde lige overfor Byen.

Der var ingen Kirke i den lille By. I det gamle „Slot“, der siden i mange Aar benyttedes som Posthus, var der en Sal, der foreløbig maatte anvendes til Gudstjeneste. Ved Siden af den havde Kommuneskolen Lokaler i et Par Værelser.

I en Sang om Silkeborgs Herlighed synger Hostrup:

Vi har et Hus til Lov og Dom
i purpurfarvet Kjole,
vi har en Kirke, der faldt om,
og saa en husvild Skole.

Dog det formørker ej vort Liv,
derfor vi ej vil klage;
vi har to ny i Perspektiv,
og de er uden Mage.

Der skulde endnu gaa tre Uger, før Hostrup blev indsat i Embedet. Og i den Tid kappedes Byens faa Honoratiores om at byde ham velkommen og gøre Stads af ham. De glædede sig over at have faaet den vittige Komedieskriver og Visedigter over imellem sig, og de fantaserede om, at han maatte da faa stillet noget rigtigt morsomt an. Det vilde være en Præst ret efter deres Hoder, en munter Poet og forhaabentlig ogsaa en lystig Selskabsbroder.

Under Indtrykket af dette lavede han sin første Prædken, han maatte straks rive dem ud af den Misforstaaelse. Og det lykkedes ham da ogsaa for en rum Tid at skræmme alle dem, der allerivrigst havde ventet ham, bort fra Kirken.

Han holdt selvfølgelig den samme Prædken i Annekset, Linaa, og den var jo ikke særlig møntet paa Linaaboerne. De var imidlertid strømmet til Kirken for at høre den ny Præst, og de fandt, at han stod og skældte dem ud. Men de var dog paa det rene med, at de vilde høre ham igen.

Saadan fortalte i alt Fald en gammel Mand halvtreds Aar efter. Hostrup havde stillet det Spørgsmaal, hvorfor i Grunden alle de Mennesker var kommet til Kirken. Er I kommet for at se paa mig — havde han sagt — her er ikke noget at se efter. Jeg er kun et almindeligt Menneske.

Det var som om han besværede sig over den ganske naturlige Nysgerrighed. Det var da rimeligt, at de gerne vilde se, hvordan deres nye Præst saa ud.

Hostrup tog nu med stor Iver fat paa sin Præstegerning. Den optog ham helt. Hele Ugen igennem var han optaget af, hvad han skulde tale om næste Søndag. Det var selve Prædikantvirksomheden, Forkyndelsen, der fyldte hans Sind saa stærkt. Og naar han siden omtalte det Arbejde, han nu havde sat alle Kræfter ind paa, saa kaldte han det „min Søn- og Helligdagsgerning". Mangen anden Præst vilde maaske omtale sit Arbejde som en Sjælesørgervirksomhed, eller som en vogtende og vejledende Hyrdevirksomhed, Hostrup var Forkynder.

Og der opstod omkring ham en religiøs Vækkelse, hvis Spor kan paavises i Silkeborgegnen endnu. Men samtidig stødte han andre fra. Og det var netop dem, der havde glædet sig allermest til hans Komme. Man havde ventet sig af en Digter noget skønt aandrigt, i alt Fald pikant. Og han stod der og forkyndte Evangeliet med større Alvor, end nogen havde ventet af den lystige Komedieskriver. Han blev en anden for dem, og der gik nogen Tid hen, inden de forsonede sig med, at han, som de havde tænkt sig en lystig Arrangør, stod der som en hjærtegreben Prædikant.

Hans inderlige Forkyndelse blev dog slet ikke pietistisk. Gennem sine Brydninger med Søren Kierkegaard var han bleven ganske færdig med Pietismen. Skønt han endnu ikke kaldte sig Grundtvigianer, var han sig vel bevidst, at han hos Grundtvigianerne fandt det aandelige Slægtskab. Han var meget bange for alle Forsøg paa at skræmme eller true Folk ved at tale om Dom og evig Straf. Mennesker kommer ikke baglænds i Himmerig, sagde han. Det nyttede ikke at male for dem Dommens Rædsler og saa tænke sig, at de af Skræk for Helvedes Ild skulde vige tilbage helt ind i et personligt Gudsforhold. Og han citerede Grundtvigs Vers:

Kun til Helvede der tvinges,
men til Himmerig der ringes.

Det personlige Forhold til Kristus var ham Hovedsagen, og i dette Forhold fandt vi Mennesker Livets Oprejsning og rigeste Lykke.

Men desuden trak hans unge varmhjærtede Hustru ham afgjort fra Pietismen. Hun havde tidlig en stærk Følelse af Menneskehedens Sammenhæng, at det var en Kæde, hvori intet Led maatte brydes. Og et Skel midt igennem Slægterne, der viste en Part til evig Salighed og en anden til Rædsel og Pine, kunde hun ikke forlige sig med. Hun troede ikke paa et Nederlag for Gud. Og hun syntes, at om en Moder skulde finde sig til Rette i en evig Salighed, mens hendes Søn var udstødt i Pinen, saa maatte hun trods al Syndefrihed være blevet ringere, end imens hun endnu havde sit stakkels Menneskehjærte. Det voksede tilsidst hos hende til en fast Tro paa alle Menneskers

Opvaagnen og Omvendelse. Ingen kunde jo sige sig fri for Delagtighed i sin Næstes Synd. Og ens Synd var ikke borttaget, naar den blev ved at vokse sin onde Vækst, der, hvor man selv havde saaet dens Frø.

Hendes Standpunkt blev tidt misforstaaet, som om hun skulde mene, at Gud ikke tog det saa nøje med det onde, men i slap Godmodighed saa igennem Fingre med Stymperagtigheden. Hun troede paa, at det bedste tilsidst vil vaagne selv i de ringeste. Og ad lange Veje skulde det omsider lykkes Vorherre at vinde deres Hjærte. Og hun sang med stor Varme og Overbevisning:

> Saa af det hele, som Gud har skabt,
> gaar kun Fortabelsens Æt fortabt.

Hostrup følte sig ikke som den, der skulde vogte eller vejlede alle de Mennesker, der nu hørte til hans Pastorat. Ligesaa lidt som hans Hustru vilde have fundet sig i nogen paagaaende Agitation eller ukaldet Indblanding fra en gejstlig Embedsmands Side, ligesaa lidt — syntes Hostrup — kunde de bedste i Menigheden finde sig deri. Kaldte de paa ham, saa kom han straks, men han kunde ikke trænge sig paa. Han vidste, at om en Præst i København havde søgt at bore sig ind i hans Fortrolighed, bare fordi han var hans Sognepræst, saa vilde han grundig have afvist ham.

Hostrup skriver senere om sin Præstevirksomhed, at han aldrig har kunnet eller villet tale fra Prædkestolen som fra et overlegent Stade. Han manglede Myndighed til at formane, syntes han, og han skændte hverken paa dem, der var i Kirken, eller dem, der blev udenfor. Han følte sig selv som et syndigt Menneske, der trængte til Guds Naade, og derom vidnede han for sig selv og dem, der vilde høre noget derom.

En Del af Omegnens Præster havde med Nysgerrighed afventet Hostrups Komme. Men der var ogsaa her nogle, der blev skuffede. De fandt ham for formløs og lidet gejstlig. Og da en af dem hørte, at han bar en blød sort Filthat, ogsaa naar han gik i Kirke, udbrød han: „Herregud, er der da ikke mere Alvor i Manden!"

Ved et Præstekonvent drøftedes det Spørgsmaal, hvorvidt Præsten under Konfirmationsforberedelsen burde an-

vende Prygl overfor Konfirmanderne. I Skolen blev der gjort flittig Brug af Stokken, og der var dem, der mente, at Præsten gjorde vel i at ave sine Konfirmander. De ældre Præster holdt paa, at Prygl var at anbefale og kunde have en velsignet Virkning. Mens de yngre med Hostrup i Spidsen forbavsedes over, at nogen kunde tro, at man kunde prygle Kristendom ind i Børnene.

Det var der en gammel Provst, der blev forarget over. Og han viste dem tilbage med den værdige og vægtige Erklæring: „Nu har jeg i tredive Aar pryglet mine Konfirmander, og jeg har befundet mig vel ved det.“ Hertil svarede Hostrup: „Vi har altsaa hørt, at Provsten har befundet sig vel ved at prygle sine Konfirmander. Spørgsmaalet bliver da, hvordan Konfirmanderne har befundet sig derved.“

Der var dem, der fandt, at dette Svar var friskfyragtigt og ikke rigtig passende for en Præst.

Naturen havde alle Dage spillet en meget stor Rolle for Hostrup. Og han var henrykt over Silkeborgegnens ejendommelige Skønhed. Han fandt, at der var vidunderligt, en norsk dansk Natur med store Søer og en dejlig Elv, med Birk og Gran og Fyr. Der var noget storstilet over de vide Udsigter. Og der var mærkelig oprindeligt og uberørt. Det var ikke pæne og velplejede Skove, der som Nordsjællands høje Bøgeskove bar Præg af i lange Tider at have været under Forstvæsenets Røgt og Pleje. Det var, som om Skovene her var voksede vildt op. Træerne groede, hvor Frøene var faldet imellem hinanden, Birk og Gran. Og saa var der hele den straalende Perlerad af Søer, fra Nordskovens høje Bakker saa man ud over hele Rækken. Der var en Skov over Aasene, kun paa Linaasiden var der mægtige, pragtfuldt formede Lyngbanker.

Eller man gik langs med Aaen, der som en stille Flod bugtede sig igennem Skoven. Træerne hang ned over den og lukkede for den, saa det ved hver Bugt saa ud, som om den ikke kunde komme længere. Her var en herlig Spaseretur langs Aaen til Traktørstedet Naaege.

Da nu Foraaret kom, og Bøgen stod lysegrøn imellem de mørke Graner, og de bølgende lette Birketræer blandede sig imellem stive Naaletræer som unge lysklædte Piger imellem højtidelige Mandfolk, syntes Hostrup, at

han havde bosat sig i Danmarks smukkeste Egn. Naar han havde faaet Dagens meste Arbejde puffet til Side, gik han om Aftenen ofte lange Ture, og mange Gange fik han sin unge Hustru med.

Hen paa Sommeren kunde han vel undertiden falde i Betragtninger over, hvor gold Jordbunden var. Udsigterne var altid storslaaede, men de enkelte Træer var ofte forkrøblede og smaa. Særlig var Bøgene mosgroede og lave og knudrede. Det var ikke de sjællandske Bøgeskove, ikke de ranke, glatte Stammer, det var lave underernærede Fattigtræer, forsatte i Udviklingen.

Han kunde efterhaanden komme til at længes efter en frodig sjællandsk Mark og en sund høj Bøgeskov.

Og saa kunde Sommerluften her inde i Landet blive saa tung. Den var ikke lys og let som Strandluften ved Øresund. Det var, som Luften var mørkere, støvfyldt og ikke renset og saltet som ude ved Stranden.

Og da Efteraaret kom, blev Naturen tung og trist. De bladløse Træer stod og græd i de lange Taagedage. Hostrup havde aldrig før fundet, at Efteraaret kunde trykke saa stærkt paa Humøret.

Han kunde ikke rigtig blive hjemme i den midtjyske Natur. Ikke akklimatisere sig. Han kunde føle det, som om han gik i et fremmed Land. Han kunde beundre Skønheden, men Naturen talte ikke rigtig det Sprog, han forstod fra Barndommen. Han længtes efter Sjælland, efter Stranden og efter de høje frodige Skove, efter Duften af en sjællandsk Mark og Skov, blot efter en blomsterrig sjællandsk Grøftekant.

I de syv Aar han boede i Jylland, blev han ikke Jyde, han blev ved at være Sjællænder. Og han længtes tilbage til sin Fødeø, stærkere og stærkere for hvert Aar, der gik.

Enkelte af Hostrups gamle Venner fandt dog om Sommeren den lange Vej til Silkeborg. Og blandt dem var Mantzius og Christian Richardt.

Elisabeth Hostrup tog venligt imod Mantzius, da han kom. Og hun forsøgte paa at komme paa en god Fod med Hostrups gamle Venner. Men det vilde ikke rigtig lykkes overfor Mantzius. Hun fandt ham noget burschikos og plump. Og Mantzius gjorde sig neppe megen Umage for at vinde hendes Venskab. Maaske var overhodet Hostrups

Venner lidt forud indtagne mod hende. Et uforsigtigt Ord fra hans Moder eller Adolfine eller blot deres stærke Reservation, naar Talen faldt paa Svigerdatteren, kunde vel forklare det. Og den unge Kones Hauchske Ivrighed, der fik hende til at tage Del med i Samtalen og ikke blot som en venlig Fe svæve omkring i Stuen, har maaske ikke behaget Mantzius.

Eller han har følt noget Ubehag ved, at en anden nu havde taget hans Søsters Plads ved Hostrups Side. Det var ikke urimeligt, om den Mantziuske Familie havde noget at overvinde, nu Hostrup, der havde hørt den til, havde giftet sig igen. De har naturligvis ikke kunnet tænke sig andet, end at det vilde ske, man kunde vel heller ikke forlange, at han hele sit Liv igennem skulde bære Sorg over Henriettes tidlige Død. Og dog faldt det dem maaske vanskeligt, især da hans Ægteskab optog ham saa stærkt, at det ligesom slettede alle Erindringer om det tidligere Forhold ud af hans Liv.

Fru Hauch havde en egen Evne til enten at vinde varme Venner eller at støde Folk bort, saa de blev kritiske Modstandere. Hun var et saa ejendommeligt og betydeligt Menneske, at man næsten blev tvungen til at tage Parti enten for hende eller imod hende. Og Elisabeth havde vel noget af det samme.

Mantzius havde Følelsen af, at der var ved at komme noget imellem de to Barndomsvenner. Og i et Brev til Hostrup havde han slaaet paa det. Hostrup søgte at vise det bort. Det Svælg du taler om — skrev Hostrup — det graver du nok selv ved din fornemme Tavshed lige over for en sølle Landsbypræst, hvis Berømmelses Maane er gaaet ned bag de høje Lyngbakker, medens din Sol stiger glimrende op over Stadsgraven.

I Silkeborg travede Hostrup Mantzius godt igennem. Han maatte vise ham alle de skønneste Udsigtspunkter. Han maatte da præsentere Stedets Herligheder for sin Gæst. Om Søndagen var Mantzius i Kirke.

Siden blev han spurgt af en af Vennerne om, hvordan Hostrup prædkede. „Jo det var udmærket“ svarede Mantzius, „men Genboerne var alligevel bedre!“

Den mærkelige, kantede, grundtvigske Missionær Peter Larsen Skræppenborg kom der paa Egnen. Og nu

maatte han ind hos den unge Præst, som der allerede begyndte at gaa Ry af. Han var i Kirken om Søndagen og aflagde siden Besøg i Præstegaarden.

Elisabeth var nylig bleven Moder, og hun var stolt og glad over den raske lille Dreng, hun havde. Da Peter Larsen sad inde i Stuen, kom hun med Barnet paa Armen. „Er det ikke et dejligt Barn?“ spurgte hun med ungdommelig Moderglæde. „Jo, Uglen synes jo ogsaa bedst om sine Unger,“ svarede Peter Larsen.

Elisabeth fandt unægtelig, at han var en Grobrian. Og dette Indtryk forstærkedes betydeligt, da hendes gode Veninde, Nabopræstekonen fra Sejling, Fru Jutta Møller, kom og fortalte om, hvordan Peter Larsen havde opført sig der. Han var kommen i Disput med Fru Møller, og da han gik ud i Gaarden for at stige til Vogn, fulgte hun med og forsvarede stadig varmt sit Standpunkt. Han blev saa forbitret over denne Modsigelse, at han vendte sig imod hende og gav hende et knaldende Ørefigen. Derpaa for han til Vogns og skramlede ud af Gaarden, mens hun stod der grædende og ulykkelig tilbage.

Dog, kunde Peter Larsen forløbe sig slemt, saa kunde han ogsaa gaa i sig selv og erkende det. Han fik snart sundet sig og indsaa nu, at han havde baaret sig uforskammet ad. Og saa maatte han gøre Bod. En otte Dages Tid efter kom han igen kørende til Sejling Præstegaard, og denne Gang havde han et halvt Svin med i Vognen. „Det skal du have,“ sagde han til Fru Møller. Det var nu hans Maade at bede om Forladelse paa.

Samtidig med at Hostrup var kommet til Silkeborg, havde Møller faaet sit første Præstekald i Sejling. Han havde i mange Aar været Huslærer paa en Herregaard og var her bleven en dygtig Sportsmand, en flink Jæger og en statelig Rytter; der gaar endnu Sagn paa Egnen om hans Skydefærdighed, og der fortælles, at han indlagde sig megen Berømmelse ved paa en af sine Jagtture at dublere to Hjorte. Han havde en prægtig Ridehest og sad i Sadlen som en Husar. Som oftest red han til Annekset i Sinding, og der fortælles, at han lod Hesten rende, saa han tilbagelagde den halve Mil paa fem Minutter. Folk stod da tit ved Indgangen til Byen og saa Præsten ride i strakt Karriere hen ad den bløde Vej.

Han var naaet op i Manddomsaarene, før han søgte Præstekald, han bar allerede Kalot og var et Par Aar ældre end Hostrup.

De var bleven ordineret paa samme Dag og var da allerede kommen til at tale sammen. Møller sluttede sig til den grundtvigske Retning, og de fandt, at de var enige i væsentlige Punkter. Mens de var Nabopræster, blev Bekendtskabet til Venskab, og de besøgte jævnlig hinanden.

Fem Fjerdingaar efter at Møller var kommet til Sejling, i Maj 1857, hjemførte han sin Brud, Budstikke-Bojsens Datter Jutta.

Hostrup havde, siden han kom til Silkeborg, næsten ganske ladet Versemageriet hvile. Naar han selv fortæller, at han fra hele det første Aar, han var Præst, ikke kan opvise et eneste digterisk Forsøg, er det dog en Fejlhuskning. Han skrev til Grundlovsfesten 1856 en Sang. Men han havde ganske vist været fuldt optaget af sin Præstevirksomhed, og han maatte da i Reglen nøjes med at skrive sine Digte paa de rosenrøde Aftenskyer, naar han kørte den lange Vej fra Annekset. Paa den flygtige Baggrund svandt de straks igen.

Nu da Møller kom med sin unge Hustru, maatte han i største Hast lige efter en lang Køretur hilse paa dem med et Par Velkomstvers. Han skrev da:

Se hvor Sejling Præstegaard
gammel mørk og øde staar!
Væggen er saa skæv og graa,
Støvet fylder hver en Vraa;
Præsten gaar bekymret om,
stirrer paa sin Rede tom.
Ak han ensom har betraadt 'en,
Tanker myldre bag Kalotten.

— — —

Nu i Sejling Præstegaard
drager ind den nye Vaar,
Dugen bredes fin og hvid,
yndig kortes Hvilens Tid;
ude raser Nattens Vind,
ej den trænger mer der ind.
Ja nu er der lyst i Stuen,
leve Lyset, leve Fruen!

Som Møller og Hostrup blev Venner, saa blev Fru Jutta og Elisabeth ikke mindre Veninder. Elisabeth havde un-

dertiden følt det lidt ensomt herovre, hun var langt fra sin Slægt og fra alle sine tidligere Bekendte. Nu mødte hun her en ung Præstekone under lignende Livskaar som hun selv. Og et mærkeligt levende, frejdigt og foretagsomt Menneske. De to Veninder kom til at sætte hinanden meget højt.

Om Sommeren turede Møllers og Hostrups ofte sammen i Himmelbjergsskovene. Paa saadan en Tur væltede Vognen med dem paa en af de daarlige Skovveje. Elisabeth kom straks paa Benene, hendes eneste Tanke var, at Hostrup kunde have taget Skade. Han stod imidlertid midt paa Vejen med Cigaren i Munden. Men hun sluttede ikke deraf, at han hverken havde brækket Arme eller Ben. I sin Ængstelse ilede hun hen til ham og brændte sig paa Cigaren et stort Hul i Kinden. Fru Møller havde en hvid Kjole paa, og hun var fløjet igennem den.

Bagefter morede de sig alle over denne lille Oplevelse.

Da Hostrup og Elisabeth den første Dag i Silkeborg havde set paa Grunden, hvor den ny Præstegaard skulde ligge, tænkte de sig, at de allerede om Sommeren skulde komme til at flytte ind i deres eget Hus. De havde glædet sig til at anlægge Haven og trække dens Gange imellem de hvidstammede Birketræer. Men Sommeren kom, og endnu ventede man paa Ministeriets Afgørelse. Og Sommeren gik, uden at Sagen var kommet af Stedet. Tegningen til Bygningen laa fiks og færdig, den var approberet af Autoriteterne, og Pengene laa rede fra Salget af Linaa Præstegaard, hvor Sognepræsten før havde boet. Men Ministeriets Stadfæstelse lod stadig vente paa sig. Hostrup maatte vække de høje Autoriteter af det ministerielle Smøleri, om der ikke skulde gaa Sommer efter Sommer, mens han stadig ventede. En ærbødig Henstilling vilde sikkert ikke frugte. Saa greb han da til at sende Ministeren et Klagesuk paa Vers.

Saa skal jeg da altid bo som Gæst
i denne bebyggede Gade!
O hjælp en stakkels Poet og Præst
og skaf ham et bedre Stade.

Der ligger en Plads ved Søen den blaa
med Udsigt til Skov og Vænge —
o skaf mig en Præstegaard derpaa,
og lad det ej vente for længe.

Her er en Støj og en Hurlumhej
fra Morgen til Aftens Ende.
Min Stue er en Alfarvej,
hvor alle igennem maa rende.

Paa Loftet stande de Møbler paa Rad,
ja Borde og Stole i Masse.
Papirer — ja mangt et kosteligt Blad —
de mugner der i en Kasse.

O tænk paa mit unge Familieliv,
o tænk paa min huslige Glæde,
men tænk frem for alt paa mit Præste-Arkiv,
som Mus og Rotter vil æde.

Han fik intet direkte Svar fra Ministeriet, men otte Dage efter modtog han et Brev fra Biskoppens Fuldmægtig, hvori han bad undskylde, at Præstegaardssagen ved hans Forsømmelse var bleven liggende paa Bispekontoret. Nu kom der omsider Fart i de høje Herrer. Og ikke ret længe efter havde man Autoriteternes Tilladelse. Og saa begyndte Arbejdet, i Efteraaret 1857 kom Bygningen under Tag, og næste Foraar 1858 mere end to Aar efter, at de var kommen til Silkeborg, flyttede de unge Præstefolk ind i en smuk Bolig med den dejligste Have omkring.

Denne uforretningsmæssige Maade at faa ordnet et Forretningsanliggende paa vakte nogen Opsigt paa Egnen. Og fyrretyve Aar efter, da en Søn af Hostrup havde bosat sig i den samme Egn, fik han det besynderlige Spørgsmaal af en halvgammel forhutlet Fyr: „Er De lige direkte en Søn af den Mand, der skrev et Vers, da han skulde have et Hus?“

I Maj 1856 havde de faaet det første Barn, en sund og kraftig Dreng, der fik Navn Svend. De var begge henrykte over ham, og Elisabeth var stærkt optaget af sine Moderpligter. Det var deres største Glæde baade denne Sommer og den næste at føre deres lille Dreng med ud paa deres Spasereture. De kørte ham i en af de gammeldags Barnevogne med to Hjul og en lang Stang, man skubbede den foran sig med.

Men i Slutningen af August den anden Sommer blev han angrebet af en ondartet Mavesygdom, og den tredje September døde han fra dem. Det var et meget tungt Slag, og de følte det, som deres Hjem var blevet tomt og øde.

Et Par Maaneder efter i November skrev Hostrup til en af sine gamle Venner: Naar jeg ikke har skrevet til dig hele denne lange Sommer, saa kunde det synes endnu mere utilgiveligt end min tidligere Brevknaphed, men det er det dog ikke. Nej — siden vi saaes, har vi to (Elisabeth og jeg) gaaet og stridt med en stor Sorg. Ja du har maaske hørt den. Vor lille Svend blev sygere og sygere, og nu har hans lille Legeme allerede i to Maaneder ligget paa Silkeborg Kirkegaard. Jeg kunde ikke skrive.

Nogen Tid efter tog de et Plejebarn i Huset, han hed Karl Kallby. I de første Aar behandlede Elisabeth ham aldeles, som om han var hendes eget Barn. Men alt som han voksede til, og hun stærkere og stærkere mærkede Forskelligheder i Arv og Anlæg, følte hun, at hun havde taget sig noget paa, som hun ikke kunde gennemføre.

Da Hostrup rejste fra Silkeborg, fik de Karl i Huset hos en brav og flink Familje. Da han skulde konfirmeres, kom han til Hillerød og boede nu i Præstegaarden, hvor han forberededes hos Hostrup. Han var en godmodig, stærk Fyr, men kun lidet flittig i Skolen og vist ikke synderlig begavet.

Efter Konfirmationen kom han efter sit eget bestemte Ønske til Søs. Han tjente sig nu op til en flink Sømand, og naar han kom hjem, var han en stadig Gæst i Præstegaarden. For Børnene der var han en mærkelig Person med en vis Eventyrglans over sig. Han fortalte om Eventyr i fremmede Lande og tegnede Skibe for dem og forklarede dem de mange sære Benævnelser og Sømandsudtryk. Og han holdt af at vise sin Haardførhed. I et forrygende Vintervejr, mens alle andre gik og krøb i deres tykke Frakker, vandrede han uden Spor af Overtøj med Jakken flagrende aaben og Hænderne i Bukselommerne fløjtende ned ad Gaden, som om det var den luneste Sommerdag.

Han druknede under en Storm ved Afrikas Vestkyst.

I Sommeren 1859 gæstedes Silkeborg og Hostrup af Studentersangforeningen. De kaade Sangere satte Byen paa den anden Ende. De kom kørende i en lang Række Vogne fra Aarhus og over den forreste Vogn vajede en mærkelig Sangerfane. De havde i en Kro paa Vejen købt en pæn hvid Særk og paa den havde de malet en stor sort

Lyre. Med Særken paa Stangen holdt de deres Indtog i Silkeborg, og saa stor var Studenternes Autoritet, at Borgerskabet aldeles ikke blev forarget, men kun fandt, at det var herlige Løjer. Hostrup havde taget imod dem ved Linaa og der faaet Christian Richardt og Zinck op paa sin Vogn.

De fik ikke langt Hvil efter Køreturen, de skulde ud og se Udsigterne, og om Aftenen maatte de til Gilde hos Drewsen. Der blev alle Byens Honoratiores saa smittede af Sangernes Drengekaadhed, at de hoppede som Skader paa Byens Torv eller gik Gaasegang med Borgmesteren i Spidsen.

Næste Morgen kørte Værter og Gæster ud i Vesterskoven, og Hostrup fremviste med Stolthed de store Lyngbakker, de pragtfulde Udsigter og hele den mærkelig uberørte, storslaaede Natur. Studenterne samledes til Sang eller legede som Drenge op og ned ad Bakkerne, og Værterne var henrykte over, saadan de slog Gækken løs. De syntes, at det var et mageløst morsomt Besøg.

I Hotel Silkeborg gav Sangerne en Koncert, der vakte almindelig Begejstring, og endelig var der Bal i Naaege. Hostrup skrev dertil en Sang, hvori det hedder

Nys vi skued mellem Skov og Bakke
Aaens Slange blinkende sig sno,
nys vi krøb paa Bjergets brune Nakke,
nu i Dalen har vi rejst vor Bo.
Lunt vort lille Hus af Blade tækkes,
hyggeligt og trangt er hvert et Sted,
Velkomstsangen, som af Frøer kvækkes,
brummer tusind Oldenborrer med.

Skoven havde den Sommer været frygtelig plaget af Oldenborrer. De havde i Tusindvis kastet sig over de arme Egetræer, og Hostrup havde til sin store Ærgrelse maattet se paa, hvordan de afbladede Træerne i hans egen Have. Hver Kvist paa Egene hang fuld af disse graadige Asener, og de stille Aftener ødelagdes næsten af deres Summen og Brummen. De havde summet ham om Ørene, mens han skrev Sangen, men han havde dog slet ikke skældt dem ud; blot taget deres Koncert som den beskedne Gengæld, Jyderne kunde byde for de københavnske Gæsters Harmonier.

Det syntes da, som om denne pæne Behandling havde gjort et vist Indtryk paa Oldenborrene. Ved Naaege lod de den Aften aldeles ikke høre fra sig, og siden var det, som om man for Resten af Sommeren var bleven befriet for den Landeplage.

Det hed videre i Sangen:

Ej vor Ungdom jordedes paa Heden,
i vort Bryst vi hegned den et Sted,
nu den stiger syngende af Reden,
vil I flyve? — godt! vi flyve med.
Ja de lyse Timer, som os samle,
Tonerne som Ild i os har tændt,
har med et gjort unge af de gamle,
gjort hver ærlig Jyde til Student.

I Pramme med Fakler sejlede de i den lyse Sommernat tilbage til Silkeborg. Og nu sang de under Zincks Anførsel kaade Kvartetter paa Torvet, saa det rungede i den stille By.

Dagen efter var der Folkefest paa Himmelbjerget, og Værter og Gæster kørte ad de daarlige dybsporede Skovveje dertil. Det nu saa udraabte Turiststed laa dengang endnu uopdaget af Turisterne i dybeste Ensomhed.

Det laa der endnu som i Tusind Aar
i sine egne Tanker,
det skønne Land, hvor Aaen gaar
imellem Skov og Banker.

Festen paa Himmelbjerget blev Afskedsfesten med de muntre Sangere. De drog nu hjemad over Skanderborg.

I Efteraaret 1857 havde Frederik den Syvende og Grevinde Danner besøgt Silkeborg. Der var rejst Æresport for dem, og Hostrup havde skrevet en Sang som en Hilsen til Kongen fra den lille By. Kongeparret havde opholdt sig hos Drewsen, men Hostrup saa ikke synderlig til dem. Bagefter forlød det, at Kongen var utilfreds med, at Hostrup ikke havde bragt Grevinden en særlig Velkomsthilsen.

I 1861 kom Kongen igen, og nu maatte Hostrup til fin Middag hos Drewsen. Her fik han udtrykkelig overdraget det ikke ganske lette Hverv at udbringe Skaalen for Grevinde Danner.

Han hørte ganske vist ikke til dem, der forargedes inderlig over hendes Ophøjelse. Og hendes Fortid antog

han vel ikke var værre end saa mangen fyrstelig Persons. Men paa den anden Side vidste han heller ikke noget fordelagtigt at sige om hende, og han indskrænkede sig da til at takke hende, fordi hun ved at gøre Kongen lykkelig afbetalte noget af den Gæld, hvori det danske Folk stod til ham.

Det syntes at behage Frederik den Syvende, og han løftede sit Glas med et: Skaal Hostrup.

Drewsen havde skaffet den lille By et Dampskib, Hjejlen, og med det turede Kongen omkring i Søerne.

Næste Søndag fik Hostrup at vide, at Kongen vilde overvære Gudstjenesten. Han tog imidlertid intet Hensyn til det fine Besøg men holdt en kort Prædken som sædvanlig.

Siden hen fortalte Kong Frederik om dette Kirkebesøg, og hans Fantasi havde da broderet det stærkt.

„Jeg sad netop ved Frokostbordet — fortalte Kongen — da Hostrup kom ind. „Hør Hostrup," sagde jeg, nu skal du minsæl spise Frokost med mig." Men saa sagde han: „Det kan jeg Fanden gale mig ikke, Deres Majestæt ved jo nok, at jeg om et Øjeblik skal prædke for Dem i Kirken, og nu skal jeg først derhen for at pynte lidt op." Saa gik han, og da jeg kom hen i Kirken, havde han endnu travlt med at pynte den, han for op og ned og hængte Guirlander op. Saa sagde han til mig: „De kommer Fanden gale mig for tidligt, Deres Majestæt, jeg er ikke rigtig færdig endnu, men nu skal jeg snart blive det. Saa gik han lige op paa Prædkestolen og prædkede halvanden Time, og det var minsæl ypperligt." *)

En af de følgende Dage var der Fest i Naaege. Her kom Kongen hen til Hostrup og sagde gemytligt: „Hør Hostrup, jeg har altid moret mig godt over Deres Komedier, og nu vil jeg gøre Dem til Ridder af Dannebrog. Min Kone siger rigtignok, at De helst vil være fri, og at jeg hellere skulde give Dem et bedre Embede, men det kan jo ogsaa komme." Derefter fortsatte han med pludselig Værdighed: „Nu vil jeg spørge dig, om du ikke nok vil tage dette Kors af din Konges Haand?" Og saa

*) Hvor Ordlyden er en anden end den, der gengives i „Senere Livserindringer", støtter det sig til den Form, hvorunder Hostrup almindelig fortalte Historien.

tog han et Ridderkors fra en af sine Kavalerer og bandt det selv i Hostrups Knaphul.

Noget senere sagde Kongen: „Jeg har hørt, at De tit har været syg og ikke godt kan taale Klimaet her, saa vi maa tænke paa et andet Embede til Dem. Hvad synes De f. Ex. om Frederiksborg?“

Hostrup svarede, at det jo ikke var ledigt, men dertil sagde Kongen: „Men det kan det blive.“ Og saa føjede han til med pludselig Fortrolighed: „Jeg skal sige Dem, der har jeg nogen Indflydelse.“

Siden sagde Kongen til ham: „Hør Hostrup, i gamle Dage, da vi var unge og havde saa meget med hinanden at gøre, da syntes jeg altid du gik med Briller.“ Formodentlig var det de gamle Dage, da han fra Kongelogen havde set Hostrup i Teaterets første Parket, han tænkte paa.

Frederik den Syvende havde som bekendt en ganske ualmindelig Evne til at kende Folk, som han kun havde set flygtigt en enkelt Gang. Han havde lige hilst paa Elisabeth Hostrup hos Drewsen, og nu sad han i et Telt paa Himmelbjerget, hvor der var arrangeret en Frokost for ham. Henne under et Træ et godt Stykke derfra sad nogle Silkeborgdamer. Pludselig udbrød Kongen: „Men der er jo Fru Hostrup, hun maa straks herind“. Og medens der gik Bud efter hende, raabte han: „Og der er jo ogsaa Fru Fibiger (Distriktslægens Hustru) lad hende komme med.“ De to Damer, der kun var klædt i deres Dagligtøj og slet ikke tænkte sig Muligheden af at skulle stedes for Majestæten, blev ikke videre henrykte over den Indbydelse. Men der var ikke noget at gøre. De maatte ind og sidde i deres tarvelige Kjoler lige overfor Kong Frederik og Grevinde Danner.

Mens Hostrup var i Silkeborg, holdtes der vistnok hver Sommer Grundlovsfest paa Himmelbjerget. Hostrup skrev undertiden Sange til disse Fester, men han kom aldrig paa Talerstolen. Han havde endnu aldrig forsøgt sig som folkelig Taler.

De havde nu to Sønner. Den ældste, Erik, var født Lillejuleaftens 1857 faa Maaneder efter Svends Død. Den anden, Arne, var født paa Hostrups og Elisabeths Femaars Bryllupsdag den 29. Juni 1860.

Naar Lejlighed frembød sig, skrev Hostrup gerne en

lille Sang. Han havde en enkelt Gang fejret Drewsens Fødselsdag med en Sang, havde prist Silkeborgs Herligheder eller hilst Kong Frederik den Syvende. Han havde ogsaa skrevet et Par Bryllupssange og undertiden bragt Humør til en Familjefest med nogle Vers. Ved Elisabeths Fødselsdag 1858 vilde han foræere hende et Gulvtæppe. Men han dristede sig ikke til at gaa ud og købe det paa egen Haand, det forstod hun sig meget bedre paa. Paa den anden Side var det saa fattigt bare at stikke hende et Par Pengesedler ud. Og saa ledsagede han dem med nogle Vers, hvori han opfordrede Byens Købmænd, baade de ældre Handlende og den ufødte Asmussen, der endnu ikke havde aabnet sin Butik, til at komme frem med hvad de havde.

Mægtige Rasmussen!
Arentzen! Kanariis! og du
ufødte Asmussen!
hører mig nu.
Bring til min Præstegaard
Tæpper af Uld,
Hamp eller Hestehaar,
saa faar I Guld.

Vid at min Frue fin,
hun som mit Hjerte fanget har,
bruger til Stue sin
et Exemplar,
et af de bedste
for kuldesygt Blod,
hvor hun kan fæste
sin Dronningefod.

Vis eders Færdighed,
rul alle Pakker op paa Stand,
hans Velærværdighed
vente ej kan.
Farven og Tegningen
vælger hun frit,
gi' mig saa Regningen,
saa faar hver sit.

Hostrup var meget optaget af sit Arbejde som Præst. Det er ofte, at Folk, der slet ikke ved, hvad det er at samle sig om et Arbejde, har talt haanende om disse Præster, der kun havde en Arbejdsdag i Ugen. Hostrup havde travlt Ugen igennem. Han havde langt til Annekset Linaa og maatte ikke blot om Søndagen i al Slags Vejr sidde flere

Timer og skrumple paa en Vogn, men to Gange om Ugen læste han med Konfirmander i Linaa. Og i længere Tid tog han desuden derud en Gang om Ugen, og for at oplive Befolkningen fortalte han dem Kirkehistorie. Han fandt, at det lykkedes for ham, og de syntes bedre om det, end han havde turdet haabe. Og hele Vinteren igennem holdt han en Gang om Ugen Bibellæsning i Silkeborg.

Han var kommen paa en fri og hyggelig Fod med Bønderne i Linaa. Deres naturlige og ligefremme Maade at behandle alle paa tiltalte ham i høj Grad. Og han fandt da snart sit gode Humør i deres Selskab.

En Dag havde han efter Gudstjenesten siddet sammen med en Del Folk og drukket Kaffe i en lille Stue. Saa kom der en Tigger og bad om gamle Klæder.

„Han kunde saamæn gerne faa mine Bukser," sagde Hostrup med et lystigt Smil, „men saa har jeg ikke noget at tage hjem i". De der var i Stuen fandt, at det var en svært hyggelig Præst, de havde faaet.

Men al denne Kørsel tog stærkt paa ham. Han var alle Dage noget sart af Helbred og taalte ikke stærke Strabadser. Han klager over Besværlighederne i et Brev til Ploug:

Embedet her hører til de byrdefuldeste i Landet, jeg kører næsten ligesaa meget som en Postkarl hele Vinteren igennem, og min Hustru klager over, at det slider saa kendelig paa mig.

Han søger paa den Tid Embedet i Sorø. Og han skriver da videre i Brevet: I Sorø bliver Arbejdet forholdsvis umaadelig nemt, og de Strenge, som klinge i mig, naar jeg hænger paa Vognen, og hvis sagte Toner nu hendø i Vinden paa Heden, de kunde maaske i Sorø blive stemte paany og bevise, at det ikke er sandt, hvad jeg tror Dagbladet engang sagde, at Hostrup var begravet et Sted i Jylland.

Men det er ham alligevel slet ikke saa helt let at forlade Silkeborg. I Begyndelsen af det samme Brev skriver han, at han har mange Betænkeligheder ved at flytte. „Først og fremmest at jeg maa forlade noget meget godt, et lille Menighedsliv, som er opvokset under mine Øjne, og som det egentlig er Uret at forlade saa tidligt, især da

man ikke ved, hvem man faar til Eftermand. Det er nærmest Silkeborg, jeg mener, skønt det ogsaa gør mig ondt at skilles fra mine Bønder i Annekset. Her har jeg omtrent hele Aaret rundt det samme Par Hundrede Mennesker hver Søndag i Kirke; her ved jeg, at jeg endnu kan udrette noget og fylder en Plads, hvorpaa det slet ikke er saa let at faa mig erstattet."

I et andet Brev skriver han, at han længes saare efter sin Fødeø og lidt mere aandelig Omgang end den, han kan finde her, og at om hans Landsforvisning kun har varet fem Aar, er han dog en gammel Karl paa 42 Aar, som heller ikke kan taale altfor megen aandelig Faste og altfor meget prosaisk Slid.

Til Richardt skriver han: Da du sidst forlod mig, blev jeg syg igen, og det varede 2—3 Uger endnu; men det var intet imod denne Gang, da jeg har haft Betændelse i den ene Lunge og ikke vil forvinde det for længere Tid. Jeg har en melankolsk Følelse af, at jeg allerede i legemlig Henseende er et Vrag, som nu ligger herovre for at ophugges.

Han afviser dog straks den Slags forknytte Tanker. „Det er netop noget af det mislige ved at være syg, at man saa ogsaa bliver selvsyg og kun snakker om sig selv — og det var dog ikke derfor jeg vilde skrive til dig.

Noget senere skriver han til Nikolaysen i Norge: Med min Præstevirksomhed er jeg godt fornøjet og har ikke saa liden Grund dertil. I min Formands Tid kom kun faa i Kirke, nu er begge Kirkerne næsten altid fulde; vi har en smuk Salmesang, og, hvad der er det bedste, jeg har en virkelig Menighed, som tager det alvorligt med sin Kristendom og slutter sig kærligt til mig. — —

Jeg bor yndigt i en paradisisk Egn, og hvis der ikke var to Ting i Vejen, saa vilde jeg helst lægge mine Ben herovre.

Men noget er der, som snart vil drive mig bort, det nemlig, at Embedet, skønt noget besværligt, er for lille til at leve af med en voksende Familje, og, hvad der er værst, at jeg i legemlig Henseende slet ikke kan taale Opholdet herovre. Jeg er forpligtet til i det mindste tre Gange ugentlig hele Aaret igennem at tage til Annekset, som ligger fem Fjerdingsvej herfra, og disse Rejser i den

skarpe Luft her i Jyllands Midte har allerede kendelig taget paa min Helbred. Jeg har saaledes denne Vinter allerede to Gange været alvorlig syg, den ene Gang af rheumatisk Feber, den anden Gang af Lungebetændelse.

— — — Du spørger mig om jeg digter, og jeg maa svare Nej, da det at skrive et Par Lejlighedssange om Aaret ikke kan kaldes saaledes. Men jeg har ikke tabt Lysten til den Syssel —"

Senere i det samme Brev hedder det: „Jeg selv har allermest Lyst til at skrive Komedier, som jeg tror er mit poetiske Kald, og netop min helt alvorlige Virksomhed giver mig Lyst til engang imellem at slaa Gækken løs og skaffe Luft for den Ironi, som min stadige Berørelse med alle Slags Mennesker, som tit er af den Natur, at jeg ser dem lige til Bunds i Hjertet, udvikler hos mig."

Til Ploug skriver han i December 1861: „Hensynet til min Helbred har ogsaa faaet forøget Vægt for mig. Jeg er i Vinter svagere end nogen af de foregaaende, og kommer jeg ikke snart herfra, saa kommer jeg nok — som du siger — til at blive her."

Lysten til at skrive Komedier dukkede i Begyndelsen af Hostrups Præstevirksomhed ofte op i ham. „Jeg har en idelig tilbagevendende Lyst til at skrive noget", skriver han i et Brev, „og jeg kunde det ogsaa, hvis jeg blot kunde skaffe Tid dertil; men det er Ulykken, det kan jeg ikke."

Han har virkelig fattet Ideen til et Lystspil, der skulde omhandle et rejsende Skuespillerselskabs Hændelser i en lille Provinsby. Han fandt selv, at han havde faaet Tag i en Del gode Borgertyper. Og mens han hang paa Vognene og kørte ud i sit udstrakte Sogn, havde han smeddet det sammen Scene for Scene. Nu var han saavidt fremme, at han skulde til at skrive det ned. Men saa trak hans Præstevirksomhed ham ud af det igen, og Komedien svandt hen som de Digte, han havde skrevet paa Skyerne, naar han kørte fra Annekset.

I Sommeren 1862 var der nordisk Studentermøde i København. Hostrup fik indstændig Opfordring til at deltage, og han rev sig da løs hjemmefra og tog i Midten af Juni over til København. Nu kom han for første Gang i Grundtvigs Hus, der paa den Tid var blevet et Sam-

lingssted for mange af de forskelligste Stænder, saa man paa en Gang traf Ministre og Haandværkere, Professorer og Bønder. Det var ret efter Hostrups Sind, og han var Grundtvigs tredje Hustru taknemlig for, at hun med saa stor Fordomsfrihed aabnede den gamle Mands før saa stille Hjem og bragte Folk i personlig Berøring med ham.

Hostrup tog Del i Studentermødet som i gamle Dage, og han morede sig godt imellem gamle Venner uden at tænke paa, om Tiden, siden han var i deres Lav, havde ført dem ad forskellige Veje. Han var med i Rungsted og Hillerød og var her Gæst hos Præsten. Og han saa med Interesse paa den stærkt forfaldne Præstegaard, som Frederik den Syvende havde stillet ham i Udsigt som hans fremtidige Hjem. Dagen efter skulde de mødes med Kongen i Nordmandsdalen ved Fredensborg. Der var dækket store Borde til dem, men just som de naaede dertil, kom der en vældig Tordenskylle, saa de alle maatte flygte ind under Træerne.

Da Bygen var ovre, kom Kongen, og han blev modtaget med Jubel. Med sin store Evne til at sige noget ganske dagligdags med en saadan Værdighed, at alle Tilhørerne følte det som et historisk Kongeord, gengav Kong Frederik det Telegram, han vilde sende Carl den Femtende: „Nylig styrtede Regnen ned; men nu staar jeg imellem de nordiske Studenter, og nu skinner Solen." Det faldt ikke en eneste ind, at han i Grunden kun sagde en Trivialitet i Lighed med „Det er godt Vejr i Dag!" Hans Værdighed hævede det højt op over alt dagligdags, og de syntes, at det var Folkenes Fortid og Nutid han talte om. Jubelen brusede om ham.

Hostrup maatte siden til Taffel hos Kongen. Om Aftenen drog Flokken til Helsingør, og herfra sejlede de med Damper tilbage til København.

Hostrup ilede nu tilbage til Jylland. Han havde ondt ved at opholde sig mange Dage udenfor sit Hjem, han længtes meget stærkt og kom let til at fantasere sig ind i Ængstelse for, at alt ikke var, som det skulde være. Denne Ængstelse steg paa den lange Køretur fra Aarhus til Silkeborg til den pinligste Uro.

Men da han atter sad i sit lille smukke Hjem, hvor alt stod godt til, da fortalte han om de festlige Dage. Og det

var kendeligt at hele Turen havde været ham til stor Forfriskelse.

Dagen efter fødte Elisabeth sin fjerde Søn.

I Slutningen af 1862 blev Præstembedet i Hillerød virkelig ledigt. Og Hostrup fik da en Paamindelse fra oven om at søge det. Og han fik snart Meddelelse om, at han var kaldet dertil.

Det var ham en stor Glæde nu at skulle bosætte sig i Nordsjælland, hvor han følte, at han hørte hjemme. Hauch, der i de sidste Aar havde ængstet sig meget over hans vaklende Helbred, var meget glad ved Udsigten til, at Elisabeth og Hostrup nu skulde bosætte sig i Nærheden af København i en dejlig og mild Egn. Og Elisabeth følte det ikke mindre end Hostrup, som om hun skulde vende tilbage til sit Fædreland.

Da Studenterne fra Hostrups Aargang netop det Efteraar skulde fejre deres 25 Aars Jubilæum fandt han Lejlighed til at komme med og sad nu atter sammen med gamle Skolekammerater under Fogs Forsæde. Derefter tog han til Hillerød, hvor han lejede en Lejlighed til sig og sin Familje, indtil de kunde flytte ind i Præstegaarden.

Da han kom hjem igen til Silkeborg, maatte han endnu engang lide under det barske Klima. Han blev syg og sengeliggende, saa han maatte opgive at holde Jul sammen med sine mange jyske Venner.

Søndag efter Nytaar holdt han sin Afskedsprædken. Og nu midt i Vinterens Hjerte rejste han med Elisabeth og tre smaa Sønner over Aarhus og Korsør til København. Her boede han nogle Dage hos sin Moder, mens Elisabeth og Børnene blev indkvarterede hos Hauchs. Herfra kørte de saa ud til Hillerød, og han blev indsat i Embedet den tredje Søndag efter Hellig tre Konger.

HILLERØD

SLOTTET var rejst igen efter Branden men de høje spidse Taarne stod indpakket i Stilladser. Og Slotskirken var langt fra færdig endnu, den manglede hele den indre Udsmykning. Der maatte da holdes Gudstjeneste i en

Sidefløj, en Sandstensbygning, der var reddet fra Branden. Nedenunder var Porten, hvor Fredensborgvejen gaar igennem, og de to Sten-Hellebardister staar paa Siden som Skildvagter. Ovenpaa var en lille hyggelig Sal, hvortil Adgangen var yderst ubekvem ad en smal Vindeltrappe. I de halvandet Aar, de brugte denne Sal til Gudstjeneste, kom Hostrup til at holde meget af dette lyse Rum, som hans Stemme uden mindste Anstrengelse kunde fylde, og han følte det en Tid som et Tab, da de havde faaet det ombyttet med den pragtfulde Slotskirke, der mere syntes ham bygget til fyrstelige Optog end til en jævn borgerlig Gudstjeneste.

Kort efter at Hostrup havde taget Bolig i Hillerød, skrev han i et Brev til Nikolaysen: „Saa sidder jeg da nu paa min Fødeø, $4^1/_2$ Mil fra København, som vi til næste Aar sættes i Forbindelse med ved Jernbane. — — I Landsognet har jeg til Dato kun ganske smaat Kirkebesøg, derimod strømmer de til min Bibellæsning. Her i Hillerød sveder man og lader sig trykke for at høre mig. Det er imidlertid for manges Vedkommende en Modesag, og jeg er, som du nok ved, altfor jævn og fri for Kruseduller og Veltalenhed til at være Modepræst i lang Tid. — — Jeg bor med Elisabeth og Børnene til Leje midt i Byen (vi skulde ikke have noget af Adskillelsen i Naadsensaaret), men til Flyttedagen i April drage vi ind i Præstegaarden, som for en Del skal ombygges, da noget af den er saa forfalden, at den næsten er ubeboelig.“

Præstegaarden havde oprindelig været en anselig Privatejendom, der vel for et Aarhundrede siden var købt til Embedet. Den var bygget som en Avlsgaard med fire Længer, der omsluttede en rummelig brolagt Gaardsplads, men laa med sine to Haver som en Ø, der var omgivet af Gader.

Hostrup fik nu Tilladelse til at lade Sidelængerne nedrive og udvide og forbedre Hovedbygningen. Denne tog sig imod Gaden ganske anselig ud med sin solide to-Stens Mur, men hele Bagsiden imod Gaarden var Bindingsværk og det lange Hus var saa smalt, at Værelserne gik tværs igennem og havde Vinduer til begge Sider. Med Bistand af Arkitekt Zwingmann, der havde Arbejde ved Slottet, fik han det nu til at ligne Hovedbygningen i en

gammel Herregaard. Det fik Takker som en Krone paa Skorstenene, der stod paa Kant, som om man havde vredet dem om, til de fik Hjørnerne i Tagryggen. Det fik sit høje spidsvinklede Tegltag med Kugler over Gavlene.

Og gik man op ad den høje Stentrappe til den brede gammeldags udskaarne Dør og ringede paa Malmklokken, der i mange Aar Dagen igennem sjælden fik lang Hvile, saa lukkedes man ind i en Entre, der oprindelig havde været stor og hyggelig. For at faa Plads til Husets Trapper var den imidlertid delt midt over, saa der fremkom en indre smal og mørk Gang. Men ellers havde Lejligheden intet Præg af Kniberi. Stuerne var næsten for store, og de fleste gik midt igennem Huset med Vinduer baade til Gaden og til Haven. Familjens daglige Opholdsstue, Spisestuen, var over ti Alen paa hver Led.

Hostrup fik snart at mærke, at han havde Kongens specielle Naade. Var Slottet ikke brændt for nogle Aar siden, saa Kongen havde maattet flytte til Fredensborg, saa vilde Hostrup have været meget betænkelig ved den Naade. Men nu kunde den kun ytre sig i Ny og Næ, og da paa en ofte morsom og gemytlig Maade. Og dog var Hostrup paa sin Post overfor den. Da Kongen i Sommeren 1863 havde taget Bolig paa Fredensborg Slot, blev Hostrup paa en almindelig Hverdag tilsagt til Taffel. Han havde netop den Dag en Brudevielse at besørge, men han indrømmer selv, at den kunde han have ladet Kapellanen besørge. Han greb imidlertid Lejligheden til at vise, at han ikke kunde staa paa Pinde, hver Gang der var noget paa Færde ved Hoffet. Og at hans Virksomhed som Præst gik forud for alt andet. Kapellanen paastod ivrigt, at det aldeles ikke gik an at sige Nej til en Indbydelse fra Kongen, men Hostrup lod sig ikke anfægte deraf; han svarede, at han ikke kunde komme, da han havde Embedsforretninger.

Kongen syntes ikke at have taget ham hans Dristighed ilde op, men indbød ham snart efter igen. Ved den Lejlighed underholdt Kong Frederik sig længe med Elisabeth Hostrup, han fortalte en hel Del Fantasioplevelser og sluttede med at sige: „Lad mig nu se at De holder Hostrup til Bogen.“ Dertil svarede Elisabeth, at det behøvede hun ikke. Men saa sagde Kongen: „Jeg mener, at

De faar ham til at skrive nogle flere Komedier; dem kan vi ikke faa for mange af."

Naar Frederik den Syvende havde ønsket at faa Hostrup til Hillerød, saa var det sikkert ikke blot for, at den rare Digter kunde sidde der og have det lunt og godt. Han satte Pris paa ham. Hostrups stilfærdige Selvstændighed og ganske usnobbede Væsen har tiltalt Kongen.

Og det at han ikke vilde staa paa Pinde for Hoffesterne, forøgede snarere Kongens Tillid til ham.

Den 16: November, just da Hostrup skulde køre til Annekset, fik han Budskabet om, at Frederik den Syvende var død. Det virkede meget nedslaaende paa ham, og han spurgte sig selv, hvad vi nu gik i Møde. Han sad paa Vognen og tænkte paa den lykkelige Tid, som med denne Konge var oprunden for det danske Folk. Han tænkte paa Modsætningen imellem Frederik den Syvende og Frederik den Sjette, hvordan sjette Frederik i sin første Ungdom havde vundet hele den Beundring og Hengivenhed, som han siden tærede paa under en for Landet uheldig Styrelse. Mens Frederik den Syvende som Prins mest havde gjort Skandale, og man imødesaa med Ængstelse det Øjeblik, da han skulde blive Konge. Men da det skete, knyttede han et vaagnende Folk saaledes sammen, saa han paa sin sidste Tid stod som et Værn for Danmark. Hostrup var opfyldt af Bekymring for Danmarks Fremtid, mens han sad paa Vognen, og da fik han en af de musikalske Halucinationer, som han ofte før havde haft, især naar han træt kørte den lange Vej fra Linaa til Silkeborg. Det syntes ham, som om han hørte flerstemmig Musik, og idet han hengav sig til den, kunde han følge de forskellige Understemmer. Det var „Danmarks dejligst Vang og Vænge", der blev spillet paa Blæseinstrumenter.

Nu kom Begivenhederne Slag i Slag. Og midt under Nedtryktheden ved den haabløse Krig, ramte Sorgen ogsaa Hostrups Hjem. Hostrups gamle Moder havde et Par Aar før mistet to Døtre. Anna var død i 1859 og Adolfine i 1861.

Nu var Lauras ældste Søn, Alfred Neergaard, gaaet med i Krigen. Han havde boet hos gamle Fru Hostrup, og hun blev nu helt alene. Saa lod hun sig endelig overtale til at tage Bolig hos sin Søn i Hillerød. Men Opholdet der blev ikke af lang Varighed, hun døde i Foraaret 1864.

Hun var imidlertid en gammel Kone paa firsindstyve Aar, og hendes Bortgang kunde umulig føles som en oprivende Sorg.

Men kort efter mistede Hostrup og Elisabeth deres ældste Søn Erik. Nogle Dage efter den gamle Fru Hostrups Død viste der sig Symptomer paa Hjernebetændelse. Og i mange Døgn veg hans Forældre ikke fra hans Sygeleje. I mere end en Uge tilbragte de Natten siddende i en Lænestol og smaablunde, uden at de rigtig kom i Seng. Naar den seksaarige Dreng imellem kom til Bevidsthed, kunde han tale om sin Død og klage over, at han skulde ud og ligge alene paa Kirkegaarden. Det var hjærteskærende for Forældrene at høre paa.

Første Paaskedag døde Erik. Kateketen, der havde afløst den tidligere Kapellan, havde prædket alle Paaske-Helligdagene, men nu erklærede han, at han ikke kunde mere. Hostrup maatte da selv besørge Gudstjenesten anden Paaskedag, og han gik til Kirken uden at kunne samle, hvad han skulde sige. Men da han kom paa Prædkestolen, klaredes det som af sig selv for ham. Han skriver derom: Jeg søgte ud af mit bedrøvede Hjærte at gribe efter Trøsten i Vorherres Sejr over Døden, og hvordan det gik, ved jeg knap, men jeg blev underlig baaret igennem, og under Dødens Mørke trængte Haabet og Trøsten ved Livets Sejr igen ind til mig; og fra den Tid blev Paasken mig de Kristnes store Højtid, som overstraalede alle Andre. Ja der kom en Tid en Opløftelse over mig, som kun den, der har gennemgaaet en dyb Sorg, kender noget til, og den hjalp mig ogsaa igennem den store fælles Folkesorg.

Elisabeth sank imidlertid ganske sammen efter den store Anspændelse. Hun blev meget syg, men efter nogle Ugers Forløb sejrede hendes sunde, kraftige Natur. Hun var dog svag endnu i lange Tider.

Den 7. Juni fødte hun sit femte Barn, en lille Pige der fik Navnet Gerda. Hostrup skriver i sine Erindringer om denne deres første Datter: Hun kom til os som en varm Solstraale efter den lange mørke Tid; men denne Glæde blev snart formørket ved, at min Hustru, der havde været svag siden vor lille Drengs Død, nu blev meget farlig syg.

Hostrup havde med de to ældste Børn været ude ved Jærnbanestationen, hvor det første Tog kom brusende fra København. Da han kom hjem, laa Elisabeth i heftig Feber, og i flere Dage svævede hun imellem Liv og Død. Dog efter fire-fem Dages Forløb bedredes hun atter.

Hostrups Søstersøn, Alfred Neergaard, der som Løjtnant havde deltaget i Forsvaret af Dybbøl, laa nu saaret paa Lazarettet i Flensborg. Hans nærmeste nærede dog ingen Frygt for ham, hans egne Breve var frejdige, og alle Beretninger om hans Tilstand lød forhaabningsfulde. I et Brev til ham skrev Hostrup: „Det var en stor Sorg for os, da vi fik at vide, at du var saaret og i Fjende-Vold, og vi har været meget bekymrede for dig; men Gud ske Lov, at der ingen Fare er, og vi kan haabe, at du snart har forvundet det hele."

Selv var Alfred ved godt Humør. Og da han snart fik at vide, at han rimeligvis vilde miste sin Førlighed, tog han det mærkværdig frejdigt. Han spøgede med, at naar han endelig slap hjem, maatte han se at faa en Plads som Forvalter paa en større Gaard, saa kunde han humpe om paa halvandet Ben og prygle Karlene.

I Brevet til ham havde Hostrup skrevet om Forholdene hjemme: „Hos os har det set sort ud. Efter Moders og vor lille Eriks Død har Elisabeth været meget alvorlig syg, men nu er hun lidt i Bedring, skønt meget svag. Det er ikke blot for eder, I Stridsmænd, for hvem denne Vinter har været haard; jeg har aldrig før oplevet en saa mørk Tid, og foruden min egen Sorg har Bekymringen for vort stakkels, lille, betrængte Fædreland ligget tungt paa mig. Æren er vel reddet ved eders tapre Forsvar af Dybbøl, og dermed er ogsaa Haabet frelst. Ja, Haabet maa vi ikke slippe, ti uden Haab er der ingen Kraft —

Jeg har lagt mig efter at være Folketaler for at holde Mod i Omegnens Befolkning, og hvor lidt det end er, saa tror jeg dog ikke, at det er ganske spildt — — —

Gid dit Saar nu maa blive lægt, og du hurtig genvinde din Sundhed. Vi fik først gennem Aviserne Efterretning om, at du var saaret og fanget, samtidig med at Valdemar erfoer det fra Premierløjtnant Pingel. Siden har Laura tilmeldt mig først den Efterretning, hun fik fra en af dine Menige, og senere den, hun fik fra dig selv. Valdemar var

herude ved Moders Begravelse og fortalte mig meget om dig og eders Samliv i Fredericia. Dengang laa Erik allerede syg af Hjernebetændelse, og Søndagen efter lukkede han sine klare blaa Øjne for sidste Gang i dette Liv.

Kære Alfred! baade Elisabeth og jeg tænker meget paa dig, og vi længes inderlig efter gode Efterretninger fra dig. Du er for Tiden Familiens Helt som den eneste af vore nærmeste, der har blødt for Fædrelandet, og naar du nu, som jeg sikkert haaber, snart kommer rask tilbage til os, da skal vi ret vise dig, hvormeget vi skønner derpaa, og hvor taknemmelige vi er for dig; ja vi længes efter at faa Lov til at være gode imod dig — — jeg har jo i én lang Tid af mit Liv staaet i et Slags Faderforhold til dig, og du hører og vil altid høre til dem, der staar mit Hjærte nærmest — —"

Alfreds Tilstand forværredes imidlertid. Han fik stærk Feber, og efter nogle Ugers Sygeleje døde han paa Lazarettet i Flensborg.

Som Hostrup havde skrevet i Brevet, havde han begyndt at holde folkelige Foredrag. Det var Kateketen, der havde faaet den Ide, at de paa den Maade skulde søge at holde Modet oppe i Befolkningen. Saaledes begyndte han en Virksomhed, der siden skulde faa stort Omfang, og hvorigennem han skulde finde Anvendelse for Evner, som Præstegerningen ikke ret havde Brug for.

Saa kom endelig Freden. Hostrup skrev i Fædrelandet et harmfuldt Digt, hvori han opfordrede til at afbryde alt aandeligt Samkvem med Tyskerne. Det hed heri:

Ej vi mindre Tysken hade,
ej vi højere ham elske,
siden Heltegraven skændtes,
siden Blodet flød i Strømme,
siden Brødre lænkebandtes,
siden Danmarks Ære blegned —
vi fik ikke Fred men Krig.

Krig, ja Krig, og nu for Alvor!
Det er ikke Tid at lege,
dyrt er nu ethvert Sekund.
Intet Fællesskab med Fjenden —
hører det, I folkekaarne!
Dansk og Tysk, hvor før de fulgtes,
skilles maa som godt og ondt.

Krig mod Aanden, Løgneraanden,
som os nægter Arv og Odel,
som vil lyve sig til Herre,
hvor en Dør staar ham paa Klem!
Krig mod Sproget, Mordersproget,
det som trængt herind om Natten
myrde vil den danske Tunge.
Har vi sat det selv til Højborde,
intet Gæstevenskab mere!
det maa ned og jages hjem!

De gamle, der har elsket Tysklands Skjalde og lyttet til dets Vismænd, og som har suget Giften ind i Blodet med den søde Honning, de skal vide, at der nu kun er Gift for Nordens Aand. Kvinderne skal tage Forbandelsen bort, der hvilede lammende paa Fædrene, fra de var smaa. Hvis de ikke kan nøjes med det danske Brød, saa kan man give dem sund og kraftig Føde fra England eller, om de kan taale det, lade dem nippe til den franske Drue. Men de maa ikke dryppe paa Barnetungen Giften af den tyske Snog.

Hører det i Mænd og Kvinder,
det er Livet nu det gælder,
der er ingen Tid til Skemt.
Skal den danske Tunge leve,
Tysk os blive maa som Russisk,
Fjendesproget, Trældomssproget,
trindt i Danmark dødt og glemt.

Der kom nu virkelig en Tid, da Tysk banlystes i nationale danske Hjem. Børnene læste Engelsk, men slet ikke Tysk. Man lod dem stifte Bekendtskab med engelske Forfattere, mens Goethe og Schiller gemtes i Boghyldernes fjærneste Kroge.

Hostrups Digt var faldet Mynster en Del for Brystet, og han angreb da sin gamle Ven derfor. „Vi er et nordisk Folk“ — skrev Hostrup i sit Svar — „som ved vor egen Blindhed og slette og udanske Regeringer er komne i et aandeligt Vasalforhold til Tyskerne. Skal vi ikke forsvinde i Tyskland, hvad du vel heller ikke vil, saa maa det nordiske i vort Sprog, i vor Folkekarakter o. s. v. befries fra det aandelige tyske Aag — — —

Du taler om Studenterne — skriver han videre — som bør læse Goethe. Ja, lad dem det, om de vil — har jeg talt om Studenterne? Lad dem studere, hvad de har Lyst

til. Jeg har kun talt om Børne- og Folkeopdragelse. Man lærer nu Børnene af alle Samfundsklasser at bøje sig for den tyske Aand, man har indpodet hele Nationen den Overbevisning, at Tysk er noget højere og bedre end Dansk, og det er det — mere end Vaabenlykken, som nu vil berøve os Slesvig. Tysk maa nu virkelig staa for os som „Fjende- og Trældomssproget". Vi maa aandelig slutte os til Vestmagterne. Jeg vil ikke isolere min Familie, men jeg vil have god Omgang, og er det da rimeligt nu at slutte os til den Nation, der som Røvere er brudt ind over os. Jeg vil have, at en Tysker, naar han kommer til Danmark, ikke skal kunne sige: Landet er aabenbart tysk. — Alle fra den højeste til den laveste taler Tysk. Du kan dog vel ikke være blind for den Raahed og Umenneskelighed, som Tysklands seneste Fremfærd mod Danmark viser. Hvor meget godt man end kan skylde et Folk, saa gaar det virkelig ikke an i saadanne Tider at holde Venskab med det. Du finder mig ensidig og fanatisk — det er jeg vel ogsaa — men jeg vil hellere kunne blive harmfuld til Gavns, end kun lunken af bar Tolerance — — —

Kun et endnu. Det er lidt komisk naar du vil slaa mig med Citater fra, hvad du betragter som min Visdomskilde, — f. Ex. Fædrelandet, hvad angaar det mig? Tror du, jeg er saa umyndig, at ethvert Ord af Ploug eller Grundtvig eller hvemsomhelst, jeg kan sympatisere med, er mig et Orakel?"

I et senere Brev skriver han: „Hvad det gamle Stridsemne angaar, saa vilde jeg, ligesom du, betragte en Nationaldeling af Slesvig som den allerbedste Løsning, og den Tanke har Fædrelandet vedkendt sig allerede i 1848. At den blev opgivet, derfor maa ikke blot vor folkelige Kong Frederik og hans Folk bære Skylden, men ingen Slesviger vilde dengang have fundet sig i den, saa dens Gennemførelse var vist nok i de Tider en Umulighed. Den Ordning af Sprogforholdene, som Tillisch stod Fadder til, var sikkert saa upartisk som mulig, og hvad Fejl der kan være begaaet i det enkelte, det maa I reaktionære ikke glemme, at aldrig er en fremmed Nationalitet i et Grænseland behandlet med større Nænsomhed end den tyske blev behandlet i Slesvig. At det idelige Drilleri

fra tysk Side er blevet gengældt med lidt Drilleri fra dansk, det er jo næsten uundgaaeligt, men den tyske Paastand om Undertrykkelse og deslige er dog en aabenbar Løgn — "

Han skriver videre i Brevet, at han har dyb Mistillid til Ministeriet. Han tror, at de Mænd, det bestaar af, har virket meget skadeligt paa Førelsen af Krigen. „Saa derfor har vor Krig" — fortsætter han — „skønt du skriver om Æren, været en uhæderlig Krig. Der har været brave Dannemænd nok, Soldater og Officerer, som er gaaet kækt i Døden for Danmark; der har været højerestaaende Anførere, som med Fortvivlelsens Tapperhed har gjort det samme, men det har gennemgaaende været en svag, vantro og uklog Krigsførelse. Monrad var ikke min Mand lige saa lidt som Hall, men han var dog tro og dansk; gid vi ikke maa opleve den Dag, da vi maa kalde dem, der nu sidder til Rors, forræderiske."

Hostrup giver Ministeriet Bluhme et ikke ringe Ansvar for den Ende, Krigen har taget. Og han fortsætter: „Du vil maaske ikke kalde det saaledes (forræderisk), naar du modificerer vor folkelige Frihed, ti du tror paa „Folk af Faget." Jeg har aldrig hørt nogen dømme falskere om vore kirkelige og fædrelandske Forhold end „Folk af Faget", især de højerestaaende, saa jeg har i den Henseende faaet „Tvivlens Gave." Den „aabenbare Forkerthed", at Rigsdagen afgør Folkekirkens Anliggender, er mig ikke aabenbar; jeg har hos Rigsdagen fundet meget mere Sans for Menneskerettigheder end hos vore Præster." Hostrup kommer nu nærmere ind paa det Spørgsmaal, der i de følgende Aar skulde skille ham mere fra de Nationalliberale: Sagkundskaben i Modsætning til Folkets sunde Sans. Han spørger Mynster: „Ønsker du, som agter Individualitetens Ret saa højt, Sognebaandsløsningen afskaffet igen? Den var aldrig gaaet igennem, hvis Bisper, Provster eller Præster (Folk af Faget) skulde have haft nogen speciel Indflydelse paa Afgørelsen. For mig staar det hierarchiske Aag som det umenneskeligste af alle. For mig staar Folkekirken — med 50 % Atheisme, 49 % hedensk Gudelighed og 1 % Kristendom slet ikke som „Kirken." Kirkens Anliggender har Rigsdagen aldrig rørt ved, men den har

mere Hjærte for den Frihed, det kommer an paa, for Frihed til uhindret at gøre saa meget godt, som man føler Kraft og Lyst til, og at søge sin Trøst og Støtte, hvor man bedst tror at kunne finde den; den har meget mer Hjærte for den Menneskeret, jeg kræver for mig selv og under enhver anden, end jeg venter af nogen Forsamling under Martensens Ledelse. Kierkegaard havde aabenbar Ret imod den officielle Kristendom. Hvor det officielle gaar ind ad den ene Dør, gaar Kristendommen ud af den anden. Du skulde selv være Præst, saa kom du ogsaa til at hade det elendige Skin, som Høj- og Velærværdigheder holder paa, saa stod du ligesom jeg. Jeg er Folkekirkens: Statens Embedsmand i alle denne Verdens Sager, men ved Siden af det en fri Evangelist for alle dem, som her vil høre Evangeliet af min Mund, for den lille Menighed, som Vorherre vil samle om mig. Biskop Martensen og en Kirkeforsamling vilde kæle for Skinnet; det gør Rigsdagen ikke, den giver Evangeliet fri Gang og blander sig ikke i det kristelige, som ikke vedkommer den; den forsvarer Menneskerettighederne, og det takker jeg den for. Vorherre forsvarer selv sin Menighed."

Efter Freden fik Hillerød i længere Tid Indkvartering af de hjemvendte Infanteri-Regimenter. I Præstegaarden husede de baade Officerer og Menige, og iblandt de menige Soldater var ogsaa et Par svenske Studenter, der var gaaet frivillige med. Hostrup samlede dem alle, Officerer og Menige ved sit Bord, men en Reserveløjtnant, der oprindelig havde været ansat i en københavnsk Manufakturhandel, følte sin Rang og Værdighed krænket ved at sidde til Bords sammen med Menige, selv om de var frivillige fra Broderlandet. Han nægtede da at spise med. Dette fandt Hostrup var en ganske latterlig Standsfølelse, og Resultatet blev da, at denne Løjtnant fik sin Mad bragt op paa sit Værelse, hvor han kunde spise den i ensom Fornemhed, mens alle de andre deltog i Familiens Maaltider. Her var da ogsaa en dannet og elskværdig Linjeofficer, som de alle snart kom til at sætte Pris paa.

I de følgende Aar fik Hostrup mere med Grundtvig at gøre. Det var øjensynligt, at Grundtvig satte megen Pris paa at se ham i sit Hus. Ved et Selskab der udbragte

den gamle Digterpræst en Skaal for „Danmarks unge Nattergal“. Hostrup følte det som et Ridderslag, og da han rejste sig for at takke, var han saa betaget af den Anerkendelse fra en Mand, han agtede saa højt, at han rystede paa Haanden, saa han spildte Vinen ned over sine Fingre og Dugen.

Med de folkelige Foredrag fulgte nu ogsaa Folkesangene, der siden skulde blive sunget utallige Gange ved Møder og paa Højskoler hele Landet over. Der var „Frem Bondemand, frem!“ der blev skrevet til en Fest i Nordsjælland, og som Hostrup til at begynde med var halvt utilfreds med. Han syntes ikke han rigtig havde faaet sagt, hvad han vilde. Sangen vakte imidlertid en uhyre Opsigt Landet over — i København blev den neppe ænset — og den blev snart hele det folkelige Fremskridts Kampsang, hvorunder et nyt Lag af Befolkningen rykkede frem. Ploug understregede kort efter den Forskel, der nu var blevet imellem hans og hans Ungdomsvens Opfattelse og Tro paa Fremtiden. Ved en Fest paa Skydebanen holdt han en Tale, hvori han kaldte paa Overklassen med et: Frem Herremand, frem!

Det var i det politiske Kampaar 1866. Da skrev Hostrup ogsaa sit Digt om Lærken. Dette Digt regnede han selv for et af sine bedste, og han undrede sig tit over, at det maatte træde i Skygge for andre af hans Sange, som han ikke selv satte nær saa højt.

Jeg skuer saa langt,
jeg synger saa fro
om Vælden der glipper
om Duen, der slipper
af Ørnens Klo,
om Freden, der kommer
med Stordaad og Sang,
om Sol og Skærsommer
i Dannevang.

Og han skrev om Risbøgen, der holdt fast paa sine visne Blade, lige til Vaaren brød frem. Den blev ham et Billede paa den nationale Trofasthed. Han sang da til Danmark:

Hvad før dig gjorde stærk og glad,
din Krans, dit Haab, din Fane,
hold fast paa dem til mindste Blad!
lad Stormen intet rane!

**Hold fast, om saa Alverden lo,
hold fast, om du maa græde!
de Spirerne vil dække tro
til næste Sommers Glæde.**

Efter Opfordring fra flere Sider udgav Hostrup en Samling Prædkener. Han var imidlertid ikke rigtig tilfreds med Udvalget. Og han skrev da næsten undskyldende til Mynster: Jeg har i Dag sendt dig en Bog, som man har aflokket mig, men som jeg halvvejs fortryder, at jeg har indladt mig paa, da den paa Grund af mine Forhold ikke kunde blive andet end et Hastværksarbejde. Jeg kunde omtrent ligesaa godt have taget alle de øvrige Prædkener med, jeg har holdt i det sidste Aar; det er ikke, hvad det burde være, det bedste Ben, jeg har sat frem, det er det almindelige, og jeg føler godt selv Dristigheden ved at lade en saa lidet gennemarbejdet Bog komme frem.

Mynster, der stadig var hans teologiske Modstander, var meget glad ved Bogen og skrev endogsaa, at den overgik det meste af Hostrups poetiske Virksomhed. Hostrup gør imidlertid Undskyldning for Chr. Richardt, da han sender ham Bogen. Han synes, næsten det er næsvist at sende Prædkener til Folk, det er et Slags præsteligt Husbesøg, og han siger til sig selv: My house is my castle — og han vil gerne indrømme dem, som ikke er Præster den samme Ret.

Imidlertid har Mynster dog fundet noget at udsætte paa Samlingen. Han finder, at Hostrup stundom har søgt at støde de smagfulde ved at bruge Hverdagsudtryk, som ikke er ham naturlige. Hertil svarer han, at han ikke har skrevet, hvad der ikke faldt ham naturligt i Munden; ti hans Prædkener er ligesaa fuldt som hans Komedier skrevet i et Talesprog og ikke i et Skriftsprog. Og han fortsætter: Min eneste Kritiker er min Hustru, og hun er ganske vist baade lydhør og upartisk, men det er jo dog muligt, at hun ved stadig at høre mig kan komme til at lægge mindre Mærke til det, du kalder mine Smagløsheder, og det er derfor, jeg beder dig om at nævne nogle Eksempler, saa mange som muligt, for at jeg kan prøve dem for mig selv og faa at vide, om du har Ret. Hvad jeg ved er, at jeg hader alt Skønsnakkeri og allermest i Prædkener. Jeg vil ikke frappere eller være aandrig, men jeg

vil vidne jævnt og simpelt om Sandheden, som er opgaaet for mig, og gerne hjælpe andre til at finde den.

I et andet Brev skriver han: Jeg kan godt se Smagløsheder hos Grundtvigianere og Grundtvig selv, og jeg har aldrig leflet med Platheden. Jeg har i mine Prædkener valgt de bedste, de klareste, de mest træffende Udtryk, jeg havde ved Haanden, andet Hensyn har jeg ikke taget, og jeg har heller ikke hidtil ved Gennemsyn kunnet finde Udtryk, der for mig var bedre — —

Berlingske Tidende har imidlertid anmeldt Samlingen og herom skrevet, at det var primitive Tanker udtalt i et helt igennem tillært Sprog. Herpaa svarer Hostrup i Brevet: Jeg har nu den Mening, at ingen anden Grundtvigianer skriver og taler som jeg, at mit Sprog er nok saa primitivt som mine Tanker; jeg har troet at opdage — efter at jeg blev Præst, at jeg havde den Gave at kunne tale jævnt og klart, paa en Gang fri for al Opskruethed og Plathed — — —

Dit Raad om ikke at bryde med min Fortid, trænger jeg ikke til. Jeg har ikke brudt med min Fortid, ikke med mine gamle Venner, ikke med mine Ungdomsidealer — jeg er Gud ske Lov ung endnu. Jeg omgaaes med alle Slags Folk, naar jeg synes om dem og har nogen Sympati for dem, og faar kun engang imellem Besøg af Grundtvigianere. Jeg følger med, saa godt jeg kan, i Politik og Litteratur, — læser alt hvad Martensen skriver, staar i stadig Forbindelse med mine gamle Yndlinge blandt Digterne, ler hjærtelig af mine egne Komedier og ønsker blot, at jeg havde Tid og Ro til at skrive flere. Du synes at tro, at jeg er druknet i en hel grundtvigsk Vandflod, og jeg ejer neppe ti af Grundtvigs Bøger, men bruger rigtignok hans Salmer, som de bedste jeg kender. — Det plebejiske hos mig — hvis du kalder det saaledes, mit Had til det opskruede, til den forlorne Salvelse, til Embedsvigtighed og Hierarchi, til Fornemhed og Blæreri o. s. v. — er intet Brud med min Fortid, — det er jeg født med. Er der noget berettiget i Beskyldningen om Plathed, saa træffer den ganske vist ogsaa mine poetiske Arbejder. Jeg er overbevist om, at jeg intet har lært deraf i den grundtvigske Skole, ligesaa lidt som jeg nogensinde i Metropolitanskolen kunde lære at udtrykke mig blot taaleligt paa

Latin eller senere paa nogetsomhelst andet fremmed Sprog. Grundtvigs Prædkener er aldrig platte, snarere højstemte, Birkedal dynger Billeder paa Billeder og er snarere søgt i Udtrykket — — Hvem har jeg da lært Platheden af?

Om sine hjemlige Forhold skriver han til en anden Ven (Nikolaysen i Norge): vi har det alle godt, og vore fire Børn er flinke og raske. Jeg har i mange Henseender Glæde af min Virksomhed her, skønt den jo ogsaa har sine Skyggesider, og da navnlig den, at jeg ikke kan faa Hul paa mit Landsogn; men her i Hillerød har jeg egentlig ikke Grund til Klage, skønt jeg nok kunde ønske Mændene lidt stærkere repræsenterede; men saadan er det vist overalt, at Kvinderne er de mest modtagelige, fordi de ikke lader Hjærtet fryse i sig, hvad Mændene er saa tilbøjelige til. — —

Om sit Haab for Sønderjylland skriver han: Imidlertid har jeg et maaske fantastisk Haab om, at hvad det saa bliver til med Afstemningen denne Gang, (efter Pragerfredens § 5) saa rykker den dansk-nordiske Grænse egentlig saa smaat mod Syd under det preussiske Herredømme, saa vi kan maaske en Gang endnu naa ned til Dannevirke, naar den endelige Afgørelse kommer. Faar vi ikke snart en saadan, der giver os Als og Flensborg tilbage, saa haaber jeg, at selv deraf skal der kunne komme noget godt, saa at de Danske under det fremmede Herredømme ikke skal blive færre, men flere og flere, til Befrielsestimen slaar. — —

Mynster finder imidlertid, at det er urigtigt, at Hostrup ikke har sendt sine Prædkener til sin Biskop, Martensen. Hertil svarer han: Skulde jeg sende Martensen mine Prædkener? det er aldrig i mit Liv faldet mig ind. Jeg har ikke sendt dem til Grundtvig eller nogen af de grundtvigske Præster, uden min Ven og forrige Nabo, Møller i Sejling. Jeg forstaar ikke den Betragtning; skal Martensen staa mig nærmere, fordi han er min Øvrighed, end personlige Venner? — — Jeg sender aldrig mine Bøger til andre end til dem, om hvem jeg tror, at de bryder sig om dem, og jeg har aldrig troet, at Martensen vilde betragte mine Prædkener med andre Øjne, end en Lærer ved en Skole betragter sine Disciples Stile. Med andre

Ord: I Embedsforhold er jeg Martensens undergivne, men som Forfatter staar jeg selvstændig, og det er urimeligt at kalde det Plathed, at jeg ikke sender Vennegaver til Biskop Martensen, som ikke er min Ven og heller ikke vil være det. — —

Om sin folkelige Virksomhed skriver Hostrup i et Brev til Nikolaysen: Vi har faaet en Folkehøjskole i mit Annekssogn, og der møder jeg hveranden Torsdag Aften og har mange af alle Stænder at tale til. Dermed lader jeg mig imidlertid ikke nøje, men giver stadig Gæsteroller, hvor de beder mig om det — længere borte; ti nu er der overalt paa Landet i hele Danmark en stor Virksomhed i Gang for at faa Folket vakt, og der maa komme noget ud af det. Paa den Maade faar ogsaa Lunet og det poetiske i mig et Afløb, som det har trængt til, siden jeg iførte mig Kjolen og Kraven. — — — I Hillerød kan jeg ikke øve nogen saadan Virksomhed for Tiden, da Byen er forpagtet af en saakaldt „Dansk Folkeforening" med Kateketen i Spidsen, og jeg vil ikke modarbejde denne Forenings Bestræbelser, hvor lidt der saa kan komme ud af nogle Adjunkt-Foredrag af tørreste Slags, som kun den fine Portion har Taalmodighed til at kede sig over.

Se med sligt gaar nu Livet, naar man lever i de smaa Kredse; men jeg har nok at bestille, som aandelig sysselsætter mig, og faar Tid til at lege med mine Børn og synge med dem og læse højt for min Hustru og engang imellem faa Besøg af gode Venner og gøre Besøg igen. — —"

Den ny oprettede Folkehøjskole i Freerslev logerede i en lille straatækt Bygning med udvendig Trappe op til Elevværelserne ovenpaa. Skolens første Forstander var cand. theol. Otto Jacobsen, en ægte Grundtvigianer af den Tids Tilsnit. Han var livlig og talende, formløs i Omgangstone, som om alle Mennesker var hans personlige Venner og, som det syntes, af et lyst og godt Humør.

Der kunde over den Tids Grundtvigianere være ikke blot noget opvakt og let bevægeligt, men tillige en underlig paatrængende Venskabelighed. Som det var nationalt at antage Almuens Skikke ved Maaltider og i Klædedragt, syntes det dem ogsaa dansk at behandle alle med den samme spøgefulde Hjærtelighed og i fortrolig Venlighed træde dem over Tæerne.

Hostrup havde intet af dette. Men han forstod godt, at enhver stærk aandelig Bevægelse vilde bringe sin Komik med. Og med en levende Sans for det komiske, som han bevarede endnu saa frisk som i de unge Dage, morede han sig kosteligt over den Skumbølge af Pudserligheder, som Folkeoplysningens Skib drog efter sig, mens det stævnede frem for fulde Sejl. Ordførerne stod foran og saa, hvordan Skibet kløvede Bølgerne, men deres Familier stod ofte bag i Agterenden og saa ned i Kølvandet og Skummet, der drejede sig i smaa Hvirvler bagved.

I disse Tider dukkede stadig flere og flere folkelige Talere op. Og det kunde da ikke være andet, end at en Virksomhed, der endnu i saa ringe Grad kunde kontrolleres af Tilhørernes Smag, maatte sætte besynderlige Vildskud. En Taler havde opdaget at alle Ord, der begyndte med Stavelsen „Be“, var af tysk Oprindelse og følgelig af det onde. Blandt sine Eksempler nævnte han „Kærlighed“, der aabenbart var noget godt. Men naar det fik Be foran, blev det straks noget daarligt: Bekærlighed eller Begærlighed. En anden havde opdaget at Nitallet var et heldigt Tal, og alt rigtig godt skulde der være et „Ni“ i. Han fandt det da ogsaa i Ordet Menneske. Et Menneske var netop sammensat af ni Kræfter, og hvad det frembragte, skulde rinde af ni Kilder eller ske ved ni Evner. Derfor hed det „Menneske“ eller „Med ni ske“.

Ved et Møde i Hillerød kom en Taler engang meget uheldigt afsted. Han begyndte sit Foredrag lidt uforsigtigt med at fortælle, at det, han havde at sige, var noget, han var vis paa, hans Tilhørere aldrig havde hørt før. Han havde talt om det med sin Kone, men hun havde sagt, at det var altfor godt for de Hillerødder. Men nu vilde han alligevel prøve, om de kunde forstaa det.

Da han kom hertil, standsede han. Det er da mærkeligt — sagde han — nu kan jeg slet ikke komme paa, hvad det var, jeg vilde sige.

Saa foreslog Hostrup, at de skulde synge en Sang, og de sang en med mange Vers. Men det hjalp ikke, Taleren kunde ikke komme paa det, og han kom aldrig paa det siden. Det var ikke blot for godt for Hillerødderne, det har ogsaa været for godt for denne Verden.

Saa maatte Hostrup op og tale i hans Sted. Han greb

da et Foredrag, han kort i Forvejen havde holdt et andet Sted.

Den folkelig-gemytlige Jargon kunde føre mærkelige Smagløsheder med sig. En Højskoleforstander havde mistet sin Kone. Hun var en lille fin Kone, svagelig og med noget forpint over sig, som om hun altid var overanstrengt. Efter hendes Død skrev han til Hostrup, at han havde trøstet hende med Dannebrog. Det var for Hostrup sort Tale.

Senere giftede denne Højskolemand sig med en Bondepige fra Nordsjælland. Hostrup var med ved Brylluppet, og han vakte Bøndernes Forbavselse ved sin Mangel paa Kundskab om Addenternes Orden ved et Aftensbord. De havde puffet hinanden i Siden og gjort hinanden opmærksom paa, hvad han havde foretaget sig. „Han spiser Ost først" havde de sagt.

Ved Bordet talte Brudgommens Broder, en stærkt bebrillet Grundtvigianer fra København. Han fortalte, at hans Broder havde haft tre Piger, der hed Karen, Maren og Mette. Og saa citerede han det gamle Vers:

Karen, Maren og Mette,
de sloges om en gammel Hætte.

Den gamle Hætte det var min Broders Kærlighed, forklarede han. Og nu udviklede han, hvorledes Karen drog, og Maren slog, og Mette fik et Par nye Sko.

Hostrup fortalte med inderlig Fornøjelse den Slags Træk. Naar de imidlertid ikke affødte en ny munter Komedie, var det sikkert, fordi han ikke nænnede at slaa til. En saadan Komedie havde været udmærket paa sin Plads paa Højskolen selv. Men for et Teaterpublikum af lutter uforstaaende og Hovedstads-bornerede Filistre havde det været, som at udlevere hele det folkelige Oplysningsarbejde til den dummeste Latter. De samme, der nok havde forstaaet Satiren over Studenterne i Hostrups Ungdomskomedier, de vilde have taget en Satire over Højskolefolk som en Dødsdom over hele det folkelige Oplysningsarbejde.

Ved Freerslev Højskoles Indvielse havde Hostrup skrevet en Sang. „Er Skolen for andre end Pilt og Pog"

Vi rejser en Skole paa Bondejord,
hvor frit sig tumle de friske Vinde,
saa gid den maa huse det jævne Ord,
og Luften holde sig frisk derinde!
Paa Sandhedsgrunden,
med Sang i Munden
til Danmarks-Ære, til Gavn for Bonden
den vokse frem.

Ovenfor stod Melodien angivet: „At Slyngler hæves til Ærens Top“. Dette havde en Kone opfattet som en Slags Motto, og hun sagde da, efter at Sangen var sungen, til en Frue fra Hillerød: „Det er meget rigtigt, at Hostrup har sat det over Sangen, for de er ligegodt ikke andet end Slyngler, naar de kommer til Højskolen“.

Af sin dramatiske Virksomhed fik Hostrup en uventet Glæde, da nu Tordenvejr blev optaget paa det kongelige Teater igen. Da det først var kommet frem, gjorde det slet ikke Lykke, og det ansaas almindeligt for et meget mat Arbejde. Nu kom det i ny Indstudering med Mantzius som Ribolt og Fru Sødring som Møllerkonen, og det viste sig da, at det kunde gaa for fulde Sejl. Mantzius skrev en henrykt Taksigelse, som om det var et splinterny Stykke: Tak, du prægtige Digter, Tak Ven, for dit dejlige „Tordenvejr“, og saa tak mig — nej — jeg fortjener ingen Tak — ti jeg har kun arbejdet for at tilfredsstille min Kærlighed til din Muse; men godt var det, at „Tordenvejret“ kom — gjort megen Lykke, spillet godt, med Interesse og Kærlighed fra de allerflestes — næsten alles Side. Møllerfamilien fortræffelig — jeg meget god — fik svære Komplimenter — tror ogsaa, at jeg har faaet „Pjalten“ ret frem — komisk, og dog alvorlig i Baggrunden — har forenet den svære Opgave, du har stillet saa ypperlig, at lade Publikum tro paa, at han *kan* blive Mordbrænder, og *kan* blive et skikkeligt Menneske.

I Begyndelsen af 1869 fyldte Genboerne 25 Aar. Studenterforeningen holdt nu en Fest for Hostrup og Ploug skrev en Sang. I den hed det:

Hvor er din Ungdom med Skæmt og Sang,
med fulde Glas og tomme Lommer?
Ak, den er gaaet al Kødets Gang;
du ser, alt gulnes Livets Sommer.

Dengang du nød din Musas rige Gunst,
nu banker paa din Dør kun tit omsonst —
ej for en Del,
men sand og hel
et mere ydmygt Kald du fulgte.

I et Brev til Ludvig Mynster skriver Hostrup:

Vist er det, at jeg for 25 Aar siden egentlig ikke havde nogen Anelse om, at Genboerne var bedre end Plougs Studenterkomedier, og at dette Stykke skulde komme ud over den Kreds, til hvis Underholdning det blev lavet, og at jeg, naar nu Folk klager over, at mit Pund ikke har baaret de Renter, det skulde, kun kan svare: det kunde ikke være anderledes, jeg har ikke raadet derfor, men jeg er bleven ført. Først da jeg skrev Eventyr paa Fodrejsen blev jeg mig egentlig min Digterbegavelse bevidst, men fra den Tid af — paa Slutningen af 1848 — var i Grunden ogsaa min Digterstilling undergravet af det religiøse. Imidlertid er det først efter at jeg er bleven Præst og har været det i en Del Aar, at jeg er kommen til at føle, hvor stærk egentlig min poetiske Begavelse var, da jeg skrev disse første Stykker. Det gælder baade om meget af Genboerne og de to sidste Akter af Eventyr paa Fodrejsen, at jeg har skrevet dem halvt i Blinde, saa Pennen løb fra Morgen til Aften næsten uden at standse, Lunet og Stemningen var altid med. Jeg har endnu til Husbehov af begge, naar jeg taler; men hvis jeg ikke bliver kastet ud af denne Talerstilling, saa bliver jeg vel aldrig Skribent mere, og maa finde mig i at blive betragtet halvvejs som en utro Forvalter, der for Levebrødets Skyld har sveget Ungdomsdrømmene.

Da Hostrup har skrevet saa langt, lader han Blikket gaa tilbage over de beskrevne Sider. Og han griber da Pennen og føjer til: Dog jeg er nærved at blive komiskhøjtidelig, hvilket ikke passer til Genboernes Jubilæum.

I Sommeren 1869 var der nordisk Studentermøde i Christiania. Hostrup havde megen Lyst til at komme med. Men han vidste neppe, om det lod sig gøre. Hans Venner i Norge trak stærkt i ham. Han skrev da til Nikolaysen: Jeg har Lyst og Villie til grumme meget, der er lidt Fuglenatur i mig, men jeg glemmer stadig, at jeg nu hører til de tamme, som skal blive i Hønsegaarden. Skønt jeg har megen Lyst, tør jeg derfor ikke love at komme med

Studenterne. — — — Jeg er lidt træt af, foruden Søndagstjenesten og Konfirmanderne o. s. v. at holde Foredrag hver Uge hele Vinteren igennem baade folkelige og kristelige, saa jeg kunde have godt af at dovne og høre og være fri for at holde Taler og se igen lidt paa det dejlige Norge og skifte Ord med gamle Venner. Men — som sagt — jeg er stækket og maa ikke komme over Plankeværket, og hvorvidt jeg kan smutte under det, ved jeg neppe en Uge i Forvejen.

Saa kom han alligevel over Plankeværket og kastede sig ind i Selskabet. Han flygtede fra Pladsen, der var tiltænkt ham imellem de hæderkronede Veteraner, og søgte ind i et Selskab af unge Mennesker, som han snart lærte at kende og havde det meget fornøjeligt med.

De rejste op igennem Sverrig. Ved en Jernbanestation hørte han en Mand, der stod og betragtede ham, sige til en anden: Han er gammel! Han havde næsten glemt, at han ikke var jævnaldrende med den unge Flok, han havde slaaet sig ned i.

Han var nu en Mand, som alle kendte, og han skred frem i Toget pyntet med Blomster. Ved Indtoget i Christiania var det let at kende de navnkundigste i Flokken. Tilskuerne stod og udpegede dem. Hvergang de saa en, der var overvældet af Blomster, saa vidste de, at det var en af Generalerne. Men ingen havde faaet flere Kranse og Buketter at slæbe paa end Hostrup. Og det var ham ogsaa umuligt at holde sig tilbage imellem de tavse Deltagere. Han blev tvunget frem Gang paa Gang, og han var nu en af de Danske, der hyppigst maatte tage Ordet.

Han blev modtaget med megen Venlighed af Bjørnson, uden at de dog endnu fik Lejlighed til at lære hinanden nærmere at kende. Og hans gamle Venner gjorde al den Stads af ham, som de formaaede. Ved Festen blev hans Sang sunget:

Høje Nord, Friheds Hjem!
ej for Mørket til at true,
men for Solen til at lue
og for Liv til at gro frem.
Lad det bryde! lad det gære!
stem ej Strømmen! taal dens Brag!
den skal bære
Grøde til en Sommerdag.

Joseph Glæser havde taget Ophold i Hillerød, hvor han blev knyttet til Slotskirken som Organist. Han havde skrevet en mærkelig kraftig og smuk Melodi til Hostrups Sang. Sangen slog da straks igennem og er siden bleven en af de mest sungne danske Folkesange.

Ved en af Festlighederne fik Hostrup det Hverv at takke for et Leve for Danmark. Han dvælede ved, at vi Danske tidligere var blevne sammenlignede med Bøgen. Han turde imidlertid ikke længer i vort mægtige Skovtræ se et Billede paa vort lille hjemsøgte Folk, nej, i hans Tanker passede det bedre, naar Steen Blicher havde sammenlignet os med det uanselige Piletræ, der gror ved Bondens Hytte. De Danske har ikke som de andre Folk i Norden søgt til Vejrs, nej, de har valgt det lavere Land ved Vandet, og ligesom Pilen er et fredeligt Træ, der ikke som Tjørnen bider fra sig, naar det skæres, saadan er det danske Folk et taalmodigt Folk, der kan bære megen Uret og leve under trange Kaar. Der er vel neppe noget Folk, der saa tit har staaet paa Gravens Rand som det lille danske. Men alligevel lever det endnu som Piletræet, der stadig forvinder enhver Mishandling, og naar det saa i nogle Aar faar Fred, bliver grønt og frodigt som før. Saaledes mente han, at det skulde vise sig, at hvor haard en Medfart det danske Folk end havde lidt, skulde det atter genvinde sin Kraft og blomstre op paa ny. Denne Sejghed, denne uopslidelige Livskraft havde stedse været det danske Folks Styrke. Og derfor betragtede vi os ikke som knuste, hvor dybt vi end er nedbøjede; vi har endnu et godt Haab for Danmark og det danske Sønderjylland, som nu er i Fjendevold, og for Nordens Fremtid.

I Drammen havde Hostrup faaet en telegrafisk Hilsen fra sit Hjem, som han længtes stærkt efter midt i al Festligheden. Da han paa Hjemvejen kom med Damperen til Helsingør, fandt han det rent utaaleligt, at han skulde sejle forbi og forlænge Turen en hel Dag, mens han maaske ved at blive sat i Land her kunde naa sit Hjem i Hillerød endnu samme Aften. Han foreslog en Læge fra Hillerød, at de skulde bede om at blive sat i Land i Helsingør, og hvis det sidste Tog var gaaet saa leje Ekstratog. Men Lægen saa forbavset paa ham, han fandt at det var Galskab. Hans Prosaiskhed var imidlertid god nok

for Hostrup; da de omsider naaede til København, stod Elisabeth der for at tage imod ham.

I Begyndelsen af 1870 maatte Hostrup opleve endnu en tung Sorg. Hans ældste Søn, Arne døde af Tyfus den 1. April i en Alder af knap ti Aar. Baade Hostrup og Elisabeth var meget nedbøjede og havde ondt ved at rette sig igen. Ved Drengens Begravelse mandede han sig dog op, saa han talte med kraftig Stemme uden at Sorgen fik Magt over ham. Hans Tale lød saaledes: Siden jeg stod her for 6 Aar siden paa det samme Gravsted, paa den samme Tid af Aaret og i en lignende Anledning, har den søde lille Dreng, paa hvis Støv jeg nu skal kaste 3 Skuffer Jord, været sine Forældres bedste Trøst og kæreste Haab. Han var mere og mere blevet det jordiske Midtpunkt for vort Liv, hvorom det hele drejede sig, ved ham syntes vi, at det maatte staa og falde, og da den farlige Sygdom greb ham, kunde vi ikke tro, at den skulde rive ham fra os, ja selv efter at Gud i Himmelen kendelig havde truffet Afgørelsen, maatte vi spørge os selv: Er det ogsaa muligt? er det ikke en ond Drøm? Det er imidlertid en af de Drømme, som maa drømmes her paa Jorden, og som man først vaagner rigtig af, naar vor Herre Jesus Christus faar os fuldt vakte ved at borttage al den Magt, som Døden endnu har over os.

Men der var ogsaa Drømme, der knyttede sig til denne lille Dreng, ikke om jordisk Storhed, skønt han paa flere Maader røbede gode Gaver, men byggede paa, at han tidlig var et lille Karaktermenneske, i hvem der var Alvor, saa han viste Kraft og Udholdenhed i, hvad han foretog sig. Ja selv da Sygdommen nærmede sig til ham, i den Tid, da han gik og var træt, stred han tappert imod og vilde ikke give sig, før den bandt ham til Lejet med sin Jernhaand. Og vort jordiske Haab til ham var bygget paa, at han tyktes os et sjeldent højsindet Barn, der skød alt lavt fra sig og harmedes over alt, hvad der var uædelt, saa han blev næsten ti Aar gammel, uden — det tør jeg godt sige — at nogen Skygge af Usandhed er gaaet over hans Læber. Det var derfor vort Haab, at han skulde blive en god Støtte for sine smaa Søskende, ti han vilde ikke lade sig drage ned eller smitte her i Verden, det stolede vi paa. Og vort Haab var bygget derpaa, at hans

Hjærteliv var saa tidlig udviklet, saa dem han elskede, forstod han ogsaa at vise sin Kærlighed og gøre rige ved den. Saa var han da et lille kristent Menneske, som fandt Næring i sin Tro, saa han kunde ikke slumre ind om Aftenen, før hans Moder, som han elskede over alle, havde bedt med ham. Ja endnu i den sidste Sygdom, i de Dage da det tog den farlige Vending, var det egentlig hans sidste Begæring til hende, før han sank hen i den lange Dvale. Saa sang han endnu engang med sin kære Stemme, der var bleven svag, den vante Aftensang: „Nu lukker sig mit Øje, Gud Fader i det høje i Varetægt mig tag!" og bad sit Fadervor, til han ikke kunde mere, og hun paa hans Bøn maatte fuldføre det ene, og saa sank han hen i Gud Faders Varetægt, som ikke har sluppet ham siden, men bar ham mildt gennem Striden og derhen, hvor han nu hviler i den salige Fred.

Det er nu det tredie Barn, vi har mistet, den tredie Søn, igen den ældste, og jeg tør nok sige det ved hans Grav, den mest elskede. Og det er tungt nok at skulle skilles fra det bedste, man har; det er ogsaa tungt at tænke paa, at vi bliver gamle og har kun smaa Børn. Men vi gaar ikke i Rette med ham, der har gjort det saaledes, vi kan nok forstaa, hvorfor Gud tager det bedste, da det dog er det, der passer bedst i hans Paradis. Jeg er vis paa, at der er Mening i Menneskelivet, saa min lille Arne skal nok naa sit Maal og faa Brug for alle sine Evner, og at alt, hvad der var skønt og levende og elskeligt hos ham, skal igen blive hans Forældres Glæde, naar vi er modne til at følge ham. Jeg ved Gud ske Lov, at det er en ond Drøm og kun en Drøm, det at han er død og tabt for os, nej han er ikke død, men han sover, han er i de samme Frelserarme, i den samme Faderfavn, hvori vi ogsaa søger Hvile for vore bedrøvede Hjerter, saa vi er ikke skilte, som det ser ud til for vore jordiske Øjne. Jeg har det Haab, at Gud Fader i det høje, som har taget ham i sin Varetægt, ogsaa udstrækker den over dem, som elskede og savner ham hernede, at han vil hjælpe os til at finde Trøsten i, at vi er forenede under den og skal samles under den igen, og at han, som nu har delt halvt med os, vil give os Lov til for dette jordiske Liv at beholde de 3 smaa søde Børn, vi har tilbage. Og saa Guds Fred

ære med os, med dem der hvile, og med dem der stride vor Herres Jesu Christi Navn.

Næste Efteraar skrev Hostrup sit Digt om Vinter-eden.

Det var ved Sankt Mortens Tide,
graa var Himlen, Marken kullet,
hist og her kun stod den grønne
Rug og lyste op i Muldet.

Hen ad Vejen gik jeg langsomt,
Anders Hjulmand ved min Side,
og han skred med bøjet Hoved,
talte om sin Hjærtekvide,

om den Skat, han havde ejet,
om det Tab, han havde prøvet,
om sin unge Søn, som nylig
blegnede og faldt med Løvet.

Og — mens ned ad Kindens Furer
Draabe trilled efter Draabe —
om de tolv Aars Kamp og Møje,
— ak nu var det spildt til Hobe.

Trøstens Ord mig klang i Hjærtet,
men min Læbe fandt dem ikke,
tavs jeg gik, da standsed ved hans
grønne Rugmark mine Blikke.

Og jeg sagde: Se paa Rugen!
(op han saa igennem Taaren)
se, hvor ung og rank og kraftig
end den stander midt i Vaaren!

Men gaar Vinden hen ad Aften
om i Nord og henter Kulde,
ved vi, at den snart vil blegne,
snart vil synke træt i Mulde.

At maaske den inden føje
Tid vil ligge, skilt fra Dagen,
og i mange mørke Uger
drømme under Sneens Lagen.

Tror du vel, du saa vil sige,
naar den skjules for dit Øje:
Ak, nu er mit Haab lagt øde,
nu er spildt min Kamp og Møje?

Nej, du ved, at ved at gemmes
times der den just det bedste,
at den, født i dette Aar, dog
først skal bære Frugt det næste,

Ved, at det før Frosten gælder
kun om rigtig Rod at vinde;
kommer sent den eller tidlig,
mere naas ej denne Sinde.

Og vi ved, at siden Slangens
Gift paa Jord har plettet Glæden,
maa vi selv, hvor højst vi række,
dele Kaar med Vintersæden;

Naa ej her, som Hjærtet kræver,
Livets Fylde, Sommertrøsten,
men maa nøjes med en graalig
stakket Vaar i Efterhøsten;

Bære, selv med furet Pande,
ikke moden Sæd til Lade;
hvad hos os som Frugt man priser,
det er kun de grønne Blade.

Grønnes — det er hvad vi kunne,
skyde Løv, til Vintren kommer,
knejse kækt til Trods for Kulden,
vokse, visse paa vor Sommer;

Grønnes kun — se det er Sagen —
leve med og være vaagen,
leve kort Tid eller længe,
blot vi lyser op i Taagen.

Og hvad dette Aar saa grønnes,
sikkert modnes vil det næste,
naar vi blot har lært i Livets
rette Grund vor Rod at fæste.

Ti saa bær den det, som segner,
gemmer tro, hvad her maa falme,
indtil Vinterstormens Ligsang
ender i en Paaskesalme.

PRÆSTEGAARDEN

DEN rummelige Spisestue var kun sparsomt oplyst. I vore Dage vilde man have fundet den bælgmørk. Men i de Tider krævede man ikke saa meget Lys. Der var dog en Petroleumslampe, den første Hængelampe, man i Præstegaarden havde haft. Den lyste næppe bedre end en lille tarvelig Køkkenlampe nu til Dags, den lille flade

Væge gjorde det netop muligt at læse, naar man holdt Bogen lige under Lampen. Og i Stuens Kroge rugede det tykkeste Mørke.

Det var med megen Betænkelighed, at man var skredet til at anskaffe en Petroleumslampe. Ti det var almindelig bekendt, at Petroleum var noget uhyre farligt Tøjeri. Saadan en Lampe kunde eksplodere uden mindste Grund. Man vidste sig aldrig sikker. Var det længe siden, at den havde været tændt, saa kunde Beholderen være fuld af Dampe, og saa eksploderede den øjeblikkelig. Var det kun kort Tid siden, kunde der være faldet en Smule forkullet Væge ned over det fine Hul, der skaffede Luft til Beholderen. Følgen var atter Eksplosion. Man maatte omgaas den med største Forsigtighed og Hensynsfuldhed, man vidste aldrig, naar den lille lunefulde Tingest kunde springe i Luften med et Knald og maaske antænde det ganske Hus. Det var da ikke underligt, at man betænkte sig to Gange, inden man anbragte saadan en Helvedesmaskine i sit Hjem.

Men til alt Held var der i den senere Tid kommet en Slags raffineret Petroleum i Handelen, det gik under Navnet Paragonolje, og det havde ikke det almindelige Petroleums uhyggelige Tilbøjelighed til at fare i Luften.

Familien sad om det runde Fyrretræs Spisebord. Og Ilden buldrede i den gamle Brændeovn. Kul var endnu en ukendt Artikel i det Hostrupske Hjem. Det hed sig, at den ikke blot sværtede Lofterne, men at Folk fik sorte Lunger af at indaande Støvet og Osen. Naar man paa Hospitalet obducerede en Københavner, saa fandt man, at hans Lunger var sorte som Beg, fordi han havde fyret med Kul i sin Kakkelovn. Og saa var der Kulosen, der var næsten lige saa farlig som Petroleummen. Ganske vist røg Kakkelovnen ikke i Luften som Lampen, det var først da man fik Magasinovnen med Lufttræk under Gulvet, at man paany følte det, som om man havde en ladt Kanon staaende i sin Stue. De gamle Ovne sprang ikke i Luften, men langsomt og umærkeligt kvalte de alle Stuens Gæster med den giftige Kulos. Saa hellere holde sig til Bøgebrænde og Tørv, det risikerede man ikke noget ved, det vidste man da, hvad var. Og det buldrede og bragede i den gamle Ovn, lyste ud af Lufthullet i Laagen

eller strakte en lang rød Tunge ud. Den halvmørke Stue blev levende derved.

Elisabeth Hostrup læste op for sine Børn. Det var en af Dickens Fortællinger. De var komne som Føljeton i „Fædrelandet“, og nu havde man faaet dem indbundet.

Hun læste meget enkelt, med stærk Følelse. Det der greb hendes Sind, kunde hun farve igen med sin Stemning. Udbrud af Harme, af Indignation fik stor Kraft i hendes Gengivelse. Og under det tragiske var hun stærkt betaget.

Saa kom Hostrup ind. Han havde en egen stilfærdig Maade at komme ind i Stuen paa. Han blev straks sat i Arbejde. Nu maatte han afløse ved Bogen.

Hans Oplæsning var langt mere afdæmpet end hendes. Han syntes bange for at give sig for stærkt hen. Det var som han nærede Frygt for at komme uden for, hvad der var fuldt ægte og naturligt.

De Kapitler, han havde læst, stod for Børnenes Erindring med en anden Farve end hendes.

Han læste ganske naturligt, som man fortæller, uden Spor af Læsetone. Han gengav Billederne stilfærdigt og fint.

Hans Tilhørere vil endnu kunne høre ham læse af en Fortælling om to Byer:

„Hvor længe begravet?“

„Næsten atten Aar.“

„Havde De opgivet ethvert Haab om nogensinde at blive gravet op igen?“

„For længe siden.“

Og den natlige Diligencetur til Dover, hvormed Fortællingen begynder, har endnu for deres Sind en besynderlig Uhygge som Erindringen om et Mareridt.

Det komiske traadte stærkere frem i Hostrups Oplæsning. Og de voldsomme Overdrivelser kunde ved hans halvt muntre, halvt overbærende Smil blive helt elskværdige.

„Der er dog ingen Digter som Dickens,“ udbrød Elisabeth Hostrup. „Synes du ikke ogsaa, Hostrup, at han er Nummer et?“

„Aa jo, paa sit Omraade,“ svarede Hostrup med et lille Smil.

„Jeg synes, det er paa alle Omraader," fortsatte hun varmt. „Der er en hel Verden i hans Bøger. Og saa er han saa menneskelig."

„Lidt sentimental", bemærkede Hostrup.

„Ja, det kan saamæn gerne være," svarede hun. „Men en Digter skal bedømmes efter det højeste, han naar, og ikke efter sine Mangler."

„Det er mærkeligt, om den Mand ikke har skrevet noget Skuespil," sagde Hostrup.

„Har han ikke det?" spurgte et af Børnene.

„Jeg har aldrig hørt derom," svarede Hostrup. „Og jeg synes dog, han maa have haft megen dramatisk Evne, om han har kunnet beherske sin Fantasi."

„Hvordan beherske?"

„Aa, jeg mener, der er jo noget ubehersket f. Eks. over hans Komik. Han mangler baade Smag og Maadehold, han kører løbsk."

„Det bryder jeg mig aldeles ikke om," ivrede Elisabeth. „Naar et Menneske er saa ægte i sin Følelse —"

„Men er det da ikke lige saa godt at skrive Fortællinger som Skuespil?" spurgte et af Børnene.

„Aa jo," svarede Hostrup. „Men jeg finder nu, at der er et Liv over Skuespillet, som Fortællingen vanskelig kan faa."

„Ja det er vel nok den største Kunst, den der kommer Menneskelivet nærmest," sagde Elisabeth.

„Men," fortsatte Hostrup, „naar jeg tænkte mig, at han kunde skrive Skuespil, saa er det ikke blot fordi han har megen Opfindsomhed, men ogsaa fordi han da kan høre efter, hvordan Folk taler. Midt i alle Overdrivelserne er der fortræffelige Repliker. Nu til Dags kan Digterne ikke høre mere, de kan bare se."

„Der er egentlig to Slags Digtere," kunde han saa sige. „Der er dem, der hører, og dem, der ser. Ja, i Grunden gælder det vel om alle Mennesker, at de opfatter Verden om sig enten overvejende gennem Synet eller gennem Hørelsen. Jeg har vist altid hørt bedre, end jeg saa. I alt Fald har jeg aldrig haft rigtig Anelse om, hvordan mine Personer saa ud, derimod synes jeg nok, jeg undertiden har kunnet høre, hvordan de talte."

Præcis Kl. halv ti sluttede Oplæsningen, og Børnene

blev jaget i Seng. Det nyttede da ikke, om de vilde prøve paa at tigge om at høre en lille Smule mere. Elisabeth Hostrup lod sig aldrig tigge til at forandre en engang given Ordre. Og hvor gerne de vilde have Lov til at sidde og høre lidt paa Samtalen endnu, saa maatte de afsted. Det var usundt for Børn at være længe oppe om Aftenen, og for Sundhedskravet maatte alt andet vige.

Deres Moder vogtede over dem, men hun forkælede dem ikke. Hun var ikke nogen blød og eftergivende Moder. Hun kunde udtale sig med stor Ringeagt om Mødre, der lod sig fornærme af deres Børn. Hun havde en Dag været paa en Skovtur, hvor en pjattet Moder i Stedet for at sætte sin uvorne Søn alvorligt i Rette, havde slaaet hans Uforskammetheder hen i Spøg. Knægten var bleven arrig over noget, hans Moder bad ham om, og saa havde han sagt: „Vil du have Smør (Klø)?“

Dertil havde Moderen da svaret rapt: „Ja Tak, lille Christian, Smørret er dyrt!“

Elisabeth Hostrup var rystet over en saa jammerlig Opdragelse, hun var ikke langt fra at finde, at det var en Forbrydelse, at en saa elendig Moder overhodet havde sat et Barn i Verden.

Paa en vis Maade havde Børnene i Præstegaarden stor Frihed. Men Uartigheder blev ikke taalt. De havde da megen Respekt baade for Faderen og Moderen. De dristede sig aldrig ind i hans Værelse, uden at de havde et virkeligt Ærende. Og da gik man ikke ind uden at have banket paa og hørt hans korte: „Kom ind!“

Børnene støjede vist undertiden slemt nok i deres Lege. Det fandt Elisabeth Hostrup sig roligt i. Hun brød sig ikke om, hvad hun kaldte dresserede Børn.

En noget enfoldig Latinskolelærer gav sig en Dag temmelig overlegent til at kritisere hendes Børneopdragelse. Han fandt ikke, at der toges tilstrækkeligt Hensyn til, hvad Børnene skulde blive i Verden. „Den Gren skal tidlig krøges, der Krog skal vorde,“ sagde han belærende. „Mine Børn skal aldeles ikke være krogede,“ svarede Elisabeth Hostrup. De skulde vokse i Frihed. Men de skulde vel vogte sig for at tage sig Friheder. Blev det forsøgt, blev det saa eftertrykkeligt vist tilbage, at de nok skulde tage sig i Agt en anden Gang.

Hun lagde megen Vægt paa, at de opdroges sundt. Hver Dag Aaret rundt badede hun dem selv i koldt Vand. Og hvordan Vejret saa var, maatte de ud at spasere. Om Sommeren laa Familien paa Landet ved Øresund. Her badede saa Elisabeth sine Børn i Stranden. Hun smed dem ud som Hundehvalpe. Der hjalp ingen „kære Mor". Vilde de ikke gaa med det gode, saa blev de ubarmhjærtigt dukket tre Gange, til Vejret næsten forgik dem. De lærte da hurtigt at føle sig hjemme i Vandet.

Senere da Sønnerne sammen med Huslæreren, Falkenstjerne, drev Længdesvømning som Sport, kunde deres Moder være uhyre ængstelig. Hun sad paa Stranden og troede hvert Øjeblik, at nu kunde de ikke mere, nu sank de. Men hun gjorde intet for at forhindre de lange Svømmeture. Hun vilde alligevel helst have, at hendes Drenge skulde være raske til Idræt.

De var meget tarvelig klædt. Elisabeth Hostrup syede alt deres Tøj selv. Og det var altid gjort til at vokse i. Det var beregnet paa en Fremtid, der aldrig kom. Det var nemlig altid slidt op, længe før Børnene var vokset til det. Som Følge deraf gik de altid med for stort Tøj.

Hun foragtede al Forfængelighed. Og der toges intet som helst Hensyn til Børnenes Ønsker i Retning af Klæder. En af Sønnerne ønskede sig en lang Tid brændende én Kasket med blank, flad Skygge, saadan som Latinskoledrengene bar den. Men han fik aldrig sit Ønske opfyldt. Han maatte finde sig i at rende med en skotsk Hue med to Baand ned ad Nakken, skønt ingen anden i den hele By bar en saadan Hovedbeklædning.

Det var pinligt at føle sig afstikkende klædt, at gaa i Bluse i en Alder, hvor Drenge ellers bar Trøje. Eller, mens ens jævnaldrende havde snævre Knæbukser, at rende i lange, vide Bukser, der naaede lige til Anklerne. Men Elisabeth Hostrup havde ingen Medlidenhed med den Art Pinlighed. Børn skulde opdrages til ikke at være forfængelige. Ligesom hun af Frygt for, at de skulde blive smaalige, holdt dem næsten ganske uden Anelse om Penge og Penges Værd.

Selv skar hun sine egne Kjoler, de var ens, enten Moden krævede dem snævre eller vide.

Hun satte megen Pris paa Orden og Nethed. Børnene

skulde være hele og — om muligt — rene i Tøjet. Men om de bar et Kostume fra hendes Forældres Barndomstid, syntes hende komplet ligegyldigt. Hun lod da ogsaa sine Drenge bære saa langt Haar, at de, naar de slap uden for Præstegaardshaven, maatte døje en Del Spot. Hun kunde ikke fordrage „de barberede Nakker", som hun kaldte det. Og hun ansaa det for en foragtelig Fejghed, om man ænsede, hvad nogle dumme Drenge sagde derom.

Aaret blev for Børneflokken delt i to Dele. Der var Sommeren, da man laa paa Landet ved Stranden. Der tumlede de sig i Friluftslege, svømmede og roede.

Og saa var der Vinteren med Romanlæsning og Fantasilege.

Inden for Klosterets Mure kendte de intet som helst til Verdens Daarligdom. De læste sjofle Ord paa Porte og Plankeværker, men de forbandt ingen Tanke dermed. Og de var ganske blottede for det almindelige Forraad af Skældsord. Naar den yngste Dreng blev optændt til Raseri, maatte han selv opfinde de Kraftudtryk, der skulde give hans Harme Luft. Saa knyttede han Hænderne, rystede sine gule Lokker og raabte med heftig Energi: „Knysto! Knasto!" eller andre ligesaa meningsløse Forbandelser.

Hostrup deltog aldrig i Fantasilegene. Han saa paa dem med et Smil. Men Friluftslege var han straks med til. Han slog med stor Iver Skridt henad Glidebanen i Haven. Her løb han efter Børnene og passede sin Tur. Og han sørgede for, at Rækken ikke blev brudt. Han gik paa Børnenes Stylter, eller hjalp dem med at blæse Sæbebobler. Og han morede sig saa godt som nogen, naar han kunde sende en smuk, farvespillende Boble til Vejrs.

En Tid havde Præstebørnene faaet nogle Kammerater. En af de faa Familjer, Hostrup omgikkes stadigt, var Vejinspektør Mørchs. Han var en meget stille Mand. Børnene kunde undertiden finde, at han var lidt streng. Hans Kone var meget forskellig fra ham. Hun var munter og livsglad, vittig og med udpræget Sans for Komik. Dertil var hun meget musikalsk. Det var vel især hende, der havde knyttet Baandet saa fast til den Hostrupske Familje. Hun elskede og beundrede Hostrup, baade hans

Alvor og hans Spøg. Og i hendes Hjem følte Hostrup sig fri og glad.

Mørchs sendte deres to ældste Børn til Præstegaardens Skole. Og en Præsteenke, Fru Wandal, der i 1870 havde taget Bopæl i Byen, sendte sin 8-Aars Dreng derop.

Men det varede ikke længe, før Forældrene fandt, at deres Børn trængte til at lære mere. Saa blev de satte i Skole, og Præstegaardens Børn var atter ene.

Da Marie og Erhardt Mørch og Johannes Wandall, der i mange Aar var Børnenes eneste Venner, fik Skøjter, saa maatte de i Præstegaarden ogsaa lære den Sport. Da gav Hostrup sig selv til at løbe paa Skøjter. Han var noget op i Halvtredserne, da han første Gang fik Skøjter under Fødderne, og han blev ved ufortrøden, til han efterhaanden fik rigtig god Fart paa. Han havde et Par Skøjter med Snore og Pinde, som det tog lang Tid at faa til at hænge ved.

Og Elisabeth fulgte med. Paa den lidt afsides liggende Hesteskodam øvede Præsten og Præstefruen deres Idræt.

Der var dem, der fandt, at det ikke ret passede sig for hans Værdighed, men Hostrup havde altid haft let ved at smøge Velærværdigheden af. Eller han tog den aldrig paa.

Forbindelsen med den Mørchske Familje blev stadig varmere. Hostrup befandt sig uhyre godt saadan en Aften mellem Venner. Han var da aldrig ude af Humør. Kaad og smittende munter sagde han den ene Vittighed efter den anden.

Naar Skoven var sprunget ud, saa slog man sig sammen og tog paa Skovtur. Mørchs havde Køretøj, og de to store Familjer pakkede sig gladelig sammen i den lille Charabanc. Hvor kneben end Pladsen kunde være, hørtes der aldrig en gnaven Bemærkning. Det var, som om de smaa Ubehageligheder kun forhøjede Fornøjelsen. Maden var pakket i Kurve og Krukker under Sæderne. En Dag opdagedes det, da man var kommen en Fjerdingvej uden for Byen, at en af Gæsterne sad med det ene Ben i en Krukke Rabarbergrød. Men denne generende Oplysning gjorde ikke det mindste Skaar i den muntre Husmoders gode Humør. Hun havde straks en spøgefuld Bemærkning parat. Hun lod sig overhodet ikke gaa paa

af Verdens Smaating. En anden Gang, da alle Madvarerne var dækket ud i Skoven under de store Bøgetræer, og Fru Mørch havde sat et fladt Fad Rødgrød til Side, kom en af hendes smaa Drenge tumlende og faldt plat ned i Rødgrøden. Med smilende Resignation gav hun sig til at skrabe den gode Rødgrød af hans Bukser med en Ske. Hun skændte ikke engang, hun sukkede lidt over det kedelige Uheld, men lod det ikke faa Lov til at forstyrre det gode Skovturshumør.

De var taget til Fredensborg og gik i den smukke Slotshave i den saakaldte Marmordal. Saa standsede de foran „Dydens Tempel". Det var rejst til Minde om Frederik den Femte, og det bar en latinsk Indskrift, der forkyndte for den vellærde Betragter Kongens Pris. Mens han levede havde han bygget det (Dydens Tempel), da han døde, var han gaaet ind i det. Og endnu saa man Døren imellem Søjlerne staa paa Klem, maaske havde Kongen ikke lukket den rigtig efter sig.

„Hvad betyder det, Hostrup?" spurgte Fru Mørch og pegede paa den latinske Indskrift.

Hostrup oversatte paa staaende Fod:

Imens han levede han drak,
da han døde gik han ned i en Kloak.

Det er umuligt at beskrive den Kaadhed og Løssluppenhed, hvormed han kunde sige noget saadant. Hele Selskabet brast i Latter.

„De ligner Wessel!" udbrød Fru Mørch.

En Høstdag var der Nøddetur til Rungsted. Den skælmske Fru Mørch havde gemt en forsvarlig Pose Nødder under sit Overstykke. Og nu gik de paa Ewalds Høj. De syntes ikke, der saa ud til at være nogen Nødder paa de Buske. Men Fru Mørch opfordrede dem til at prøve at ryste Grenene. Det gjorde de saa, og Nødderne regnede ned over dem. De blanke Nødder raslede om dem og sprang hen ad Vejen. Aldrig havde der været Mage til Høst. De sprang alle, smaa og store omkring og samlede op. Lige til et af Børnene udbrød med høj, tynd Stemme: „Men det er jo Bøgetræer."

Saaledes havde Hostrup da selv rystet Pærer af sit Æbletræ.

Naar de kørte hjem fra en saadan Tur, sang de uafbrudt. Sent paa Aftenen, mens de rumlede hen ad Vejen, lød den ene Sang efter den anden fra det oplivede Selskab. Børnene sad og nikkede saa smaat, mens Fru Mørch bestandig paany stemte op. Hun sang for, og Hostrup satte anden Stemme til.

De sidste Aar af Tredserne havde Hostrup lejet et Par Værelser om Sommeren i Hellebæk eller Skotterup. Nu fik Fru Mørch den Ide, at hans Venner burde forære ham et lille Fiskerhus ved Stranden. Og hun tog sig da paa at samle ind dertil. Det hele gik ganske hemmeligt af, men naturligvis kunde det undertiden gaa lidt trægt. Og en Dag sad hun tavs i Hostrups Værelse og tænkte paa, om det virkelig ikke skulde lykkes hende at skaffe ham det Hus. Hun sukkede da helt dybt. Han vendte sig imod hende og spurgte, hvad der trykkede hende. Og hun svarede med alvorlig Røst: „Pengesorger".

Da tog han spøgende sin Pengepung op og rakte hende den med de Ord: „Vær lykkelig!"

Til hans Forbavselse aabnede hun den og tog en Femdalerseddel ud, inden hun gav ham den igen. Men da han fik Huset, morede det ham kosteligt iblandt Givernes Navne at finde: „Jens Kristrup".

Dette Hus i Espergærde blev til megen Glæde for Familjen. Det var i 1870 at det første Gang toges i Besiddelse. Og her tilbragte man Halvfjerdserne igennem tre Maaneder hver Sommer, hvad der gjorde et dybt Skaar i Børnenes Undervisning. Der hørte en hel Tønde Land Have til, men det var det hvide Sand, der næppe havde baaret et Straa. Dog efterhaanden voksede her en stor og smuk Have op. Og nu er der ingen, der vil tænke, at de store kraftige Træer, der nu skygger over Gangene, har været plantet i den goldeste Strandbred.

Paa de Tider laa saa godt som ingen paa Landet i Espergærde. Det lille hyggelige Fiskerleje var ikke opdaget endnu. Strømmen gik udenom, hvis der da var nogen Tilstrømning til Sommerboliger, der laa nord for Taarbæk. Fiskerne spekulerede endnu ikke i Jord og Huslejlighed. De levede væsentlig af at kadreje.

Handelen med Skibene og det dermed følgende Smugleri dreves i stor Stil. Kadrejeren kom ofte hjem om Mor-

genen før Solopgang med Baaden lastet til Randen. Da gjaldt det om at faa alt indsmuglet Gods stuvet til Side, inden Toldkontrolløren kom paa Benene. Under en Bunke Tovværk kunde der være gemt Vin, der i al Stilhed skulde transporteres til Høkeren. Det var en Forretning, der krævede baade Raadsnarhed og Mod. Man havde Loven i Hælene. Man maatte være yderst forsigtig, naar Toldkrydseren var i Farvandet. I en snæver Vending maatte man ogsaa helst kunne smutte fra ham. Og man skulde sejle Skibene ind. Det var ikke vanskeligt at kende Kadrejerbaadene, selv paa lang Afstand. De sejlede dristigere end nogen anden. I strygende Blæst, naar Fiskerne tænkte paa at rebe, løb disse forvovne Kadrejere med Topsejl oppe.

Nabokonen havde fire Sønner, der var Kadrejere. For Børnenes Fantasi stod der Eventyrglans over dem. Det betragtedes som et sørgeligt Nederlag, om en Kadrejer var fanget af Toldvæsenet og straffet for Smugleri. Heldigvis skete det ikke ret ofte. Derimod hændte det en Nat, at Nabokonens tre Sønner sejlede under. De var løbet op paa Siden af et Skib, og her fik de Baaden lastet, saa Vandet stod lige til Skvætbordet. Saa stødte de fra, Styrmanden halede ind paa Storskødet og greb efter Rorpinden. Da saa det ud for Folkene paa Skibet, som om de sejlede lige igennem en stor Bølge. De blev borte med det samme. Det var mørk Nat, der var ikke noget for Søfolkene paa Skibet at kigge efter.

En god Ven, Børnene havde, kom senere til at tjene Kongen. Det betød ikke, at han blev Soldat, men at han kom i Tugthuset. Adskillige af Stedets gode Mænd havde aftjent deres Værnepligt paa den Façon. Der var den tykke, gemytlige Fyr, om hvem der fortaltes, at han engang havde fundet et Reb, og det havde han taget med hjem uden at lægge Mærke til, at der hang et Faar ved.

Og der var hans Nabo, der maaske ikke havde været i Konflikt med Loven, men hvis Opfattelse af Forskellen imellem mit og dit var ikke stærkt udviklet.

En Dag drev under en stærk Storm Badehusene i Land. Nu fik Manden travlt. Han gik og samlede ind fra Stranden alt, hvad han kunde slæbe. „Jeg kan ikke vide, at det kommer fra Badehuset,“ sagde han, „det er Vraggods.“

I Skotterup var der en gammel, jovial Købmand, der havde mistet sit ene Ben ved Helgoland. Han var en ægte Søgut. Fiskerne fortalte med Stolthed om ham, at han svømmede lige saa godt nu, som da han havde to lige lange Ben. Men han slog ganske vist ogsaa to Slag med Stumpen for hvert Slag han slog med det raske Ben. Han havde sine egne Meninger og Ideer. „Jeg siger nu altid," docerede han med megen Vægt, „at det maa blæse ligemeget fra alle Verdenshjørner. For den Vind, der er kommet frem, den maa tilbages igen!"

Han havde kastet sin Kærlighed paa Hostrup. Og der opstod et hyggeligt Venskab imellem de to. Hostrup holdt af ham for hans enfoldige Bravhed og hans uforstyrrelig gode Humør.

Han fandt, at Hostrup lignede en Sømand. Og det var den største Ros i hans Mund. „Første Gang jeg saa Dem," fortalte han, „saa sagde jeg til mig selv: der gaar en norsk Skipper."

Han handlede meget med Søfolk og havde altid sin Skuffe fuld af engelske, franske, tyske, hollandske og russiske Penge. Hvad han tog dem ind for, vidste man ikke, men han gav dem til Hostrups Børn i Kræmmerhuse for ingenting.

Der var en egen Stemning over et Besøg i de gamle Fiskerhuse. Der var lavt til Loftet, og en egen indelukket, lidt krydret Luft. I de smaa Vindueskarme stod Balsaminer og Kristi Blodsdraabe i glaserede Urtepotter. Og henne fra Kommoden stirrede to blanke Porcellænshunde med dumme Øjne ud i Rummet. Ved Siden af dem stod tyske Fødselsdagskopper, et udkogt Søpindsvin, forskellige Konkyljer og andre Smaating, der var hentet langvejs fra. Og paa Væggen var der et stærkt koloreret Billede af en hjemvendende Matros.

Sandet knasede paa det hvidskurede Gulv. Og henne ved Vinduet sad „Bedste" og spandt.

Hostrup havde sit daglige Arbejde at passe i Frederiksborg, og han rejste da frem og tilbage hver Dag. Han var oppe hver Morgen Kl. 6 og gik saa de tre Fjerdingvej til Kvistgaard Station, og saa kom han først hjem ved Sekstiden om Aftenen. Men blot det at tilbringe den kønne Sommeraften ved Stranden var ham en stor Glæde. Se-

nere, da hans Helbred blev mere og mere vaklende, fik han Kapellan, og han fik sig da en Ferie hver Sommer.

Det føltes altid, som der var tomt i Huset, naar Hostrup var ude. Og naar han kom hjem om Aftenen, saa hørtes Elisabeths glade Udraab: „Der er Hostrup!“ og saa løb hun ham i Møde. Og hans Øjne straalede over, at han igen var hos sine egne.

Det var, mens Hostrup var i Espergærde den første Sommer, at Krigen mellem Frankrig og Tyskland brød ud. Der var en stærk Krigsstemning blandt Folk. De haabede paa, at Preusserne nu skulde faa betalt deres Overmod fra 1864 og 1866. Og de tænkte mindre paa Königgrätz og den voldsomme preussiske Energi end paa Jena, da Franskmændene havde jaget de preussiske Tropper. Nu sad der atter en Napoleon i Frankrig, og lidt af Glansen fra den store Napoleon, der havde holdt sit Sejrsindtog i Berlin, faldt over den lille.

Soldaterne fra Kronborg var ude til Øvelse i Egebæksvang. Det var kendeligt, at Krigslysten ogsaa havde grebet dem. De fik nu igen Brug for de gamle Sange fra 1848, dem man siden 64 næppe havde kunnet synge. Der marscherede de forbi paa Strandvejen syngende af fuld Kraft „Dengang jeg drog afsted“. Alle de meningsløse Soldaterviser var som blæst bort. Og Folk kom ud af de smaa Fiskerhuse og vinkede til dem. Det var som en Hær, der nu skulde ud at slaas for Fædrelandet.

Men Skuffelsen kom snart. Og den var bitter nok. Allerede den 12. August mere end fjorten Dage før Slaget ved Sedan skrev Hauch til Hostrup: „Desværre er jeg nu saa ilde stemt over Krigens Gang, at jeg ikke har stor Lyst til at arbejde, men jeg maa tvinge mig dertil for, om muligt, at dæmpe Smerten og arbejde den bort. Ulykkelige Danmark! Det synes nu, som om ogsaa det sidste jordiske Anker skal svigte. Hvorledes skal det da gaa, naar det forladt af alle skal gives i Kløerne paa det værste af alle Rovdyr. Det stakkels Frankrig, det er ligesom en Verden skulde forgaa, og en af de klareste, største Stjerner slukkes. Saa vidt man kan se med menneskelige Øjne, saa er det alt slaget, før det store Slag skal slaas; strategisk er det alt omgaaet af en uhyre Hær, selv den største Tapperhed vil næppe hjælpe mod en saa forfærdelig Over-

magt og mod den preussiske Dressur. Frankrig synes aldeles at mangle Generaler. Jeg er ingen Militær og har ingen militære Kundskaber, men saa meget siger min Forstand, at man ikke — eller i det mindste ikke alene — skal angribe Oksen ved Hornene, men ogsaa, hvor man kan, i Flanken. Havde Frankrig rask grebet Øjeblikket og kastet en Hær herhid og forenet sig med os, havde det ligeledes ved en hurtig Overrumpling lammet Sydtyskerne, saa var alt nok gaaet anderledes; men nu er det for sent, nu maa det vistnok koncentrere sin Styrke og vil dog have en mindre Hær end Preusserne. Krigen er aabenbart begyndt, uden at man endnu var ret forberedt. Nu vil vi da vel snart se en tysk Kejser, ikke som Karl den Femte, men som Karl den Store, og Napoleon maa flygte til Amerika, hvis man der vil taale ham."

Brevet er ikke blot mærkeligt derved, at Hauch forudsiger den preussiske Konges Ophøjelse til tysk Kejser, men ogsaa ved den Tanke, at vi skulde have forenet os med Frankrig og kastet os ud i Eventyret.

Hostrup var flyttet tilbage til Hillerød, da Budskabet kom om Slaget ved Sedan. En Eftermiddag kom han ind i Spisestuen, hvor Elisabeth og Børnene var, og fortalte derom tynget af Sorg derover. Børnene, der hørte det, vidste ikke, hvad Sedan var, og forstod ikke, hvad der var sket. Men de glemte aldrig den Bedrøvelse, hvor med deres Fader sagde det: „Franskmændene har lidt et frygteligt Nederlag ved Sedan. Hele den franske Hær er fanget og Kejseren med."

Siden taltes der om Metz og Bazaines Forræderi. Og saa om Belejringen af Paris. En kort Tid fæstede man en Smule Haab til Gambettas Arme. Saa brast ogsaa det. Der lød grufulde Beretninger om Nøden i Paris. Og endelig kom den sørgelige Fred med den svimlende Erstatning paa fem Milliarder. At der overhodet kunde samles saa mange Penge, syntes Folk en Gaade.

Dette, at vi saa nær havde selv kastet os ud i det vildeste Eventyr, det kom til at virke stærkt paa den unge Slægt. Der skulde komme Tider, da ethvert Ord om Kærlighed til Fædrelandet vakte Frygt for, at Eventyret lurede bagved.

Men for den Slægt, der havde naaet Mandsmodenhed, virkede det anderledes. Deres Forhaabninger blev skudt ud i en fjærn, uvis Fremtid. Men desto vigtigere blev det af al Kraft at bevare Haabet. At holde ud, om det saa skulde vare i flere Slægtled. Engang maatte dog Retten sejre.

Hauch havde i de senere Aar sluttet sig nærmere til Hostrup. Han kom undertiden rejsende alene fra København for at gaa i Kirke i Frederiksborg. Der var ingen, der fulgte ham.

Han var nu en meget gammel Mand, i 1870 var han fyldt 80 Aar. Og han saa gammel og bøjet ud. Han var ganske tandløs, og skønt forlorne Tænder var i Brug, turde han ikke gøre Brug deraf. Det ansaas ikke for rigtig sømmeligt for en gammel Mand at tage imod den Hjælp. Det var, som man vilde lyve sig en Ungdom til, man ikke havde. Og Fru Hauch sammenlignede det med at dække en skaldet Isse med Paryk eller farve sit visne Ansigt.

Endnu kunde Hauch dog blive ung og ivrig, naar hans Fantasi kom i Bevægelse. I Sommeren 1871 omgikkes han stærk med Tanken om at gense Italien, hvor han i sin Ungdom havde oplevet saa meget. Om Efteraaret var Hostrup og Elisabeth ude i Aalsgaarde, hvor han boede om Sommeren, for at tage Afsked med ham. De havde et af deres Børn med.

Hauch kom ud og hilste kærligt paa dem alle. Han saa meget affældig ud. Men siden fik han Hostrup under Armen og gik med ham frem og tilbage ad Gangene i den lille Have. Og nu var det med et, som al Alderdom var strøget af ham. Han talte med stærk Stemme, ivrigt og varmt som en Yngling.

Da Hostrups kørte hjem til Hillerød, sagde Elisabeth stilfærdigt, men med stor Sikkerhed: „Jeg ser ikke Far mere."

Saa rejste han sydpaa. Og i Marts 1872 døde han nede i Rom.

Det undrede Børnene i Præstegaarden, at deres Moder tog dette Dødsfald saa roligt. De stod ved Siden af hende, da hun fik Brev dernedefra. Da hun havde aabnet det og læst et Par Linjer, sagde hun ganske roligt, lidt

vemodigt: „Ja, nu er Far død." De huskede, hvor sønderrevet hun var ved Sønnen, Arnes Død. Og de forstod ikke Forskellen paa, om et Barns Liv brydes brat af, eller om det er en Olding, der mæt af Dage synker i sin Grav.

I den ene Ende af Præstegaarden havde Hostrup sit Studerekammer. Det var et langt smalt Værelse med to Vinduer til Gaden og en Glasdør til Haven. Her gik han op og ned og arbejdede; imellem Vinduerne stod hans Pult, og ved den skrev han. Man saa ham saa godt som aldrig sidde ved Skrivebordet. Først da han blev en gammel Mand, satte han sig ned under Arbejdet.

Han skrev ordret — desværre temmelig ulæseligt — enhver Tale og Prædken han holdt. Han vilde paa den Maade værge sig imod Gentagelser og Bredde. Han forberedte sig nøje ikke blot paa at ordne sine Tanker, men ogsaa forme Udtrykket derfor. Og mens han gik frem og tilbage imellem Pulten og Havedøren, talte han halv sagte med sig selv. Han havde, fra den Tid han skrev Komedier, vænnet sig til at prøve hver Sætning med Munden, før han skrev den ned. Dengang brugte han Øret til Hjælp for at træffe andres Talesæt, nu var det ham om at gøre at finde sit eget naturlige Udtryk, og tillige at finde det korteste og fyndigste. Hostrup var som Taler ikke Skildrer, han malede ikke for Tilhørerne. Selv brugte han saadanne Udtryk for sin Tale som at ramme Hodet paa Sømmet, at tale træffende. Og han afskyede al Fyldekalk og al oratorisk Pynt.

I en fortræffelig lille Bog, som Pastor Morten Pontoppidan har skrevet om Hostrup i Frederiksborg, fortæller han om sit første Besøg i Frederiksborg Slotskirke. „Da jeg selv — skriver han — som ung Student i Vinteren 1869—70 for første Gang var taget til Hillerød for at høre Hostrup, blev jeg — jeg vil just ikke sige „lang i Ansigtet", men dog noget overrasket af en vis Mangel paa Virkningsfuldhed ved Hostrups Maade at holde Prædken paa. Der var ikke blot en absolut Fraværelse af alle oratoriske Effektmidler; men der var lige som sørget for, at der ikke skulde blive Tilfredsstillelse at finde for andet end den helt inderlige og virkelige Sjæletrang. De, hos hvem en saadan Trang var tilstede, fik snart Øre for den

dybe Undertone i Hostrups Prædken og lærte at hente rig Opbyggelse deraf — —" Og han fortsætter: „Han stod der paa Prædkestolen, saa hel og alvorlig, Vorherres Sag ganske hengiven. Hans Hjærte, hans Vilje, hans Energi var sat ind derpaa. Men sin Natur kunde han kun ufuldstændigt faa med derop."

„Der var et stort og meget værdifuldt Stykke af hans Natur, han ligesom havde maattet lade blive tilbage: hans sprudlende Humør.

Man fornam det, naar man til Afveksling fik ham at høre som folkelig Taler, hvorledes han der ganske anderledes kunde slippe sig selv løs. Naar han f. Ex. kunde begynde et Foredrag saaledes: „Det trækker sig nok til Rette, sagde Skrædderen, han havde syet Ærmerne til Lommehullerne", saa lo hans Øjne, saa gottede han sig inderligt over det morsomme i Ordsproget, saa var han, idet han udlagde den Tekst, ganske som en Fisk i Vandet."

— — —

„Her var en uovervunden Delthed i Hostrups Natur, som forklarer at han paa Prædkestolen maatte staa med et Pres over sig.

Men det er ikke saaledes at forstaa, som om han laa under for Presset. Nej han lyste igennem. Hans Øjne, hans Stemme, hans hele Væsen lyste sejrende igennem.

Hostrup var jo absolut et Lysvæsen. At tindre og straale var han født og baaret til. Det havde han gjort Ungdomsaarene igennem for Kammeraterne paa Regensen, for det danske Folk gennem sine Komedier og Sange. Nu siden, som Evangeliets Forkynder, var han sat til at være tindrende og straalende paa en anden, vanskeligere, men mere storslaaet Maade. Som Tilhører til hans Prædken var man Vidne til en Lysaabenbaring, d. v. s. et Lys, der kæmpede sig igennem, et Lys helt indefra, et Lys herovenfra, straalende sejrrigt igennem Livets mørke Skygger, gennem Synden og Døden — ligesom væltende Stenen fra, den tunge Sten, der trykker Hjærte og Sind. — — — — — — —"

„Netop fordi der i Hostrups Prædkener var dette sig gennemkæmpende Lys, derfor virkede han saa befriende paa dem, der hos sig selv kendte det hæmmende indre

Livs Nød og Smerte. Men Tilhørere, der manglede denne Forudsætning, lodes sædvanlig ret uberørte af hans Prædkener."

„Naar jeg ellers" — fortsætter Pontoppidan — „som den der gennem tolv Aar jævnlig, og i et Par af disse Aar stadig gik i Kirke hos Hostrup — nærmere skal betegne, hvad der var Særpræget ved hans Prædkener, da vil jeg sige, at det var en ganske.egen beundringsværdig Forening af Tankeklarhed og Følelsesvarme.

Følelsen kan jo ellers ofte, ligesom den underjordiske Ild, give sig vulkanske Udtryk. Mange Prædikanter kan have deres Styrke i saadanne Udbrud af Følelses- og Stemningsvarme, ofte noget voldsomme og ubeherskede. Hostrup talte altid klart og behersket. Den varme Følelse gav sig til Kende i hans Øjne, hans store skønne Øjne, der ofte duggedes under Talen, i Klangen af hans Stemme, den dejlige, dybe Stemme, der ofte kunde faa en Biklang, som om ogsaa den kæmpede med Graaden. Ja, i hele hans Holdning og Tone gjorde Følelsesvarmen sig gældende; men Ordene, der kom over hans Læber, var ikke uklare Følelsesudbrud. Nej, man mærkede paa dem, at det varmt følte, han havde at fremføre, altid først maatte gaa gennem den klarende og udredende Tankes Værksted, inden det fandt Udtryk i Ord.

Hvad han førte frem, var først varmet og glødet dybt i hans Sjæl som i en lønlig Esse, men derefter omhyggeligt udhamret af hans Tankekunsts og Ordkunsts sikre Hammer.

Naar her er Tale om Ordkunst, er det ikke saaledes at forstaa, som om det gik ud paa Forsiringer, Blomstersprog, Ordbram. Nej intet kunde være mere prunkløst end Sproget i Hostrups Prædkener. Men det er saaledes at forstaa, at den digteriske Evne, han raadede over, blev sat ind paa at fremsætte Tankerne klart, forstaaeligt og lødigt med netop de Ord, der hørte til, og ikke andre og flere.

Baade Udtrykkene og Tankegangen var af en beundringsværdig Klarhed i disse Prædkener."

Det Billede, Pontoppidan her giver af Præsten Hostrup, vilde vist hver eneste i hans lille Menighed godkende. Dette mærkelig klare, inderlige og aandsbaarne,

der var over hans Forkyndelse, gav noget højtidsfuldt og festligt til Gudstjenesten i Frederiksborg Slotskirke.

Og dog vilde maaske udenforstaaende netop finde, at det var altfor jævnt. Der var Bønder i Annekset, der slet ikke anede, at de havde en Præst, der havde noget at bringe. De misforstod hans Jævnhed og Stilfærdighed. „Vor Præst er en skikkelig Mand," kunde de sige, „men han har en daarlig Udtale." De savnede den Svada, der fik den, der intet hørte og intet forstod, til at nyde Talen som en halv musikalsk Præstation.

Blandt Menigheden har ingen hørt paa ham som Elisabeth. Hun gennemlevede hans Ord og var meget stærkt bevæget under hans Tale. Han har vist ogsaa tit følt det, som om han stod og talte for hende. Og naar Salmesangen efter Prædkenen brusede gennem Kirken, da sang hun med sin lille Stemme af hele sit Hjerte. Hun sang for Guds Ansigt, som om hun stod for Vorherre selv. Det klang som en inderlig, levende Bøn, naar hun sang:

Nej, om end det klinger haardt
ej dit Ord os kyser bort,
dybt vi føler, at paa Jord
Døden er det haarde Ord,
hvad der aander Liv i dødt
er som Kærligheden blødt.

Den 2den September 1872 døde Grundtvig. Hostrup var dengang endnu i Espergærde. Det var en smuk varm Solskinsdag da Budskabet derom løb ud over Landet. Efteraaret havde endnu slet ikke meldt sig.

Siden fik Hostrup Opfordring til at søge Embedet ved Vartov. Der var dem, der ønskede at se ham som Grundtvigs Efterfølger. Han tog da flere Gange ind og prædkede, men han var ikke selv rigtig tilfreds dermed. Den levende Forbindelse, der var imellem ham og hans Tilhørere i Frederiksborg, den følte han ikke rigtig her i denne halvfremmede Kreds. Han syntes, at han talte for døve Øren. Og det var vistnok uden større Sorg, at han saa, at Brandt blev foretrukket for ham.

Det var imidlertid ikke blot for at indtage Grundtvigs Plads, at han havde tænkt paa at forlade Hillerød. Hvor hjemme han end følte sig, saa havde han dog flere Grunde til at ønske en Forandring. Han havde grumme meget at

bestille, og han var lidt skrøbelig af Helbred. Han forudsaa da, at han ikke i ret mange Aar vilde kunne bestride det temmelig besværlige Embede foruden hele den Foredragsvirksomhed, som han ikke ret vel kunde rive sig ud af. Og han vilde gerne finde et Sted, hvor han kunde blive ved at være Præst til sin Død.

I Slutningen af Halvfjerdserne søgte han da flere Embeder, der var mindre og lettere at overkomme end Hillerød. Men den stærke politiske Kamp var da i fuld Gang, og han betragtedes af de regerende som Oppositionsmand. Skønt han flere Gange var mere kvalificeret end nogen anden af Ansøgerne, blev han vraget. Han opnaaede ikke at blive forflyttet.

Der var dog ogsaa en anden Grund, der drev ham til at søge bort. Han følte det, som om han havde lidt et Nederlag i sit Anneks. Han havde haabet, at han ligesom i Jylland skulde faa Bønderne i Tale. Det var ogsaa begyndt lovende. Ved hans Indsættelse havde Kirken været fuld, og hans Prædken blev hørt i dyb Stilhed. Men allerede næste Søndag var der kun ganske faa i Herløv Kirke. Og saadan blev det ved. Hostrup kom til at tale for omtrent tomme Bænke. Det var flinke og brave Folk, men hvad han havde at bringe, syntes de slet ikke at have Brug for.

Han haabede da en Tid gennem Højskolen i Freerslev at faa lidt Bevægelse ind i de stillestaaende Vande. Men heller ikke det vilde ret lykkes. Fra først af syntes han, her laa en Opgave, der æggede ham til Kamp. Og han vedblev i mange Aar at arbejde med Haab om at bryde Isen. Men tilsidst maatte han erkende, at hans mangeaarige Virksomhed var gaaet temmelig sporløst hen.

Han tænkte da paa, at maaske en kraftigere Røst skulde faa Bugt med Ligegyldigheden. Og han har ogsaa tænkt, da han søgte et Embede i sin Fødeby, at han nu maaske netop kom til at give Plads for det, de ude i Herløv trængte til.

Han fik imidlertid den Trøst, at Bønder fra andre Egne i Nordsjælland sluttede sig tæt om ham. Han fik en Del Sognebaandsløsere, navnlig fra den lille By Højbjerg i Helsingeegnen. Her fandt han meget trofaste Venner, der Søndag efter Søndag kørte ind til Frederiks-

borg for at høre ham. De kom ogsaa i Præstegaarden og var sikre Folk ved de folkelige Møder, som Hostrup holdt i Egnen.

Derved kom Hostrup alligevel til at strække sin Virksomhed langt uden for den lille Provinsby, han blev et Midtpunkt for det grundtvigske Menighedsliv i hele Nordsjælland. „Han var“ — skriver Pontoppidan — „i det hele taget sin Menighedskreds's Centrum i usædvanlig Grad. Allermest føltes dette i Kirken, naar han stod for Alteret, vendt mod Menigheden, og lyste Velsignelsen med sin kærlige, dybe Stemme, eller naar han uddelte Brødet og Vinen. Der var, skønt han kun var lille af Vækst og i en vis Forstand uanselig, dog en Værdighed, en Skønhed, en Aandens Myndighed over ham ogsaa foran Alteret, som gør, at man aldrig kan glemme ham, naar man har været saa lykkelig at høre med til hans Menighed.“

Hostrup sænkede sig meget dybt i sit Arbejde. Kom man ind i hans Studereværelse, kunde man se ham staa midt paa Gulvet, ikke just aandsfraværende, men saa dybt nedsænket i sit Arbejde, saa ganske opfyldt deraf, at han kendelig brugte nogen Tid til at vende tilbage til Sansningens Verden. Det var, som hans Bevidsthed maatte gennemløbe et Stykke Vej, inden han genkendte den indtrædende og hilste ham med et Smil.

Men kunde han sænke sig dybt i Arbejdet, saa forstod han ikke mindre den Kunst at kaste det helt fra sig. Naar han holdt fri, i hans smaa Feriér eller blot ved Maaltiderne, var han aldrig distræt og utilgængelig. Han kom ikke slæbende med hele Vægten af sine travle Tanker og alt, hvad der havde opfyldt ham, naar han traadte ind til sin Familje. Han havde kastet hele Byrden af paa Tærskelen til sit Studereværelse, og nu kom han som en lykkelig og frigjort Mand. Han kom ind med et lyst Smil som den, der nu skulde give sig hen i Øjeblikkets Glæde i Samlivet med sine nærmeste. Ved Bordet blev der i Reglen ikke talt meget. Elisabeth var et meget enkelt Menneske, der kun kunde en Ting ad Gangen. Og mens hun med nøjeregnede Retfærdighed fordelte Sødsuppens talrige Svedsker, kunde hun ikke føre Samtale. Han kom da med smaa Vittigheder, der altid var elskværdige og

baarne af et lyst Humør. De „lavede“ Vittigheder, de humørforladte Brandere havde han kun lidt til overs for. Det morsomme skulde fødes i Øjeblikket, ikke laves til eller beregnes.

For Hostrup laa hele Livet igennem Alvoren og den ungdommelige Lystighed hinanden nær. Der var kun kort Vej imellem dem.

En Søndag blev der ved Middagsbordet sagt, at den teologiske Professor Hermansen havde været i Kirken den Dag.

„Det var vist ikke noget for ham,“ bemærkede Hostrup med et lunt Smil.

Og nu fortaltes der, at efter Gudstjenesten havde en af Tilhørerne spurgt Hermansen, om han ikke fandt, det var en smuk Prædken.

„Aa jo,“ skulde Professoren have svaret, „men der var sytten Kætterier i den.“

Det morede Hostrup meget.

Hver Eftermiddag, naar Hostrup havde faaet Hovedparten af Dagens Arbejde til Side, gik han en Tur med sine Børn. Hvordan Vejret saa var, skulde de ud at spasere. Var det forrygende Vinterstorm eller Slud og Sjask, kunde man nøjes med at gaa rundt om Slotssøen. Smilede Solen, blev Turen ofte meget længere.

Da gik Hostrup ofte foran for sig selv i sine egne Tanker, mens Børnene travede efter, saa godt de kunde. Han kendte da ikke altid de Folk, han mødte, hvilket de ofte tog ham fortrydeligt op.

Naar Vaaren mærkedes i Luften, blev han imidlertid langt mere udadvendt. Saa gav han sig mere af med Børnene og lærte dem at kende de forskellige Vaarbebudere, især blandt Blomsterne. Da søgte han med Iver efter de første blaa Anemoner i Skovbunden.

Paa en af disse Ture, da han mod Sædvane gik med en af sine Sønner ved Haanden, mødte han H. C. Andersen paa den saakaldte S-Bro ved Slottet.

Andersen var dengang gammel og gik noget bøjet.

Han standsede og talte med Hostrup. Pludselig vendte han sig og pegede paa Drengen.

„Ved han der, hvem jeg er?“ spurgte han.

„Det tror jeg ikke,“ svarede Hostrup smilende.

„Saa sig ham det," sagde den store Mand.
Hostrup bemærkede noget om, at det nyttede vist ikke. Børn interesserede sig i Reglen mere for Eventyret end for Digteren. Andersen tog øjeblikkelig Afsked og gik.
Bagefter gik Hostrup og lo ad denne lille Oplevelse. Han havde ondt ved at holde sin muntre Latter tilbage.
Mange Aar efter mødte han en anden stor Mand, da han gik med den samme Søn. Der er endog dem, der holder for, at han var en af de største vi havde. I alt Fald havde han Ydre til at være meget genial. Mange af vore berømteste Digtere saa ud som rene Hverdags-Mennesker ved Siden af ham. Det var Rudolph Schmidt.
„Goddag, Hostrup!" sagde han.
„Goddag," svarede Hostrup tøvende, som om han rodede i sin Hukommelse. „Hvem er nu det?"
„Kender De mig ikke?" spurgte Digteren forarget. „Er De bleven blind?"
„Nej," svarede Hostrup undskyldende. „Jeg er lidt nærsynet."
„Jeg er Rudolph Schmidt," sagde den store Mand og vendte ham Ryggen med yderste Ringeagt. Derpaa sagde han over Skulderen: „Jeg kendte for Resten heller ikke Dem."
Rudolph Schmidt har neppe anet, hvilken Fornøjelse han gjorde Hostrup med denne Forsikring. Længe efter maatte han kæmpe med sin Munterhed. Indtil dette lille Ordskifte omsider havnede i hans „poetiske Pulterkammer" hvor han havde fuldt op af morsomme Personer, pudsige Situationer og komiske Repliker til at fylde mange Komedier med. Havde han blot haft Tid og Ro til at samle det.
Det var — og er det for den Sags Skyld endnu — meget almindeligt at anse Hostrup for et blidt og blødt Stemningsmenneske. En Mand der let lod sig krænke og hurtigt rettede sig igen. Saadan et barnligt Stemningsmenneske, der tog sig Smaating nær. Det er absolut forkert. Han var et meget behersket Menneske, mere et Viljesmenneske end en blød barnlig Lyriker. Og han havde ondt ved at finde sig i Ømskindethed over for Angreb, selv tog han den Slags med stor Ro. Hans Familje behøvede aldrig at spejde efter, hvordan Humøret nu

stod hos ham, og han beklagede sig aldrig over Angreb eller sad og nød Ros, han havde faaet, imellem sine nærmeste. Naar der fortaltes om en rar gammel Præst, at han kunde komme hjem og med Graad i Stemmen beklage sig over at Købmand N. eller Snedker P. havde hilst uvenligt paa ham paa Gaden, saa fandt Hostrup det kun komisk. Baade Ros og Dadel trillede af paa ham — som han selv sagde — som Vand paa en Gaas. Han tog Rosen højst som en Venlighed og Angrebet som en selvfølgelig Ting. Han gik sin egen støtte Gang uanfægtet deraf. Og han holdt sig ikke frygtsom tilbage fra en Strid, hvor han syntes, han havde et Ord med at sige. Og da kunde han godt slaa haardt.

Ved en Diskussion havde han kraftigt angrebet en Modstander, som han ellers stod paa den bedste Fod med. Da han gik ned fra Talerstolen, sagde hans Kontrapart lidt krænket: „Jeg vil gøre Dem opmærksom paa, Hostrup, at jeg er ømtaalelig.“ „Hvad i Alverden tror De, jeg bryder mig om, hvad de er!“ svarede Hostrup skarpt. Han respekterede aldeles ikke Ømskindethed, og han forlangte heller ikke, at hans Modstandere skulde tage med Fløjlshandsker paa ham selv.

Da Bjørnsons „Redaktøren“ udkom var han meget utilfreds med den. „Det at et Menneske dør af, hvad et Fæ af en Redaktør, hvis Mening han ikke tillægger mindste Vægt, finder paa at skrive om ham, det er ikke noget Vidnesbyrd om Redaktørens Ondskab, men kun om hans egen Usselhed. Og er han saa svag, saa er det hans egen Fejl at han ikke holder sig i Kakkelovnskrogen, hvor han hører hjemme“. Og saa føjede han til: „Man kunde ligesaa gerne skrive en Tragedie om et Menneske, der var død af et Loppestik.“

Han holdt af Mennesker, som der var noget komisk ved. Han fandt, at det ofte klædte dem. Og de kedelige Mennesker, det var i Grunden dem, som der intet var at more sig over hos. Der fortaltes om en Jyde, at han havde sagt som noget nedsættende om en anden: „Der er slet ingen Toveligheder ved ham.“ Det morede Hostrup. Han fandt det fortræffeligt. Mennesker uden Toveligheder var der ikke ret meget ved.

Men Selvgodhed og Vigtighed forbitrede ham. Han

kaldte det Dumhed. Han kunde godt sige om en bekendt Mand, en højt anset Mand: „Aa, han er et Fæ!“ Og tog man til Genmæle og henviste til Mandens Evner eller lignende, saa svarede han: „Dumhed er en moralsk Mangel!“

Ved et Møde var der en ung Mand, der med megen Selvtillid vævede om Livets vanskeligste Problemer. Folk sov, og Hostrup var vred. Da saa siden den samme unge Mand traadte op igen, fordi han mente, at Folk ikke tilstrækkelig havde forstaaet Grundtanken i hans Foredrag, eksploderede Hostrup. Han rejste sig med et Sæt. „Gaar du, Hostrup?“ spurgte Elisabeth. „Ja,“ svarede han skarpt og med høj Røst, „Jeg gider ikke høre mere paa det Vrøvl.“ Og dermed gik han.

Bjørnson havde krævet, at vi skulde ændre Signaler overfor Tyskland. Og Ploug angreb ham nu med stor Heftighed. Saa tog Hostrup ogsaa Del i Striden. I et Digt til Sønderjyderne forklarede han sit Standpunkt:

Der kan strides vel om Manden,
ham, som gav os Raad fra Nord,
om han hjælpe vil vor Fjende,
om han haanet har vor Mor,
eller om han i sit Hjærte
hævet over Svig og Spot,
skønt hans Raad vi ej kan følge,
mente det med Raadet godt;
men om Sagen, Brødre kære,
om at fast som før vi staar,
derom aldrig Strid kan være,
hvor det danske Hjærte slaar.

Der kan kives vel om Maaden,
om det rette Svar er vredt,
naar han paastaar, at til Freden
vi kan gøre første Skridt;
om vi skal paa Dør ham kaste,
lukke for ham hver en Slaa,
eller broderligt ham vise,
at han fejl har set derpaa;
men om Svaret, der maa gives,
om at sligt vi ej formaar,
derom kan der aldrig kives,
hvor det danske Hjærte slaar.

I et Brev skriver han: „Jeg tror ikke paa Tyskernes Forsonlighed, uden hvilken vores bliver meningsløs, men

skønt jeg, som du ved, ikke kender Bjørnson nærmere, tror jeg paa hans gode Vilje og Kærlighed til Norden. Mit Skriveri i denne Anledning indbragte mig adskillige Grovheder men ogsaa et Par Opmuntringer fra Fyn og Jylland, hvori det blev mig berettet, at naar man spurgte Folk, om de holdt med Ploug eller Bjørnson, saa svarede de: Vi holder med Hostrup. Jeg tror nu nok — fortsætter han — at Tiden er løbet fra min kære Ploug, og skønt jeg ikke egentlig har sluttet mig til „det forenede Venstre“ hernede, at det har noget, som skal frem, og som de Nationalliberale ikke kan kvæle.“

Man fortalte, at en højtstaaende Person havde fundet ud, at Hostrup var enig med Bjørnson. Og han havde da sagt: „Naa, nu er den lille Hostrup nok ogsaa bleven en Tysker.“

Ploug og Hostrup havde vekslet nogle raske Hug i Fædrelandet. Ploug var øjensynlig utilfreds med, at Hostrup ikke længere sluttede op i hans Rækker, han haanede hans Mangel paa Fasthed og stiklede til hans Omvendelse.

I et Brev til Nicolaysen i Norge skriver Hostrup: „I Striden her til Lands mellem Regeringspartiet og det saakaldte „forenede Venstre“ indtager jeg den utaknemmelige Stilling ikke at kunne gaa med nogen af Siderne, hvilket navnlig Ploug tager mig meget ilde op. Jeg lever alt for meget med Bønderne til at være blind for, at der er meget godt og dygtigt i Bondebevægelsen hos os, meget, som skal frem, og som vore Nationalliberale mangler Syn for.“

En Dag var Hostrup kommen ind i Stuen og havde erklæret, at nu vilde han ikke stemme mere paa Lars Dinesen, der var Kredsens Folketingsmand. I flere Aar følte han sig som politisk Løsgænger.

I 1874 var han til et Møde i Sorø, hvor Professor Steen udfordrede ham med nogle overlegne Udtalelser om den folkelige Oplysning. Hostrup svarede da med et kraftigt Angreb paa den aandløse og upersonlige Undervisning i Latinskolen og den offentlige Folkeskole. Dette fik Michael Rosing til at tage til Genmæle. Og Hostrup blev ham ikke Svar skyldig. Kampen imellem dem førtes i Fædrelandet og var især fra Rosings Side noget bitter.

I den Anledning skriver han til Mynster: „Det er mig selv pinligt at vække Forargelse, og det kan være, at en anden kunde have sagt det samme paa en for de Lærde mindre stødende Maade, end jeg gjorde, men jeg har bedre Samvittighed ved at faa det sagt, hvor meget det saa skurrer, end ved at gaa bort med Følelsen af, at jeg burde have talt, men af Beskedenhed eller Frygt ikke havde gjort det."

Den akademiske Dannelse var efterhaanden bleven urimelig opblæst. Og Foragten for Folkeoplysningen var stor i Studenterkrese og iblandt Embedsmænd. I et af deres meget yndede Blade, et københavnsk Vittighedsblad, omtaltes Mødet i Sorø og Hostrups Forsvar for Højskolerne:

Forleden holdtes der Folkemøde
hist i det ældgamle Soer.
— — —

Og er der nogen, hvem rigtig Fanden
har faaet i Kraven fat,
er Bondehøjskoledisciplen Manden,
som er bleven rent besat.

Og dog kunde Hostrup, der før var saa kræsen,
hvor det om Aanden gjaldt,
forsvare saadant Humbugsvæsen
og saadan en Lærdomspjalt.

„Da har man dog egentlig ikke plejet at rose mine Komedier for deres Aandsaristokrati," bemærkede Hostrup, da han havde læst Versene.

En af disse Somre kom Fru Hall til at huske paa sit gamle Bekendtskab med Elisabeth, og hun meldte sig da som Gæst til Espergærde. Hun var imidlertid noget vanskelig og stærkt døv. Og hun kritiserede meget aabenhjærtigt adskilligt, som en Gæst ellers ikke plejer at gøre Ophævelser over.

Om Aftenen havde Hostrup og Elisabeth faaet hende med ud paa Søen i deres lille Baad. Det var en dejlig, lys Sommeraften, der rørte sig ikke en Vind, og Søen var blikstille. De sang da, som de saa ofte gjorde det en smuk Sommeraften. Den ene Sang fulgte den anden. „Dejlige Øresund", „Natten er saa stille" og mange andre. Hostrup satte anden Stemme til.

Men Fru Hall var forarget. Hun syntes, at de gjorde sig til Nar ved at sidde der og skraale, som hun kaldte det. Og som en billig Hævn, der rigtignok ikke gjorde den tilsigtede Virkning, pegede hun pludselig paa en af Hostrups Sønner, der sad og roede. Ved Bevægelsen var hans Klæder lidt skilt ad i Livet, og nu udbrød hun med skarp Stemme: „Jeg tror, Gud hjælpe mig, han taber sine Bukser!" Dette vakte en næsten uhøflig Munterhed.

En Sommer i Espergærde fik Hostrup atter lidt med Mantzius at gøre. De var nok mødtes i Ny og Næ, og de hilste da altid venligt paa hinanden. Men Mantzius kom ikke i Hostrups Hus. Han kunde læse op paa Latinskolen, men han kom ikke i Præstegaarden, der laa lige overfor. Hostrup var altid med til Oplæsningen, og han havde da sin ældste Søn med. Han vekslede da som oftest nogle Ord med sin gamle Ven, men han indbød ham ikke til at følge med hjem.

Elisabeth var aldrig med ved disse Oplæsninger. Børnene havde da den Opfattelse, at der havde været noget imellem hende og Mantzius, et Sammenstød en eller anden Gang. De mente ogsaa at have hørt Hentydninger til, at han engang havde været mindre behagelig imod hende.

Men en af de sidste Somre han levede, boede han nogle Dage i Snekkersten. Hostrups havde faaet en Del at gøre med hans yngste Broder, der var Skolebestyrer i Birkerød, og nu kom de sammen med Skuespilleren flere Gange. En Aften, de havde besøgt ham, sagde Elisabeth, mens de gik hjem, som noget, der maatte glæde Hostrup: „Jeg sætter Pris paa den Mand, det forsikrer jeg for, jeg gør!"

Hostrup var ikke synderlig tilfreds med flere af de Lærere, der var i hans Sogn. I Hillerød var der en gammel værdig Degn, der med forretningsmæssig Rutine besørgede sin Del af Gudstjenesten. Hostrup fik det dog snart ordnet saaledes, at han selv bad Indgangs- og Slutningsbønnen fra Kordøren.

En gammel hyggelig Distriktslæge ved Navn Willemoes kom jævnlig hos Hostrups. Han var en jævn og gemytlig Mand, og Elisabeth holdt meget af ham, især fordi han var i saa ringe Grad befængt med Lægevigtighed. Naar han beordrede en Medicin, og hun spurgte ham, om han

nu troede, det kunde hjælpe, saa svarede han: „Ja, der er dem der holder for, at det kan hjælpe. Skade kan det sgu ikke!" Hans meste Tillid til Medicinen rummedes i øvrigt i dette: „Skade kan det sgu ikke."

Engang kom han og fortalte om et Besøg, han havde aflagt hos en mærkelig nordsjællandsk Original. Her havde han set en Stenhøj, der nok skulde forestille Johannes Aabenbaring. „Ja, jeg kender det jo ikke saa nøje," sagde Willemoes, „men jeg har sgu aldrig troet, at Johannes Aabenbaring saa saadan ud."

Denne Original samlede paa Forsteninger. „Han kan godt faa nogle Forsteninger fra mig," sagde Hostrup. „Jeg har tre Skolelærere, der lige passer i hans Samling."

Det var Mødernes Barndomstid. Endnu havde ikke Forsamlingshusene rejst sig Landet over. Man maatte tage til Takke med Lejligheden, som den var, om Sommeren i en Skov, hvor Talerstolen maaske var en Vogn, om Vinteren i en Stue. Præstegaardens store blaa Spisestue blev forvandlet til en Foredragssal. Møblerne kom ud, og der stilledes Bænke op. Og der var saa Foredrag med paafølgende Diskussion. Det var gyldne Dage for Tilhørerne; dengang fik de Foredragene gratis og saa en god Aftensmad oven i Købet. Inde i den lange Konfirmandstue var der dækket et fortræffeligt Aftensbord. Her stod Gæsterne med Tallerkenen i Hænderne, ti Siddepladser kunde man ikke skaffe.

Det var næsten altid Hostrup, der holdt Indledningstalen. Han gik ud fra et Ordsprog som dette: Hvad mig ikke ligger Magt paa, giver jeg ingen Agt paa, sagde Konen, de spurgte, hvad hun syntes om Præstens Prædken. Eller: Jeg hører ikke til det Sogn, sagde Manden, de spurgte, hvad han syntes om den kønne Prædken. Der var megen Festvitas over disse Møder. Naar Hostrup traadte frem, mærkede man den Brusen i Forsamlingen, der forkyndte, at man satte sig forventningsfuld til Rette. Hostrup talte, som om det var ham selv en stor Fornøjelse. Undertiden slog han løs af Hjærtens Lyst.

Bagefter var der Diskussion, som Hostrup i Reglen satte megen Pris paa. Det kunde undertiden være ham en Skuffelse, om ingen modsagde ham. Og han var som oftest slagfærdig i Debatten. Hans Evne til præcist at ud-

trykke, hvad han mente, viste sig tit her paa glimrende Maade.

Han kunde staa ved Siden af Talerpladsen, rystende paa Hænderne af utaalmodig Iver efter at komme til og faa gendrevet, hvad han syntes var galt. Og han gjorde det med tindrende Liv.

Naar saa den mere ordnede Diskussion var forbi, saa begyndte den private. Folk samlede sig i smaa Grupper og diskuterede videre. Men især var der en Gruppe, hvor det gik livligt til. Den blev større og større, tilsidst havde den opslugt alle de andre, der stod de i tæt Klynge som Tilhørere. Og inderst i den stod Elisabeth og stred med stor Kraft. Og det kunde ske, at Striden trak for længe ud, saa Folk skulde til at gaa. Men de vilde dog sige Farvel først. Men Elisabeth kunde ikke baade være inde i en Disput og række Haanden til de mange Fremmede. Da er det sket, at Hostrup har taget hendes Arm og har rakt hendes Haand frem, mens han bredt smilende sagde: „Farvel, farvel!“ Og saa endte Diskussionen i almindelig Munterhed.

Fra Midten af Halvfjerdserne kom Hostrup hvert Aar til Efteraarsmøderne paa Vallekilde Højskole. Efteraarsmøderne var dengang vidt forskellige fra dem, der nu til Dags holdes hele Landet over. De havde langt mere Præg af Vennemøder. Det var en Skare, der var samstemt, som mødtes her til et otte Dages Møde. Det var mere som en Udvidelse af Højskolearbejdet end af Foredragsvirksomheden. Folk stævnede sammen, Mand og Kone fra Landets fjærneste Egne, og her hilste de paa Bekendte og Venner. Og saa levede de sammen, spiste og sov om Natten paa Skolen, som om de var Elever, der deltog i et kort Kursus her. Man kaldte disse Møder for Gammelmandsmøder.

Dag efter Dag talte Trier, Hostrup og Pastor Hoff. Undertiden maatte Hostrup indlede en Diskussion. I den gamle, lidt skumle Gymnastiksal holdt han et kristeligt Foredrag. Det var Spørgsmaal, som længe havde ligget ham paa Sinde, som han her førte frem. Men efter Foredraget blev der alligevel ingen Diskussion. Trier tog nu Ordet og sagde: „Jeg tror, vi alle er enige om at sige Hostrup Tak for hans dejlige Ord. Jeg tror, ingen af os har

Lyst til at hugge Pinde paa dem nu bagefter." Saa sang de en Aftensang, og Forsamlingen spredtes. Men for Hostrup var det noget af en Skuffelse. „Jeg havde glædet mig til en Diskussion," sagde han til Elisabeth. „Jeg synes, at man først under Diskussionen rigtig faar prøvet, om det er rigtigt, hvad man har sagt, eller om man er kommen ind i noget, der ikke er holdbart."

I 1876 indviedes Højskolens store, smukke Foredragssal. Hostrup skrev hertil en Sang, der begyndte saaledes.

Det som lysner over Vangen,
er det Aftenrød?
var monstro det Svanesangen,
som fra Sundet lød.
Blank kun staar en gylden Strime,
slukkes den paa ny?
Hvad er denne Brydningstime?
Skumring eller Gry.

Derpaa maa I unge svare,
det til eder staar,
om af Røret sig skal klare
Dag med Krans om Haar — —

„Bare de nu forstaar, at det er et Røre, jeg taler om og ikke et Rør," sagde han til Elisabeth, da han sang Sangen for hende.

Foruden de folkelige Møder holdt Hostrup ogsaa Vinteren igennem jævnlige Bibellæsninger. Han var i disse Aar stærkt optaget af Arbejde.

I den før omtalte Afhandling om Hostrup i Frederiksborg skriver Pontoppidan endvidere: „Igennem sine trykte Prædkener har Hostrup øvet en udbredt Sjælesorg. Ellers var der ved hans aandelige Person noget bly og tilbageholdent, som gjorde, at han ikke let kom i sjælesørgerisk Samtale med Folk. Der er vel ingen Tvivl om, at naar det rigtig gjaldt, har han kunnet tage sig varmt og kraftigt af Enkeltmands Sjælenød. Men at gaa omkring og gøre Husbesøg hos de syge og bedrøvede det „laa nu ikke for mig", skriver Hostrup. Han maatte ofte høre Bebrejdelser derfor, men han kunde ikke komme til at føle hos sig selv „nogen Ret eller Evne til at trænge sig ind i nogens private Liv, blot fordi han boede i Sognet". De Forsøg han dog i den første Tid havde gjort i den Retning, var faldne saa daarligt ud, at han næsten helt

havde opgivet Tingen. Hertil er jo næppe andet at sige, end at det vil ikke lykkes nogen at komme ud af sin egen Hud, og at den Mangel, der saaledes aabenbart har været ved Hostrups Virksomhed som Sognepræst ikke kom af Dovenskab eller Ligegyldighed, men maa tilskrives en vis uovervindelig Ubehjælpsomhed, hængende sammen med noget, han kalder sin „gamle mosgroede Indesluttethed."

„Der er et Sted, hvor han omtaler sin Hustru, at han nævner denne sin Indesluttethed og siger, at hun ved den Kraft og Varme, hun selv besad, dog i nogen Maade fik Bugt med den. Ja, ogsaa for hans Præstegerning har dette haft Betydning. Og dersom Hustruen ikke just fik ham drevet ud paa Husbesøg — hvad hun formodentlig slet ikke har forsøgt eller set som hans Opgave — saa fik hun derimod Mennesker til at komme i Præstegaarden. — — — Man ser altsaa, at Hostrup ingenlunde blot som Prædikant havde Betydning for dem, han levede iblandt, men ogsaa ved sin Omgængelse. Jeg, som har deltaget i flere af de omtalte Møder i Præstegaarden, kan vidne om, i hvor høj Grad Hostrups Personlighed gjorde sig gældende her, hvor den kunde udfolde sig under friere Former end i Kirken. Hvor blev der dog sunget ved disse Møder — og diskuteret. Og det var Hostrup selv, der sang for og satte Diskussionen i Gang. Men var den først i Gang, yndede han at sidde tavs og fornøje sig over at se de andre — ikke mindst hans Hustru — gaa varmt i Ilden. Ofte opløstes Samtalen i almindelig Smaasnak Folk imellem rundt omkring, ligesom i et almindeligt Selskab. Og da havde Hostrup en egen Maade at gaa omkring mellem Smaagrupperne og høre paa dem og ingenting sige, men udstraale Liv og Venlighed."

Elisabeth var et udpræget Samtale-Menneske, mens Hostrup i Reglen var Tilhører. Han kunde nok komme med et enkelt rammende Ord, men han gjorde intet for at holde Samtalen oppe. Det var hende der satte Spørgsmaalene under Debat. I de halv offentlige Diskussioner efter Foredragene deltog hun ikke. Hun havde endnu aldrig staaet paa en Talerstol. Men i Samtalen var hun den, der førte an.

Hun trak Folk til Præstegaarden og hun blev Midtpunk-

tet i den Kreds, der besøgte den. Hostrup sad som oftest med et lille Smil og lyttede til. Han kunde tilnikke hende sit Bifald eller smile de skarpeste Modsætninger væk.

Hun var meget optaget af Kvindernes Stilling i Ægteskabet. Hun vilde have de to Ægtefæller stillet lige som Kammerater, der i Fællesskab stred for den samme Sag. Og skulde man bruge det tyske Ord „underdanig", saa burde det ikke lyde til en af dem blot, saa skulde det siges, at de skulde være hinanden underdanige i Kærlighed.

Kvindernes „Underdanighed" skabte blot Hykleri. Konen fik alligevel ofte nok sin Vilje, men det skulde bare hedde sig, at det var Far der raadede. Og hvor hun ikke fik hans Samtykke, gjorde hun ogsaa ofte, som hun vilde, men saa hed det, naar han nærmede sig: „Sig nu ikke noget om det, der kommer Far."

Og saa kom han der i sin indbildte Herskerværdighed. Naar han befalede, sagde man: „Ja, lille Far," og gjorde saa hvad man selv vilde.

Det hændte da, at en af Modstanderne kørte op med Paulus og mindede Fru Hostrup om, hvad han havde sagt. Saa kunde hun svare: „Hvad forstod Paulus sig paa det. Han var jo Pebersvend!" Dette vakte en Del Forargelse i den lille By.

Hun blev aldrig vred i Diskussionen, men hun kunde vel bruge stærke Ord.

Der gaar et Sagn om, at Hostrup engang i et Foredrag havde gjort lidt Løjer med den kvindelige Forfængelighed, og han havde da blandt andet sagt, at ingen Kvinde kunde gaa forbi en Butiksrude uden at spejle sig deri. Saa afbrød Elisabeth ham. „Aa, det er Løgn, Hostrup!" sagde hun. Men der var ikke Spor af Hidsighed deri. Hun brugte ikke disse forsigtige Udtryk: „Det er ikke rigtigt," „det passer ikke!" Naar noget efter hendes Overbevisning ikke stemmede med Sandheden, saa sagde hun: „Det er Løgn!"

Og hun gemte ikke sin Protest til en Gardinprædken, naar hun kom hjem, som vel andre Kvinder vilde have gjort. Hun paatalte det forkerte i samme Øjeblik, som det blev sagt. Og Hostrup gik slet ikke fra Koncepterne derover. Han spurgte med et stort Smil: „Er det Løgn?" Saa lo de allesammen.

Men bagefter gik Elisabeths upassende Adfærd ud paa Sladderens lette Fod. Og den naaede vide om Land.

Ved et Folkemøde i Skoven havde Hostrup talt. Og bagefter var Elisabeth kommen i en varm Disput med daværende Højskoleforstander Otto Jakobsen. Hun stred med vanlig Uforfærdethed for sit Standpunkt. Og Folk stod halvt forfærdede i en tæt Klynge omkring de kæmpende. „Det var da forskrækkeligt, saa Fru Hostrup og Jakobsen var vrede paa hinanden," sagde de bagefter. Men Fru Hostrup og Jakobsen var ikke Spor af vrede. Hun blev kun sjældent vred. Det var kun, naar hun mødte noget uværdigt og lavt. Og da blev hun tavs. Der var over hende i saadanne Øjeblikke en saa ædel Værdighed, at den der engang havde set det, vanskeligt maatte kunne glemme det igen.

I enhver Strid var hun ganske upersonlig, hun holdt sig til Sagen. Og hun fik aldrig noget imod et Menneske, fordi han lige saa varmt modsagde hende. Hun var fri for enhver Form for Snobberi. En Udtalelse tog hun for, hvad hun fandt den var værd, ligegyldig hvem den kom fra, om det var et ganske ungt ubetydeligt Menneske eller en verdensberømt Mand.

Der var samlet et lille Selskab i Præstegaarden. Elisabeth ivrede imod Underdanigheden. Da var der en gammel brav Præstemand, der forarget udbrød: „Nu har min Kone været mig underdanig i tredive Aar, og jeg har befundet mig vel ved det." „Ja, det tror jeg nok," svarede Elisabeth, „at De har befundet Dem vel ved. Men Spørgsmaalet er vel, hvordan hun har befundet sig ved det." Præsten blev saa rystet, at han kun med Gravrøst kunde sige tre Gange: „Fy, fy, fy!"

Der var noget genialt over hende. I almindelig gængs Betydning af Ordet var hun jo ikke genial. Men er Genialitet en ualmindelig Gætningsevne, saa havde hun en Del deraf. Uden Refleksion, uden Betænkning, fandt hun bestandig sit Standpunkt og slog ned i det, som en Rovfugl slaar ned. Og hun greb aldrig fejl. Det Standpunkt, hun saadan tog, passede altid paa det nøjeste til hele hendes Personlighed. Liv og Anskuelse drog aldrig i forskellig Retning hos hende, det ene udsprang instinktmæssig af det andet. Hun sagde ofte, at Kvinderne var mere geniale

end Mændene, fordi de havde mere Instinkt. Det gjaldt om hende. Hun havde et ubedrageligt Instinkt som en medfødt Følelse af Ret og Uret. Pligtkollisioner og Tvivl kendte hun ikke meget til. Hun var enkelt og storslaaet.

I en lille Bog om Falkenstjerne, skriver Borgmester Marstrand smukt og forstaaende om hende: „Fru Hostrup var Livet i Huset. Der var noget norsk ved hendes Ildhu og dramatiske Fremtræden, som gav Hjemmet Præg.“

Og saa fortsætter han: Paa denne vulkanske Jordbund, der ofte rystede under Bulder og Brag, var Hostrups Sjælsfrugter voksede og modnede som „Lacrymæ Christi“ paa Vesuv.“

Dette kan let misforstaaes. Hjemmet var ikke vulkansk og rystedes ikke ved Bulder og Larm. Det var bygget over en dyb Harmoni mellem to, paa Overfladen meget forskellige Mennesker. Der var ingen pinlige og stormende Scener imellem dem. Der var naturligvis Samtaler, ti alt hvad de levede i, talte de ogsaa om, men der var meget sjælden Uenighed. Hostrups Aandsfrugter modnedes ikke under Lyn og Torden, men i et Hjem, hvor Arnens Ild flammede højt og klart, hvor der var Fest og Glæde, fordi Kærligheden imellem dem, der bar det, var saa levende og inderlig.

Marstrand skriver videre: „Fru Hostrup var i bogstavelig Forstand et Hjærtemenneske; ikke alene strømmede hendes Følelse som fra Uendelighedens Hav, men alle hendes Tanker var som badede i Hjærteblod. Hendes Tro var umiddelbar uden Mellembestemmelser. For hende var der kun to Muligheder, enten Liv eller Død, enten god eller ond, og Valget traf hun ud fra sin Følelse, sit Moderinstinkt. Det moderlige var Livet, hvad der stod det imod, var Døden, det onde; dermed var alt klaret. Kampen kunde begynde, hun var altid rede — —“

„I Fru Hostrup var de grundtvigske Ideer bleven Kød og Blod, hun levede i dem og virkeliggjorde dem efter bedste Evne. Hendes urokkelige Tro paa alle Menneskers Evighedsværd gjorde hende jævn og sanddru, overfor alle. Det var hende, som kun kendte to Slags Mennesker, Mænd og Kvinder, og hun vidste at værge Kvindernes Ligestilling.“

Hostrup havde været til et stort Sommermøde paa Fyn. Han og Birkedal havde talt, og nu sad de og hvilede sig under et Træ. Da kom en ung Pige løbende med høje Skrig. Der var gaaet Ild i hendes lyse Sommerkjole, og Flammerne slog op om hende. De to Mænd sprang straks op og fangede hende i Flugten, de fik hende kastet om paa Jorden og slukkede det brændende Tøj med deres Hænder. Hostrup kom hjem med begge Hænderne indbundne, stærkt forbrændt. Og Elisabeths Sorg og Ængstelse var stor, da hun saa ham saa ilde tilredt.

Han var en modig Mand. Der var over hans stille Mod noget imponerende. En Dag han kørte med Toget fra Hillerød for at tage ned til Espergærde, var han kommet i Kupe med nogle unge Piger. Der var i den samme Kupe en halvdrukken Fyr, der snart blev uforskammet og nærgaaende overfor Pigerne. Hostrup irettesatte ham skarpt. Men saa blev han rasende og for henimod Hostrup for at slaa ham. Men Hostrup saa rolig og frygtløs paa ham, saa Karlen ligesom skrumpede ind derved, han nøjedes med at fremmumle nogle Trudsler for Fremtiden, og krøb hen i det fjærneste Hjørne af Kupeen.

Han var en rask og dygtig Svømmer og op i sin høje Alderdom en ypperlig Fodgænger. Da han en Sommer havde været langvarig syg, sagde han: „Jeg egnede mig i Grunden bedst til at være Landpost. For mine Ben har aldrig fejlet noget!"

I 1876 flyttede C. Berg til Hillerød. Han oprettede her et nyt Blad. Før havde der kun været et Højreblad, nu fik det da en Konkurrent.

Der var vistnok adskillige, der imødesaa Bergs Komme med alt andet end Glæde. De kendte ham kun fra deres Avisers stadige Angreb. Og de ansaa ham for en anmassende Spektakelmager, der nu skulde bringe Kiv og Splid ind i den stille rolige By.

I Præstegaarden føltes det dog snart som en stor Gevinst. Og i de følgende Aar kom Bergs og Hostrups meget sammen.

Berg satte øjensynlig stor Pris paa Hostrup. Naar han kunde, deltog han i Præstegaardens Møder. Og ved flere Lejligheder priste han hans Frisind. Engang begyndte Hostrup en Skaaltale saadan: „Jeg er nu snart saa gam-

mel, at jeg hører til i Landstinget!" Da protesterede Berg. „Hostrup kommer aldrig til at høre til i Landstinget," sagde han.

Ogsaa Fru Berg holdt Hostrup og Elisabeth meget af. Hendes jævne, uforstyrrelige Ejendommelighed forekom dem baade morsom og indtagende.

Engang, da Talen atter faldt paa Underdanigheden, udbrød Elisabeth: „Aa, De skulde virkelig sætte Dem op imod Berg!" Saa svarede Fru Berg med det luneste Smil: „Ja, jeg skal sige Dem Fru Hostrup, det er nu ikke saa nemt. De maa huske paa, at Berg er en stor og stærk Mand!" Saa lo de alle.

Der var hyggeligt og fornøjeligt i Bergs Hus. Og her gik Samtalen livligt. Det var ikke blot Politik her drøftedes, Fru Berg vilde gerne høre andres Mening om den ny Litteratur, der i den sidste Tid havde vakt et saa stort Røre. Og kom man der i Huset, modtoges man ofte med et: „Naa hvad synes De om den sidste Bog?"

Hostrup havde ondt ved at forsone sig med Nervøsiteten i nogle af disse Bøger. „Her fortælles, at der lugtede som af et opslaaet Klaver," sagde han, „er der noget Menneske, der ved, hvordan et opslaaet Klaver lugter?"

Hele denne Litteratur bragte imidlertid nyt Diskussionsstof ind. Og ved de smaa selskabelige Sammenkomster stredes der nu om Brandes, Drachmann, Schandorph og J. P. Jacobsen. Og Meningsudvekslingen om dem og deres Bøger blev tit meget voldsom og højrøstet.

I Politik havde han i de senere Aar følt sig som Løsgænger. Han sluttede sig ikke til noget af de stridende Partier. Nogle Aar før kunde han citere en Mand, der havde sagt: Jeg giver Højre Døden og Venstre Djævelen!

Nu nærmede han sig mere og mere Venstre. Men det der her blev afgørende for ham, var Provisoriet i 1877. Det vakte hans Sorg og Harme. Og han saa sig da om efter sine gamle Fæller. Hvor var de Nationalliberale nu. Kunde Ploug virkelig billige noget saadant.

Han spurgte ham i et Digt i Dansk Folketidende.

Folkesanger, vort Hjærte kær,
i Slægt med Hedens stigende Lærke,
som højt i det gyldne Morgenskær
vort Fribrev løfted paa Toner stærke.

Det var dit Haab, der stort og klart
meldte, at Afmagts Tid var omme;
tykkes det nu dig bedst forvart
puttet i Herremænds Lomme?

Tænk dog lidt paa den „Tolvaars-Knægt"
i Lærredsbukser og Vadmelstrøje,
af simpel Borger- og Bondeslægt,
men med en Solstraale i sit Øje!"
Blev dig hans Vadmel grovt og grimt?
Synes dig Straalen i Øjet bleget?
Var det i hans, der sluktes Glimt,
var det ej før i dit eget?

Husk paa dem, du til Værn har kaldt
for Frihedsvældet, der sprang herhjemme,
paa Jyllands Bønder, der stod, hvor det gjaldt,
og heller ej nu vil Kaldet glemme!
Der er din Sang, i deres Lag,
ikke hvor Vældet man ud vil tørre,
ej hvor man stempler som Selvbedrag
Troen fra otte og fyrre.

Se dig om, kan du være glad,
skønt larmende stiger Jubelens Bølge,
og alt hvad til Folkelighed har Had
du nu tilsidst fik med i dit Følge?
Gav du vor Frihed din bedste Røst,
fulgte du den fra Morgenrøden,
klinger dog vist et Suk i dit Bryst,
nu man den dømmer til Døden.

Saadan nys i min Vraa jeg kvad,
nu har dit Blad mig alt forklaret,
jeg vilde spørge en Sanger ad
og fik saa af en Politiker Svaret.
Om hvad Nødvendigheden har budt,
om de var falske, vor Ungdoms Drømme,
om mit Folk har sin Ret forbrudt,
maa nu Historien dømme.

Ploug svarede Dagen efter i Fædrelandet:

Tak for din Hilsen min gamle Ven
med manende Vemodsrøst.
Tillad, at jeg sender dig en igen
til Eftertanke og Trøst.

Og saa forklarer han sit Standpunkt:

Det Ideal, hvorfor jeg engang
paa Vers og Prosa var Tolk;
i Danmarks blomstrende, rige Vang
et ædelt og dygtigt Folk —

endnu er min dyreste Arv;
men ikke jeg skønner, at alle Slags Bønder, og ikkun de,
er værdige
at raade for Rigens Tarv.

Og han slutter:

Vær derfor rolig, min gamle Ven!
Jeg har ej „forandret Signal“;
men satte helst imod Maalet hen
min Kurs efter en Lineal.
For Modvind jeg gaar over Stag,
og stræber at kæmpe med Slid og med Lempe mod Blæsten op;
men fra min Top
der vajer det gamle Flag.

Der var dem, der fandt, at Hostrup havde været ubillig haard imod Ploug. Men Berg var glad ved den Støtte, han her havde faaet.

Denne Strid udelukkede dog ikke, at Hostrup et Par Aar efter kunde hilse Ploug med en Sang ved hans 50 Aars Studenterjubilæum. Han skrev da:

Slog han fejl i Vaabenbraget,
altid var der Marv i Slaget,
altid følte man i Løn:
ej han stred for Gunst og Gave,
men for Tyras Blomsterhave
som sin Moders gæve Søn.

Ved en Grundlovsfest i 1877 priste Hostrup i en Sang den Vaar, der kom til Danevang 1848.

Og den vil gro, selv under Strid,
Hjærtebaand ikke skal briste,
naar Barnet af den gode Tid,
vor Grundlov, ej vi vil miste.
Og under den, med Vaar i Pagt,
vorde de smaa vel større,
saa det faar Liv og vinder Magt,
som drømtes i otte og fyrre.

Men trods de mange Interesser, der saa stærkt optog Hostrup, og hele det travle Liv, der fyldte hans Dag, kunde han endnu slaa Gækken løs ligesaa kaadt, som i de unge Dage. Da Hostrups ældste Søn med nogle Venner og Kammerater en Fastelavnsmandag vilde ud og hjemsøge forskellige Huse, digtede Hostrup beredvillig en Gadevise til dem. Den hed: „En sørgelig Vise om Kvindens Træskhed“ og den skildrede Skræddersvendens

bitre Smerte, da den Pige, han elskede, skænkede sin Tro nok saa fro til en anden Flab.

Det lille Selskab, der gik rundt med Hostrups Gadevise, blev højst forskelligt behandlet, smidt paa Døren et Sted og modtaget med aabne Arme et andet. Og her hvor de blev modtaget, og vel ogsaa genkendt, vakte Hostrups Vise uhyre Munterhed.

Om Sommeren 1878 var Hostrup længe syg. Han gik i Espergærde og kunde ikke komme til Kræfter igen. I Efteraaret maatte han søge Permission fra sit Embede, og for at komme helt ud af dets Forretninger flyttede han ind til Frederiksberg og boede i tre Maaneder paa Poul Møllersvej. Han var imidlertid stadig lige svag. Saa kom hans Menighed med en anselig Gave til ham, der satte ham i Stand til at foretage en Rejse til Syden. I Begyndelsen af 1879 rejste han og Elisabeth til Rivieraen, og de tilbragte nogle fornøjelige Maaneder ved det skønne Middelhav. Her oplevede de hele Sydfrankrigs Foraar for saa at komme hjem, da det danske havde sejret.

Hostrup tog atter fat med nye Kræfter og nyt Mod.

I Foraaret 1880 blev han dog atter syg. Og han begyndte at tro, at han ikke havde ret lang Tid tilbage at leve i. Han ønskede dog meget, at han maatte opleve sit Sølvbryllup den 29. Juni 1880. Da Vaaren fik Magt følte han sig atter bedre. Og endelig oprandt den Dag, der saa længe var imødeset med Forventning.

Det blev en stor Festdag baade for Hostrup og Elisabeth. Til Middag samlede de en snævrere Kreds af Venner og Slægtninge i den store Spisestue.

Her blev Hostrups Sang „Til Elisabeth“ sunget:

**Saa gik tyve Aar og fem,
leved jeg i fler end dem?
Paa de andre ligger Taagen,
er det vist jeg da var vaagen,
eller fandt i Livets Elv
først med dig jeg ret mig selv?**

**Altid mig det tykkes nu,
at hvor jeg er, der er du,
med i Haab, i Drøm, i Tanker,
altid med hvor Hjærtet banker;
for mit Øje paa hver Plet
staar der nu: Elisabeth.**

— — — —

Dig det var, som aldrig mat
værned om vor Lykkes Skat.
dækked den mod Taager klamme,
lagde Ved til Arnens Flamme,
holdt med Sandheds Ord i Mund
Luften om os ren og sund.

Dig det var med Ild i Barm,
altid trofast, kæk og varm,
god for Fattigmand at gæste,
lifligst dog som Brud at fæste;
aldrig var i dig der Svig,
altid gjorde mig du rig. — — —

Senere talte Hostrup for Fru Hauch. Han takkede hende for alt det, Elisabeth havde kunnet arve fra hende: Hendes store Sandhedskærlighed, hendes Respektløshed over for al forloren Storhed.

Bag efter samledes man i Haven, hvor der var dækket lange Borde til de mange Gæster, der nu indfandt sig. Festen blev til en hel Folkefest. Om Aftenen blev Træerne behængt med kulørte Lygter, og Sang og Taler vekslede. Hostrups Sang blev atter sunget foruden flere andre gode Sange, der var skrevet til Festen. Og midt imellem alle Grundtvigianerne, der her var samlede, kom en Udsending fra Regensen med Hilsen og Tak til Hostrup fra den Kreds, han var udgaaet fra.

Et halvt Aar i Forvejen havde Hostrup og Elisabeth været til et dansk-norsk Bryllup. Bruden var Pastor Bojsens (Budstikke-Bojsens) yngste Datter, og Brudgommen var den senere kendte norske Politiker Konow. Ved den Lejlighed var Bjørnson bedt med. Han følte sig dengang i flammende Opposition til Grundtvigianerne, og man var da noget i Tvivl om, hvem man turde give ham til Bords. Valget faldt paa Elisabeth Hostrup.

Bjørnson begyndte straks Kampen. Han talte om sin Bibelkritik. „Aa, jeg er saa lærd, saa lærd!“ sagde han. Saa lagde han ud. „Jeg kan bevise Dem, at Abraham aldrig har været til,“ sagde han.

Men Elisabeth lod sig kun lidet anfægte deraf. Hendes Tro var ikke bygget paa videnskabelige Granskninger, men paa en inderlig personlig Overbevisning. Og hun svarede da: „Hvad i Alverden tror De, jeg bryder mig om, hvad De kan bevise om Abraham!“ Dette blev Bjørn-

son flintrende gal over. Han saa her sine Vaaben kasseret. Og under Debatten blev han tilsidst saa hidsig, at han greb hende i Armen og udbrød: „Aa, jeg kunde banke Dem!" Hun lod sig imidlertid aldeles ikke skræmme. Og da de rejste sig fra Bordet, sagde han til hende: „Vi faar tales ved endnu engang, for De har Mod, det har De!"

De de flere Aar efter traf hinanden igen, kom han og bad hende om Forladelse. „Jeg var vild dengang," sagde han. Og de blev snart gode Venner. Undertiden kunde han vel blive irriteret, naar hun modsagde ham, og han kunde da feje hende af med et: „Aa Sludder, hvad forstaar De Dem paa det." Men saa svarede Elisabeth, der aldeles ikke blev hidsig: „Hvorfor skulde jeg ikke kunne forstaa mig paa det?" Og saa blev Freden straks sluttet igen.

Bjørnson raillerede siden over dette Bryllup, hvor der var sunget hundrede og fire Vers. Men han syntes dog snart igen at nære venskabelige Følelser for Hostrup.

Der var i Hillerød bleven afsløret en Statue af Frederik den Syvende. Hostrup havde baade sunget og talt til den folkekære Konges Pris. Og i Talen havde han brugt det Udtryk, at vor Grundlov var en Kongegave. Dette fik Bjørnson til at protestere. Han sendte fra Amerika, hvor han just opholdt sig, en kraftig Protest paa et aabent Brevkort. Heri skrev han: „Nej, kære Hostrup, det gaar ikke an at kalde nogen Del af vort Liv for „en Kongegave", og allermindst en Konstitution, saaledes maa der ikke længer tales; det er imod Sandhed og imod god styrkende Opfatning af et Folks Liv. —

Hvor mange Gange, jeg har tænkt at takke Deres Hustru for hendes Optræden i Prostitutionssagen! Gør det ifra mig! — Især da Ploug angreb dem alle, tænkte jeg at skrive hænne til. Ploug er en Dranker; ti det er ikke alene i Brænnevin, at man kan drikke sig full; det er i Had, Bitterhed, Fanatisme, og Ploug gaar full den halve Dag. —

Den, der trænger til at styrke sin Tro paa Menneskeheden, det overvejende gode i den, dens Fremtid, bør komme hid."

Og han underskrev Kortet: Deres Ven Bj. Bjørnson.

Der var kommet et ungt Par til Byen. Baade Manden og Konen var stærkt litterært interesserede, og de søgte

snart op til Præstegaarden. Hun havde fra sin Ungpigetid kendt Henrik Ibsen og nærede den varmeste Beundring for ham.

Men en Dag brød Ulykken ind over deres Hjem. Hun havde skullet skaffe Penge og havde da paadraget sig en Gæld, som nu faldt haardt over Manden. Han saa sin borgerlige Ære truet, og hun maatte forlade sit Hjem.

Hun kom atter i Forbindelse med Ibsen, og hendes Oplevelse blev digterisk behandlet i „Et Dukkehjem".

Diskussionen om dette Arbejde delte den lille By i to stridende Parter. Man talte for og imod Noras Ret til at forlade sin Mand, man undskyldte hendes Færd eller dømte hende som „en gemen Forbryderske".

Manden havde sat Børnene i Huset hos en Slægtning, der var Præst i Østjylland. Der opholdt de sig, mens hendes Længsel efter dem voksede Dag for Dag.

Hun havde hørt, at den yngste skulde have været syg. Hendes Ængstelse gav hende ingen Ro. Og tilsidst brød hun overtvært, hun skrabede de nødvendige Penge sammen og rejste om Natten over til den jyske Landstation. Tidlig om Morgenen spaserede hun ud til Præstegaarden. Men her mødte Præsten hende i Døren og forbød hende Adgang. Børnene var Mandens, og deres Moder havde kun Lov at se dem, naar han tillod det.

Hun maatte rejse hjem igen med uforrettet Sag uden engang at have faaet Lov at se sine Børn.

Det blev Anledningen til, at Hostrup skrev Eva. Han havde nu en fast Kapellan, saa han havde en Smule mere Tid til sin Raadighed end før. Efter 25 Aars Tavshed som dramatisk Skribent, tog han atter Ordet. Og nu kastede han sig ind i Diskussionen.

Konflikten i „Eva" blev langt mindre og blidere end den virkelige. Havde Elisabeth kunnet behandle den, saa havde hun sikkert gjort den stærkere. Men Hostrup kunde ikke grave større Svælg, end at han kunde fylde det igen. Hans harmoniske Sind kunde ikke lade Stykket ende med en Disharmoni, Ægtefællerne maatte forsones igen.

Dog Debatten om Mandens Ejendomsret til Børnene var rejst. Det var fastslaaet, at Børnenes Moder kun havde den Raadighed over dem, som han undte hende.

Da Hostrup nu optraadte som realistisk Forfatter, fik det samlede litterære og politiske Venstre Lyst til at fejre ham. Der holdtes da en Fest for ham, hvor Forfattere og Politikere enedes om at byde ham velkommen, nu han var vendt tilbage til Teateret igen.

Men man fandt sig i, at han stadig var noget af en Løsgænger. Han var ikke bleven Bergianer i det Bergske Hus. Han havde før været Løsgænger imellem de Nationalliberale og Venstre. Nu regnede han sig vel nok nærmest for Venstremand, men Striden imellem de Moderate og Radikale holdt han sig uden for. Han følte sig hørende til paa det fælles demokratiske.

Dette blev ogsaa respekteret. Hørup begyndte sin smukke Tale for ham saaledes: „Misforstaa os ikke. Naar vi har indbudt Dem i Aften sammen med et politisk Parti, med Folk, der hører sammen som Soldaterne i et Regiment, saa har det ikke været vor Mening at indrullere Dem i Regimentet. Vi har ikke tænkt paa at erobre Dem fra det hele danske Folk, hvem De tilhører, og som alene har Ret til at kalde Dem sin. Tværtimod, vi har en levende Følelse af, at enhver, der er med til at løfte vort Folk, til at bygge dets Sprog, presse nye Tanker ind i dets Bevidsthed, lægge nye Melodier paa dets Læber, han er Folkets Fællesejendom med Rette, og ham har vi alle som en en Forpligtelse at værne som saadan. Intet Folk, og allermindst et lille, skal let tage sig Raad til at dele skarpt imellem mit og dit paa disse Omraader — —“

Ved Festen var baade Schandorph og Drachmann med. Sent ud paa Natten kom Drachmann hen til Hostrups ældste Søn, der havde siddet og set paa alle disse Berømtheder.

„Tag Pokalen i Haanden,“ sagde Digteren til det ganske unge Menneske. Og da han havde gjort det, stødte Digteren sit Glas imod hans, idet han sagde med højtidelig Storhed: „Nu har De klinket med Holger Drachmann!“

Drachmann blev i høj Grad feteret ved denne Fest. Skaalerne for ham vakte ren Jubel. Og da han oplæste en Improvisation, som han havde skrevet i en Krog af Salen, voksede Jubelen til en sand Storm.

Efter Festen rejste der sig en Del Kritik imod Hostrup. Det var ikke blot hans gamle nationalliberale Venner, der fandt, at han havde ladet sig føre i slet Selskab. Ogsaa grundtvigske Præster paastod, at han leflede med Fritænkeriet. Og han beskyldtes for at ville sætte sig imellem to Stole.

I sit Gensvar beroligede Hostrup dem. „Jeg har min egen Stol," sagde han, „og den sidder jeg paa."

I et Brev skrev han: „Jeg tror ikke om en hel Kreds af Mennesker, at det er under min Værdighed at have med dem at gøre. — Jeg er nu engang ikke saa belemret med Værdighed. Havde den socialistiske Arbejderbefolkning indbudt mig — ikke som Meningsfælle, men som dansk Digter — havde jeg ikke sagt nej, for ikke at støde dem endnu længere bort fra os og umuliggøre al Forstaaelse — —

Og jeg har ingen Grund til at fortryde, at jeg gik med til Festen; Ingen gik mig for nær, man vidste, hvor jeg stod, og respekterede det fra alle Sider. — —"

„Jeg har skrevet i „Morgenbladet" — ikke for min egen Skyld, men for at vise mine Indbydere, at jeg er taknemmelig for den Venlighed, de har vist mig, og ikke lader mig indbilde, at jeg bliver vanæret ved at være deres Gæst. Hvad der er godt i den Kreds, skal ikke stødes tilbage, og de daarlige Elementer ved fuldt saa vel som før, at de ikke kan gøre Regning paa mig. Jeg finder det grumme komisk med den Storm, som Farisæerne har rejst imod mig; det synes mig dog, at det er min egen private Sag, hvad jeg af den Art vil deltage i eller ej, og de har lige saa lidt Ret til at blande sig deri, som jeg vilde have, hvis jeg blandede mig i, hvilke selskabelige Indbydelser de modtog."

I et andet Brev skriver han: „At jeg Dagen efter i et offentligt Møde udtalte mig imod de usædelige Bøger, som det litterære Venstre har en Hovedskyld i at bringe frem, er jo kun et Bevis paa, at jeg ikke skifter Meninger, fordi jeg har været til Bords med nogle af dem, som er uenige med mig i væsentlige Ting; saa skulde jeg omtrent tone nyt Flag, hver Gang jeg havde været i et Middagsselskab. Jeg var mig godt bevidst, hvor stærkt det vilde forarge Højrebladene, da jeg ikke frabad mig den Venlighed, der

vistes mig som Forfatter; men sligt holder mig ikke tilbage, da jeg er vant til at gaa imod Strømmen. — —“

Noget senere skrev han i et Digt til den ny Litteraturs Mænd:

Ja giv os Høsten — det bede vi jer —
med Ord eller Farver kun som den er,
og udelad ikke Vaaren,
ti den hører med til det høstlige Kvad,
saa vist som hvert et faldende Blad
blotter en Knop, der spaar ’en.

I Slutningen af Vinteren 1881 havde Hostrup i 25 Aar været Præst. Han havde talt første Gang den 3. Søndag i Fasten i Silkeborg. Han tog da den 3. Søndag i Fasten som sin Jubilæumsdag og benyttede Lejligheden til at kaste et Blik tilbage paa sin Præstevirksomhed. Hans Prædken begyndte saaledes: Og han uddrev en Djævel, og den var stum; men det skete, der Djævlen var udfaren, talede den stumme. Saaledes begynder vort Evangelium for i Dag, og saaledes begyndte jeg selv, da jeg paa denne Søndag, den tredie Søndag i Fasten, for 25 Aar siden tiltraadte min Gerning som Præst i vor Folkekirke. Og da der er dem, som har ønsket, at denne Dag skulde mærkes og mindes som en Jubeldag, saa kan jeg heller ikke undlade at se tilbage paa disse 25 Aars Virksomhed og paa den Dag, da den aabnedes. Jeg mindes klart, at jeg da begyndte med et godt Haab om, at vor Herre Jesus Kristus ogsaa vilde bruge mig i sin Kamp imod den onde, og først og fremmest, at han ogsaa vilde benytte min Røst til at uddrive den Stumhedsdjævel der skiller Mennesket fra Gud, som faar dem til at indeslutte deres Liv i deres eget Bryst, i Stedet for at komme til ham og tale ud til ham, som har skabt dem og vil frelse dem. Ja, det var mit Haab, at ogsaa min Tale om vor Herre Jesus Kristus skulde bruges til at kalde Folk til ham, der nedbryder Skillevæggen mellem sin himmelske Fader og os, og som fornyer Samlivet mellem os og ham, og det Haab er visselig ikke blevet skuffet. Der er andre, hvis Virksomhed i samme Retning og i den samme Tid synes at have baaret langt rigere Frugt end min, og hvis Ord har øvet en langt større Magt i deres Kreds og har naaet langt videre end mine Ord i min Kreds, men jeg

har al Grund til at tro, at det dog har været til Gavn og Glæde for nogen, saa de 25 Aars Arbejde har ikke været forgæves.

Og dog var det ikke det, hvad der kan være udrettet ved denne Præstevirksomhed, som jeg nærmest kom til at dvæle ved, da jeg i Dag igen kom til Fortællingen om, hvorledes vor Herre uddrev Stumhedsdjævelen, saa den stumme kom til at tale. Nej, ved at se tilbage paa den Tid, hvori jeg har været Præst, saa var det, som om denne Fortælling fik en ny Anvendelse for mig, ikke just paa hvad jeg havde udrettet derved, men hvad jeg havde oplevet derunder, saa det var, som jeg selv havde været den stumme, som vor Herre havde lukket Munden op paa og bragt til at tale.

Ja jeg kom til at tænke paa, hvor lidt jeg i Grunden havde at begynde med, hvor lidt jeg dengang kendte til vor Herre, skønt jeg ogsaa dengang vilde høre ham til og vilde tjene ham, som er Sandheden, og hvor lidt jeg da kendte til mit eget Menneskeliv, hvad det var for et dunkelt og indesluttet Liv, jeg da bar i mig. Jeg føler det nu godt, at hvad jeg havde den Gang, det var mest Kundskab om vor Kristendom, som hvor dunkel den var, dog var langt mere klar end varm, og hvor hurtig jeg var bleven udtømt, saa jeg i Grunden ikke havde haft mere at sige, men kun havde maattet gentage mig selv, hvis vor Herre ikke havde holdt mig oppe, hvis han ikke havde bragt Livet, det indesluttede Liv i mig i Strømning og havde ladet det faa Luft. Naar jeg nu ser tilbage, ser jeg bestandig hos mig selv en Tilbøjelighed til at slaa mig til Ro, til at standse og nøjes med den Klarhed, jeg mente den Gang at have vundet, og jeg ved, at naar det sker med et Menneske, der skal føre Ordet, at han kun kan gentage sig selv, at det ikke længer higer og kæmper og bølger i ham, saa er han færdig og gør bedst i at pakke ind. Men vor Herre gav mig ikke Lov dertil, hver Gang jeg stod Fare for at stivne og forstumme, saa rørte han op i mig paany, saa jeg maatte kæmpe for Livet, for et bedre og fastere Stade og fik ikke Lov til igennem de 25 Aar at gro fast.

Den Gang vor Herre Jesus, medens han vandrede hernede, havde udsendt sine Disciple uden Sko og Stav

og Penge og saa spurgte dem bagefter, om der var noget, der havde fattedes dem paa Vejen, saa svarede de: Nej, Herre, intet! Og jeg kan ogsaa sige det efter 25 Aars Vandring, at han lod intet fattes i mit Liv, intet af det, der maa til for at holde Livet strømmende i et syndigt Menneske, der er altfor tilbøjelig til at slaa sig til Ro, intet af den Sorg, der tvinger et Menneskehjærte til at søge ny Trøst, intet af den Skuffelse, der nøder ham til at gribe fastere efter det, der har Hold, nok af det, som ikke giver ham Lov til at sove ind og synke sammen, saa hvor meget, der har manglet, han havde ingen Skyld deri. Kom jeg aldrig til at føre Ordet som den, der har Myndighed, som staar sikkert og fast over Striden, saa var det dog et Liv, som fik Luft, som Stumhedsdjævelen var veget fra, saa blev det dog, hvor det var bedst, en Bekendelse — tit maaske mere af en Trang og Griben efter vor Herre end af en Tro, der har fundet Hvile i ham, men det var dog vor Herre, der havde bragt mig til at tale.

Ja det synes mig, jeg kan sige med Sandhed, at skønt jeg har været et indesluttet Menneske og i mange Maader er det endnu, og det ikke har ligget nær for mig at have Hjærtet paa Læberne, saa har vor Herre gjort det, at jeg i min Præstevirksomhed er kommen til at tale ud og allermest i den Tid, da jeg har staaet i denne Kirke, saa at mine stadige Tilhørere til enhver Tid godt har kunnet mærke, hvilke Spørgsmaal der var oppe i mig, og som oftest ogsaa har kunnet forstaa, hvorledes vor Herre netop har nødet dem frem i mig. Og det er det, disse femogtyve Præsteaar vidner for mig, naar jeg ser tilbage paa dem, at jeg kom dog til at tale ud af et Liv, ganske anderledes end jeg kunde begynde, og at dette uden Hensyn til, hvormegen eller liden Kraft der kom i dette Vidnesbyrd, eller hvad der blev udrettet derved, i sig selv er et Vidnesbyrd om i alt Fald for mig, hvorledes vor Herre kan hjælpe og nøde et indesluttet Menneskeliv til at bryde igennem det, der stænger det inde, og faa Luft i en Bekendelse."

— — — — — —

„Ja jeg mindes fra mine unge Dage intet Suk, som den Gang klang stærkere i mig, end efter et Effata, lad dig op til de døve Øren og den lukkede Mund, skønt Pennen

tidlig laa let i min Haand, og jeg forstod allerede godt den Gang, at hvor der lyder som et Guddomsord, der selv bryder Vej, er der Grund til at sige, som der blev sagt, da vor Herre Jesus helbredte den døvstumme: Han har gjort det godt altsammen, for baade gør han, at de døve hører, og de maalløse taler. Og det var det, jeg syntes, jeg maatte sige i Dag, efter at jeg har vendt Blikket tilbage mod den Tid der er gaaet. — — — — —"

Der holdtes nu en Fest for Hostrup i Anledning af hans Jubilæum. Og ved den saa man ikke blot den Kreds, der havde sluttet sig saa fast omkring hans Prædkestol, men en Del Borgere, der sjælden kom i Kirken, men følte det som en Pynt for deres By, at de havde en bekendt Mand som Præst.

Imidlertid blev det Hostrups Venner, der helt prægede Festen. De tænkte mindst paa, at dette i Grunden skulde blive deres Afskedsfest med den Præst, der havde været saa meget for dem.

Hostrups Helbred var stadig stærkt vaklende. Og en Dag, mens han stod ved sin Arbejdspult, mistede han pludselig Synet paa det ene Øje. Lægen, der blev tilkaldt, erklærede dette for et let apoplektisk Tilfælde, men erklærede tillige med største Sikkerhed, at han var opslidt og maatte have Ro og Hvile. Han forudsagde ham, at om han blev staaende i sit Arbejde, vilde han sandsynligvis inden ret lang Tid blive helt blind.

Hostrup vilde meget nødig slippe sin Præstevirksomhed. Men hans Gerning havde jo væsentlig ligget i hans Forkyndelse. Om han nu veg Pladsen i Embedet, men bevarede Forbindelsen med sin Menighed, saaledes at han hver anden Søndag prædkede for dem, saa var det bedste af Gerningen frelst.

Med dette i Tankerne søgte han sin Afsked. Men det viste sig, at hans Eftermand ikke kunde være tjent dermed. Naar Hostrup stadig vedblev at være Menighedens Præst, hvad blev der saa til ham andet end Embedsforretningerne.

Det var en Skuffelse for Hostrup, at dette ikke lod sig føre igennem. Han havde ondt ved at forstaa, at han tog Pladsen op for en anden, fordi han et Par Søndageftermiddage om Maaneden prædkede i sin gamle Kirke, efter

at der havde været Formiddags-Gudstjeneste. Dog derved var intet at gøre. Han prædkede nu nogle Gange i Birkerød, hvorhen en stor Del af Menigheden rejste med Toget. Da saa Falkenstjernes Højskole paa Christian Winthers Vej blev taget i Brug, blev det ordnet saaledes, at Hostrup kom til at prædke der i Gymnastiksalen en Gang om Maaneden. Det fortsatte han med i en Række Aar, og han samlede her en ret stor og taknemmelig Tilhørerskare.

SIDSTE LEVEAAR PAA FREDERIKSBERG

HOSTRUP havde i Efteraaret 1881 taget Bopæl paa Hauchsvej paa Frederiksberg.

Han gik lange Ture hver Dag. Det var ham til megen Fornøjelse atter at være kommen til København. Han morede sig ved at iagttage de Forandringer, der var foregaaet i de sidste 25 Aar.

I Begyndelsen beklagede han stærkt, at Voldene med de smukke Spaseregange var sløjfede. Der stod dog endnu et Stykke af Vestervold.

Men især færdedes han i Frederiksberg Have og Søndermarken. Da Foraaret kom, glædede han sig over de talrige Nattergale, der om Aftenen sang for ham. I en Sølvbryllupssang skrev han

for mit Øre klang
Nattergalens Sang,
og med den tør jeg mig ikke maale —

Han havde taget fat paa at samle nogle af sine folkelige Foredrag. Han havde da nogen Beskæftigelse dermed hver Dag. Saa skrev han en Række Vers, som han satte over dem. Foran det første Foredrag om Dannelse havde han skrevet om Diogenes, og Digtet sluttede:

Iblinde gaar ej heller jeg,
jeg lytter, naar jeg tier,
jeg lider Uniformer ej,
og hader Liberier.

Paa Adelsskab og Gejstlighed
at tro jeg aldrig lærte,
mig sminket Mildhed er saa led,
som Alvor, der er Sværte.

Men løj end Skallen lidt iblandt,
der var maaske dog Kerne,
og Mennesker vi altid fandt,
naar blot vi fandt dem *gerne*.

Foran et Foredrag om Sivard Snarensvend skrev han:

Ved at tro paa Livet erfares det,
ved at elske Livet forklares det,
ved at vove Livet forsvares det,
ved at give Livet bevares det.

Et Foredrag kaldte han: At hvile paa en Sten. Foran det skrev han:

Følg ej med Strømmen, men følg med Tiden,
hvis du vil holde dig ung i Striden!
Kan Strømmen ta' dig,
saa vil den sluge dig,
gaar Tiden fra dig,
kan den ej bruge dig.

Eller han skrev foran Strøtanker om Kærlighed det siden saa velkendte:

Det at leve er at ville,
det at ville er at elske;
som vi elsker Dag for Dag,
saa er Livets Vingeslag.

Samlingen hilstes med stor Glæde fra Højskolekredse. Men ogsaa i den københavnske Presse mødte den nogen Anerkendelse. Hørup havde i Morgenbladet adskillige anerkendende Ord tilovers for den. Han skrev bl. a.: „Vanskelig finder man en Række Afhandlinger, der med større Ret kalder sig Foredrag; det er i Virkeligheden „et talt Ord“ i Modsætning til det skrevne; enhver kan høre det, men ikke enhver kan gøre det efter. Spørger man saa, hvori denne Talestemme adskiller sig fra andre menneskelige Stemmer, nævner vi en ejendommelig Lunhed, som fremkommer paa Dansk, naar Varme eller Følelse, hvad man vil kalde det, dæmpes af et indenlandsk Skælmeri, som alle Danske har et godt Øre til. — — Mange af disse Foredrag synes os Mønstre paa folkelige Taler, fulde af god Visdom. Der er Lune og sund Sans og menneskelig Mildhed og et ejendommeligt Greb paa at faa fine Sager til at smage Ganer, der er bedre vant til grovere Kost.“ —

Hørup havde imidlertid ogsaa en Del Indvendinger, og han syntes at finde mest Behag i de Steder, hvor Foredragene eller Digtene over dem gik angrebsvis til Værks.

Hostrup havde i dette Foraar faaet nogle Opfordringer til at tale i Hovedstaden. Og her fra stammede nogle af de sidste Foredrag i Bogen, om Carsten Hauch og om Forholdet mellem den ældre og yngre Digtning i Danmark og Norge.

Ogsaa Elisabeth begyndte nu at træde lidt frem for en større Kreds. Hun havde før kun holdt sig til den private Diskussion. Men den samme Oplevelse, der havde faaet Hostrup til at skrive et nyt Skuespil, havde faaet hende til at indse, at Kvindernes Ligeret ikke var naaet ved en Forandring af Vielsesritualet. Sagen havde sin politiske Side. Da der samledes Underskrifter til en Adresse, da Rigsdagen behandlede Forslaget om gift Kvindes Raadighed over hvad hun selv erhvervede, var hun i Hillerød gaaet fra Dør til Dør. Mange Steder havde hun mødt den Indvending: „Det vil Fatter ikke synes om." Hun maatte kalde paa Kvindernes Mod. Og saa traadte hun da ogsaa frem for en større Forsamling og talte for den.

Det var dengang højst usædvanligt at se en Kvinde paa en Talerstol. Og der var mange, der fandt, at om Foredraget ogsaa var aldrig saa godt, saa var det skrækkeligt, at Kvinder kunde saadan stille sig frem. Der var baade Haan og Forargelse nok at kæmpe imod.

Elisabeth talte imidlertid varmt og klart. Og havde hun i Forsamlingen nogen Fordom og dum Bornerthed imod sig, saa havde hun i alt Fald en god Tilhører. Som hun havde været Hostrups bedste Tilhører igennem mange Aar, saa hun skulde være haardt forhindret, om hun ikke var med, hvor han førte Ordet, saa var han nu hendes. Han straalede af Stolthed og Glæde, naar hun talte sin Sag varmt og djærvt. Og han var altid parat til at forsvare hende.

Engang havde hun i en Diskussion faaet et Øjeblik Stemningen imod sig, saa der lød Latter og Protest fra Tilhørerne. Da for Hostrup op for at stille sig ved hendes Side. Og Dirigenten maatte gøre ham opmærksom paa, at han kunde faa Ordet, naar hans Tur var.

En Dag gik hun med et af sine Børn igennem Falkoner-

alleen, da en let Vogn kom jagende ned ad Vejen. I det samme vilde en lille Pige løbe over, Hesten kastede hende omkuld, og hun slæbtes et Stykke med; saa gik Forhjulene over hende, hun slæbtes et Øjeblik med af Baghjulene; saa gik de ogsaa over hende. Folk standsede paa Fortovet og saa forfærdet paa Barnet, der laa bevidstløs midt paa Kørebanen. Men Elisabeth kunde ikke være uvirksom, naar der trængtes til Hjælp. Hun ilede til og tog Barnet op i sine Arme, og hun kunde ikke være stærkere grebet af Sorg og Deltagelse, om hun havde kendt og elsket det Barn. Et Par Aar i Forvejen var hun kommet ud paa Jærnbanestationen i Hillerød. Der kom en fuld Sjover ind i tredje Klasses Ventesal. Han ravede hen over Gulvet, og med et faldt han om og fik Krampe. Folk skyndte sig ud, de snakkede og raabte om Hjælp. Men Elisabeth flygtede ikke. Hun ilede til Hjælp, bøjede sig over ham, skaffede Vand til ham og tumlede med ham, indtil en Læge kom til. Der var ingen menneskelig Lidelse, der lod hende urørt, og ingen var saa lurvet og elendig, at hun ikke var parat til at hjælpe, saa godt hun formaaede, naar det tiltrængtes.

Da Falkenstjernes Højskole paa Christian Winthers Vej blev indviet, skrev Hostrup en Sang. Han kaldte den „Folkevandring“, og den begyndte saaledes:

Der hvor vi stred og sang,
der hvor vort Ord har Klang,
hvor vi hver dog fik sit lille Rige,
her i vort eget Hjem
trænger sig ind og frem
snart et Folk, hvem vi maa Pladsen vige.

Det er det unge Blod,
det er det friske Mod,
snart det ta'r os Tømmen ud af Hænder,
planter sig ved vort Bord,
fører det store Ord,
dristig op og ned paa Huset vender.

Igennem sin ældste Søn fik Hostrup nu atter lidt at gøre med Studenterne. Men Tiden var bleven en anden, nu førtes Diskussionerne med stor Heftighed. Bjørnson havde raabt sit myndige: Bekend! ud over dansk Ungdom, og de bekendte Kulør baade i Tide og Utide. De skændtes om Politik, om Bøger, om Dyd og Moral, om

alt der overhodet gav mindste Anledning til en Diskussion.

Selv for de studerende, der boede ude i Byen, var Regensen ofte noget af et Samlingssted, og her kunde de da sidde under Linden en Sommeraften og disputere og argumentere som ægte Ætlinge af den store Rasmus Montanus, mens Emnerne blæste i Nattens Løb fra de forskelligste Verdenshjørner, indtil Solen stod op over dem, og de luskede hjem lidt skamfulde over at have vrøvlet hele Natten væk.

De liberale Studenter stod nu i Opposition til Gengangerne af den Aand, som Hostrup i sin Ungdom havde været med til at bære frem. Men det syntes ikke at genere ham. Han havde kort i Forvejen sunget til Højskolen paa Christian Winthers Vej:

Men med det bedste frelst
følges vi allerhelst
af en Slægt, der selv har Ild og Kræfter,
ej en der tam og tom
blot i sin Svaghed from,
kun kan tralle vore Viser efter.

Der stod i den gamle Studenterforening en hidsig Strid om, hvorvidt man ogsaa skulde tillade politiske Foredrag. De liberale var ivrige derfor, og de konservative stred imod. Og naar man krævede, at Berg og Matzen hver skulde have deres Aften, svaredes der, at en Mand som Berg kunde ikke lære danske Studenter noget.

Saa skulde der holdes et Møde, og de konservative indbød Ploug, for at han med sin myndige Røst kunde slaa Urostifterne for Panden. Men de liberale indbød da Hostrup. Her mødtes de to gamle Venner. De behandlede vel hinanden med Respekt, men Forsamlingen havde intet Hensyn at tage. Den var delt som med en Brandlinje imellem Venstre og Højre. Og den ene Part gjorde al den Spektakel, den kunde, og raabte og grinede spottende, mens den anden Parts Talere havde Ordet.

Efterhaanden blev Forbitrelsen imellem de to Hære saa stor, at der var dem, der ønskede, det maatte blive til Slagsmaal. Skikkelige unge Mennesker, der aldrig havde slaaet et Slag, stod og saa paa Modstandernes spottende Fjæs, til de tilsidst fandt, at de vilde tage en god Portion

Klø for at faa Lov at slaa blot et Slag ind i saadan et Ansigt. Den Maade at agitere paa blev de dog fri for. Ploug og Hostrup skiltes med et Haandtryk.

Ploug havde bl. a. sagt: „Ja jeg er bleven gammel, det tilstaar jeg, men jeg synes, at Hostrup er akkurat den samme som for tredive Aar siden."

Da nu Hostrup gik hjem sent ud paa Natten, sagde hans Søn til ham noget om, at Ploug jo i Grunden havde behandlet ham ganske pænt. „Aa ja," svarede Hostrup. „Det var nu ikke ment som en Venlighed, naar han sagde, at jeg aldeles ikke havde forandret mig. Dette saadan som Bourbonnerne intet at have lært og intet glemt, det er ingen Anbefaling."

I Foraaret 1883 havde Hostrup købt en Villa paa Christian Winthersvej. Her samledes i hans Hjem en fast Kreds af unge Mennesker, og de tumlede sig og støjede tit slemt nok. Hostrup indførte nu imellem dem Ordsprogslege, og der kom mange af de Farceløjer, han selv for 50 Aar siden havde været med i, paany til Ære og Værdighed. Han besørgede selv Instruktionen, og naar de unge ret kunde slaa sig løs og agere, morede han sig kosteligt. En enkelt Gang spilledes ogsaa en af hans egne Komedier, som han selv med megen Iver satte i Scene.

I Foraarstiden tog de sammen ud paa en Skovtur til Furesøen eller Skodsborg. Og Hostrup travede da med dem i Skovene og var glad og vel tilpas imellem de unge.

I Studenterforeningen havde den liberale Flok samlet sig om A. C. Larsen. En Tid blev han ledende Senior, det var netop da Grundtvigs Hundredeaars-Fødselsdag fejredes Landet over. A. C. Larsen fik da samlet en Del af Veteranerne fra den grundtvigske Folkehær og fik dem op i Studenterforeningen, og her talte nu Hostrup, Birkedal, Nørregaard og flere andre.

Men kort efter styrtedes Bestyrelsen paa de politiske Diskussioner, og der dannedes da en midlertidig Forening af udtraadte. De samledes en Gang om Ugen paa Hotel Fønix. Her kom A. D. Jørgensen og Hostrup flere Gange imellem dem, de holdt begge Foredrag og deltog i deres Diskussioner. Om Foraaret var de ogsaa med til deres Skovtur.

I Studentersamfundet var Hostrup en enkelt Gang.

Det var dengang den saakaldte Sædelighedsdebat begyndte at rejse sig. Striden stod højt om den norske Bohême og dens Bøger. Men Hostrup fandt ingen Genlyd i Forsamlingen; da han tog Ordet hilstes han med haanlige Tilraab. Han stod øjensynlig for en stor Del af Forsamlingen kun som en Repræsentant for taabelig gammeldags Bornerthed. Og de behandlede ham derefter.

Han kunde være meget slagfærdig i en Diskussion, men han trængte til den Opmuntring, som det er, at man føler, man strider for andre end sig selv, at man har Sangbund i den Forsamling, man taler for. Her mødte der ham kun Haan og Ringeagt. Og overfor dette tabte han sine Vaaben. Hans Ord blev til Paastande, som han med forbitret Stemme gentog. Og han led kendelig Nederlag.

Nogle Aar i Forvejen havde han givet Ideen til en ny Forening. En ung Student var kommet til ham og havde klaget over den daarlige Tone i Studenterforeningen. Hostrup opfordrede ham da til at se at faa oprettet en Ungdomsforening, der slet ikke skulde være blot for Studenter, men for alle unge interesserede Mennesker, der havde Lyst at være med. Han anbefalede ham at henvende sig til Folketingsmand Harald Holm. Saadan opstod da Højskoleforeningen, som Hostrup nu fik en Del personligt at gøre med. Han fandt her i Modsætning til Studentersamfundet en forstaaende og udmærket Tilhørerkreds.

Det faldt ikke Hostrup let at forsone sig med den nye Litteratur. Han havde hilst Ibsens Dukkehjem med Glæde, men det næste Arbejde „Gengangere“ havde han meget imod. I sit Foredrag om Forholdet mellem den ældre og yngre Digtning sammenlignede han det med en dramatiseret Roman af Zola, Faldgruben, der var opført paa Casino. „Ligheden ligger deri“ — sagde han —„at man ser kun en ubønhørlig Skæbne gaa sin knusende Gang, at det er et Helvede, man føres ind i, uden Haab og uden Udsigt. Shakspeare er ganske vist ikke bange for at dynge Rædsler ovenpaa hinanden, og naar i „Kong Lear“ den gamle mishandlede Konge har raset sig træt gennem Stormene og saa tilsidst finder Tilflugt hos den

Datter, der blev ham tro, saa er der mange, der har fundet det altfor forfærdeligt, at hun straks efter bliver myrdet og han kommer ud med hendes Lig paa sine Arme, men al denne Lidelse og Smerte faar dog Luft i Ord, Menneskehjærtet sammensnøres ikke deraf som i „Gengangere,“ men faar Lov til at udtale sig, til at udvikles og modnes derigennem, modnes for Evigheden, som Ibsens Stykke ikke har Plads til blot at pege paa. Jeg tror ikke, at det er den rette Virkelighed, der fremstilles, naar man udklipper et af de mørkeste Partier af det hele Billede og tager det for sig uden alle de Omgivelser, som ellers lysner derover og mildner derpaa, og jeg tvivler paa, at Mennesker virkelig saaledes kan have Gavn og Glæde deraf.“

I et Digt til Menneskemalerne skrev han:

Ja mal os kun den gamle Jord,
hvorpaa vi Stakler bygger,
med Syndens Gru, med Nøden stor,
med Farver og med Skygger;
men det at Livet skal fornyes
ved Helveder at tømme,
og Mørke skues uden Lys,
det kalder jeg at drømme.

I Samtaler kunde han bruge stærkere Udtryk. „Det er ikke Poesi!“ sagde han om Gengangere. „Det er Hospitalshistorier. Jeg tvivler ikke paa, at den Slags Rædsler eksisterer, men hvad skal det gavne at fordybe sig deri. Vi ved jo ogsaa, at der løber hæslige, stinkende Floder under Gaderne, giftige og raadne Kloaker; men vi lukker dog ikke op for dem for at lugte til dem.“

Imidlertid blev den Ungdom, han nu stod i Forbindelse med, betaget af den nye Digtning. Og ganske særlig stod Henrik Ibsens Skuespil for nogle af dem som Tidens betydeligste Mesterværker. Kritiken deri ramte Samtiden med Piskeslag. Og disse stærkt manierede Dramer forekom de unge som den ny Tids Tragedier, der var rykket fra Fortidens Eventyrland lige midt ned i det Samfund, som vi alle bar vor Part af Ansvaret for.

Nu kunde Hostrup vel have sagt: „Det er en ussel Ungdom, der løber efter det, der er uden Værdi, en Ung-

dom, der lader sig blænde af alt det, som der skraales højst op om."

Men han vilde ikke være Jeronimus. Han var bange for at blive gammel paa den Maade, at han tabte Forstaaelsen af Ungdommen omkring sig.

Og saa sagde han i Stedet: „Jeg maa se at forstaa, hvad det er der griber dem. Hvis der er nogen Storhed, maa jeg da kunne faa Øje paa den." Han læste atter de nye Bøger og arbejdede sig ind i dem for at forstaa deres Magt. Og naar han opdagede Fortrin, han ikke før havde set, ydede han dem med Glæde sin Anerkendelse. Han kunde da sige: „Jo tiere man læser Ibsens Skuespil, desto mere synes jeg nok, man faar ud af dem. Der er ofte en mærkværdig stærk Stemning."

I 1883 havde han haft travlt med at samle en ny Række Prædkener. Han kaldte dem: „Opstandelsen og Livet." Det næste Aar udsendte han „Sange og Digte fra senere Aar." Han satte foran et lille Vers:

Ikke stort og ikke meget,
intet højt og intet hedt,
noget følt og noget leget,
noget frisk og noget bleget,
men om det er nok saa lidt,
dog i alle Fald — mit eget.

Det Vers var Elisabeth ikke tilfreds med. Hun fandt det altfor beskedent. Hvis virkelig hans Digtsamling var saa ubetydelig, som han der omtalte den, saa burde han ikke udgive den.

I Sommeren 1884 boede de nogen Tid paa Sæbygaard i Vendsyssel. Her laa de gamle Voldgrave med et dødt stillestaaende Vand under et tæt Dække af Andemad.

Hostrup blev efterhaanden meget vred paa Andemaden. „Det er ikke til at holde ud at se paa den," sagde han. „Det er som et Billede paa Død og Stilstand". Og nærmede han sig den grønne slimede Grav, vendte han brat om. „Lad os ikke gaa hen og se paa det fæle Vand!" udbrød han.

I September skulde der være Afskedsfest for Berg i Hillerød. Han vilde nu flytte ind til København.

Hostrup og Elisabeth var bedt med til Festen, og her blev saa hans Vise om Andemad sunget

Stol ikke paa, det visner vel en Gang,
intet paa Jord mod Døden sig forsvarer —
Andemad bliver Tiden aldrig lang,
nej, det vokser, jo længer det varer.
Det er som Dumhed, gammel Gigt
og Estrups Aag udødeligt.

Hostrup havde i Spidsen for en Flok unge Studenter fra København været ude paa Vallekilde Højskole, hvor det store smukke Gymnastikhus skulde indvies. Det syntes dengang noget nær Idealet af et Gymnastikhus, lyst og rummeligt. Her indviedes det saa af en Flok unge ranke Gymnastikere, der foreviste den nye svenske Gymnastik. Det tog sig udmærket ud, da disse smukke unge Mennesker kom marscherende ind, mens de sang en ny Sang af Hostrup.

Vi fik ej under Tidernes Tryk
et bøjet Mod, en ludende Ryg —

Sangen er siden bleven brugt som Gymnastiksang ved Øvelser og Opvisninger hele Landet over utallige Gange.

Som Eksempel paa, hvor ringe Forstaaelse det litterære København undertiden havde af disse Sange, der blev sunget af Tusinder og ofte sunget med stor Glæde, kan nævnes Professor Georg Brandes Omtale af Hostrups Gymnastiksang. Han skriver i sit Levneds tredje Bind (Snevringer og Horisonter) Pag. 277: „Grueligt var et Kvindesagsmøde. Et Skjold foran Talerstolen med „Kvindesagen er en Folkesag“ *Pauline Worm*. En gammel Frøken, der skulde sige et Par Ord til Indledning, fortalte sig saa grundigt, at hun maatte rettes af andre. En Psalme af Hostrup „Vi traver frem under Sang“*) blev sunget for af Svend Høgsbro — —“

*) I Sangen forekom der et Vers, der lød saadan:

En ensom Vandring ej staar os an,
vi flokkes fluks, hvor mødes vi kan,
vort Mod til Farten da bliver frit,
og det gaar frem, naar vi kønt holde Trit.
Ja da trave vi med Sang
over Sten over Stok,
Vejen bliver aldrig lang
for den sluttede Flok;
slut da sammen! kort er Glæden,
snart skal vi spredt ud i Kæden.

„Eva" var udkommet paa det Gyldendalske Forlag. Alle Hostrups tidligere Arbejder var udkommet hos Eibe, der var hans Ven fra Ungdomsdagene. Men han var nu død. Fra nu af knyttedes Hostrup tættere og tættere til det Gyldendalske Forlag, han lærte dets Chef, Justitsraad Hegel personlig at kende og skattede ham højt. I hans Hjem traf han da sammen med en Række af Tidens navnkundige Forfattere.

Ved et Selskab havde en af vore litterære Berømtheder sin udenlandske Kone med. Hun talte daarligt Dansk og, hvad der var mærkeligt hos en Dame fra et aandsaristokratisk Hus, hun talte et temmelig simpelt Dansk.

Selskabet holdtes paa Hegels Landsted, nord for København. Paa en Spaseretur efter Middagen var Damen kommen bort fra det øvrige Selskab, og da hun omsider fandt de andre, raabte hun med skærende Stemme dem i Møde: „Jeg troede, De var gaaet Fanden i Vold!" Siden faldt Talen paa en Mand, der betegnedes som kristen. „Jeg troede, han var en dannet Mand" udbrød Damen.

„Det Fæ!" sagde Hostrup bagefter, da han med Elisabeth drøftede den Dags Oplevelser.

Hos Hegel havde Hostrup gjort Bekendtskab med Kielland der siden aflagde nogle Besøg paa Christian Winthersvej. Han og Elisabeth Hostrup blev gode Venner. Han følte sig tiltalt af hendes Varme og stærke Retfærdighedsfølelse.

„Her møder man bestandig dette københavnske: Det er mig saa revnende ligegyldigt!" sagde han. „De kan tro, man skønner paa at træffe Mennesker, hvem alting ikke er saa revnende ligegyldigt!"

Der holdtes et lille Selskab for ham hos Hostrups. Her var blandt andre: Berg, Borchsenius, gamle Liebenberg, Hegel og Schandorph.

Berg holdt en politisk Bordtale. I den sagde han, at Reaktionen skulde blive Gødning paa Fremskridtets Ager. Det begejstrede Schandorph. Han for op for at uddybe det Emne i drastiske Vendinger. Med særlig Velbehag udmalede han, hvordan saadan rigtig fedt, lugtende Møg kunde være. Og mens han stod her kjoleklædt med Vinglasset i Haanden brugte han uartige Ord, som en Skoledreng havde faaet en Lussing for.

Den fine Kielland sad og iagttog denne barnagtige Uartighed hos en halvgammel Fyr og navnkundig Forfatter.

Der var noget indtagende ved Kiellands lige Maade at behandle Folk paa. Han talte til Hostrups purunge Sønner ligesaa hensynsfuldt som til Selskabets Berømtheder.

Naar Schandorph var bleven oplivet ved et Middagsselskab, kunde han gaa rundt og omfavne, hvem han tilfældig mødte, og forkynde: „Jeg er Hostrups Arvtager!" Dette syntes Hostrup ikke ret om. „Han kunde gerne lade mig dø først, før han deler Arven!" sagde han.

Iøvrigt kunde han godt lide ham. Han skrev i et Brev: „Schandorph har jeg truffet flere Gange før, og han har gjort et godt og hjærteligt Indtryk paa mig; der er saa meget ægte menneskeligt ved ham, at jeg ikke kan blive uberørt deraf."

Ved et andet litterært Middagsselskab, hvor Hostrup var med, var Drachmann Genstand for en Del Stiklerier for sin begyndende „danske" Svingning. Drachmann sad tavs en Stund, mens Spydighederne regnede ned over ham. Pludselig rejste han sig og tog Ordet.

„Jeg vil udbringe en Skaal for Holger Drachmann!" begyndte han. Det vakte nogen Munterhed, men han fortsatte, idet han stadig talte i tredie Person om sig selv: „I skal ikke laste Holger Drachmann, han er den han er." Og saa udviklede han nærmere Modsætningerne: „Han er en Blanding af en Revolutionsmand og en Idyllens Mand. Han er Virkelighedens Digter og Eventyrets Digter." Og da han havde nævnt flere andre Modsætninger: Aandsaristokrati og Kærlighed til den jævne Mand, sluttede han: „Han er selvfølende og beskeden. Holger Drachmann er en Blanding af noget frivolt og noget dybt religiøst." Han betænkte sig lidt. „Det sætter jeg en Streg under," tilføjede han.

Der var ingen, der lo mere. De havde vel alle en Følelse af, at det var sandt. Det urolige og ufærdige var det han levede i og vel aldrig voksede ud af.

Hos Bergs traf Hostrups den svenske Forfatterinde Fru Edgren, og siden besøgte hun dem ofte. Elisabeth oversatte hendes Skuespil „Sande Kvinder". Men da det skulde udkomme, gennemsaa Hostrup det og satte sit

Navn paa Titelbladet som Oversætter. Da han nogle Aar efter under den voldsomme politiske Strid blev haanet derfor, og en Avis triumferede over, at Bunden var gaaet ud af Lykkens Galoscher, saa Vandet sivede ind, og han var sunket ned til at blive Oversætter af saadanne tarvelige Kvindesagsstykker, vilde Elisabeth absolut have, at han skulde navngive hende som Oversætteren. Det vilde han dog ikke indlade sig paa.

Hos Bergs kom en Aften en hyggelig og velmenende Dame hen til Fru Edgren for at sige hende noget pænt. „Min Mand holder virkelig saa meget af Deres Bøger," sagde hun, „han læser dem om Aftenen i Sengen, naar han ikke kan falde i Søvn."

Dette morede Hostrup meget.

Ogsaa Fru Collet kom i Slutningen af Firserne jævnlig hos Hostrups. Hun talte da gerne om sin Broder, Henrik Wergeland, som hun beundrede højt.

En Aften sad hun og fortalte om et Besøg i det Heibergske Hus. Hun talte om de tre „fine" Mennesker der og berømmede særlig den gamle Fru Gyllembourg.

Da hun var gaaet, spurgte et af Børnene Fru Hauch, der havde siddet paafaldende tavs og lyttet til, om hun ogsaa satte saa stor Pris paa Fru Gyllembourg. Da udbrød hun med eksplosiv Kraft: „Den modbydelige lille Fugl!" Den lille æstetiske Drivhusfrue, der ikke kunde taale det raa salte Vand, men kun følte sig tilpas ved den stillestaaende Indsø var et Friluftsmenneske som Fru Hauch inderlig imod.

En Dag kom Bjørnson i Besøg. Han talte meget om, at hans Venner vilde have ham til helt at trække sig ud af den norske Politik for ligesom Henrik Ibsen at sidde og digte fornemt langt borte. „Jeg kan ikke det!" sagde han. Og saa fortalte han om et Maleri, der hang paa Aulestad. Det forestillede en norsk Fjord ved Vintertid. Isen havde lagt sin Vej over Vandet, og nu kørte den første Slæde over. Hvor den drog Sporet, vilde Vejen gaa hele Vinteren over Fjorden, for der vidste de, at Isen bar. Hvis Kusken kørte „i Krok", saa vilde de alle køre „i Krok", men kørte han bent frem, saa gik ogsaa Vejen lige for de andre.

„Jeg synes, jeg er paa saadan en Slæde," sagde han.

„Jeg maa sørge for at drage Sporet lige, der er andre der følger efter."

Og saa tilføjede han: „Jeg kan ikke nøjes med at være Digter!"

En af de unge havde siddet og set paa denne mærkelige Mand, mens han talte. Nu opdagede han det og blev øjeblikkelig nervøs. Og saa fortalte han, hvor pinligt, ja skrækkeligt det var at køre i Sporvogn. Han var kørt derud i Sporvogn, og alle der kom ind, sad og stirrede paa ham. Man følte, hvordan deres Blikke havde stukket i ham fra alle Sider.

Elisabeth bød ham Appelsiner, men med et forkælet Barns Kræsenhed kasserede han dem ganske. I næste Øjeblik var hans Ord dog atter vægtige og mærkelige.

Ved Afskeden sagde han oprømt: „Hvor du ser godt ud, Hostrup. Du ligner et Flag!"

Et Par Aar efter skrev han til Hostrup i Morgenbladet: „Selv hvor jeg tænker, du ikke naadde det største, — *din* Maade at være og ville paa, er den, der engang maa blive de manges. Jeg kjænder nogle som dig; de tilhører ingen særskilt Tro; men den, de har, er bestemmende helt ud.

Nu skinner du af din; Gennemglødningen har været fuldstændig. I din milde Form ejer du noget af den største Styrke; i Fremgangsviljens Tjeneste, i Samfund med dens forskjellige Kræfter staar du smilende af Tro paa Sejer."

Da den liberale Vælgerforening paa Frederiksberg stiftedes, tog Hostrup virksomt Del deri, og han var i flere Aar dens Formand. Han var Taler ved Grundlovsfesterne og skrev et Par Sange til dem. I 1885 da den „provisoriske" Periode for Alvor var begyndt, skrev han om Folkets Udholdenhed:

I mener, dets Harme vil snart blive kold,
det fredsælle Folk la'r sig tvinge,
men tro holde Stand paa en gennemskudt Vold,
dertil var det aldrig for ringe — —

Og et Par Aar efter skrev han:

Aldrig Leg med Lovens Ord,
aldrig Trumf i Folkets Bord,
aldrig Trods paa Magt og Rang
fanger Sejr i Dannevang.

Danske Folk! er end du blødt,
her skal ses, at du staar støt;
aldrig du af Kampen træt
sælge vil din Frimandsret.

Og han skrev i Morgenbladet sit Digt „I Farens Stund“:

Landsmænd som jer ikke fryde
over, hvad I nu maa skue,
I, som ser og frygter Faren
og vil trofast, som I loved,
holde Frihedsflaget rent —
husk, naar Striden gaar paa Livet,
saa maa Fredens Mænd gi' Møde
der hvor Folkets Røst skal bindes,
der maa selv de tavse tale. — —

I Sommeren 1885 havde Berg været til Mødet i Holstebro, hvor han nægtede at tale, før Borgemesteren blev vist ned af Talertribunen. Han blev siden anklaget derfor og ved Vintertid faldt Højesteretsdommen, der lød paa et halvt Aars Fængsel paa almindelig Fangekost.

Hostrup var dybt indigneret derover. Han opfattede det som en ren og skær politisk Dom, og han ytrede, at nu havde vi ikke engang mere en Højesteret i Landet, vi havde kun en Højre-Ret.

Han besøgte flere Gange Berg i Fængselet og han var med til Sølvbryllupsfesten, baade den Del af den, der holdtes i Kapellet ved Arresthuset, og den Del, der fejredes — uden Berg — i Hjemmet.

Endelig var Straffetiden udløben, og nu blev Berg hyldet ved en kolossal Demonstration. Det var Meningen at holde Folkefesten for ham ude paa Eremitagesletten i Dyrehaven, hvor der var næsten ubegrænset Plads. Men Regeringen forbød et saadant Møde i en af Statens Skove. Derefter besluttede man at sejle med en Mængde store Dampskibe over til Malmø, hvor der var en meget smuk Plads. Folk gik allerede og glædede sig til Sverrigsturen, og der blev lavet Emblemer hvorpaa der stod: „Leve de gæstfri Svenskere!“ Saa forbød de gæstfri Svenskere de danske Venstremænd at gaa i Land. Det blev da bestemt, at de skulde sejle med hele Rækken af Dampskibe til Helsingør og der holde Festen paa privat Grund i Etablissementet Marienlysts Have.

Damperne var flagsmykkede fra Top til Dæk, det var imidlertid ikke noget Udtryk for Søfolkenes Glæde over Festen. I alt Fald var Kaptejnen paa det Skib, der havde Berg om Bord, dygtig utilfreds med sin Last. Hostrup og Berg stod sammen, og en Flok Højskolepiger fra Vallekilde flokkedes om dem og sang en Række Hostrupske og Bjørnsonske Sange. Men hver Gang de begyndte en ny Sang, trak Kaptejnen i Dampfløjten, og den hvæsede da for at overdøve de unge Pige-Stemmer.

Med Berg i Spidsen vandrede det imponerende Følge igennem Helsingørs Gader ud til Festpladsen. Her talte først Hostrup, siden talte Berg om, hvorledes han ikke begærede Magten. Han vilde være tilfreds med at være menig Soldat, blot han var tryg for, at Kursen var den rette.

I Januar 1887 skulde der være Valg til Folketinget. Hostrup fik da Opfordring til at stille sig i Københavns 3 Kreds. Han havde ikke synderlig Lyst dertil, han tiltroede sig slet ikke politiske Evner. Og halvblind, som han var, og kun halv arbejdsdygtig, var det lidet fristende for ham nu at forsøge et helt nyt Arbejdsfelt.

Men han havde selv skrevet:

Husk, naar Striden gaar paa Livet,
saa maa Fredens Mænd gi' Møde —

Han kunde ikke undslaa sig for at indfri sine egne Ord. Saa kom han da til Vælgermøder og stod overfor en københavnsk Opposition, der i Almindelighed saa skævt til Kirken og Præsterne som Reaktionens Redskaber. Og han havde da Følelsen af, at det vilde have vakt mægtig Jubel, om han havde kunnet sige: „Jeg har været en Kristen, men jeg er det ikke mere!“

Overfor det maatte han tone Flag. Og saa begyndte han med at sige: „Jeg er en Kristen.“

Dette blev imidlertid i Modstandernes Presse til, at han skiltede med Religionen. Overhodet var de Angreb, der nu væltede over ham, af den grovest mulige Art. Der var Journalister der dyppede deres Pen i Rendestenssnavs for dermed at tegne Billedet af Hostrup. Og han modtog anonyme Breve, der var fulde af et næsten vanvittigt Raseri, de sindssvageste Forbandelser og urimeligste Øn-

sker. Det hændte ogsaa at han standsedes paa Gaden af „velklædte“ Personer, der vrængede et: „Din gamle Nar!“ ind i Ansigtet paa ham.

Al denne Pøbelagtighed var ubehagelig nok. Men Hostrup lod sig ikke gaa paa deraf, han strøg det af sig og klagede aldrig derover. En eneste Gang da Talen i hans Hjem faldt derpaa, sagde han roligt: „Ja, den Slags gør jo ikke mig ringere. Derimod synes jeg nok, at saadanne Midler gør de Folk ringere, der anvender dem.“

Han havde haft stor Tilslutning ved Vælgermøderne og havde der talt paa sin egen folkelige Maade aldeles udenfor den almindelige politiske Jargon. Han var modtaget med megen Varme, og paa Valgdagen kaaredes han af et stort Flertal. Men da de rette Vælgere purredes ud, viste det sig snart, at den Ungdom, der havde samlet sig om Hostrup, ikke kunde sætte hans Valg igennem. Hans Modkandidat valgtes med en sikker Majoritet.

For Hostrup var det neppe noget haardt Fald. En kendt Politikers Hustru sagde en Dag til en af Hostrups Sønner: „Høgsbro siger, at naar man engang har været paa en Valgtribune, saa kan man ikke mere blive derfra. Gaar det nu ikke Deres Fader lige saadan?“ Det var imidlertid let nok at svare, at en saadan dragende Magt øvede Politiken aldeles ikke paa Hostrup. Og at han ikke engang ønskede at faa Sæde i Rigsdagen.

Han følte det snarere som noget af en Lettelse, at han var kommet over den besværlige Tid.

Men for andre stod det som et stort Nederlag, han havde lidt. Kielland tog det som Tegn paa hans Magtesløshed. Han skrev i et Brev til Hegel om, hvilken Nytte for Norge og for dem alle Bjørnson var til — „tænk hvilken Skat for et lidet Land at have i en stor og modig Mand samlet ligesom hele Folkets Samvittighed,“ skrev han. Han beklagede, at de i Danmark ikke havde nogen med Bjørnsons Autoritet. „Se den ædle, men lille Hostrup! — som trækkes frem, overvældes med Hurraraab og Begejstring for at staa forladt paa selve Dagen“ — fortsætter han; — „tænk om I havde en eneste Mand, som ingen vovede at gøre Grin af — —“

I et Selskab kort efter faldt Talen paa, hvorvidt Værten skulde stille sig til Folketingsvalg. Han vilde det i alt

Fald kun i en sikker Kreds! „Min Mand stiller sig ikke hvis han kan risikere at falde," sagde hans Kone.

„Ja, jeg stiller mig kun, hvor jeg kan falde," svarede Hostrup. „Jeg har det som Karl den Tolvte: blott falla kunde han!"

Ikke længe efter kom Hostrup ind i en ny og ikke mindre heftig Kamp. Det var den saakaldte Sædeligheds-fejde, der nu begyndte. Her stod paa den ene Side G. Brandes, Hørup og Esmann i Politiken og paa den anden Bjørnson, Hostrup og Borchsenius i Morgenbladet. Striden imellem dem blev meget skarp.

I en Artikel skrev Hostrup:

„Men skal der nu, indenfor Venstre, rejses aaben Krig om Folkets Ungdom, der skal bære dets Fremtid, saa falder det af sig selv, at ikke blot alle de kristne, men ogsaa de, der holder alvorlig paa en kristelig Moral i kønslig Henseende, maa slutte sig sammen, uden politiske Hensyn til en Kamp paa Liv og Død, pro aris et focis*), for de sædelige Idealer og de faste Hjem."

I et Selskab hos Hegel erklærede en ung Forfatter, at han var uenig med Hostrup i hans Stilling til Sædeligheds-spørgsmaalet. „Ja, saa er vi Dødsfjender," svarede Hostrup. Den anden blev helt perplex over, at han tog det saa voldsomt.

I 1885 om Efteraaret havde Hostrup et nyt dramatisk Arbejde paa Stabelen. Det var Karens Garde. Han læste det for sin Familje noget over Nytaar og indleverede det saa til det kongelige Teater. „Jeg har undertiden under Arbejdet været bange for at det var noget gammeldags Skidt," sagde han.

Det blev spillet i Foraaret 1886 og gjorde straks megen Lykke. Dog holdt det sig ikke længe paa Repertoiret.

Alle de mange komiske Provinstyper, han her havde faaet fat i, morede mange af hans Venner. Man forstod, at han, imens han havde været tavs som Dramatiker, havde samlet sig en uhyre Beholdning af komiske Personer.

„Jeg har mit Pulterkammer fuldt," sagde han selv, „men det kniber med at give dem noget at bestille."

---

*) For Alter og Arne.

Efter Valgkampagnen begyndte han paany at samle sammen til et Skuespil. Han skrev det om Sommeren i Espergærde. „Det er den første Komedie, jeg har skrevet om Sommeren," sagde han. „Maaske er det derfor, at den er kommen til at handle om Vinter og Snefog."

„Under Snefog" opførtes i 1888 hen imod Foraaret. Den gjorde knap saa megen Lykke straks, men erobrede sig siden en meget fastere Plads i Publikums Yndest end Karens Garde. Det var da ogsaa dem, der fandt, at det var det af hans sidste Arbejder, der lignede hans Ungdoms Digtning mest.

„Kommer jeg nogensinde til at skrive et Stykke endnu," sagde han, „saa skal det foregaa i et Villakvarter udenfor en stor By. Der er en egen Stemning over saadan en Vej imellem lutter smaa pyntelige Haver med forskellige Villaer i. Og jeg har en hel Række Personer dertil."

Det Stykke fik han imidlertid aldrig skrevet en Linje af.

I 1887 var det 50 Aar siden at Hostrup var bleven Student. Striden var imidlertid nu saa skarp, at det var ganske utænkeligt at Venstre og Højre kunde enes om de samme Digtere. De maatte dele dem mellem sig. Og saa blev det de liberale Studenter, der holdt Festen for Hostrup. Den holdtes ude paa Skodsborg.

Men der var dog ogsaa enkelte af hans gamle Venner, der ønskede at sende ham en Hilsen. Og blandt dem var Christian Richardt.

Han havde ondt ved at begribe, hvad den upolitiske Hostrup egentlig vilde ind i Rigsdagen for. Men paa den anden Side var det langt fra ham at dele al den Forargelse og Forbitrelse, der fra hans Meningsfællers Presse var udgydt over hans gamle Vens Hode.

Han fandt da ganske vittigt paa at sammenligne ham med Herløv, der havde stjaalet Stikkelsbær i Kammerraad Krans' Have.

I den Sang, han indsendte til Festkomiteen, stod der:

Vi ved, der er dem, som mene med Krans,
du er en fordægtig Krabat,
ret egentlig saadan en Skriver-Hans,
der trænger en dygtig Dravat.
Men har af politiske Stikkelsbærbuske
du smagt paa lidt tvivlsomme Bær,

du aldrig behøver dog bort dig at luske,
du bliver den Digter, du er!
Og faar man Papirerne rigtig vendt,
det viser sig, du var en brav Student!
altid
det Navn du kan være bekendt.

Da Komiteen fik dette Digt, blev den noget betænkelig. Man var bange for, at det Udtryk „tvivlsomme Bær“, kunde være saarende. Det var, som om Hostrup her havde gjort noget, der ikke var rigtig reelt. Og saa bad man Digteren om at sætte et andet Ord i Stedet for tvivlsomme. Det gjorde han med største Beredvillighed, og for at borttage enhver ubehagelig Brod, skrev han nu:

Men, om du af Prosaens Stikkelsbærbuske
har smagt paa lidt fremmede Bær.

Saadan blev Sangen sunget. Et Par Dage efter fik Hostrup at vide hvad der var forandret deri. „Det var Synd,“ sagde han. „Politiske Stikkelsbærbuske, det er vittigt. Naar man vil have Fingrene i Politik, saa stikker man sig. Men Prosaens Stikkelsbærbuske det er ganske simpelt noget Sludder.“

I 1888 fyldte han 70 Aar. Han hædredes da fra mange Sider, og hvad der glædede ham meget, Ploug lod nu gammel Uenighed være glemt, han kom ud og hilste paa ham og oplæste et Digt, han havde skrevet til ham.

Han fik Gaver rundt omkring fra, og han fik Tak og Hyldest fra alle Samfundslag. Han fik rørende Hilsener fra Smaafolk, der ikke kunde skrive orthografisk. Det var ham umuligt at takke alle dem, der havde vist ham Venlighed. Saa indrykkede han et Digt i Morgenbladet.

Aftnen ind paa mig sig listed,
jeg blev gammel, før jeg vidst 'et,
men som Fuglesangen døde,
slog en anden mig i Møde.

Fuldt den klang i Aftensvalen,
men det var ej Nattergalen,
det var Sang, som bedre trøster,
det var Mands- og Kvinderøster.

Op fra Staden de sig hæved,
ind fra Mark og Eng de svæved,
mødtes i et festligt Kvæde
til den gamle Sangers Glæde.

Han ej bygged stolte Slotte,
han har sunget, som han maatte,
kunde ikke gøre andet,
fik dog Tak fra hele Landet.

Kære Landsmænd, Tak for Takken!
Nu gaar det vel ned ad Bakken,
men saa langt min Fod kan bære,
eders er og vil jeg være.

Siden blev der holdt en stor Fest for ham paa Skydebanen. Og Studenterne bragte ham et Fakkeltog.

I Efteraaret var han nede i Sorø ved Indvielsen af den nybyggede Folkehøjskole. Han talte da om det Digt, han havde skrevet tolv Aar i Forvejen: „Det som lysner over Vangen." Endnu havde ikke Brydningstimen klaret sig, saa man kunde tydelig se, om det var Skumring eller Gry. Og ved den samme Lejlighed omtalte han den forskruede Lyrik, som de yngste Digtere nu dyrkede.

I de sidste Vintre havde han lidt meget af Gigt, og havde ofte maattet holde sig i Sengen. Karens Garde havde han skrevet under en gigtsvag Periode, og han var tit krøbet af Sengen og havde trukket i Klæderne blot for at kunne sidde lidt ved Skrivebordet og skrive ned, hvad der ellers let kunde forsvinde igen for ham.

I Foraaret 1890 mistede han helt Synet paa det andet Øje. Det kom lige saa pludselig over ham, som første Gang. Nu kunde han slet ikke se at læse mere. Og han kunde ikke skrive.

Med det Øje han i 1881 til Dels mistede Synet paa, kunde han skimte saa meget, at han kunde orientere sig og selv finde Vej. Men han var nu afskaaret fra Arbejde. Han ophørte med at prædke paa Falkenstjernes Højskole. Og han fik ikke andet af Bøger, end hvad andre læste højt for ham.

Han havde nu taget fat paa at skrive sit Levned. Han fik da en Kasse med en forskydelig Lineal, saa han kunde følge den med Blyanten og skrive, uden at han var i Stand til at se, hvad han skrev.

Han havde i mange Aar afvist enhver Tale om at nedskrive sine Erindringer. „Mit Liv er kun et Hverdagsliv, der er ingen interessante Begivenheder," plejede han at sige. Men en Morgen kom han ned og fortalte: „Jeg

drømte saa mærkværdig levende om gamle Dage i Nat. Det var ligefrem, som de levede op igen for min Erindring."

Kort Tid efter begyndte han at skrive derom. Elisabeth skrev da rent, hvad han havde kradset ned med Blyant, og læste det for ham. Han kunde imidlertid ikke faa synderlig Hjælp fra gamle Breve og hengemte Papirer, skulde alt det læses op for ham, saa vilde Arbejdet skride saa langsomt, at han neppe kunde haabe at komme til Ende med det.

Han var da henvist til blot at genkalde sig i Tankerne, hvad han havde set og oplevet.

Endnu engang kom han dog til at deltage i et Folkemøde og i Indvielsen af en ny Højskole. Det var i September 1892, da hans ældste Søn havde bygget en Højskole i Ry.

Hostrup havde skrevet en Sang til Indvielsen. Den var tænkt som en Opsang for Skolens kommende Elever:

Den trænger ud til hvert et Sted,
den haarde Strid herhjemme,
og den som ej vil være med
faar svært ved sig at gemme.
Men vi vil gerne ta' vor Tørn,
saa snart vi tør os melde,
og faa vor Plads blandt Tidens Børn
og ikke blandt dens Trælle.

Hostrup holdt to Foredrag. Han talte her, sidste Gang han stod for en Forsamling, om Haabet.

Endnu skrev han et Par Digte. Kort efter at han atter var kommen hjem til Christian Winthersvej, skrev han en Julesang:

Lang er den mørke Nat,
og Solen skinner mat,
men Stjernen der blev tændt over Bethlehems By,
den taber aldrig Glansen, saa lidt som sit Ry,
den lyser til Dagenes Ende.

Til Juleroser skulde han skrive et lille Vers. En Dag satte han sig til sit Skrivebord og skrev med Pen og Blæk uden at bruge det Apparat, han ellers altid maatte betjene sig af:

Jeg har faaet en Ven for Livet,
bedre blev der ingen givet,
hun har fyldt min Vaar med Blommer,
og bragt Solskin til min Sommer,
var min Fælle tro i Striden,
er min Trøst i Skumringstiden;
alting har hun med mig delt,
hun har gjort mit Halvliv helt.

Han havde hele Sommeren lidt under en pinlig Hoste, der i Efteraaret tog stærkt til.

Det blev da snart klart for hans Omgivelser, at det gik med stærke Skridt mod Enden. Selv fik han ogsaa en Følelse deraf, mens hans Kræfter svandt Dag for Dag. „Ja Elisabeth," sagde han, „nu skal vi skilles, vi maa finde os deri."

Siden da Liebenberg kom til Døren og sendte en Hilsen til ham, sagde han: „Ja, det er nu hans sidste Fælle, der gaar bort."

Hans ældste Søn, der havde begyndt sin Højskole i Ry, kom ind for at se ham endnu engang. Da han atter skulde rejse, sagde Hostrup: „Ja, det er en god Gerning du gaar ud til."

Noget senere talte han om Sønnens Arbejde som Højskolelærer. „Det skulde jeg egentlig have været," sagde han.

„Aa Hostrup," svarede Elisabeth, „du har da haft saa megen Glæde af din Gerning." „Ja, det har jeg ogsaa," svarede han stille.

I Tillæget til hans Erindringer fortæller hun om hans sidste Dage: „Lørdag Formiddag havde han længe ligget ganske stille, da der pludselig kom et Lys som af straalende Lykke over hans Ansigt, idet han sagde: „Aa — jeg havde et Syn — saa dejligt. Jeg syntes, at vi begge to var blevne ganske unge igen, og jeg saa dig komme mig i Møde, og dit Ansigt lyste af Kærlighed." Lidt efter paa mit Spørgsmaal om, hvordan han havde det, svarede han: „Aa — jeg ligger blot og nyder." Og da jeg saa spurgte, hvad han mente, sagde han: „Jeg nyder min store Lykke i min høje Alderdom, at jeg har fundet saa megen Kærlighed!"

Lidt senere fortsætter hun: „Om Eftermiddagen, da han laa i Febervildelse, spurgte jeg ham, om han kendte

mig, og idet et Lys gled over hans Ansigt sagde han: „Ja, Elisabeth! dig kender jeg baade i Lys og i Mørke.“

Mandag Morgen den 21 November Kl. 9½ døde han stille og mildt. Det var som en Skygge gled hen over hans Ansigt, han lukkede Øjnene, Aandedrættet standsede, og saa var det forbi.

Begravelsen fandt Sted den 28. November fra Holmens Kirke under stor Deltagelse. Her talte blandt andre hans Svoger, Skat Rørdam, og Valgmenighedspræst Karl Povlsen fra Ryslinge. Han blev saa ført ud til Frederiksberg Kirkegaard en mørk Novemberdag og der sænket i Jorden.

Et Par Aar efter blev der rejst en smuk Mindesten paa hans Grav.

Elisabeth overlevede ham i elleve Aar. Hun tog med stor Samvittighedsfuldhed fat paa forskellige Udgaver af hans Skrifter. Hun skrev et Tillæg til hans brat afbrudte Erindringer, samlede hans efterladte Digte og udgav Breve til og fra Hostrup.

I 1902 fejrede en snævrere Kreds hendes 70 Aars Fødselsdag. Men allerede dengang var hun meget svag, og hele det næste Aar var hun syg. Men endnu til det sidste var hun ivrig og varm som altid.

Hun døde den 10. November 1903 og blev den 16. November begravet i samme Grav som Hostrup paa Frederiksberg Kirkegaard.

Halvtreds Aar efter at han havde tiltraadt sin Virksomhed som Præst i Hillerød, rejstes der et Mindesmærke for ham. Det staar ved Indgangen til Slottet, hvor han bestandig gik forbi, naar han vandrede til Gudstjenesten i Slotskirken.

Stenen er af smuk lys Granit. Og den fortæller for de forbidragende Skarer, at den staar til Minde om Digteren C. Hostrup, Præst i Hillerød fra 1863 til 1881. Nederst paa den staar hans Vers fra 1870:

Grønnes kun, se det er Sagen —
leve med og være vaagen,
leve kort Tid eller længe,
blot vi lyser op i Taagen.

Gyldendalsk
Boghandel
Nordisk Forl

Pris:

G.B.N.

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

